Риболов

Сетивни органи на рибите

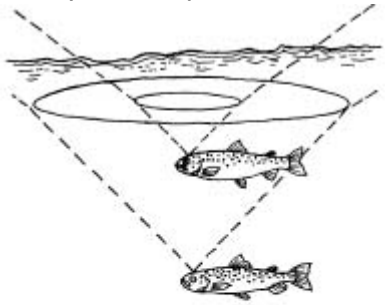
За въдичаря е важно да знае доколко рибите възприемат заобикалящия ги свят и при кои видове кои сетивни органи са по-силно развити. Това би му спестило много спорове по темата, а и би му осигурило известно предимство край водоема, ако предварително добре е проучил сензорното въоръжение и възможностите на противника.

Зрение

Рибешките очи са добре пригодени предимно за близко виждане. По този повод някои ихтиолози се шегуват, наричайки ги късогледи същества. Но все пак повечето риби

могат да виждат едновременно в няколко посоки. За по-прецизно разглеждане на обекта обаче рибата трябва да се извърти така, че да го погледне едновременно и с двете си очи. Експериментално е потвърдено, че рибите различават добре около 20 цвята. Това особено се отнася за хищните видове така че по-внимателно с шаренията по изкуствените примамки. В мътна вода рибите не виждат достатъчно добре. Но при много от видовете зрението в сумрак, при свечеряване и зазоряване е много по-остро, отколкото при човека. На практика това означава, че дори и вече да не си виждате плувката, рибите все още отлично могат да забележат стръвта ви. Зрителният кръг, сегментът на ясно виждане при рибите зависи от дълбочината, на която са те. Колкото по-дълбоко е рибата, толкова по-малък кръг вижда. Ако рибокът е на 4 метра, може да наблюдава ясно над себе си само кръг с диаметър 60 сантиметра. Ако рибата се изкачи на 2 метра дълбочина, кръгът на ясно възприятие е много по-широк. Така в позиция на самата повърхност рибата вижда най-широко околовръст. Практически това означава, че при излет на пъстърва и речен кефал прикриването е много по-важно, отколкото при излет на дънната платика. Освен това рибите забелязват по-добре движещите се обекти в сравнение с неподвижните.

Обоняние

Вътрешната страна на ноздрите при рибите е покрита от особено чувствителни рецепторни клетки, които отлично възприемат мириса на различни вещества. При някои от видовете ноздрите действат предимно в движение, когато през тях преминава водата с разтворените в нея миришещи вещества. При други риби обаче това не е нужно, защото те са се "изхитрили" да подават вода към носа си чрез дихателните движения на хрилните капаци. Така те "преслушват" постоянно водата за нещо вкусно. При типичните хищници като щуката обонянието е слабо развито. При мирните риби напротив, то е достатъчно чувствително, а при змиорката е доведено до съвършенство. За въдичарите е важно да помнят, че повечето от рибите отлично могат да усетят неприятната за тях миризма на потни ръце, немити пръсти след пушене, следи от масла, бензин и други нефтопродукти. Изобщо за риболовеца е нужно да знае, че за рибите обонянието често е по-важно от зрението.

Вкус

Вкусовите рецептори при рибите са разположени не само в устата, но и отвън например по чувствителните мустачки около нея. При някои видове дори и на по-отдалечени от устата места по тялото. Целта на "занятието" е желаните за ядене неща да бъдат откривани и пробвани на вкус дори преди да попаднат в устата на хитрата твар. Ето над какво дори и печеният риболовец може дълго да се замисли.

Слух

За наш късмет във водата звукът се разпространява 5 пъти по-бързо, отколкото във въздуха. Така че рибите не разполагат с много време, за да определят кой, защо и къде шуми. Но, както се знае от практиката, това хич не им пречи да драсват в дълбокото още щом чуят нещо необичайно край брега на водоема.

Осезание

Уникалният орган за ориентация и усещане на трептения на водата е страничната линия. Системата є е съставена от главен канал, който често минава по дължината на тялото, и множество миниатюрни отвори в люспите. През тях изменението в налягането на водата се предава на чувствителни клетки, които на свой ред го отпращат в главния мозък на рибата. "Датчици" от същия тип са разположени около очите, хрилните капаци, на двете челюсти. С помощта на този сложен сеизмичен орган дори и най-обикновената риба е способна да заобикаля неподвижни предмети, да избягва нежелани срещи с опасни и подозрителни обекти, да поддържа двустранна връзка с екземпляри от своя вид и да определя местоположението на плячката дори без изобщо да я вижда! Това обяснява навика на много риби да атакуват стръвта при пълна тъмнина, както и факта, че дори и абсолютно слепи щуки продължават да ловуват успешно само с помощта на страничната си линия. Ако обаче и този орган излезе от строя, гибелта на животното е неминуема.

Окраска

При повечето рибешки видове се наблюдава ярко изразена защитна мимикрия. Това е способността на живите организми да приспособяват шарките си към околната среда. При рибите по принцип имаме по-тъмен гръб, по-светла странична окраска и съвсем светъл корем. Така рибата има по-големи шансове да остане незабелязана от естествените си врагове, защото, ако я гледаме отгоре, тя се слива със сиво-зеления цвят на водоема. И обратното – ако я погледнем отдолу, тя става незабележима на светлия сребрист фон на повърхността на водата. Превъзходен пример за изкусна маскировка ни дават и някои популярни хищници. Например щуката сякаш е надянала камуфлажна командоска униформа, която я прави почти незабележима сред водната растителност.

Защитни похвати

Малките рибки търсят сигурността под камъните или сред гъстите водорасли. При някои видове се наблюдава и заселване в подмоли, дупки и други подобни "апартаменти". При костура пък застраховката е във вид на бодливи гръбни перки, които могат да създадат проблеми на лапналия го по-голям хищник. При експерименти в басейн е установено, че наистина хищниците първо опоскват рибките без защитни бодли и едва след това само гладът може да ги предразположи към "по-пикантната храна" с остри като игли перки. Това обстоятелство е важно за въдичаря, защото от избора на живата му стръв наистина зависи много. При повечето мирни видове спасението от нападащия хищник е класическото бягство. Практически то се изразява с няколко последователни скока ниско над повърхността на водата, с които подгоненият дребосък търси спасение от атаката на бялата риба, костура или щуката. За риболовеца това е ясен сигнал, че хищникът гони в този ден, а това означава, че веднага трябва да бъде потърсен или на жива стръв, или на блесна. При шарановите видове има и един друг малко необичаен защитен механизъм за предпазване на общността. Става дума за отделянето на специално

вещество – секрет, който захапаната или наранената червеноперка отделя, умирайки, сякаш за да предупреди посестримите си за сполетялата я участ. Ето защо опитният риболовец няма да започне да чисти част от улова си на брега на водоема, преди да е приключил с излета за деня. Същото се отнася и за натъпкания живарник, който е по-добре своевременно да се извади от водата, отколкото да се рискува някоя от рибите в него да бъде премачкана и да изпусне секрета на опасността.

Инстинкти

Някои от рибешките реакции често изглеждат като разумни действия, но биолозите твърдят, че това е невъзможно. Според тях става дума само за наследствени инстинктивни качества, които се проявяват при определени условия. Ловният инстинкт при хищните видове се активизира главно от зрителното възприятие на подходящата по размер рибка или нейното засичане с помощта на страничната линия. Разбира се, в мотивите за атака може да се търси и обяснение като защита на своята територия на обитаване, прогонване на натрапника или просто любопитство. Има обаче и случаи, в които съвсем недвусмислено може да се говори за изработени рефлекси на базата на собствения жизнен опит. Например при експеримент щука, хваната веднъж на блесна, по-късно е атакувала без проблем жива стръв, като е отбягвала повторна атака на изкуствената примамка. Известно е също, че в някои рибовъдни стопанства шараните са приучени да идват за храна след определен звуков сигнал. В Германия неотдавна се разгоря и остра дискусия около пускането на веднъж хванатите шарани по системата "риболов без тиган". Противниците на този пуритански екориболов твърдяха със съответните доказателства, че веднъж убодените риби ставали необичайно предпазливи и всячески избягвали и най-вкусните примамки, ако около тях има влакно. Опасенията на противниците на прекалената екология бяха, че тези шарански "професори" могат да повлияят зле с личния си пример и на останалите обитатели на водоема.

Рибите в нашите води

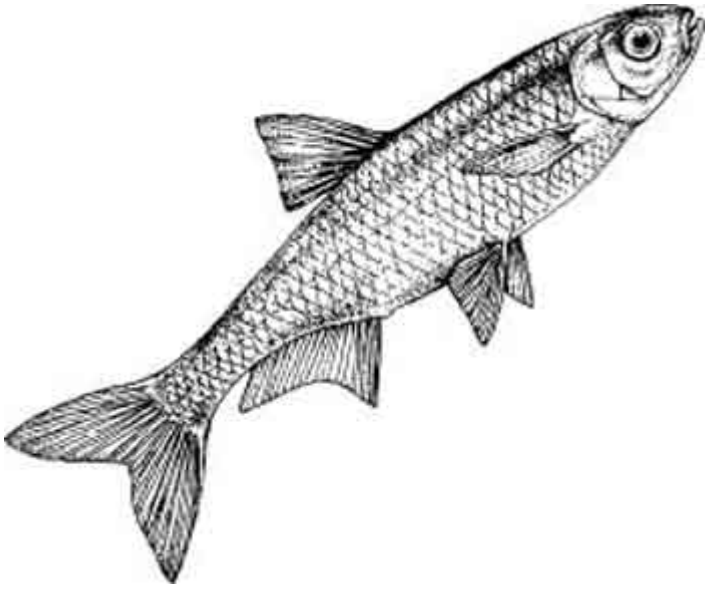
Общият брой на видовете риби, които могат да се срещнат в нашите езера, реки, язовири и по крайбрежието на Черноморието, надхвърля 200. В това число обаче биолозите включват и риби, които само епизодично са се завъртели край нашите морски брегове. Включени са и видове, които никой никога не е ловил с въдица. И понеже нашата цел е тъкмо спортният риболов, оттук нататък ще се занимаваме само с онези видове, които могат да се ловят със спортна въдица или пък могат да ни послужат за стръв, за да примамим други, по-интересни за хващане хищници.

СЛЕДВА ОПИСАНИЕ НЯКОИ ВИДОВЕ РИБИ

Уклейка

Научно название – Alburnus alburnus
Местно название – уклейка, блескач, терзийка, пръскач, беловар, чаушан

Вид: **Сладководни риби**
Категория: **Традиционен улов**

Описание и особености

Уклеят е представител на семейство шаранови. Може да изглежда невероятно, но всъщност малката сребриста рибка е близък братовчед на дебелия тромав шаран. По въпроса за размерите на тази сякаш отлята от сребро рибка в научната литература се срещат различни величини. Най-често дължината и е в границите 15–20 см, а теглото – между 80–100 г. Въдичарите обаче знаят, че това не е точно така, защото в нашенските рубрики "Добър улов", "Златната въдица" и "Лична слука" неведнъж сме виждали снимки на "исполински" уклеи с дължина 25 см и тегло към 160–200 грама. Но все пак ихтиолозите имат право, защото уклеи с рекордни трофейни размери се срещат наистина само по изключение. Уклеят е рибка с продълговато, странично сплескано тяло, с изящна стремителност и хармоничност. От пръв поглед е ясно, че имаме работа с отличен и бърз плувец. Гръбчето най-често е зелено, синьо-зелено или сиво-зеленикаво, а понякога и с по-тъмен маслинов оттенък. Част от оцветяването на гръбчето сякаш плавно преминава странично и по-надолу, където се губи в подчертано металното сребро на люспите. За такова малко рибе те са добре оформени и достатъчно едри. Характерно за тях е, че лесно и бързо опадват при хващане на уклея в ръце. Перките най-често са сивкави, като в основата си могат и да жълтеят леко. Характерна за рибката е и аналната перка, която е удължена подобно на кил. Очите са подчертано сребристи. Като повечето риби на въздух уклеят губи част от красотата на цветовете си, но все пак не така рязко, както това става с балканската пъстърва. Долната челюст на уклея е не само по-дълга от горната, но е и характерно извита нагоре. Това показва и типичният за тази рибка начин на хранене – често на самата водна повърхност, преследвайки малки мушици, комари и други ситни летящи твари. Уклеите редовно изскачат над водата, особено привечер, когато насекомите са близо над нейната повърхност. Те ги атакуват директно или скачайки ги намокрят с пръски вода, за да прекъснат полета им. Това, разбира се, важи за по-големите, вече поотраснали рибки, иначе ситният уклей се храни предимно със зоопланктон. Рибката живее около 8 години, у нас достига полова зрелост на втората си година. Размножава се през втората половина на пролетта на големи пасажи, като хвърля хайвера си на порции в зависимост от температурата. При рязко понижаване на температурата за няколко дни, уклеят прекратява хвърлянето на хайвер и го подновява чак, когато температурите трайно се повишат. В нашите води тази рибка е разпространена почти навсякъде. Все пак по-добре се развива в дълбоки водоеми с бистра и чиста вода – язовири, кариери за вадене на чакъл, реки със средно течение. Определено не му понасят блатата и горните участъци на реките, едно, заради студената им вода и, друго – заради бързеите, които не обича много. В заключение за вида може да се каже, че предпочита стоящи или бавно до умерено течащи води с по-голяма дълбочина, независимо че обитава предимно горния им слой. Оттук следва и изборът на местата за риболов на уклей: във водоемите със стоящи води – места с по-рязко увеличаване на дълбочината и със стръмни, не обрасли брегове; в реките – вирове с обръщане на течението и пак с достатъчна дълбочина.

Стръв, захранка и подхранка

Уклеят е типична стадна риба. Където видим един, неминуемо трябва да има и други. Често борбата за "хляба насущний" при тези рибки може да се наблюдава елементарно. Достатъчно е да хвърлим малко хляб наблизо и да изчакаме. Отначало сякаш, като от нищото изникват две-три рибки. След няколко минути, ако и стадото е някъде наблизо, направо става напечено. Коричката хляб се мята насам-натам, а уклеите се стрелкат наоколо като полудели, докато парченцето хляб не се "стопи". Тогава за минута-две безразборното щъкане продължава като по инерция и после всичко се връща в първоначалното си състояние отпреди "експеримента". За риболовеца това означава само едно – непрестанно подхранване до края на излета. Уклеите обичат **силно накиснат хляб, кюспе на прах, трици**. Захранката за тях не бива да отива на дъното, особено ако мястото е по-дълбоко от 2 метра. Тогава тя става безполезна за уклея и бързо привлича други видове риби като Бабушката, които могат и да объркат уклейския ни излет. Стръвта за тези стрелкащи се рибки трябва да е с малки размери, за да не ги затруднява при мълниеносното й поемане. Класиката е **белият червей, особено средният размер**, защото, ако е едър, уклеят вече ненужно ще се забавя с поемането му. А ако във водоема уклеят е по-дребен – направо можем да си скъсаме нервите. Добра лятна стръв са **мравките и техните яйца**. Мачканият **бял хляб на малки топченца** също върши работа. Още по-добро е **жилавото тесто**, но това не е стръв за всеки въдичар поради сложното му поставяне на куката и свързаната с това загуба на време. **Мухите и изобщо всички ципокрили малки насекоми са идеални за уклея**, но ловенето им е трудно, поради което за стръв се слагат инцидентно. Едрите уклеи през пролетта и есента излизат и на **ситен торен червей**, но това е изключение от правилото. В късна есен и ранна пролет уклей може да се лови и на **парченце солена сланина**. Зимният риболов на уклей е възможен, но е слаборезултатен.

Такъми

Прътът за риболов на уклей трябва да е максимално лек. Най-доброто решение като че ли си остава телескопът без водачи и макара. Дължината му може да е средна – около 4 метра, но и повече не вреди. Цялата хватка тук е в теглото и финеса на такъмите. Върхът се нуждае от пъргавина, а не толкова от мекота. Но ако все пак използваме прът с водачи, добре е да го оборудваме с най-леката си макара, дори и с катушка. ПЛУВКАТА за уклей е малка. **Не са достатъчно уместни плувките с кръгла форма и удебеляване независимо от размерите им**. Целта тук е плувката да влиза с минимално съпротивление във водата, като същевременно предава и най-тънките нюанси в кълването – попипването, трепването, задържането, лекото клатушкане нагоре-надолу, когато рибата още не е така настървена, че да забива незабавно. Добри са продълговатите плувки с размер 4–6 см, които все пак издържат тежестта на стръвта, и една-две сачмички за утежнение. Те могат да бъдат от **птиче перо или балсови** с малка антенка. ВЛАКНОТО на линията за уклей вече не може да е повече от 0,12, а поводът е нужно да слезе до 0,08. Някои колеги съзнателно надвишават тези размери, защото често се случва покрай уклея да излизат и по-едри бабушки, червеноперки и дори костури. Такова презастраховане при всички случаи намалява резултата от уклейския излет поне с една трета. Затова е по-добре да изгубим някоя бабушка и кука, но при уклея да бъдем на висота. **КУКИТЕ са бели или бронзовозлатни, задължително тънки, прави и максимално остри със средна дължина на стъблото. Най-разпространеният избор вещае №18 и това е проверено в действие.** Тази кука става отлично за белия червей, приляга за хляб, тесто, дори и за мравки, ако са от едрите. При интензивно кълване, особено през ранната пролет, можем спокойно да ловим и с две куки. Обикновено те се връзват на общ клуп, като едната се оставя с 10–15 см над другата. Хващането на чифтове при уклея се случва често. То не решава въпроса с пълненето на живарника, но винаги се посреща с одобрителни възгласи от околните колеги. При английския мачов риболов размерът на куките може да слезе и до №26, но това е друга тема. **УТЕЖНЯВАНЕТО се прави с една или две от най-ситните сачми, които никога не се поставят на по-малко от 20–25 сантиметра от куката.**

Методи на ловене

След като сме избрали мястото, първата ни грижа е да съберем уклея, ето защо захранваме. Това може да стане с няколко шепи накиснат хляб, частиците на който обаче

трябва да са стрити на ситно. Ако не направим така, по-едрите парченцата от него ще бъдат отнесени от течението или от вятъра надалеч, а така ще изгубим и част от партньорите си. Затова по-табиетлийският начин е да използваме пробито парче стиропор с въженце и тежест за дъното, което облепяме с омесен хляб. Друг модел на подобна хранилка е стар, тук-таме пробит чорапогащник, в който слагаме накиснат с кюспе хляб и завързваме от двата края, за да се получи топка от захранката. Тази хранилка също хвърляме с тежест в долния край и поплавък в горния. И двата "такъма" се връзват с въженце, с което периодично се вадят, за да са освежи захранката им. Предимството им е в това, че не пилеят захранка по дъното и задържат уклея на място с удобна за нас дълбочина и далечина. Следващата ни стъпка оттук до края на излета е периодично да подаваме и по малко подхранка. Тя трябва да е рехава и да потъва на малки частици, за да не отплува надалеч и да не прехранва рибата. Добър вариант е да я омесим с пясък, така при разбъркването и песъчинките допълнително я стриват, пък и помагат при потъването, вдигайки апетитен хранителен облак. Точно в постигането и поддържането на относително постоянен хранителен облак е и големият чалъм на уклея. С течни захранки с гъстота на мляко италианците го пошашавяват до такава степен, че той вече не се стрелка, а направо се хвърля към всяка белееща се частица. Тогава му пробутват едно малко пластмасово топченце на куката и скубят ли, скубят, без да губят време за смяна на стръвта. Ние на Балканите още не сме я докарали дотам, но като "подквасим" мястото си както трябва, не падаме по-долу, щото с един бял червей ваксинираме и по десет уклея...

Кълване и момент на засичане

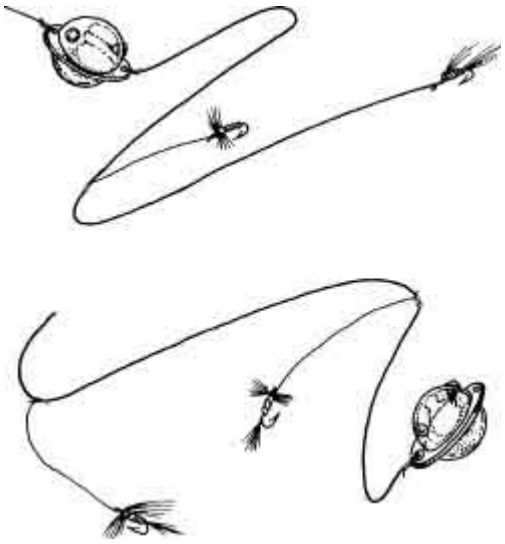
ПРИ РИБОЛОВ НА ЛЕКО. Макар и дребосък, уклеят е изключително доблестна риба. Когато взема, той не се церемони много, дори и в стоящи води. Ако е настървен, кълването е стремително и бързо. Потапя така внезапно и мълниеносно, както и връща. Изобщо всички големи познавачи на риболова признават, че уклеят е велик учител за отработване на бързи и правилни въдичарски рефлекси. Ако наистина е стръвен и действа решително, засичаме незабавно след потапянето на плувката. За съвсем начинаещи той все пак е прекалено чевръст противник. Често изпаднали в превъзбуда от номерата му, те така засичат, че наоколо хвърчат джуки и цели челюсти, но не и рибки. По-спокойният уклей, особено ако е слязъл на по-дълбоко, не е така хазартно бърз. Понякога той все пак пипва, колкото да трепне плувката и сякаш за да ни подготви, и чак после повежда настрани и в дълбочина. При повеждането също се засича без бавене. Друг път уклеите почукват дълго, тресат плувката, топват я на милиметри и я отпускат веднага. В такива случаи ни се късат нервите, но не засичаме, защото не след дълго ще се появи някой печен уклей, който, за да не се мине, ще свърши работата, както си му е редът. **Но ако имаме постоянно почукване, придружено едновременно и с водене, пак засичаме незабавно. Същото се прави и при повдигане и последващо полягане на плувката**. Изобщо в кълването на уклея присъства цялата гама от рибешки номера, но сякаш ги гледаме на забързан каданс като в старите филми на Чарли Чаплин. В течащи води поведението му е малко по-предвидимо. Това е така, защото течението засилва "конкуренцията" между рибките за стръвта. В реките кълването на уклея е доста по-сигурно и ни оставя дори малко време за сафересване и за подготовка преди самото засичане.

Засичане

Засичането в гоненето на уклей е решаващият фактор за успеха. Рибката има наистина лесно откъсващи се устни, доказателство за което е фактът, че няма въдичар, който да не е ловил вече "ваксинирани" уклеи без джуки. Поради това засичането при уклея трябва да е бързо, но подчертано късо. То е добро, когато хем незабавно заковава рибката на куката и я усещаме, хем я оставя за секунда във водата, без да я вади над нея. Тази пауза след засичането и последващото вадене показва истинските майстори уклейджии. По-мощното засичане, при което рибата излита или се подава от водата, не е добре овладяно.

Вадене

След като усетим рибката на куката, с плавно вдигане на пръта я изтегляме от водата и веднага я изнасяме над сушата. Това се прави с едно ускоряващо се движение и без излишни церемонии. Причината е, че уклеят силно вибрира на куката и често се откача от нея. Вибрирането при него е ситно и характерно. То кефи въдичаря, но и създава доста проблеми. Най-безобидният от тях е, че понякога червеят ни "излиза" от куката и се качва по повода на 15–20 сантиметра. После пак губим време, за да го смъкваме и наместваме. Да водим уклея във водата при тия размери е направо нелепо, но и да го провесваме над нея си е рисковано. Затова – широк контролиран мах с пръта и на сушата. Там бързо го откачаме, преглеждаме стръвта и замятаме отново.

Риболов на булдо

Този метод често и незаслужено се подценява от повечето наши въдичари. Вероятно причината е да не се "хаби" макарата за такава ситна плячка. Все пак има дни, когато на булдо уклеят тръгва така, че за час-два ни отказва от по-нататъшни действия, защото започваме все по-често да се питаме: кой ще го чисти? При булдото основната ни линия може и да е с по-дебело влакно дори – 0,22, 0,24. Мухите обаче трябва да са на много по-тънък повод. С основното влакно все пак се подсигуряваме срещу атака на някой клен, пък и по принцип при непрестанно движещия се такъм дебелината на основното влакно донякъде ни спасява и от прекаленото му усукване. Куките на уклейските мухи най-често са №18–№16, тъмнокафяви или черни на цвят. Замятането във водоем с неподвижни води е елементарно, но все пак добре е да се помни, че и уклеят като повечето риби обича втичалата, където дебне за частици храна. Така че откритото устие на поток, рекичка или тръба в гьола непременно се преслушват. В дни с лек ветрец и малки вълнички булдото също трябва да се опита. Привечер, когато уклеите се носят по повърхността навътре във водоема, булдото също може да ни свърши работа, за да ги достигнем на по-голяма дистанция. При риболов на булдо в река шансът винаги е по-голям. Иска се обаче типичната за речния риболов тактика с много ходене и смяна на местата. При всички случаи обаче не бива да се забравя, че булдото си остава предимно летен такъм.

Уклеят като стръв

Често в заложеното цапало, особено при по-мътни води, попадат и съвсем добри за тигана уклеи. Това не е съвсем спортен риболов, но като оберем дребните за стръв, можем да се възползваме и от другите за подсилване на мезето за бирата. В рачило влизат по-дребните уклейчета, но се улавят трудно, особено ако сме го заложили на по-дълбоко. При по-плитко залагане с постоянно наблюдение имаме по-добри резултати. Но ако и това не помага, за да се справим с бързите рибки, имаме и още един шанс. Или периодично да отделяме по-дребните рибета за стръв, докато си ловим по принцип уклей, или да завържем кука убиец – например №22 – №24, да извадим най-ситната си плувчица и без всякакво утежнение да подгоним "дечицата" някъде по-близо до брега. Като стръв уклеят е предпочитаната храна за бялата риба, по-дребните стават и за костур. Той е и основното естествено меню на распера. Щуката също не му прощава, дори и да е по-голям. При липса на живи уклейчета може да се използва и опашка, но това е стръв само за дъно. Заради сребристата си окраска уклеят е нещо като природен прототип на блесната. Нанизан под гръбната перка, той има задоволителна издръжливост на куката. Може да бъде закачен и през едната ноздра, но без да се нанизва и долната му челюст. Възможен е и монтаж на комбинирана система от две тройки.

Заключение

Уклеят е благодатен обект за спортен риболов. Особено за младите колеги. Такъмите, с които се лови, са леки и с тях дори децата се справят без натоварване. Не бива да се забравя също, че тъкмо навременното преминаване към гонене на уклей е решило изхода на борбата в много престижни международни състезания по риболов. Така че и най-големите майстори задължително тренират риболов на уклей. Бързината на действията, които той налага, опреснява рефлексите на риболовеца, особено в началото на сезона или след по-дълга пауза без упражняване на хобито. В крайна сметка тази рибка дарява незабравими шеметни часове край водата.

Кулинарни качества

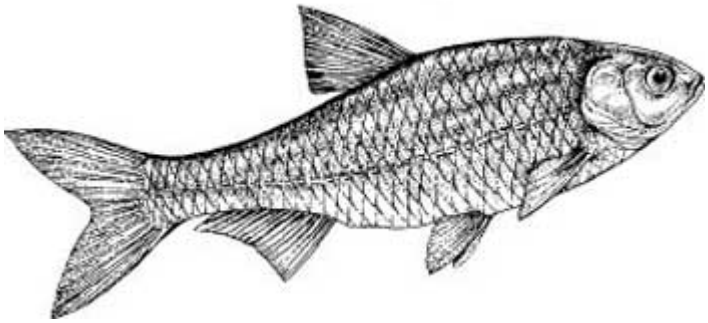
Вкусовите качества на уклея са въпрос на предпочитание. Месото му е постно и сухо, така че е подходящо само за пържене. Овалян в рядко тесто с малко червен пипер, уклеят оставя далеч зад себе си всички снаксове и чипсове. От сладководните ни риби той има най-слаб рибешки вкус. Така че е подходящ и за хора, които не понасят тежката рибна миризма и дори мразят да чистят рибните кости. Изпърженият уклей най-често се хруска цял. Той обитава най-горните водни пластове и затова рядко има привкус на тиня. Не се храни и с водорасли, поради което месото му няма и характерната за други видове лятна горчивина. Веднъж добил неустоимия си златист цвят и хрупкавост, топлият пържен уклей с право претендира за много студена бира или изпотено шише тънко бяло винце. Обикновено претенциите му се удовлетворяват тутакси за радост на майстора и поканените от него близки и приятели.

Блескавец

Научно название – Alburnoides bipunctatus
Местно название – блескавец, говедарка и белица, пръскач

Вид: **Сладководни риби**
Категория: **Традиционен улов**

Описание и особености

Тази типично речна рибка също принадлежи към семейство шаранови. С уклея, с когото е в близки роднински връзки, сякаш са се договорили да си поделят местата на обитание. Тя се е "качила" в горните участъци на реките, а той се е ограничил в средното им течение. Блескавецът освен това не се среща изобщо в стоящи води. Размерите му са между 12–15 см, теглото рядко достига 60 грама. Тялото също е странично сплескано, но е по-високо в гърба и не така издължено като при уклея. Най-съществената разлика обаче е в наличието на характерна двойна странична линия, съставена от почти черни успоредни точици. Тя започва от хрилете на равнището на очите и с малка извивка към долната част достига до основата на опашката. Главата на блескавеца е по-широка от тази на уклея, а долната челюст, макар и също насочена нагоре, не се подава пред горната, както е при него. Блескавецът обаче е като че ли още по-красива рибка. Гръбчето му е малко по-тъмно, сиво-зелено с преливане към удивителната двойна и успоредна линия от тъмни подредени точици. Люспите са малко по-здрави и дебели от уклейските, в същия искрящо сребрист метален цвят. Плавниците са опушено сиви, като само в основата им се забелязва лека жълтевина. През брачния период блескавецът допълнително се разкрасява – двойната линия става по-отчетлива и

вече леко бие на стоманено синьо, а плавниците се обагрят в жълто до оранжево. Блескавецът живее 6–8 години и се храни предимно с личинки, мамарци и водорасли. Любимите местообитания на тази рибка са бързеите, близките до тях вирове, устията на вливащи се в реката потоци и непосредствено в разливите под праговете. Това са и признаците, според които можем да я потърсим.

Стръв, захранка и подхранка

Като повечето речни риби от горните участъци с по-бързи води блескавецът не се влияе толкова от захранката. Все пак, хвърляйки няколко шепи хляб и накиснато кюспе в подходящо вирче, можем да го привлечем. Още по-добре е захранката ни да е предварително омесена с малко пясък, пръст или глина. Тогава действието є се разнася по-надалеч. За подхранка и донастървяване се използва силно накиснат хляб или топчета от захранката. Стръвта най-често е бял червей, топчета мачкан хляб или мамарци. Дребният торен червей също не бива да се пренебрегва.

Такъми

Специално оборудване за ловене на тази рибка, която впрочем въдичарите масово наричат пръскач или белица, не се изисква. Достатъчен е среден телескоп за леко с дължина 3–4 метра. Все пак по-добре е той да бъде с водачи и макара, което при работа в река с по-бързо течение дава предимства. Плувката може и да е средна, а утежняването є по-голямо. Основното влакно на линията може да е 0,12 – 0,16. Куките също могат да качат размера си до №16–№14.

Методи на ловене

По принцип рядко някой се стяга специално да лови блескавец. Най-често хващането му става инцидентно при речен риболов на плувка за нещо друго. Май ще е по-добре от самото начало да признаем, че до риболов на тази рибка обикновено се стига, след като се "издъним" в гоненето на черна мряна, скобар или клен. Тогава вече тя не ни се струва така досадна и сме склонни да є обърнем подобаващо внимание.

Кълване и момент на засичане

Няма кой знае каква философия да се лови речният пръскач. Като повечето риби в бързи води и той не се излага. Налапва здраво стръвта и топи плувката, често с учудваща за размерите му мощ и стремителност. Това става с по-сигурно и малко по-бавно движение в сравнение с уклея. Засичаме по-спокойно, след като плувката ни е потънала и върви надолу. Понякога е възможно и повърхностното є водене, но това се случва по-рядко. Ако дивижението е продължително, пак засичаме без бавене. Изобщо ловенето на блескавеца създава едва половината от проблемите при засичането на уклея.

Засичане

Движението с пръта може да се ограничи само до лекото повдигне на върха му. В случай, че не усетим рибката, оставяме още малко, тъй като тя рядко се отказва.

Вадене

След засичането вадим с широк плавен мах от водата. Блескавецът не вибрира толкова силно и ситно като уклея и има малко по-здрава уста, така че действаме с по-голямо спокойствие и удобство. Характерно за нежната рибка е, че трудно живее в живарник и умира по-бързо от уклея.

Заключение

Блескавецът е приятен за ловене, защото кълве изразително и е лесен за засичане. В горещи летни дни, когато сме тръгнали с голяма кошница на риболов и нещо се обърка, тази рибка обикновено е насреща. Добър спасителен вариант, което също си

има своята прелест. Привечер кълването се засилва, а това дава чувството за направо пълноценен излет.

Кулинарни качества

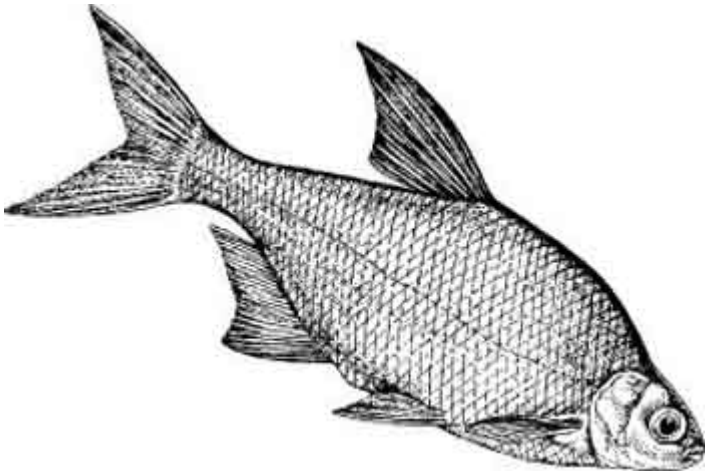
Близки до тези на уклея. Типичен речен вкус, но с малко по-здрави кости от уклея. Става само за пържене, топната преди тигана в рядка брашнена кашичка с червен пипер. Както и да го наричат ихтиолозите, пръскачът си е магически спасителен вариант не само за риболова, но и за трапезата след това.

Бабка, белица

Научно название – Blicca bjoerkna

Местно название – платика, червеноперка (неправилни)

Вид: **Сладководни риби**
Категория: **Традиционен улов**

Описание и особености

Това вече е истинската белица, която пък въдичарите свойски наричат червеноперка или платика. Белицата също е от семейство шаранови и наистина е близка роднина на същинската платика, която пак принадлежи към това семейство. Белицата е сребриста риба с високо и силно странично сплескано тяло. Височината на тялото є е към една трета по отношение на цялата є дължина. Размерите, до които достига, са 35 см дължина и тегло до 1 килограм. От платиката се отличава с по-едрите си люспи и червените или оранжеви на цвят чифтни плавници. Устата є е малка, полудолна. Очите са сравнително големи, сребристи на цвят. Гърбът е синьо-сив, а страничната окраска е сиво-сребриста. Единичните плавници са опушеносиви. В Европа има огромно разпространение и достига до много по-големи размери. У нас е рядка риба, която се среща в Дунав и в долното течение на вливащите се в него наши реки. Обитава и Камчия, както и някои мъртвици и разливи и канали около Дунав. Подобно на платиката белицата не блести с плавателни умения като скорост и стремителност. Тя е ленива и бавна риба, но е отлично пригодена за живот на дъното. Храни се предимно с микроорганизми от тинести и глинести дъна, над които предпочита да се задържа. Не се отказва обаче и от червеи, личинки, малки пиявички и попаднали във водата зърна. Подобно на платиката рови по дъното, като засмуква и филтрира бентосния слой, при което на повърхността могат да се видят издайнически мехурчета въздух.

Стръв, захранка и подхранка

Тази риба се лови рядко, обикновено когато се търси платика или каракуда. Захранката за нея се хвърля на големи топки мачкан хляб, които трябва да достигнат и да останат на дъното. За подхранка периодично се подават по-малки топки качамак, замесен с малко бял или торен червей, както и варено жито или кускус. За стръв най-добре стават белите червеи, понякога оцветени в червено, средните торни червеи на грозд, както и тестените топчета или отбраните зърна варено жито.

Такъми

НА ЛЕКО. Прътът за леко е среден клас телескоп от 4 м нагоре, по-често с водачи и макара. Плувката естествено е подвижна, по-добре само с долна халкичка за нанизване, среден или по-голям размер, ако ще се гони дистанция. Утежняването се прави с по-едри и средни на размер сачми, които в повечето случаи се поставят на разстояние една от друга. От последната сачма до куката трябва да има поне около 35 – 40 см. Това е нужно, за да легне спокойно стръвта на дъното и поради специфичния начин на кълване на тази риба. Влакното за линията все пак трябва да е тънко, за да не затруднява замятането – 0,16 е най-употребяваният размер. Поводът в зависимост от здравината на марката е нужно да слезе до 0,12 – 0,10. Куките – задължително бели, прави и остри, от №16 до №12, защото белицата има малка уста. НА ТЕЖКО. На дънна линия не се изисква нищо специално освен по-тънък повод и дребни куки. Поради факта, че белицата обитава стоящи и тихи води, оловото не трябва да е голямо и тежко. Добри са елипсовидните малки тежести за подвижен монтаж, който е по-разпространеният начин да се търси тази предпазлива риба. При монтаж с подхранваща спирала куките със стръвта се оставят на по-дълги свободни поводи. Възможно е и използването на чепаре с долно поставяне на оловото.

Методи на ловене

Белицата е стадна риба и често се събира на ята от сходни по размер екземпляри. В реките търси дълбоки заливи, почти без течение, в които навлиза, за да се храни. Ако дълбочината е достатъчна, се доближава и близко до брега. Привечер се връща обратно, за да потърси сигурност на по-голяма дълбочина. Един от начините да я открием е да наблюдаваме повърхността на водата за периодична поява на мехурчета, които я издават, докато рови по дъното за храна. Възможно е да се забележи и леко помътняване на водата в залива, ако рибите всмукват, филтрират и изплюват т. нар. детрит – дънна утайка, богата на органични вещества и микроскопични животинки. След като сме избрали подходящото място, правим първоначалното захранване с едри и здраво свързани топки хляб, към които може да се прибави кюспе и шрот. Следващата ни стъпка е да установим точната дълбочина. По европейски тертип това са прави много бързо с конично олово с корк в долната част, наречено лот. То се закача на куката и с едно-две замятания и нагласяния на стопвъзела на плувката намираме точната дълбочина. Ако не използваме лот, нагласяваме плувката с повече последователни корекции. Плувката трябва да е вертикално потопена, при положение че първата сачма откъм куката е легнала на дъното и само 1 – 1,5 см от антената є да се вижда на повърхността. При по-значителна дистанция антенката се пуска по-нагоре.

Кълване и момент на засичане

Както и при платиката, белицата има особен начин на кълване. Това произтича от силно сплесканото є тяло, което е толкова широко, че не є позволява да захапе примамката без подготовка. За да поеме стръвта, тази риба трябва или да застане вертикално с насочена надолу глава, или силно да се извърти странично. Само така намиращата се на средната ос на широкото є тяло уста може да стигне до лежащото на дъното лакомство. Най-често белицата се изправя вертикално. Моментът на поемането на стръвта на повърхността изглежда като надигане на плувката с последващо є лягане върху водата. Следва плавно повличане настрани, при което може и да няма потапяне. Засича се или веднага след полагането на плувката, за да не се даде възможност за последващо изплюване на стръвта, или вече при повличането, когато рибата очевидно носи примамката в уста и се отдалечава.

Засичане

В зависимост от разстоянието и евентуалното образуване на "корем" се засича с по-голям или по-малък мах на пръта. След усещането на рибата влакното се държи постоянно опънато и не се бърза силово, защото, ако куката е закачена отвътре на небцето, което е покрито с нежна тъкан, стават много откачания.

Вадене

По принцип ваденето на риба с тегло над половин кило изисква внимание. Води се бавно, като с пръта се парират поривите и се внимава за благоприятния ъгъл между линията и върха на пръта – около 90 градуса. След изморяването рибата се прекарва към брега и ако има удобно полегато място, се изтегля внимателно. При стръмен бряг или растителност се използва кепче. Това важи и за по-големите парчета.

Заключение

Рибата наистина не се среща навсякъде, но е стадна. Ако уцелим ден с лека облачност и тихо време, може да се радваме на добро кълване през целия излет. Често белицата дели едни и същи местообитания и се лови редом с платиката.

Кулинарни качества

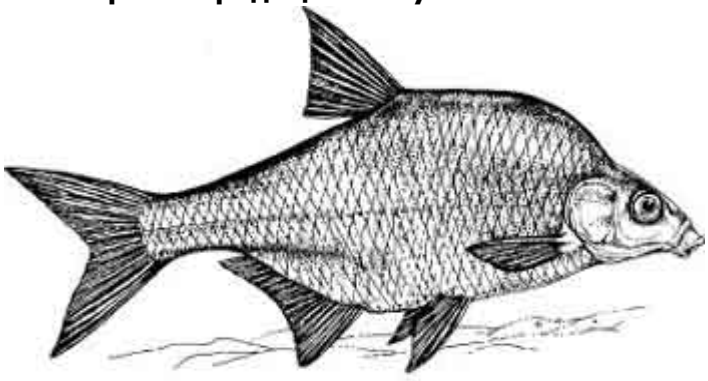
Най-добре е тази риба да бъде пържена, но при поднасянето є може да се сервира с по-пикантен, например чеснов сос. Това потиска евентуалната блатна миризма и тинест привкус на месото. Има доста малки костици, поради което по-едрите екземпляри могат да се сцепят на две по дължината на гръбнака преди пърженето. Така парчетата стават по-тънки и при пърженето температурата стопява малките досадни костици.

Платика

Научно название – Abramis brama

Местно название – дунавска платика

Вид: **Сладководни риби**
Категория: **Традиционен улов**

Описание и особености

Това е риба от семейство шаранови. Отличава се с малка глава, силно странично сплескано тяло с характерна висока гърбица, която с лека извивка започва непосредствено зад главата. Аналният плавник е продълговат като кил и около него няма люспено покритие. Платиката е риба, която може да достигне до сериозни размери – дължина 60 и повече см и тегло към 5–6 килограма. Всички плавници са сиво-черни на цвят и дори в брачния период си остават такива, без да червенеят, независимо от факта, че по тях се появява закратко и светлосив до белезникав обрив. Тялото е широко и приплеснато отстрани. Цветът на рибите варира с възрастта или заради характера на водата, която обитават. Малките платики до втората си година освен това не са така изразително гърбави. Техният цвят бие повече на сребро. С възрастта рибата расте силно във височина, която достига до една трета спрямо общата дължина на тялото. Цветът на тази водна "чиния" също търпи изменение, като гърбът става тъмнокафяв до тъмносивкав, а странично рибата започва да придобива все по-отчетлив бронзов оттенък. Устата е малка, полудолна, но е способна да се разпъва напред като хобот, с който платиката рови по дъното, за да търси храна. Това е типична стадна риба, която живее в придънния слой на водата, който рядко напуска. Естествено се среща в Дунав и долното течение на вливащите се в него реки, но е изкуствено разселена и в много вътрешни водоеми на страната – кариери, баластриери и язовири. Платиката е

топлолюбив вид и отлично се развива в топлите водоеми около ТЕЦ "Марица-изток" – яз. "Овчарица" и яз. "Розов кладенец". В последните години има добра популация и в много по-студените язовири "Искър" и "Душанци", но това не променя факта, че обича по-топлите води. В реките тя се държи около шаварите, граничещи с дълбоки заливи и ями с обръщане на течението. Предпочита глинестите и леко тинестите дъна. По-рядко можем да я открием в район с пясъчно дъно. Дори дъното с малки камъчета е по-добро за нея, отколкото равният слой пясък. Характерно за по-възрастните риби е, че и на дъното търсят укрития от течението в близостта на малки прагчета. Дори 10–15-сантиметрово стъпало в глинестите пластове вече є дава сигурност и платиката предпочита да се държи именно там. Храни се с дънни организми, които извлича, като засмуква тиня и я предъвква. Освен това не прощава на червеи, личинки, пиявички и дори някои видове мекотели. През лятото похапва и в коренищата на шаварите, които шумно смуче, но може и да "пасе" някои видове водорасли. Платиката расте бавно до втората си година. След това ускорява темпа на трупане на тегло и за известен период при добри условия е способна почти да го удвои за година. Достига до 15–20-годишна възраст, като с времето нараства силно във височина.

Стръв, захранка и подхранка

Само по изключение можем да хванем платика без яка захранка. Този факт е известен на повечето въдичари. Другото прочуто качество на платиката е, че е крайно внимателна и предпазлива риба, която се плаши лесно от всеки по-силен шум или плясък по водата. Все пак и тя се издава, докато рови по дъното, с характерните балончета въздух по повърхността. При тихи и прозрачни води можем да забележим и леко размътване в зоната на мехурчетата. След като сме избрали място с достатъчна дълбочина – 4 до 6 метра, и подходящо глинесто или тинесто дъно, е нужно да започнем със захранването. Накиснати кюспе, хляб и обикновени бисквити се омачкват много внимателно. Някои майстори препоръчват влажната смес да се претрие през сито, за да няма големи парченца. След това се правят топки, които се мятат в избраната зона, за да се оформи стабилно хранително петно, на което ще разчитаме през целия излет. Подхранката е необходима през останалото време на излета, защото си имаме работа с типично стадна риба. В този смисъл, колкото и да хвърлим – няма риск да прехраним цялото ято. За подхранка вече можем да употребим и елементи от стръвта, с която ловим. Това може да е ароматизиран с анатолово масло или ванилия качамак, парченца торен червей, бели червеи и кастери, варено жито, кускус, по-ситна млечна царевица и т.н. В Англия майсторите гонят платика и на месо от речни миди. То се пробожда на по-едри единични куки, като при нужда допълнително се пристяга с една-две намотки мек памучен конец. Тази стръв няма популярност у нас, но често във водоемите, в които се гони платика, действително живеят и сладководни миди. Така че защо да не се опита и този естествен деликатес.

Такъми

НА ЛЕКО. При риболов на леко, каквато е най-разпространената практика, ни трябва дълъг телескоп. В случай, че ще минем без макара и водачи, той не бива да е по-къс от 5–6 метра, защото ще гоним рибата на значителна дълбочина. При нашите условия, особено ако излетът е в гьол, където са добивани инертни материали, е по-подходящ изборът на телескоп с макара и водачи. Основното влакно на линията е задължително тънко от 0,12 до 0,14. Поводът при това положение е наистина фин – от 0,08 до 0,10. Плувката, от която имаме нужда в случая, е средна на дължина, подвижна с единично закрепване на линията в долния край. Антената є може да е по-дълга, но ние ще я потопим при утежняването. То се извършва най-често с комбинация от разсъсредоточени сачми. Най-долната към куката трябва да се намира на към 40 сантиметра от нея. Това е заради начина на кълването на платиката, която поема стръвта във вертикално положение надолу с главата. Над най-долната сачма често се поставя и още една по-едра междинна. На около 50 см от нея вече идва главното утежнение. Куките за платика малко смущават, като се има предвид големината на противника, но класиката изисква бели, прави и остри от №18 до №14. НА ТЕЖКО. На тежко платика се лови по изключение. Например когато сме убедени, че се е дръпнала много навътре във водоема и дълго не е излизала към брега. Причината може да бъде значително колебание на водното равнище, захладняване на въздуха, при което дълбоката вода е по-топла, или

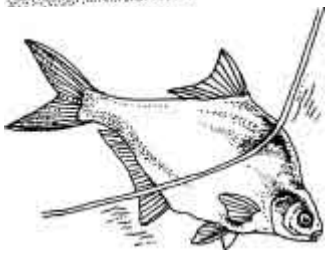
сезонна миграция. Прътът е обикновен дънаджийски освен в случаите, в които ще търсим изключителна далечина на замятане. Тогава ни трябва триметров прът за дъно. Основното влакно може да е по-дебело – 0,22 – 0,24, но поводът трябва да е тънък. Изобщо платката не е специален обект на риболов на тежко у нас. По-скоро тя се лови инцидентно или смесено с едра каракуда или бабушка. Най-често се хваща на линия с хранилка или на "сандвич" – капан с две плочки кюспе, залепени от качамак, като в такива случаи обикновено куките ни са по-едри. Кълването на платиката на тежко е особено и се отличава от каракудското с по-продължителното тресене на шпионката, макар и да прилича на него.

Кълване и момент на засичане

Монтаж с повдигане на долна сачма

Фалшиво кълване на платика

Платиката е толкова недоверчива риба, че е почти изключено да вземе стръвта, ако тя не е легнала на самото дъно. Това може да ни се случи само при положение че ловим над обрасло с водна растителност дъно. Така че преди всичко се налага да уточним прецизно дълбочината, особено ако сме уцелили търсения участък с леко стъпало в пластовете. След като приключим с балансирането на плувката и сме сигурни, че първата сачма от утежнението ни е на дъното, можем да притеглим леко към себе си, за да почувстваме прагчето. При поемането на стръвта платиката повдига малката първа сачма и така леко "освобождава" линията. Плувката ни се показва повече на повърхността и поляга върху водата. Следва повеждане, най-често странично, и потопяването. Ако сме с

малка кука, засичаме малко след поляганeто на плувката. При платиката обаче често можем да се сблъскаме и с т. нар. фалшиво кълване. Това е коварно поклащане на плувката и дори нейното лягане за момент, което се дължи на това, че някоя от гърбавите риби е опънала за миг линията с високото си тяло. Ето защо все пак някои колеги предпочитат да изчакват със засичането. В случай, че стръвта ни е по-обемиста, например грозд бели или торни червеи, изчакваме повличането и засичаме тогава. Предварително трябва да следим за потопяването на влакното от линията, особено на по-голяма дистанция. На тежко хич не е лесно да се определи моментът на засичането. Движението на шпионката става на ситни тласъци със паузи и разтрисане. При по-изразено движение нагоре си избираме момент и засичаме. Рискът е голям, но платиките рядко опъват както трябва, за да залепят шпионката, пък и често изплюват стръвта и се отказват.

Засичане

Устните на тази предпазлива и плашлива риба са крехки, но все пак твърди. Поради голямата дълбочина на поднасяне на стръвта това ни налага рязко и по-дълго движение с пръта при засичането, за да забием куката сигурно. Тук вече дължината на пръта отново ни идва на помощ, защото дългият телескоп дава значително предимство. Усетим ли рибата, главно с върха на пръта изпъваме линията, като особено в началото платиката често силно се съпротивлява. Тръгне ли веднъж нагоре, почти сме спечелили битката.

Вадене

След засичането обикновено имаме кратък период на забиване към дъното. Платиката има чувствителна към болката уста и тази яростна съпротива е по-скоро реакция на болката от първоначалното убождане. Щом преодолеем първата серия тласъци, рибата "омеква" и тръгва нагоре, като прави няколко кръга. Изкараме ли я на повърхността, тя обикновено се предава и ляга странично върху водата. Все пак при тънката линия и финия повод е най-добре да си послужим с кепче. Така и шумът от евентуалната крайбрежна борба се свежда до минимум. Това е особено важно, защото платиките са плашливи и лесно можем сами да си развалим излета с някое по-шумно вадене.

Заключение

Риболовът на платика е голямо предизвикателство за изкуството на въдичаря. Мнителността на тази риба, която понякога нарочно играе по повърхността на водата, като показва дори гръбната си перка, за да ни дразни, е пословична. Такъмите искат тънък и фин монтаж на всичките си елементи. Захранки, подхранки и изобщо всичко около нейното гонене ни съсипва от амбиция. Но ако тръгне да дава, става велик риболов на леко. Без бързане, с концентрация и в нужната тишина. Рибите често са над 500-те грама, а закачането на всяко по-баято парче вече е голяма наслада. Най-хубавото на този риболов е, че ако ги набараме и не уплашим стадото, вадим често наистина сериозни риби.

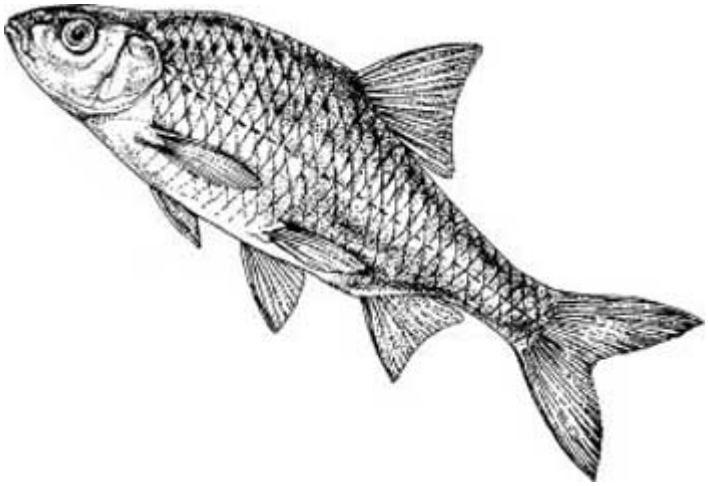
Кулинарни качества

Месото на тази ленива риба е бяло и нежно. Особено при нейната обработка е това, че люспите є са покрити с много слуз. Това налага по-внимателно и дълго измиване на улова. По-дребната е добра за класическо пържене. Средните риби – до кило, се разцепват по дължина покрай гръбнака и след това се режат на парчета. От едра платика може да се очаква и добро пасване в тава на фурна за плакия. Изненадващо е, но месото на тази дънна риба много по-рядко има тинен привкус, отколкото при други видове. Бяло ароматно вино, изглежда, върви най-добре на задушевния, изпълнен с редица тактически подробности разказ за победата срещу коварната предпазлива водна твар, която с вещина и чалъм сме успели да надхитрим.

Бабушка

Научно название – Rutilus rutilus
Местно название – червеноперка, платика, платичка (неправилно)

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Бабушката е една от най-широко разпространените наши риби от семейство шаранови. Характерно за нея е, че в зависимост от условията на обитаване има много различни вариации. На дължина достига докъм 40 см, а на тегло дори надхвърля 1 кг. Естествено, само при благоприятни условия за развитие. Най-често ловените екземпляри са с дължина между 10 и 20 сантиметра. Тялото є е по-удължено в сравнение с платиката, но височината є подлежи на нарастване с възрастта. Малките бабушки са по-вретеновидни, но след като достигнат 15–20 см дължина, започват да се развиват във височина. Тялото е странично сплескано, с едри и добре открояващи се сребристи люспи и ясна странична линия. Гърбът е сиво-зелен, зелен, кафяво-зелен до маслиненотъмен. Гръбната и опашната перка често са сиво-зелени, като се случва и да червенеят. Долните двойни плавници са червеникави, а аналната перка – оранжево-червена с потъмняване на върха. С възрастта червеният цвят на перките се засилва. Именно тяхната окраска наподобява тази на червеноперката и това дава основание на мнозинството от въдичарите да наричат така и бабушката. Главата на рибата е сравнително малка, а муцуната е закръглена и тъпа. Устата е коса, крайна. Очите на бабушката са оранжево-червени с изразено червено петно в горната част. Това е един от най-сигурните признаци, по които се различава от червеноперката, при която очите са жълти. Бабушката е способна да се приспособява към различни условия – реки със средно и бавно течение, язовири, гьолове, мъртвици и дори полусолени води. Предпочита да се задържа в места с наличие на водна растителност, но не направо в нея, както е при червеноперката и лина, а около нея. Това е риба с изключителна адаптивност към условията, поради което често формата и цветовете є търпят изменение. Хайверът є може да бъде оплождан и от мъжките на няколко други вида, при което образува хибридно поколение. Предпочита средните и долните водни пластове с пясъчно, глинесто, но не много тинесто дъно. Храни се с насекоми, личинки, червеи, а през лятото и с нишковидни водорасли.

Стръв, захранка и подхранка

Независимо от нашествието на костура из нашите водоеми бабушката все още се среща в добри количества в повечето от подходящите за нея места. Често тя е първата риба, уловяна от новаците в риболова. Причината е, че особено по-малките често се държат близо до брега. Бабушката е типична стадна риба – обади ли се една, значи наоколо има и други. Все пак изборът на място си има особености. Първата е в наличието на дълбочина, близостта на шавари, пояси от водорасли и предимно пясъчно, глинесто или дъно със ситен чакъл. Захранването е задължително. Най-често се хвърлят пет-шест големи топки омачкан хляб с разкиснато кюспе или шрот, които може да бъдат замесени и с глина. Готовите специални пакетирани захранки са изключително въздействащи върху бабушката. Може би от всичките наши риби тя най-бързо се отзовава на присъствието им във водата. Подхранката на избраното място се прави с чести подавания на малки порции. По принцип те вече могат да съдържат и използваната стръв. Ако дъното не е затревено, въздействието им си проличава бързо. Подхранката може да

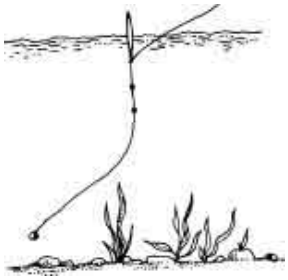
включва кускус, варено жито, топчета качамак и бял или торен червей. Обикновено в началото се събират по-дребни бабушки, но с постоянство и след известно време започват да идват и по-големите, които са значително по-предпазливи. С тяхното пристигане дребосъкът бива прогонен от "театъра на военните действия" и същинският риболов започва.

Такъми

НА ЛЕКО. Риболовът на плувка си остава най-предпочитаният начин за гонене на бабушка. Среден лек телескоп ни върши идеална работа. Той може да е без водачи, но в такъв случай е нужна по-голяма дължина – около 5–6 метра. Телескопът с макара и водачи може и да е значително по-къс, особено ако ще работим с подвижна плувка. Плувките избираме според дистанцията на замятане. По-удобният вариант е подвижната плувка със закрепване в долната част. При по-силен вятър обаче плувката е по-стабилна с двойно закрепване – долу и в средата. Основното влакно на линията е 0,14, като поводът задължително слиза до 0,10 и 0,08. При избора на куките нещата се усложняват в зависимост от стръвта, която ще използваме. За бял червей са подходящи тънките прави бели, тип кристал или лимерик, с изразително източено остро жило – най-често №14, но при капризи се отива към №16 и дори №18. Ако обаче бабушките са едри и искаме да ги гоним на грозд бели или торни, слагаме вече №10–№12. При избор на варено жито, кускус или топченца качамак куките са с по-късо стъбло – №12 или №14. Утежняването се прави със сачми, най-голямата от които се слага откъм плувката, която най-добре изцяло да потъва във водата, оставяйки навън малка част от антената. Възможен е и монтаж на леко без всякаква тежест. Това е предимно вариант за летните топли дни, когато се лови на насекоми – малки скакалци, ручейник или кастери. НА ДЪНО. Бабушките се ловят добре и на тежко. Тук не е нужно кой знае каква дистанция на замятане. Обикновен прът или дънен телескоп са достатъчни. Основното влакно е по-дебело – 0,18 – 0,20. Поводът обаче отново е тънък – 0,12. Най-често използваният монтаж е на чепаре с хранилка спирала. Тя се пълни с мачкан хляб, омесен с кюспе или зърна кускус. На куките – №12–№10, най-често се слага грозд бели или торни червеи, варено жито или топче качамак.

Методи на ловене

Освен класическото є търсене на плувка близо до дъното в риболова на бабушката са се оформили и някои по-особени похвати. Например през лятото, когато рибата се е качила в по-горните пластове, близо до повърхността, е възможен монтаж без тежест. Стръвта в такива случаи е насекоми – скакалче, какавида от бял червей или ручейник. Целта е стръвта, утежнена само от куката, да пада плавно и бавно надолу. Това обикновено е достатъчно, за да провокира интереса на иначе вялата бабушка и тя да последва и налапа стръвта. Този монтаж върши работа с допълнителна малка сачма и в течащи води, като линията се пуска по течението. От време на време плувката се задържа с върха на пръта и това предизвиква кратко отлепяне на стръвта от дъното. Това също дразни бабушката и обикновено следва атака. В летни условия, когато рибите са близо до повърхността, е възможно да бъдат ловени и на изкуствена муха с шнур, по-често с мокра потъваща муха. Добри резултати при по-едрите бабушки дава и монтажът за лежаща на дъното стръв. Характерно за него е значителното отстояние на основното утежняване от куката – 60–70 см. Така в прозрачни води и чисти дъна рибата вижда само стръвта, без наблизо да има нещо подозрително и тревожно. Това притъпява нейната бдителност и тя по-решително взема стръвта.

Монтаж за бавно потъваща стръв

Монтаж с лежаща на дъното стръв

Кълване и момент на засичане

НА ПЛУВКА. В зависимост от "настроението" и размерите си бабушките са способни да ни извадят широк набор от попипване, накланяне, водене и забиване на плувката. Като при повечето риби дребосъците сякаш са по-припряни и бързи. И обратното – големите бабушки действат без бързане и с повече плавност. Типичният начин е плувката да трепне няколко пъти и сред това да тръгне встрани, полягайки с все по-изразено потъване. Потъването обаче може и да е право надолу, особено ако ловим в средните водни пластове. Засича се при устойчивото повличане и водене. Изобщо може да се каже, че бабушките са по-трудни за изтърпяване в началото на кълването, когато многократно почукват, без да направят следващия си важен ход. Ако обаче това не продължи дълго и има потъване с повличане, се засича спокойно. НА ДЪНО кълването им започва с няколко разтрисания на шпионката, последвано от едно или две повдигания и изненадващо бързо "залепване", което обаче е краткотрайно. Засича се при движението на шпионката нагоре, но трябва да сме до пръта още от първите почуквания, за да реагираме навреме. Големите бабушки често се самозасичат, като впоследствие отпускат влакното подобно на каракудите. Това е сигурен знак леко да навием, да засечем в движение и да вадим рибата.

Вадене

Бабушката не може да бъде причислена към рибите, които оказват силен отпор след засичането. При дребните не бива изобщо да се церемоним. Тях ги вадим с почти слято движение след засичането. Големите обаче изискват по-голямо внимание, и то не толкова заради съпротивата им, колкото поради финия повод и сравнително малките куки. Устата им не е от най-крехките и ако има откачане, то най-често става непосредствено след засичането. При по-голямо изчакване с повличане и потъване на плувката бабушките нагълтват навътре и поводите за безпокойство са по-малко. Обикновено рибите се предават бързо и лесно и ги извличаме при полегат бряг. Кепче е нужно само при наличие на височина, над която не е безопасно да провесваме по-едрите парчета.

Бабушката, като стръв

Малките бабушки – до 5–6 см, са любима храна на костура. На по-големи – 10–12 сантиметра, вече може да заметнем за бяла риба, а над тези размери – за щука или сом. Поради по-широкото си тяло бабушките живеят по-дълго на куката и освен това понасят по-добре дълбочината от уклея. Изобщо бабушката е предпочитана и широко използвана у нас стръв. Най-често тя се закача под гръбната перка или странично в дебелата част на опашката. Възможен е и монтаж на система от две тройки, особено при гонене на щука. За стръв се ловят по-лесно от уклейчетата и влизат по-смело в рачилото. Примамката е малко омесен хляб с кюспе. Поставена в кофа или бидонче, бабушката понася по-дълго пътуване от уклейчетата и в този смисъл е подходяща за предварително запасяване със стръв при излет за хищници в по-отдалечени водоеми. Дребни рибки се ловят лесно в близост до туфи с водорасли, като се замята с малка кукичка и плувка непосредствено до края на растителността.

Заключение

Бабушката е отлична занимавка за въдичаря. Широкото є разпространение позволява почти винаги да превключим на нея, ако не ни е потръгнало на нещо по-сериозно. Забавеното є кълване ни оставя много повече време за подготвяне на засичането, отколкото позволява уклеят. Тя е един приятен обект на риболов, защото веднъж събрана, може да дава до вечерта. Лови се почти през цялата година, дори и през зимата. Все пак най-доброто време за нея е пролетта, началото на лятото и есента, когато започва да се охранва за зимата. При добро кълване с нея можем бързо да издуем живарника. Не бива да забравяме обаче, че тъкмо тя е типичният пример на рибешка солидарност. При нараняване тя изпуска секрет на опасността във водата, който останалите риби от ятото усещат веднага. Така че по време на риболова не бива да чистим бабушки близо до мястото на замятане.

Кулинарни качества

Месото на бабушката е бяло, малко воднисто и меко. През лятото не е изключено то дори да нагарча, защото рибата се храни с много водорасли. Малките бабушки се пържат цели като уклеите. Преди тигана може да се овалят в царевично брашно, което им дава допълнителна хрускавост и леко тушира евентуалната горчивина. Големите се режат на парчета, като се препържват на по-силен огън, за да се стопят малките плаващи костици. В сравнение с уклея тази риба губи по точки при вкусовите качества, но пресна все пак прави добра компания на бирата на маса.

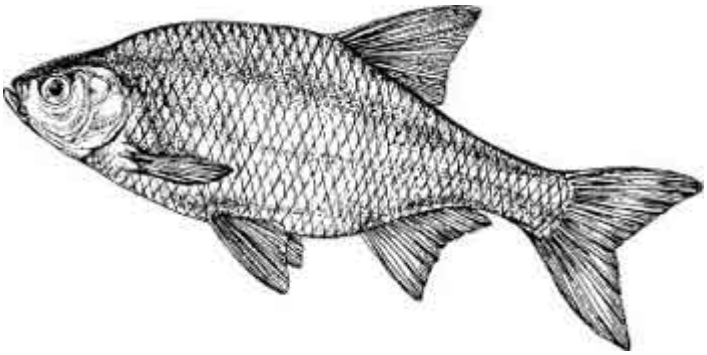
Червеноперка

Научно название – Scardinius erythrophthalmus
Местно название – червеноперка

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Истинската червеноперка също е член на семейство шаранови. Тя е сред най-красивите риби в нашите водоеми, но и се среща значително по-рядко от бабушката, с която често се обърква от въдичарите. Размерите є са дължина до около 30–40 см и тегло до 1 килограм. Рядко тя може и да надхвърли това тегло, за да достигне до 1,5 кг. От бабушката се различава по жълтеникавия цвят на очите, които при другата риба са оранжево-червени. Устата на червеноперката сочи нагоре, което подсказва и хранене на повърхността. Гръбната є перка е поставена доста зад началото на коремните плавници, които при бабушката са на една вертикална ос с гръбната перка. Съществена разлика е и това, че червеноперката има много по-малко слуз по люспите, отколкото при бабушката. Гърбът на тази истинска водна красавица е кяфяво-зелен, а отстрани е покрита с люспи, които бият на бронз и златисто. Само при малките рибки те са все още сребристи. Червеноперката е доста гърбава риба. Тя е силно странично сплесната и като форма на тялото повече прилича на платика, отколкото на бабушка. Най-голямата атракция при нея обаче са плавниците – червени и дори виненочервени, донякъде с изключение на гръбната перка, която може да жълтее или да бъде оранжева. Рибата расте по-бързо от бабушката и предпочита стоящи и бавно течащи води. У нас се среща значително по-рядко от съперницата, с която често я бъркат. Червеноперката заема съвсем друга екологична ниша, тя винаги търси укритие в близостта на водната растителност и обитава средните и повърхностните водни пластове. Най-добре червеноперката се развива в слабоалкални води. Храни се отначало със зоопланктон, а сетне с растения, личинки, охлюви и насекоми.

Стръв, захранка и подхранка

Риболовът на червеноперка е изначално по-труден, защото рибата наистина винаги се държи в близост до водорасли и шавари. По-едрите червеноперки с "богат жизнен опит" почти не напускат сигурните си растителни укрития. Поради това захранването за тази, много по-предпазлива от бабушката риба се прави след по-дълго и внимателно оглеждане на подходящите места. Често през летните дни червеноперката се издава, като се вдига на самата повърхност. Понякога там тя характерно и шумно се

премята. Точно тази игра, особено ако е във водно огледало насред водораслите, е сигурен признак, че имаме работа с този вид. Захранката за нея трябва да е по-лека, за да се задържи по-дълго в горния и средния слой. За да не стигне до дъното, тя трябва вече да се е разнесла и разтворила по-нагоре. Затова хлябът за нея се накисва, отцежда и стрива през сито, но не се мачка. Възможно е в него да се добавят и накиснати бисквити, трици или галета. Ако избраното място е по-близо, например дупка сред водораслите, може да се подаде и захранка във вид на рядка каша. Подхранката също трябва да не е от големи топчета. Червеноперката е плашлива риба и не бива да я бомбардираме с пльоскащи буци за примамка. За стръв най-често вървят бели червеи, торни червеи, които често са по-успешни от белите, кастери, мачкан хляб, варено жито, скакалци и малки бели охлювчета, които живеят по растенията край водоема.

Такъми

За улов на червеноперка в стоящи води ни е нужен лек телескоп без водачи с дължина 4–5 метра. Ако обаче искаме да покрием по-големи дистанции, прибягваме до по-къс телескоп с водачи и макара или още по-хубаво – до мач-прът с дължина 3–3,5 метра. Основното влакно ни е нужно с малко по-голям запас от здравина, защото действаме в близост до шавар и водорасли – 0,14 – 0,16. Поводът може да е 0,10 – 0,12. Плувките трябва да са със среден размер, като, ако са подвижни, се взимат от типа ваглери. Куките зависят от стръвта, но размерите им са от №12 – №14 за хлебните примамки и до №16 – №18 при употребата на червеи.

Методи на ловене

Основният начин е на плувка с бавно потъваща стръв. Ако дълбочината в избрания участък не е над 3 метра, не е нужно да слагаме подвижна плувка. Тя ще ни потрябва с утежнение само когато ни се налага далечно и по-прецизно замятане – например до стена от шавар в широк залив или навътре към чисто петно сред вълни от водорасли. На тежко тази риба се лови много по-рядко и почти винаги покрай нещо друго. Възможно е през лятото да се обади и на муха с шнур, което е разпространен начин за гоненето є в Англия и Западна Европа.

Кълване и момент на засичане

Кълването на червеноперката, особено ако е над 20 см дължина, е много по-сигурно от това на бабушката. Обикновено първо има едно-две леки трепвания и след това плувката тръгва надолу с възможно леко отклонение встрани. Засича се при воденето. В дни, когато капризната риба се е качила на плитко под повърхността, я изкушаваме с бавно потъваща стръв без утежнение на повода. В такива случаи се прибягва и до леко обиране на линията с бавно движение с пръта. Ако рибата се съблазни, обикновено потапя без всякаква подготовка. Засичаме веднага. Понякога, когато сме пуснали стръвта с утежнение близо до дъното, кълването се изразява в полягане на плувката и плъзването є по повърхността. Това означава, че рибата е долу и взима подобно на платиката. С няколко опита ще усетим точния миг за засичане.

Засичане

Движението ни трябва да е внимателно и късо, защото устните на червеноперката са нежни. На всичкото отгоре тя се бори много по-силно и не се предава така бързо като бабушката.

Вадене

С много по-голямо внимание поради близостта на водораслите и финитe ни такъми. Всяко отпускане на линията след засичането може да ни струва не само изгубена риба, но и скъсан такъм. Ако все пак имаме избор и достатъчно чиста вода – първо изморяваме рибата, качваме я на повърхността и чак след това я прекарваме над водораслите. При финала на изваждането също е нужно повишено внимание, тъй като червеноперката силно вибрира на влакното. Ето защо тихо я извличаме до самия бряг или вадим своевременно кепа.

Заключение

Червеноперката е фантастична за ловене риба, особено ако я намерим близо до брега в дупка сред водораслите. Има дни, когато при спазване на нужната тишина тя дава с неспадащо темпо по няколко часа. След това изведнъж отсича и спира. Красотата є е награда не само за ръцете, но и за очите на въдичаря. А усещането, че в тишина и усамотение си надхитрил едно наистина предпазливо животно, дълго се помни.

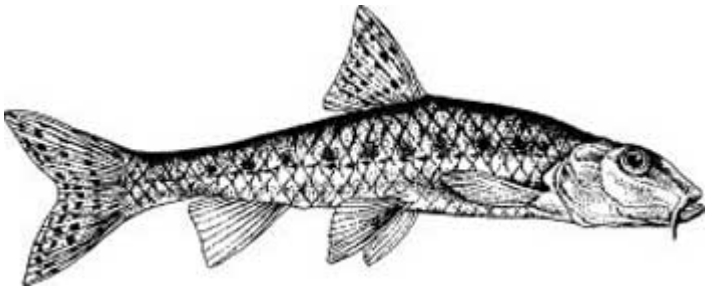
Кулинарни качества

Тук обаче трябва да признаем, че особено през лятото ни чака разочарование. Месото на червеноперката има натрапчиво тревен вкус. Горчивината се усеща по-силно, отколкото при бабушката. Рибата се нуждае от накисване в прясно мляко, ако държим да я консумираме в най-добрия є вид. Става само за пържене.

Кротушка

Научно название – Gobio gobio
Местно название – воденичарка, дерменджийка

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Кротушката е малка вретеновидна рибка от семейство шаранови. В зависимост от условията на обитаване при тази рибка се срещат известни различия в големината и цветовете на тялото. Все пак максималните є размери са 20 см дължина и тегло от 100 г. Средните параметри на ловените с въдица риби обаче рядко надхвърлят 12–15 см. Кротушката има стремителен вретеновиден силует с хармонично поставени жълтеникави плавници, които са изпъстрени с тъмни пресечени жилки. Гръбчето е зеленикаво-кафяво, сивкаво или дори маслинено. Люспите са сравнително едри за размера на рибката. Характерно е, че по тях няма слуз. От двете страни на тялото по протежение на страничната линия са оформени ивици от по-тъмни петна. Техният цвят може да варира от тъмнокафяв през почти черен до синкаво-черен. Главата на тази рибка е сравнително едра, с големи очи и долно разположена уста, в ъглите на която има по едно мустаче. Всичко това идва да ни каже, че имаме работа с типична дънна риба. Характерно за нея обаче е, че е способна да обитава и доста плитки води, независимо дали са подвижни или не. Все пак предпочитаните от кротушката води трябва са чисти, като дъното да не е много затревено или тинесто, а покрито със ситен чакъл или пясък.

Стръв, захранка и подхранка

Кротушката е стадна риба, а това означава, че захранката и подхранката могат да ни свършат великолепна работа. На всичкото отгоре трябва да ни е ясно, че кротушката е една от най-типичните дневни риби, които се срещат у нас. Така че, ако ще се отдаваме на кротушкарската страст, няма никаква нужда да сме по тъмно на водоема. По-доброто решение е да си отспим и някъде към 8 часа да подхванем началото на един незабравим ден в компанията на смелите и лакоми малки рибоци. Захранването на мястото е толкова важно, колкото и правилният му предварителен избор. А той се свежда до няколко прости правила: чисто от водорасли дъно, най-добре каменисто или пясъчно. Дълбочина според сезона – есен и ранна пролет и над 2 м, а през лятото и на по-плитко. При течащи води и

топло, слънчево време пасажите от кротушки се държат в плитки и среднодълбоки бързеи. Естествено, за да не хабят сили, рибоците "кротуват" на завет от течението зад някой по-голям камък и се придвижват скокообразно до следващото укритие. Ето защо захранването трябва да се съобрази с конкретните условия, като в спокойни води се хвърлят 5–6 топки мачкан хляб с глина. Докато при течение се минава на често захранване с малки топчета. И в двата случая не бива да се вживяваме много в състава на захранката. Накиснат хляб с глина и малко кюспе е вече разкошен вариант. Ролята на глината е основна. Тя дава миришещата на храна мътилка, която дънно хранещите се рибки надушват отдалеч и проследяват до мястото със същинската захранка. Подхранка на вече събралите се кротушки може да се подава непрекъснато, но по мъничко. Целта е се поддържа "интересният" хранителен облак около нашето си място. В подхранката може да се пуснат и доза-две накълцани торни червеи, особено ако имаме изразен спад в кълването. Стръвта за тези лакоми рибки не предполага нито откривателства, нито експерименти. Ситни торни червеи или парченца от средни са изборът на всички поколения кротушки. Дори и през лятото, когато повечето риби минават с охота на бял червей, кротушките трудно отстъпват от нрава си. Разбира се, с уговорката, че в река всеки вид мамарец удря в земята каквато и да е друга стръв. На мачкан хляб рибетата също дават добре, особено в неподвижни води.

Такъми

За кротушкарския риболов пасва идеално телескоп без водачи с дължина 4 – 4,5 метра. Основното влакно е 0,12, а поводът 0,10 и по-надолу. Поради голямата уста със здрави жилави джуки това рибе усърдно налапва и по-едри куки от №14 до №12. Плувката трябва да е лека и малка, но ако се лови в река, тя не бива да е в ярки, неприсъщи за околната среда цветове, защото водата в бързеите е бистра и рибата има отлична видимост. Утежняването на линията се прави в зависимост от вида на водоема. В неподвижни води се търси тънко балансирано вертикално положение на плувката с равномерно разположени сачми. А при излет в река утежнението се качва групирано близо до плувката, като само една средна на размер сачма се сваля на около педя от куката. Третият начин на утежняване е специфичен мренски монтаж за бързи води. При него пет-шест сачми се стягат на отделно парче влакно с дължина около 10 см. И то се вързва към основната линия. Така тези сачми си оставят на дъното, докато основната линия и поводът със стръвта се изпъва от силното течение на около десетина сантиметра от дъното.

Методи на ловене

Основният начин за общуване с тази прекрасна като партньор в риболова твар е линията на леко. След захранването стръвта се пуска близо до дъното, а когато видим, че работата е тръгнала здраво, може да вържем и втора кука, защото при кротушките улавянето на чифтове не е никаква рядкост. При речните излети също най-често се лови на плувка, но понякога може да се опита и на линия без плувка, която се търкаля свободно по дъното. Риболов на тежко за тези рибки не се прави, макар че от време на време те съумяват да се нанижат дори на куки от шаранджийски капан на кюспе.

Монтаж за слабо течащи води

Кълване и момент на засичане

Ако всичките ни риби кълвяха така сигурно и безхитростно както кротушката, ядовете ни край реки и езера щяха да изчезнат. След леко трепване плувката тръгва надолу с една равномерност и неотвратимост, която направо плаче за засичане. Това е пипането на кротушката в неподвижни води. В реките арсеналът на похватите е по-голям, но е белязан със същата сигурност на поемането на стръвта. При по-силно течение повличането може да се предшества от едно-две рязки "присецвания" от по 20-ина сантиметра преди широкото повличане, което може да бъде и встрани.

Засичане

Засичането на кротушката просто се изразява в леко повдигане на върха на пръта. Моментът е по избор в зависимост от това, дали сме загряли вече с трийсетина рибета, или сме още в началото, когато с трепет отлагаме момента, за да се насладим на изчезващата във водата плувка.

Вадене

Никакво напрежение, защото имаме лакома твар със здрави устни. Откачанията при кротушката са истинска рядкост. Така че след засичането движението с пръта си продължава и рибокът се вади по най-прозаичния начин – по трасе изцяло по въздуха.

Риболов с рачило

В по-дълбоки речни вирове с бавно кръгово движение на водата пускаме рачило с плосък камък, облепен с жилав качамак. Изчаква се 15–20 минути. После рачилото стремително се вади на сухо. Същото, понякога доста успешно занятие, може да се проведе и в някои обикнати от кротушките язовири.

Качества като стръв

За риболов на речен кефал, бяла риба и по-едър костур на плувка това е една от най-предпочитаните рибки за стръв. Ако обаче се монтира на дънна линия, се използва или горна позиция на класическо чепаре, или монтаж с междинен поплавък на повода – стиропор, булдо, корк. В някои язовири като например "Пясъчник" без никакво притеснение слагат тлъсти кротушки за шаранджийска стръв. Ударите може да са по-редки, но пък теглото на любителите на пикантния специалитет е внушително.

Заключение

Риболовът на кротушки е голяма атракция, съчетана с нужната доза удобство. Понякога рибите от един пасаж като че ли държат да не се разделят чак до тигана. Така че по 50–70 и дори 100 рибета от едно и също място при кротушкарството не са изненада. Изненадата е чак на следващия излет, когато, ако сме прекалили във видовото прочистване, ще има да замятаме напразно. Особената сигурност в кълването и безпроблемното засичане правят от кротушкарството наистина вълнуваща страст. Поради трайната активност до стъмване излетът на кротушки е много подходящ за новаци и деца в занаята. Резултатът е почти сигурен, което прави "зарибяването" в занаята на нароченатa особа неотвратимо.

Кулинарни качества

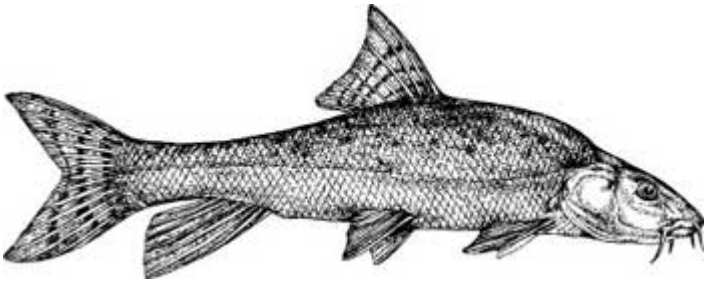
След като порядъчно се измъчим с изчистването на тези мъници, може да му отпуснем края и да се готвим за среща с един прославен в чужбина специалитет. Най-разпространеният начин за приготвяне на кротушки е пърженето. Във Франция ги предпочитат оваляни в галета и докарани до златисто в леко подлучен зехтин. В Русия и Полша преди пърженето рибетата се потапят в сметана. Месцето на кротушките е бяло и леко и дори малко сладникаво. Единственият недостатък на малкото украшение за софрата е възтвърдият гръбнак за такава малка рибка. Независимо от тази подробност пържените кротушки са нееднократно описвано мезе в класическата литература. Изобщо с пенлива нагарчаща бира или тънко резливо бяло вино тази риба наистина надскача отпуснатия є от Бога мизерен ръст. Ако обаче сме риболовствали в тинест затворен водоем, идилията на масата ни може да бъде накърнена от тинестия привкус на рибките.

Добър ход срещу подобна опасност е предварителното накисване на улова в прясно мляко поне за три часа.

Черна мряна

Научно название – Barbus meridionalis petenyi
Местно название – балканска мряна

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Балканската мряна държи нещо като рибешки стандарт за красота. Нещо повече, тази прекрасна риба си е спечелила завинаги място на красавица и в българския фолклор.

Традиционното оприличаване на моминската хубост на мряна риба никак не е случайно. Защото формата на балканската мряна е съвършена. Рибата е вретеновидна, някак приятно закръглена и е покрита със ситни здраво захванати люспи. Иначе и балканската мряна е от семейство шаранови. Размерите на черната мряна рядко надхвърлят 35 см на дължина, а теглото є може да достигне и до 1 кг. Цветовете на мряната силно зависят от околната среда. Най-често рибата е златиста, изпъстрена със ситни тъмни петънца. Ако обаче дъното е повече каменисто, отколкото песъчливо, можем да срещнем и биещи на сребро екземпляри. Гърбът при черната мряна винаги е по-тъмен, понякога до опушено бронзов или откровено сиво-черен. Плавниците най-често са жълтеникави на цвят, но ако рибата е в брачен период, могат да бъдат и чисто оранжеви. Характерна за балканската мряна е аналната перка, която е силно прибрана към тялото. От другите видове мрени – от бялата – Barbus barbus, маришката – Barbus cyclolepis, и резовската – Barbus tauricus Kesseler, я отличава последният удебелен лъч в гръбната перка. При черната мряна той е мек и не е назъбен в задния си край. Главата на рибата е малко източена и удължена. Устата е долна с месести и здрави устни, гарнирани с два чифта мустачки. Първата двойка мустачки е в ъглите на устата и са по-големи. Втората двойка се намират на върха на муцуната и са по-малки. Черната мряна е типична стадна риба. Така че, хванем ли една, трябва да сме готови да излъжем и нейните посестрими.

Стръв, захранка и подхранка

В повечето справочници пише, че черната мряна обитава участъка на реките, намиращ се непосредствено след пъстървовата зона. Това е вярно, но не ни дава и най-малка представа за чудесните речни кътчета, в които можем да търсим тази риба. Балканската мряна намира добри условия за развитие в горните и средните участъци на нашите реки. А това най-често са прекрасни речни дефилета с много завои и скали с поредица от бързеи и вирове. През топлото лято мрените предпочитат да се задържат в бързеите, където ровят по дъното в търсене на ларви и дребни речни животинки. Понякога пасажи от еднакви по размер риби излизат на много плитко в някой по-тих пясъчен залив, за да се напекат на слънцето. Привечер мрените напускат бързеите и се прибират в по-дълбоките вирове, за да прекарат нощта в по-голяма безопасност. През есента мрените очевидно се запасяват за зимата. Някъде от втората половина на септември, та до началото на ноември е периодът на голямото и устойчиво кълване при черната мряна. Количеството на захранката, която ще хвърлим, зависи преди всичко кой вариант на риболов ще изберем. Ако познаваме мястото и сме сигурни в него, захранваме здраво с 5–8 големи топки мачкан с глина хляб. В зависимост от наличието и силата на

течението тази захранка се хвърля с известно предварение – по-нагоре по течението. Ако ще практикуваме речен риболов с честа смяна на вировете и много движение, захранваме с две-три топчета колкото орех. Хвърляме двайсетина пъти и ако няма резултат, отминаваме нататък. При всички случаи обаче захранката в река изисква повече време, за да подейства. Така че се хвърля упорито, докато не отчетем първите удари. Обикновено това са по-дребни мренки, които скоро ще бъдат прогонени от по-едри парчета. Това е много характерно при черната мряна – тя е способна да води истински подводни битки за територията, богата на храна. Подхранката вече може да включва и елементи от стръвта. Все пак и тя е добре да бъде измесена с глина, за да дава и мътилка, която силно привлича дънните риби. По въпроса за стръвта няма единни мнения, защото балканската мряна се храни с твърде много неща. Най-напред естествената є храна включва ларви, мамарци и ручейници. Точно това е стръвта за най-капризните є дни, когато играе, но се назлъндисва на всичко друго. Торният червей върши работа, но повече напролет. Белият червей върви повече за лятото и есента. Добра стръв за мряната са и вареното жито, кускусът, тестото и топченцата мачкан хляб. През лятото по-едрите мрени атакуват и паднали във водата насекоми – например средни на размер скакалци.

Такъми

За мренския риболов на плувка ни трябва среден телескоп с дължина 3,5–4,5 метра. Той може и да е без водачи, като в такъв случай по-голямата му дължина дава предимство. Естествено, можем да ползваме и телескоп с макара и водачи, като в този случай имаме удобството да облавяме по-големи зони в реката. Но пък теглото на такъмите ни ще нарасне и в края на излета можем да останем "без ръце". Основното влакно е тънко – 0,14. По някои от най-мренаджийските ни реки като Струма и Вит местните майстори не слагат повод. Аргументите им са, че в бързото течение всеки възел създава мехурчета под водата и рибата се плаши. Все пак, ако държите на повода, правете малки, добре стегнати възли с късо изрязани краища. В зависимост от използваната стръв куките могат да бъдат от №14 до №9. При всички случаи обаче те трябва да са прави, с издължено стъбло и остър връх с добра контра. Плувката е средна или дори малка. Тя трябва да е лека и да не е в ярки сигнални цветове, защото речната риба е чувствителна и към такива подробности. Утежняването е от сачми, една от които се слага на около 25–30 сантиметра от куката, а другите се качват по-близо до плувката.

Методи на ловене

Черната мряна може да се лови на леко, на дъно и на специфичния метод – на полутежко. Най-често използваният начин е риболовът НА ПЛУВКА. Той обаче е подходящ повече за по-големите вирове или по-тлъстите бързеи. Особено ефективен е с добро захранване на мястото. Подходяща стръв са варено жито, тесто, кускус и бели червеи. При добро настървяване на рибата на плувка могат да се постигнат забележителни резултати. Когато се лови в бързей, плувката трябва да се задържа закратко с върха на пръта. Така на дъното стръвта също спира за миг, за да бъде поета и вдигната от течението в следващия. Тези маневри дават добър резултат при балканската мряна, защото рибата няма много време за "размисъл" – изведнъж стръвта є се мярка и за да не я отнесе течението, мряната се старае да я налапа. НА ДЪНО линията най-често включва и подхранваща спирала. Хранилката е в края на линията, а куките са над нея като на чепаре. Замята се по течението, за да имаме постоянно изпъната линия. Обикновено хранилката се пълни с мачкан хляб или кускус, като за стръв се слагат бели червеи или варено жито. Възможно е замятането и без спирала, с подвижно олово, но този монтаж не е така ефикасен и се прави рядко. Може би най-мренаджийският монтаж е НА ПОЛУТЕЖКО. При него над клупа се нанизва едра пробита сачма или от най-малките кръгли тежести за дъно. Отдолу е поводът с куката. Плувка не се поставя освен в специфичния монтаж, когато се търси и по-сигурна индикация на кълването. Два са известните начина за постигането на целта. Първият е, когато на върха на телескопа най-напред се завърже еднометрово парче бял капрон, а след него се вързва останалата част от линията. Когато рибата удари, този по-мек и много по-лесно видим капрон показва кълването значително по-ясно, отколкото "невидимото" влакно на линията. Другият начин е така наречената влашка плувка. Там вече се поставя мъничка плувка на около метър

под върха на телескопа, която изобщо не се потапя във водата. Когато рибата потегли, тази плувка започва да трепти и да танцува във въздуха.

Монтаж (мренски)
на полутежко

Кълване и момент на засичане

Прието е да се смята, че в кълването на мряната има една-две атаки или къси повличания преди самото забиване. Това хем е така, хем не е. Особено ако рибата е добре настървена или пък ако е по-едра – забиването става отведнъж, без каквито и да е приготовления. При по-дребните мренки вече имаме тъкмо такова пулсиращо кълване и там наистина трябва да засичаме след второто потегляне. При риболов на полутежко, при който оловото със стръвта се търкаля по дъното, по принцип има самозасичане. Понякога обаче на върха на пръта може да се усетят и едно-две почуквания преди повличането на стръвта и по-отчетливия удар. На дъно най-често рибата залепя шпионката към пръта и се самозасича.

Засичане

Поради здравината на устата засичането на мряната изисква по-голямо усилие. Ето защо енергично засичаме с пръта, като се стараем заедно с това да компенсираме и евентуалното "шкембе" по линията. Ако при нашето засичане се чува свистящ звук, значи сме улучили необходимата сила и скорост на движението.

Вадене

Малките мренки излизат без особени проблеми. Но ако ни удари някоя наистина здрава мряна, става напечено. Рибата е изключително борбена и силна. Обикновено след засичането тя забива към дъното, търсейки спасение под някой камък. Дори мряна от 400–500 грама може да създаде истински главоболия на риболовеца, ако той я допусне да легне под камък. Тогава нищо не може да се направи и трябва да се чака мряната сама да напусне укритието си. Изобщо за черната мряна е характерно упоритото първоначално задържане в непосредствена близост до дъното. При по-големите парчета тази принудителна разходка из вира може да продължи и пет-шест минути. След това

съпротивата на рибата отслабва и тя поема нагоре. Ако обаче едра мряна ни удари в бързей, шансовете на рибата значително се увеличават. Защото влакното вече трябва да издържи не само тежестта и нейната сила, но и съпротивлението на течението. В такива случаи мрените застават нарочно напречно на течението, при което се получава силно опъване на влакното. Тогава с риск, ако рибата не е добре закачена, да се откачи веднага се вдига бигелът и се отпуска свободно влакно. За момент мряната се усеща отървана и най-често се пуска няколко метра надолу по течението. Ако бързеят е къс и завършва с вир, най-добре е да я изведем там. Но ако е по-дълъг, след паузата отново повеждаме битка още в бързея, като се стараем хем да не дадем възможност на мряната да залегне под камъните, хем бдим от много борба да не претоварим влакното си. Мрените обикновено се борят така, че когато се предадат, вече почти не са им останали сили за съпротива. Ето защо в близост до брега с тях е по-спокойно, отколкото с лина например. Поради здравата им уста можем да ги изваждаме без особен риск, ако брегът е полегат.

Риболов на изкуствени примамки

При едрите черни мрени може да се практикува риболов на булдо и изкуствени мухи. Това е възможно през лятото. Напоследък и доста мухари с шнур имат успехи в гоненето на балканската мряна. Предпочитаната от тях примамка са мокрите, потъващи мухи.

Заключение

Черната мряна е една от типичните за България риби. В известен смисъл тя е и символ, емблема на речния риболов изобщо. Това е една борбена, дръзка и абсолютно коректна към въдичаря риба. Кълването є е решително и ясно. Нейната неподозирана за размерите є сила огъва яко телескопа и го държи така за минути, докато сърцето на късметлията лудо бие. На всичкото отгоре рибата е изключително хармонична и красива. Малките и ситни люспи греят с благородния мат на старо злато. През лятото мряната се запазва отлично в живарник. В по-студените дни на есента обаче живарникът трябва да се вади няколко часа преди края на риболова, защото тогава рибата живее дълго на сушата и рискувате да се приберете вкъщи с живи скачащи риби. Риболовът на черна мряна има огромен брой постоянни любители и познавачи, които откровено не признават нищо друго освен мренаджийството. Честно казано, можем не само да ги разберем, но и да им завидим. Защото местата, в които живее тази риба, са едни от най-красивите кътчета от нашата природа. С все още чисти, запазени води, бързеи, пълни с живот – пиявички, тинявци, мамарци, ручейници и т.н. Излетите на такива чудесни реки са празник за душата на риболовеца. Често след мренарски излет с часове в ушите ви няма друг звук, освен шума на водата в бързея. С една дума казано, това е магически риболов, пълен с динамика, уединение и красота.

Кулинарни качества

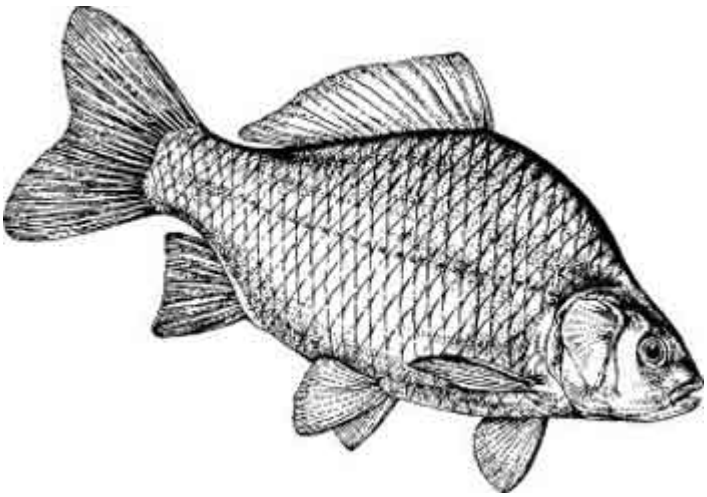
Когато става дума за черната мряна, можете спокойно да изкомандвате: "Шапкии, долу!" Това е рибата с най-фино балансираното месо. То е сравнително стегнато, но не е твърдо. На цвят е кремаво, но може и леко да розовее. Малко по-мазно е от месото на балканската пъстърва, на което най-много прилича. Все пак вкусът на месото на черната мряна не може да бъде сбъркан с никоя друга риба. Типично е отсъствието на натрапчива рибешка миризма – нещо характерно за речните видове, обитаващи бързи води. Вкусът е лек и някак завършен. На всичкото отгоре костите при тази наистина царска риба се вадят наведнъж с едно издърпване на гръбнака. Най-добрият начин е пърженето. А най-неприятната част преди него е махането на ситните и здрави люспи. Ако сме на излет с преспиване и искаме да хапнем мряна – тогава не бива да я пържим. Палим огън и когато стане на жар, пъхваме в нея завити в орехови листа мренки. След 15 минути ги вадим. Сокът от ореховата шума не само е задушил мряната, но е придал на месото един леко опушен, направо вълшебен дъх. Подобно изпичане с постеля от шума може да се опита и в тава в домашната фурна. Изобщо черната мряна е представителна риба. Тя никога не се е продавала в магазините, нея я няма и в най-елитните ресторанти. Защото рибата не се отглежда изкуствено, а и се лови трудно, дори и с бракониерски мрежи и серкмета. Така че, ако имате скъпи гости, изненадайте ги с прекрасния вкус на черната мряна. После на

чаша бяло вино най-вероятно е дълго да ви разпитват за тази "тайна" риба с толкова нежно и вкусно месо.

Каракуда

Научно название – Carassius carassius
Местно название – каракуда, таранка

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Каракудата е толкова разпространена риба, че едва ли има някой, който да не знае как изглежда. Най-малкото защото и червените рибки от парковите езерца и от аквариумите всъщност са селекционирани каракуди. У нас обитава както златната обикновена каракуда, така и сребърната каракуда – Carassius auratus gibelio. Поради това, че в биологията и в поведението им общото е повече от съществените различия, по-нататък ще говорим за каракудата изобщо. Тя е представител на семейство шаранови. От самия шаран се отличава доста трудно, но все пак основната отлика е, че тя няма мустачки в края на устата. Златистата каракуда достига до 40 см дължина и тегло до 1,5 кг. При сребристата темпът на растеж е доста по-бърз и тя достига до 45 см дължина и тегло до 3 кг. Общо взето се смята, че обикновената каракуда се развива повече във височина и расте много по-бавно от сребристата си братовчедка. Тялото на златистата каракуда е странично сплескано и силно изгърбено във височина. Гърбът е тъмнобронзов, а страните са златисти. Люспите са едри и ясно откроени. При сребристата люспите са малко по-едри, а гърбът на рибата тъмнее в зеленикаво, маслиново до сиво-черно. Страните са матово сребристи. И двата вида каракуда са пословично издръжливи и непретенциозни към водите, които обитават. Това е една от нашите риби, които могат да оцелеят във вода с минимални количества разтворен кислород (0,6–0,5 куб. см/л). Минималното количество кислород далеч не е единственото постижение на шампионката по оцеляване в нашите води. Каракудата е способна да остане жива не в гьолче, а дори в обикновена локва. Тя е разпространена повсеместно, като единственото є изискване е да няма бързо течение, защото тромавото є тяло не е пригодено да се бори с него. Ето защо каракудата най-добре се развива в гьолове, блата, мъртвици и стари речни корита, микроязовирчета, баластриери, долните бавни течения на реките и големите ни язовири. Има някаква цикличност в развитието на каракудските популации в даден водоем. На около 5–6 години има силно присъствие на едри каракуди и след това те като че ли се стопяват във водата. Характерно за тази риба е и това, че в някои водоеми има само пасажи от женски екземпляри. Хайверът им обаче се оплождa от мъжките на други видове риби. Каракудите показват невероятна приспособимост и към температурата на водата, в която живеят. С еднакъв успех те порят топлите води на язовирите "Розов кладенец" и "Овчарица", но и ледените води на язовирите "Искър" и "Батак". През зимата особено в по-плитките водоеми рибите се забиват в тинята и изпадат в летаргия. Ако зимата е студена и водоемът замръзне до дъно, това ги спасява от смърт. Изобщо това е най-държеливата нашенска риба, тя е нещо като "котката" в рибешкия свят, защото има поне девет живота. Завита в мокър вестник, каракудата остава жива до два дни. Мнозина въдичари дори си купуват прясна мъртва дунавска ситна таранка от магазина, слагат я във вода и така поне 25 на сто от рибите се съживяват, за да бъдат използвани за стръв при риболов на щука.

Стръв, захранка и подхранка

Каракудата е типично придънна риба. Основното є занимание е да рови по тинята и да я предъвква за органични отпадъци. В същото време тя не прощава и на ларви, на червеи, на дребни пиявички и дори на малки рибки. Това е една откровено всеядна риба. През топлите сезони на годината каракудите с видимо удоволствие пасат водорасли или осмукват коренищата на папура и тръстиките. Това става предимно вечер, като при засмукването се чува доста силно мляскане. Преди риболова на каракуда си избираме тих дълбок залив. Захранката от пет-шест едри като портокал топки мачкан хляб се хвърля с малко глина за мътилка. Обикновено след около половин час ятото каракуди пристига. По-нататък ни трябва само редовно подхранване с топчета качамак или малки парчета негодно за капан кюспе и риболовът ни може да продължи с успех. Обикновено каракудата дава добре на грозд торни червеи, но това не е задължително най-доброто решение за всеки водоем и по всяко време на годината. По-често през лятото каракудата с охота поема и бели червеи. Що се отнася до тестените примамки и качамаци, при тях кълването си е традиционно добро, но тези примамки трябва допълнително да бъдат ароматизирани с етерични масла като анатол, ментол, ванилия и т.н. Едрите каракуди дават добре и на плочка кюспе, варено жито и кускус.

Такъми

Най-разпространеният начин да се лови каракуда е на въдица с плувка. В такъв случай ни е достатъчен лек универсален телескоп без водачи. Основното влакно може и да е по-дебело – около 0,16–0,20, но поводът задължително е тънък – 0,12. Плувката за камшичната линия трябва да е лека и малка, а куката – бяла права №14 – №10. В случай, че искаме да разширим периметъра на действие и да преслушаме и по-големи дълбочини навътре, минаваме на вариант телескоп с водачи и макара. При този избор вече употребата на подвижна плувка е препоръчителна. Основното влакно също е в границите 0,16–0,20, същите са и поводът, и куките. Утежняването се прави с комбинация от сачми, като най-долната от тях трябва да е на 25–30 сантиметра от куката. На тежко каракуда се лови предимно в язовирите. Линията е с два предпочитани монтажа. Първият е класическото чепаре с долна неподвижна тежест, при което куките се вързват на 50–60 см нагоре на къси 15 см поводи. Вторият монтаж предполага и употребата на телена спирална хранилка. При него куките могат да се вържат директно към хранилката или пак да се оставят по-нагоре като на чепаре. Основното влакно в случая вече може да бъде 0,24–0,30, но поводите са най-много до 0,14. Съществува и още един вариант за риболов на каракуда на дъно, но тук тя по-скоро е нежелан гост, отколкото търсена плячка. Става дума за класическия капан на кюспе за шаран, който за съжаление често е атакуван от 500–600- грамови каракуди. Иначе да търсиш само каракуда на плочка кюспе си е направо трудна за разбиране ексцентричност.

Методи на ловене

Каракудата е много по-достъпна от шарана. Тя може да бъде спипана в почти всеки наш водоем. Сега дали ще бъде дребна или по-едра, не може да се предвиди, но като правило в по-големите язовири и гьолове тя често гони 600–800 грама. Тези парчета обаче, обикновено излизат навътре и на дъно. В по-малките язовирчета и в тихите речни вирове каракудата най-често излиза мешано с други видове риби. Обикновено теглото є е около 200 грама и поради това там се работи предимно на плувка. Както и да я търсим обаче, трябва да опитваме по-често смяна на дълбочините. Защото особено през лятото каракудите често се вдигат от дъното, за да си хапнат водорасли и водна леща почти на повърхността. Тогава ги търсим именно близо до границата на водораслите или зеленилото в залива.

Друго любимо място за яко дръндене на каракуда на плувка са т. нар. дупки в шавара. Там направо с върха на пръта се спуска торният червей. Тези дупки в шаварите дават някакво успокоение на каракудите въпреки явния факт, че една след друга те се отправят оттам към нашия живарник. Обикновено добрите дупки в шаварите покрай каналите се знаят от повече риболовци. Така че, ако ви е на сърце усамотяването сред шаварите, трябва да сте рано на мястото, за да заемете добра дупка.

Монтаж на чепаре
с долна тежест

Кълване и момент на засичане

Каракудата има малка уста. Тя е бавна и туткава риба. В известен смисъл поради това кълването є е трудно за изтърпяване. Понякога, особено на хлебни примамки, почукването може да откара неприлично дълго. Друг път забиването идва внезапно, само след едва забележимо трепване на плувката. При риболов на леко по-дребните каракудки най-често се издават със ситно почукване и едновременно водене на плувката. Това водене отначало се ускорява, а след това се забавя и почти спира. Засича се при момента на забавянето. Друг маниер на водене на плувката предполага нейното полягане настрани и потапянето є в това положение. Засича се в началото, когато плувката полегне на водата и тръгне с широк завой надолу. При риболов на тежко шпионката се наглася на около 20 сантиметра от пръта, най-често между втория и третия водач откъм върха. Кълването на каракудата е достатъчно специфично. Тя може дълго и ситно да тресе шпионката, без да я помести от средното положение. Това става, докато налапва и осмуква стръвта ни – торни червеи, бели червеи, варено жито или стиропорово топче. Този мъчителен момент задължително се изчаква независимо от опънатите ни нерви. След като рибата налапа куката със стръвта, тя рязко повлича, при което, ако сме със звънче, то дрънчи силно. Често дори шпионката удря в пръта и отхвръква надалеч. Обикновено след това влакното се отпуска и за момент остава неподвижно. Това най-често означава, че каракудата се е самозасякла, но се е уплашила и е спряла, за да види какво става. Най-често не след дълго тя дава признаци, че е някъде там, и вече спокойно си я засичаме леко и я вадим.

Засичане

Каракудата не е много силна риба, но устата є е малка, поради което я ловим със ситни куки. Това означава, че засичането є трябва да бъде внимателно и сравнително късо. То е добро, когото след кратко замахване с пръта веднага усетим рибата и можем да преценим размерите є. Често при ловенето на каракуди удря и по някой шаран, тогава вниманието и дори известната нежност при засичането ще ни спестят разочарованието да скъсаме още в момента на удара. Изобщо каракудата си иска тънки поводи, на които все

пак ни се налага да вадим и риби по 500–600 грама, при това често в близост до шавари и водорасли.

Вадене

Еднаква на размер с шаранче, каракуда е поне два пъти по-слаба от него. Все пак на плувка и каракудата се бори достатъчно интензивно. Най-важното е след засичането бързо да преценим с какво парче си имаме работа и ако е до двеста грама, изобщо да не се церемоним. При по-едрите каракуди следва да бъдем по-внимателни. Те са склонни да бягат към водните растения, като най-често забиват натам непосредствено след засичането. Ако отразим с пръта първия им порив, битката, общо взето, е приключила. Каракудите бързо се уморяват, излизат лесно на повърхността на водата и полягат настрани. Така вече можем да си ги теглим без много церемонии. Дори край брега те рядко правят опасни опити за съпротива, така че не ни се налага и употребата на кепче.

Каракудата като стръв

Малките каракудки от 6–12 сантиметра са прочута стръв за щука. По-големи каракуди се слагат и за едър сом. Но например бялата риба и костурът не дават с охота на дребни 3–4-сантиметрови каракудки. Каракудките може да се ловят и с рачило, но най-често се хващат с малка кукичка №18 и парченце торен червей за стръв. Най-доброто им качество като стръв е тяхната изключителна жизненост. Каракудка, нанизана под гръбната перка, може да обикаля през целия ден и да изтърпи десетина последователни прехвърляния и многократно повече придърпвания, за да се раздвижи. Това донякъде е само по силите и на щипока, но той е съвсем друг тип стръв. Другото забележително качество на каракудките е, че те могат дълго и лесно да се запазят за зимен риболов на щука в обикновен леген или бидон. Практически там дори без честа смяна на водата и без да бъдат хранени, което пък допълнително влошава качеството на водата, те могат да изкарат три-четири месеца, за да са на разположение за голямото гонене на щуките рано напролет.

Заключение

Независимо от широко разпространеното предубеждение и дори презрение към каракудата тя е спасила от провал толкова много риболовци, че заслужава повече признание и благодарност. Всъщност и риболовът на каракуда си е достатъчно занимателен, особено рано напролет, когато другите риби още се спотаяват. Ако я гоним на плувка, каракудата е съвсем прилична за ловене риба. Понякога се получава така, че в крайна сметка именно тя най-често пълни живарниците ни, въпреки че сутринта сме излезли за съвсем друг вид риба. На дъно компанията є е малко скучна, но все пак е по-добре, отколкото да не ни удари нищо. Пък и няколко каракуди от по 800 грама хич не са за изхвърляне. Общо взето, това е една достойна за уважение риба, без големи претенции, въпреки че и нейният риболов си иска знания и майсторлък.

Кулинарни качества

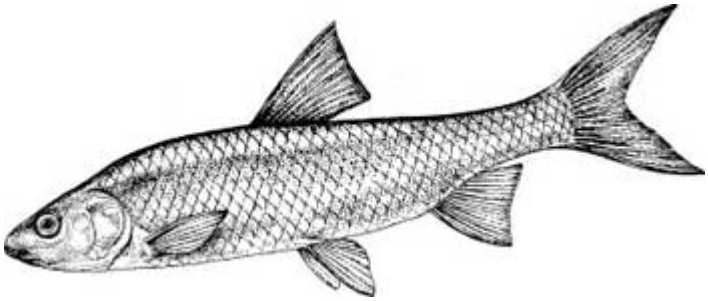
Месото на каракудата е вкусно, но рибата е доста костелива. За да се преборим с вътрешната є "арматура", най-добрият начин е препържването є. Малките рибки докъм 100 грама се пържат цели и от двете страни. По-големите е добре предварително да се разполовят покрай гръбнака. Така те стават по-тънки и много от ситните им досадни костици се препържват и стопяват. Най-големите каракуди стават и за печене, за плакия, като месото между ребрата им се смята за най-вкусно. Все пак в зависимост от водоема каракудата често има отчетлив тинест мирис. Той може да са отстрани, като преди пърженето изчистената риба се накисне в прясно мляко. Каракудата от язовирите "Искър", "Батак", "Душанци" и други чисти места има наистина добър вкус. И накрая една приятна особеност на каракудата – често в уловените (нали са предимно женски) екземпляри има доста хайвер. Той почти не се различава от шарановия хайвер. Изчиства се от ципите, промива се и се отцежда, преди да се осоли в буркан. Държи се около 2 седмици в хладилник, докато добие оранжево-златистия цвят на зрелия тарама хайвер от рибарските магазини. Тогава вече е готов за разбиване или за пряка консумация на

филия ръжен хляб с масло. Въобще каракудата е като трабанта – не е мечтаната риба, но напълно върши работа.

Скобар

Научно название – Chondrostoma nasus
Местно название – скобар, бойник, алай

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Скобарът е живото доказателство, че за истинския риболовец на първо място идва борбеността и надхитряването на една риба, а не толкова качеството на месото є. И наистина скобарът е основен, както се казва днес, култов обект за хиляди любители на спортния стил в речния риболов независимо от всеобщото мнение, че е твърде костелив и безвкусен. На дължина тази риба от семейство шаранови достига 50 см, а на тегло 1 – 1,5 кг. Много рядко скобарът може да стигне и до два килограма. Той е типично речна стадна риба, която обича и непрестанно търси течението. Стремително издълженото му и леко странично сплескано тяло загатва за големите му способности на плувец, но не е достатъчно, за да си представим на какво е способен в един речен бързей. Всъщност скобарът е на трето място по скорост на плуване сред нашите риби. Преди него са само балканската и дъговата пъстърва, а веднага след него се нарежда расперът. Скобарът е покрит със сравнително едри сребристи люспи. Всичките му плавници, с изключение на гръбния, са оранжево-жълтеникави. Гръбната му перка обаче е опушено сива. Най-лесният признак за разпознаването на скобара обаче си остава неговата уникална уста. Тя е долно разположена, при това доста назад от върха на изострената напред муцуна. Характерна за устата на скобара е острата като длето долна устна, с която рибата стърже водорасли от скалите и камъните. Поради странното разположение на устата си скобарът е принуден да се завърта настрани или направо нагоре с корема, за да приема храна. На терена на излета това се забелязва като твърде често проблясване на рибите във водата. Скобарът е риба с твърдо установени навици и приумици. Поради това мнозина риболовци са склонни да му приписват едва ли не човешки качества като капризност, коварство и т.н. Истината е, че скобарите, изглежда, инстинктивно изпълняват някои рибешки ритуали, но с такава вдаденост и последователност, че това изглежда едва ли не като съзнателно поведение. Скобарите обитават средните течения на някои наши реки – Струма, Росица, Марица, Арда, Тунджа, Тополница, Малък Искър, Вит и, разбира се, Дунав. Но може да ги видим и нагоре или надолу от тази средна зона. Любимите им места често съвпадат с тези на черната мряна, поради което двете риби понякога се ловят заедно. Скобарите обаче спазват абсолютна ръстова йерархия. Стадата им са дълги върволици от почти еднакви на големина риби. Едрите скобари с настървение прогонват всичко по-дребно от тях от района, в който се настаняват. Тяхното място в реката най-често е долният край на бързея, веднага след който има увеличаване на дълбочината. На такива места по дъното най-често има редица от едри камъни, а зад тях – по-дълбочка трапчинка. Това е идеалното място за скобара. Така той хем е в бързея, хем има известен "завет" от течението в окопчето зад редичката камъни. Друга важна привичка на тази риба е фактът, че нейните ята може да се проточат на стотици метри в подводна "индианска нишка". Скобарите са чудесен пример за илюстрация на теорията за т. нар. рибни пътеки. При своите странствания нагоре по течението скобарите никога не са движат в средата на реката. Най-често те минават на 1,5 – 2,5 метра от брега, но винаги следвайки едни и същи рибни пътеки на дълбочина около 1,20 – 1,50 метра. Идеалният

им път дори не е покрит с камъни, а с подводни, широки 15–20 см цепнатини по протежение на течението. Познаването на твърдите навици на скобара е половината от успеха в преследването му, защото, от друга страна, той си остава непредвидим. Има прекрасни дни с време, температура, бистрота на водата и всички условия за убийствен риболов. Скобарите са пред нас в местата, на които сме ги "драли" стотици пъти. Но не пипат на нищо. Каквото и да направим, откъдето и да замятаме, каквито и захранки да им предлагаме. Те са тук, но не и за нас. Причината за тази направо издевателска тяхна самостоятелност е в начина на хранене на скобарите. Когато си ще, рибата си настъргва малко водорасли от камъните и се засища. Напролет скобарите без особени притеснения си стържат оплоден чужд хайвер, после водораслите се развиват и те могат да минат прекрасно и без нашата стръв.

Стръв, захранка и подхранка

Изкушаването на скобара към стръвта на въдицата зависи изключително много от уменията ни да захранваме. Подхранването пък е ключат към задържането на рибите в настървено състояние. Много риболовци от собствен опит знаят, че първоначалното захранване е от изключителна важност в риболова на скобар. Често на един речен вир застават по няколко колеги, които ловят на една и съща стръв. От тях обикновено най-добри резултати има този, който е дошъл пръв и е направил началното си захранване. Скобарите са надушили надолу по течението неговата захранка, тръгнали са в редица към нея и след това вече не се отклоняват от избрания път. Независимо, че по него и други риболовци ги засипват с храна, те най-често упорито си държат на редичката и не се отклоняват от нея. Ето защо първоначалната захранка е толкова важна. Тя може да съдържа и глина, за да пуска надолу по течението примамлива мътилка, или пък може да съдържа трици, брашно и галета – все леки фракции, които също могат да стигнат далеч надолу по течението. След първоначалната захранка, която се дава на няколко пъти от по 4–5 големи топки, идва време и за захранването на самото място. Сега вече топките може да са с жилаво измесен хляб с глина. Хвърляме ги групирано, като целта ни е захранката да се заклещи между камъните по дъното и да си остане в избраната от нас зона. Следващата ни стъпка е да подхранваме по принципа на тотото – "с малки суми, но редовно". В момента, когато започват да се обаждат мренки и дребни кленчета, но внезапно изчезнат, значи скобарите са дошли. Обикновено те свирепо разгонват всички риби, които не отговорят на техния размер. Сега вече ни остава само да улучим и стръвта и да започнем вълнуващия риболов с бързия и борбен противник. Добра стръв за скобар е белият червей, торният се ползва с инцидентно предпочитание в ранна пролет и късна есен. Тестото от спринцовка е много добра лятна стръв, особено за по-дълбоките вирове с обратно завъртане на водата. При съвсем вяла активност може са се пробва и на троха хляб. Много добра стръв е и отбраното варено жито, както и кускусът.

Такъми

Добрият прът за риболов на скобар на плувка е лек телескоп от 3,50 м нагоре. Върхът му трябва да е чувствителен, но не мек. Мачов прът за английски риболов също е отлично решение. При всички случаи макарата е нужна, защото рибите са силни и едри. Ваденето на скобар с прът без макара е рисковано и трудно занимание. Основното влакно може да е 0,14 – 0,15. Често най-опитните скобарджии слизат и до 0,12, когато обикновено се слага за повод. Куките са според големината на рибите и стръвта – от №12 до №9, бели, прави. Жилото им трябва да е източено и остро, но не прекалено закалено, защото скобарите се ловят най-често в каменисто дъно, където закачките са чести и известно огъване на куките спомага за откачането им. Плувките за риболов на скобар са средни на големина, но мнозина майстори минават и на по-фини и малки, които сами си правят от стиропор. Тяхната чувствителност трябва да се доказва и в бързеите, и в тихите вирове. Утежнението при линия за скобар се прави с 5–6 средни сачми, като последната се слага поне на 30 см от куката, но не по-близо до нея. При монтаж на тежко най-често се прибягва до подхранваща спирала. Куките се вързват късо, непосредствено за нея или като на чепаре над хранилката. Допълнителна оловна тежест не се слага освен при много силно течение.

Методи на ловене

Освен на плувка и на тежко скобарът се лови и по един уникален български начин. Това е т. нар. помпане. Методът е подходящ за късна есен, зимен и ранен пролетен риболов. Същността му е в монтаж на гола малка тройка с нанизано над нея никелирано топче от синджирче от сифон на мивка или от щори. Класическото помпане не предвижда употребата на плувка в линията. То се изразява в пускане на тройката в дълбок и по-тих вир. Когато тройката стигне дъното, с върха на пръта започва стъпаловидното и бавно вадене към повърхността. След това операцията са повтаря. Скобарите наближават искрящото метално топче и по неясни за нас причини атакуват тройката. Така често се вадят наистина трофейни скобари. По Струма се практикува разновидност на помпането, при която е добавена плувка. След преценка на общата дълбочина тя се фиксира и такъмът се замята в началото на тих и дълбок вир. Течението носи тройката с топчето близо до дъното, където скобарите я следват, за да я атакуват. Понякога на половин метър над долната тройка се вързва и втора. Това обаче не превръща метода в бракониерското "косене", защото рибите най-често се ловят за устата.

Монтаж за помпане
с топче от сифон

Кълване и момент на засичане

След като нужното място е захранено и скобарите са събрани, е необходимо последно прецизиране на дълбочината. При по-силно течение тя може и да надминава физическата дълбочина на мястото с около една трета. Целта е стръвта да се носи по самото дъно. Това е много важно, защото само така стръвта ни се завира под муцуната на скобара и за да я лапне, не му се налага да се обръща. Ако стръвта ни минава малко по-високо от дъното (на повече от 8–10 см), шансовете ни намаляват с над 50 процента. Кълването на скобара е много трудно за разпознаване. Причината са постоянните закачания по дъното и по камъните, които не могат да са избегнат поради съзнателното търсене на дъното. Най-често в бързея кълването се изразява в известно задържане на плувката и лекото є потапяне във водата. В по-тихите вирове вече значително по-ясно плувката изчезва под водата. Отначало тя тръгва бавно, но с постоянно ускоряване. Връщанията са много чести. Ето защо при риболов на скобар на плувка се засича винаги при съмнително спиране и задържане на плувката. Ако по някаква причина сме пропуснали да видим как е изчезнала под водата, пак засичаме за всеки случай. Естествено, най-добрият случай е, когато всичко е станало ясно и забиването е недвусмислено рибешко. Тогава засичаме веднага при повеждането на плувката, но не се бавим много, за да не върне. В тихи и язовирни води скобарът кълве доста по-спокойно. Там можем дори да различим няколко негови почуквания преди потапянето. Засичаме също веднага щом плувката се потопи.

Засичане

Поради характерната си уста скобарът е сред рибите, при които много често засичането не се получава. Той може да се закачи в ъглите на устата или направо за тъпия край на муцуната си. При голямо настървяване се случва да се закачи и на други места, отстрани на главата и дори по тялото. При всички случаи при скобарския риболов се засича енергично. С върха на пръта, а при по-голяма дистанция и с цял мах на телескопа се обира провисването на влакното и същевременно се цели сигурно забиване на куката в месестата муцуна на рибата.

Вадене

Веднага след засичането скобарът бясно потегля в противоположната му посока. Обикновено той се движи съвсем близо по дъното, като прави широки зигзагообразни чупки в движението си. По силата на началната съпротива скобарът отстъпва само на

пъстървите и на шаран с подобен размер, и то само ако е хванат на плувка. През цялото време на принудителната разходка във вира или бързея влакното се държи изпънато, а с върха на пръта се контрират силните пориви на скобара. След пет до седем минути обикновено той се уморява и се предава. Често на самия край на брега обаче скобарите като че ли нарочно се блъсват в някой камък. Целта на тази маневра е при челния удар в камъка да се получи сътресение, при което те да са откачат от куката. Друг изпитан скобарски маньовър е в бързея да застанат странично. Така съпротивлението спрямо течението нараства значително и влакното ни е изложено на риск от скъсване. Ако това стане, веднага отваряме бигела на макарата, отпускаме влакно, докато рибата се почувства свободна, и после рязко я обръщаме с върха на пръта в правилната посока.

Риболов на мамка

Това е специален начин за ловене на скобар при постоянно течение и по-голяма дълбочина. Мамката се закача на прът, забит навътре в реката. Обикновено това е мрежеста торба, пълна с накиснат хляб, царевично брашно и кюспе. Другият вариант е мачканата захранка направо да се омеси около пръта. Действието на мамката предполага течението да отмива от време на време по някоя порция захранка. Скобарите я пресрещат надолу по течението и не след дълго се подреждат след източника на храна. Замята се точно в дирята на мамката на плувка. Стръвта най-често е варено жито, кускус, бял червей или троха хляб.

Заключение

Скобарджийството е велик риболов. Особено ако рибите са по около 800 грама. Това са големи и силни емоции сред декора на чудесна природа. Вирове, тлъсти бързеи и шеметни изпитания за рефлексите ни чакат, ако скобарът тръгне. Но пословичната му капризност често ни поставя и на ужасни изпитания. Защото е жива мъка да гледаш бляскането на чудни парчета току до плувката си, без през целия ден да ти удари един-единствен път. Ваденето на няколко от тези силни, бързи и борбени риби обаче на часа изкупува цялата вина на скобарския род, щом риболовът се отвори. Общо взето, страхотна за ловене риба. Противник, който си иска голямо майсторство и добро познаване на особеностите. Затова пък и наградата е голяма – пълен живарник с едри и силни рибоци, които вече са доказателство за наистина овладян майсторлък в речния риболов.

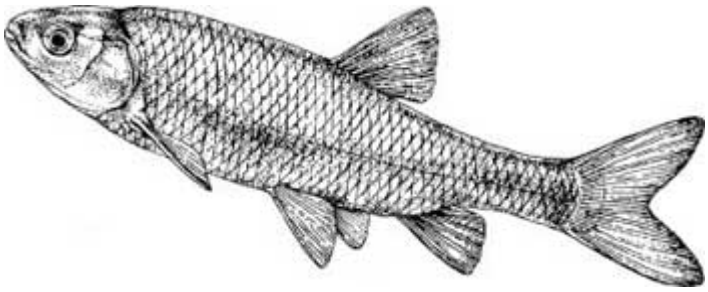
Кулинарни качества

Тук вече никой не бива да се криви душата. Скобарът има възтричаво месо. На всичкото отгоре той е рибата, която най-бързо се разваля през лятото. Не се слага никога в найлонов плик. По-добре е да изсъхне на слънцето, отколкото да го сложим в плик дори и за половин час. Рибата иска идеално изчистване от вътрешностите и яко измиване. След това се цепи по дължината на гръбнака и се изчиства от най-едрите кости. Парчетата се пържат, като предварително се овалват в смес от червен пипер, пшенично и царевично брашно. След препържването до наситено златист цвят повечето ситни кости се стапят и рибата става добро мезе и откровено си "плаче" за каса бира.

Речен кефал

Научно название – Leuciscus cephalus
Местно название – кефал, клен

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Без всякакво съмнение речният кефал е най-универсалната риба в нашите водоеми. Това негово качество произтича както от изключително широкия му ареал на обитание в

течащи и неподвижни води, така и от абсолютната всеядност на този вид от семейство шаранови. Повсеместното разпространение на речния кефал и неговият пословичен апетит за растителна и животинска храна предопределят и използването на пълната палитра въдичарски техники при улова му. Речният кефал се разпознава лесно сред другите ни сладководни риби. Достатъчен е само един поглед към неговата глава с характерното широко чело и голямата му уста с удебелени устни. Силуетът на рибата направо издава нейния подчертано спортен характер – дори тялото е повече обло, отколкото странично сплескано. Това важи особено за по-малките екземпляри. С възрастта и нарастването вретеновидната форма постепенно се губи и тялото на речния кефал става странично сплескано като на дивия шаран. На дължина речният кефал може да достигне и до към 80 см, но това става в изключително редки случаи и при обилна храна. Нормалният размер на масово хващаните кленове е някъде около 30 – 50 см. На тегло този лакомник може бързо да наддаде и до 6–7 кила, но най-често с въдица си имаме работа с парчета от 500 грама до 1,5 кг. Рибата е удивително силен плувец, така че във водата клен от половин килограм може да се бори като две каракуди от по кило. Стремителното обтекаемо тяло на клена завършва с мощен опашен плавник. Гърбът на рибата е тъмнозелен, кафеникаво-зелен или тъмносив. Надолу страните на рибата са зеленикаво-сребристи или жълто-златисти, като коремът винаги е с няколко степени по-избелен и някак бисерно блестящ. Люспите са едри и подредени правилно като старовремски ръчно гласен паваж. Характерно за речния кефал е, че всяка люспа е обиколена от тъмен синкаво-черен кант, съставен от тъмни точици. Предните гръдни чифтни перки са оранжеви. Коремните и аналната основно бият на червено, а гръбната перка и опашният плавник обикновено са опушено сиви или сивкаво-зеленикави. Характерна особеност на клена е отличното зрение. По този показател той се нарежда веднага след пъстървовите видове и распера. В реките речният кефал би трябвало да живее в долната част на средната зона, поне така е на теория. В действителност кленът може да се види дори в пъстървовата зона, по-надолу заедно с мряната и скобара и в най-долните участъци на течението при устията на реките. Все пак при един типичен речен летен излет трябва да се знае, че рибата е способна дълго време да се задържа в бързеите, около втичалата на потоците и водовъртежите. Изобщо при клена е характерна честата смяна на местообитанията в зависимост от сезона, околната температура и предпочитаната в момента храна. Общото правило е, че колкото е по-студено, толкова рибата се държи в по-спокойни води и търси сигурността на дълбочините. И обратно – със затоплянето на времето кленовете излизат на плиткото и в по-бурни води. В неподвижни води поведението на речния кефал също носи някои изненади. В язовирите например кленовете извършват характерни сезонни миграции. Най-типичната от тях е пролетното навлизане в устията на пълнещите водоема реки, когато пасажи от кефали се качват нагоре срещу течението на реката. Това явление е свързано повече с инстинкта за размножаване, отколкото с преследването на плячка, но кленовете са склонни да следват и преместването на пасажите от малки рибки, които през есента напускат плитчините и търсят сигурност в дълбокото. Любими места за едрите кленове са в близост до отвесните, стръмно спускащи се във водата брегове. Те често патрулират покрай тях, дебнейки от дълбините рибета, рачета, малки жабчета и дори мишки. В блатата, мъртвиците и свързаните един с друг гьолове кефалите най-често се навъртат около протоците между различните части на водоема. При всички случаи обаче речният кефал предпочита чакълесто или пясъчно дъно за разлика от своята близка братовчедка мъздругата, която няма нищо против тинестите участъци. По отношение на активността речният кефал е по-скоро типично дневна риба. Общо взето, той усилено търси храна от ранно утро до късно привечер. Като има и изключения – в летните горещини активността му се измества към нощта и ранното утро. И обратно – в студените сезони охотата му се засилва по пладне и в ранния следобед. Изобщо, когато става дума за излет на речен кефал, никога не бива да се забравя, че поради целогодишната активност на тази риба и заради нейната доказана всеядност не могат да съществуват единни и общовалидни правила за нейното ловене. При всички случаи те са най-малкото сезонни, зимни, пролетни, летни, есенни, а също така речни, гьоладжийски и язовирски.

Стръв, захранка и подхранка

Макар никой да не захранва специално и само за клен, все пак първоначалното захранване при смесен речен риболов оказва своето въздействие и върху намиращите се наблизо речни кефали. За пролетния и летния риболов понякога точно захранката решава нещата. Мачкан хляб с кюспе и малко глина за мътилка стигат. Изобщо, когато се

захранва за мряна и скобар, можем да очакваме и удари от дребни до средни кленове. Подхранката в такъв случай също е класическа – варено жито или кускус. Те заедно с тестото са и най-често използваната стръв при смесен речен риболов. Има и колеги, които използват животинска кръв като захранка при зимен и ранен пролетен риболов. Тази практика обаче е силно ограничена, защото набавянето на специфичната захранка е възможно само в селата. По отношение на подходящата стръв за улов на клен може да се спори безкрайно. Най-важното е да се знае, че тук има два подхода – първо, сезонността и, второ – големината на очакваните и търсени риби. Малките и средните кефали имат действително смесено хранене. Те поемат с охота едновременно както растителна, така и животинска храна. По-големите клендаци, изглежда, наблягат на хищничеството, като според сезона не се отказват и от някои специфични за тази риба деликатеси като джанки, черници и т.н. Ето защо при прегледа на подходящите видове стръв по-надолу ще спазваме сезонния принцип. През зимата хирономусите (червеняците), торният и белият червей са добро решение, стига да се подават на грозд. Пресен черен дроб, нарязан на ивички, или пилешки черва също съблазняват по-едрите парчета. Липсата на достатъчно малки рибета с продълговата форма през студения сезон се преодолява с парчета и опашки от рибки или със зимните блесни и по-едрите мормишки. В ранната пролет към торните и белите можем да включим и земните едри червеи. Те са особено подходящи за замътените сури пролетни води. Изненадващо добра работа в подобни условия вършат и тестените примамки и качамаци, особено вареното тесто, което е достатъчно жилаво и меко. От една страна, тази стръв привлича рибата чрез аромата, от друга – тя се белее във водата и лесно се откроява на по-тъмното дъно. В по-късната пролет вече можем с успех да опитваме и с някои насекоми – майски бръмбар, пчели, търтеи, мравки, гъсеници, черни щурци, а защо не и едри домашни мухи. Заедно с това продължаваме да разчитаме и на торните, земните и белите червеи. В началото на лятото вече трябва сериозно да мислим за ситни рибета с продълговата форма – кротушки, уклейки, лещанки, кубинки и щипоци, защото кленът определено ги предпочита пред по-изгърбените. Това е и времето, когато идеална работа ни вършат ручейниците и особено пиявиците. Важно е те да бъдат от едрия черен или тъмнокафяв медицински вид, а не от ситните пъстри пиявички под речните камъни. През лятото към почти всичко изброено досега се включват и малките жабчета, поповите лъжички, зелените и кафявите скакалци, поповите прасета и дребните плодове, като череши, вишни, джанки, черници и зърна от черно грозде. Не бива да се забравя обаче тестото, вареното жито и млечната царевица. Така стигаме до есента, когато постепенно насекомите и плодовете изчезват от арсенала ни и пак прибягваме до купешките червеи и парченцата от риба, отрязани заедно с люспите и кожата.

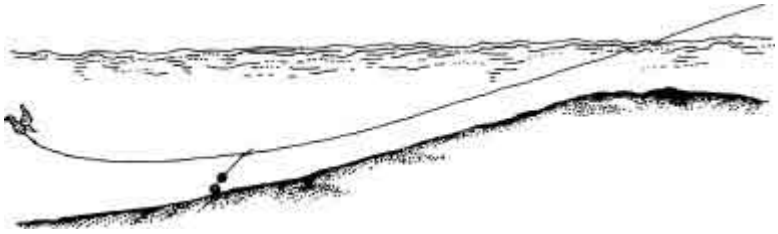
Такъми

Универсалността на клена, неговото широко присъствие в най-различни води и всеядността му определят и невероятно широкия списък на техниките, с които можем да го гоним. НА ЛЕКО обикновено се действа с телескоп с макара и водачи. КАМШИЦИТЕ при улов на речен кефал не са много подходящи, защото дори в малки рекички е възможен удар от едър и силен екземпляр, изваждането на който изисква и амортизация от прецизен аванс. На макарата ни трябва поне 0,18 – 0,20 качествено влакно. Така горе-долу сме готови за всяка изненада. Ако сме повлияни от тезата, че тънките влакна преодоляват подозрителността на рибата, можем да си вържем по-дългичък повод със сечение от 0,14 до 0,12 за качествените професионални монофилни влакна. В зависимост от използваната стръв вързваме единични куки от №10 през №8–7, та до №4. За насекомите обикновено куките са прави, за попово прасе, пиявица, жабе и рибки е по-добре да са полуорловки, а за плодове се използват тип раунд и дори малки тройки. При риболов от отвесен висок бряг, от мостове или клони на дърво е възможен и монтаж на леко без плувка и утежнение. Техниката е известна и под названието чип-чип, но в нашите условия се практикува сравнително рядко. Все пак пускането и допирането на "свободно падащото" насекомо до водната повърхност е донесло огромни емоции на колегите, които имат склонност към експеримента. НА ТЕЖКО при линията за улов на клен не се използват кой знае какви дънни такъми, но все пак поне прътите е нужно да са за риболов на дъно. Обикновено се прибягва до монтаж с подвижно олово, като куката със стръвта е след него. Така при потегляне предпазливата риба не усеща съпротивлението на линията и има достатъчно време да се отдалечи спокойно с налапаната плячка, докато я погълне. Възможен е обаче и монтаж с долно неподвижно олово и чепаре, но това все пак не е типичният кленаджийски дънен риболов. В реки с по-бързо течение е приложим и методът ПОЛУТЕЖКО, с монтаж на фиксирана едра сачма

над куката, която се търкаля със стръвта по дъното. Случайно едри речни кефали се вадят и на капан с кюспе, с допълнителни куки за млечна царевица, но това се е типичен шаранджийски, а не кленаджийски такъм. Към задължителното оборудване при търсене на речен кефал трябва да присъства и къс лек спининг прът. Обикновено това са двуколенни пръти с дължина 1,80–2 метра и с чувствителен мек връх. Те вършат отлична работа и не изморяват ръката при многобройните замятания с блесна, малък воблер, силиконов туистер или булдо. Макарите за булдо и блесна също трябва да са леки, с плавен ход, фин аванс, но и достатъчно бързооборотни, за да водят добре блесната или изкуствените мухи. Късите телескопични пръти за блесна и булдо все още са рядкост, но са особено добри, когато се лови по обрасли речни брегове. Последната новост при тях са блеснарските прътове от трето поколение, които в момента са много популярни във Франция. Това са карбонови телескопи, при които във вътрешността на секциите има от 10 до 14 водача, през които преминава влакното, за да се покаже чак на върха. Те са на почит главно сред почитателите на риболова в потоци и малки реки. Основното им предимство е в това, че с тях няма никакви закачания на влакното в трънки и клонки при неизбежното провиране из шубраците по брега. Главният им недостатък обаче е в по-бавното и трудно възстановяване на линията в случай на смяна на шпулата или закачка с късане. В нашите условия речният кефал е едва ли не основният улов и на мухарите с шнур. Понякога именно предимството на далечното поднасяне на мухата с шнура дава неподозирано добри резултати, особено при опитите да се надхитрят предпазливите язовирни кленове. В такъв случай мухарката с шнур и набор от сухи и мокри мухи е голямо предимство. А ако атаката е проведена "в гръб" – откъм вътрешността на водоема към залива с т. нар. проходилка, бдителността на клена е намалена поне наполовина.

Методи на ловене

Разнообразието на стръвта и местата, където се търси кленът, обуславят и палитрата от похватите при неговия риболов. Например при насекоми за стръв често е нужно да се свали утежнението и да се мине към бавно потъващата примамка или направо да се махне и плувката, за да се практикува риболов на чип-чип. Това до голяма степен важи и при пускане на линията в бързей. Там, освен че ни трябва съвсем малка тежест, е добре да използваме и вирбел, за да не се пресуква линията ни. При употребата на въртящи се блесни, воблери и туистери вирбелът с карабинерче е задължителен, защото така пестим време при смяната на блесните и другите изкуствени примамки. Добре е да го имаме и при риболов на рибе или жабе, особено ако придърпваме и прехвърляме често, защото при обирането стръвта се върти и усукването на влакното е като от блесна. При риболов на леко на живи рибета понякога обикновените плувки не дават възможност за наистина далечно замятане. Тогава се прибягва до типичния за язовирите "Васил Коларов" и "Батак" монтаж с полупълно булдо. То играе ролята на плувка, като тежестта на водата в него е достатъчна за замятане на дистанция от 30–40 метра. Булдото е прозрачно и обикновено изобщо не плаши речните кефали, които често излизат да атакуват дребните рибки до повърхността, защото се чувстват в безопасност далеч от брега. На тежко обикновено се очаква удар от нещо по-едро. Типично за кленаджийския риболов на дъно е оставянето на голям запас от влакно още с нагласянето на шпионката. Това е важно, защото кленът има нужда от повече свободно влакно при стремителното си и дълго повличане. Разбира се, и точното нагласяне на аванса е от значение, защото едрите кефали понякога удрят толкова рязко, че вкарват прътите във водата.

Монтаж със сачми на отделен повод

Монтаж на дъно с подвижно олово

Засичане

Кленът поема стръвта рязко, с едно широко отваряне на устата. Това е характерният начин за тази риба. Може би затова тя е така желан партньор в риболова. При клена няма назлъндисване, почукване, разтрисане и прочие късащи ни нервите маневри. Той налапва примамката и решително се отдалечава от мястото на атаката с плячката в уста. При риболов на плувка обикновено тя внезапно се скрива под водата. При по-голяма дълбочина имаме и типичното є забиване с изчезване от погледа. В зависимост от използваната стръв подбираме и момента на засичане. При дребни насекоми, като мравки, пчели, оси и прочие, засичаме веднага след скриването на плувката от погледа. Подобна е и тактиката ни при грозд бели и торни червеи, ручейници и мамарци. При едър скакалец, попово прасе, пиявица, жабе, рибе, рачешка опашка и плодове вече не се бърза със засичането. При обемистата стръв се изчаква, като се дава възможност на клена да повлече повече влакно, за да има време на спокойствие да погълне напълно плячката си. Някои колеги изчакват влакното да се опъне пред върха на пръта им. Други, с железни нерви, дори отварят бигела и пускат малък аванс, подават напред пръта и засичат, след като и допълнителното влакно се изпъне. Какъвто и стил да изберем, точният момент на засичане винаги предполага движение на влакното. При прекалено изчакване обаче е възможно кленът да усети куката и да изплюе стръвта. При ранно засичане също има риск стръвта да е хваната от рибата само за крайчеца, като другата нейна част с куката още да е извън устата на кефала, независимо че конецът се движи. Засичането в такъв случай просто похабява споходилия ни удар. При риболов на тежко обикновено няма как да реагираме при самия бърз удар, за да избираме момента на засичането. В този случай всичко зависи от предварителното ни решение. То може да е значителен аванс на шпионката или отворен бигел на макарата. Самото засичане при клена може да е по-силно. Рибата има здрави устни, а и вътрешната част на устата и небцето при кефала са месести и жилави. Откачанията при клена са рядкост. Причина за тях може да бъде само крайно неподходящ малък размер на вързаната кука. Все пак при засичането трябва да се внимава със силата, защото, макар и отлично закачен, кленът е борбена риба и често къса линията, особено ако е някое едро парче.

Вадене

Като добър плувец кленът е достоен противник за въдичаря. Веднага щом усети куката, той започва да се бори. Понякога с измамно примирение тръгва към нас. Близо до брега обаче винаги е готов на нещо неочаквано. Кленът е силна борбена риба. Във водата прави широки и отчетливи махове с глава встрани. Той не е от онези видове, които се борят в началото и после полягат настрана, за да бъдат извадени. В този смисъл, ако ни се удаде възможност да изкараме кефала на повърхността, то трябва да използваме момента да му дадем въздух. Не бива да се плашим, ако в началото кленът здраво беснее, защото, както вече стана дума, той винаги се закача добре. Подържим ли главата му вън от водата, съпротивата му видимо намалява. Това обаче не означава, че кефалът не е запазил сили за още един решителен опит за бягство в близост до брега. В последната фаза от ваденето трябва да се работи без излишна припряност и с внимание. Ако имаме кепче, е добре да действаме с него сами. Приближаването на още една фигура, когато рибата е доведена до брега, е в основата на много въдичарски трагедии, за които после се говори с години.

Риболов на изкуствени примамки

От пролетта до есента кленът гони на блесна. Най-често се използват малки въртящи се блесни, с класически или леко удължени лъжички. Практиката у нас сочи като най-подходящи малките номера – от 0 до 2, бели или жълти. Малки клатушки също вършат работа, но само в неподвижни води. При спининговъ риболов обикновено кленът сам свършва работата по засичането. Все пак при лек удар по блесната не бива допълнително да засичаме или да ускоряваме воденето є. Често след първото чукване идва и решителният удар, при който ускоряваме въртенето и вдигаме бързо пръта. При булдото вече имаме и визуална представа от момента на атаката, така че лекото засичане при появата на кръг в дирята с мухите е добър ход. Кленаджийските изкуствени мухи са най-често черни или кафяви, с куки между 10 и 7 номер. Сравнително по-рядка е употребата на силиконови туистери. Но в големи реки и особено в язовирите те не са за подценяване. Малките удължени воблери с продълговат силует и размери 4–6 сантиметра също вършат добра работа в Дунав и язовирите.

Заключение

В кленския риболов на първо място е динамиката. Като се почне от обикалянето на местата, смяната на линията, стръвта и се стигне до безбройните замятания с блесната или булдото. Речният кефал е най-типичното възнаграждение за въдичарите, които предпочитат да търсят рибата, вместо да я чакат на едно и също място. В плувкаджийството нищо не може да се мери с повличането на един едър нагъл клендак. Решителността, с която той взима стръвта, е балсам за изтерзаната от нерешителни риби въдичарска душа. Плувката трепва и се понася чак докато изчезне от погледа ни в зеленикавата вода. Има време и да се подготвиш за засичането, да погледаш как се носи напред влакното и дори да зърнеш онези стреловидни вълнички, когато то започне да се изпъва пред върха на пръта. В този смисъл речният кефал е почтен и искрен партньор в риболова на плувка. При него всичко е недвусмислено ясно подчертано със сила и размах. На блесна, булдо и муха с шнур кленът също създава по-голямата част от емоциите ни. Той определено е най-достъпната риба за истински спортен риболов в нашите условия. Единствено на дъно риболовът му търпи някакви пожелания. Но и тук – каква динамика! Ударът обира оставения аванс на асансьора с шеметна бързина. Който зясякъл – засякъл, останалите с надежда и упование вдигат пръта и чакат онзи миг, когато някъде навътре ще се усети съпротивата на самозасеклата се риба. В този смисъл кленът е истинско украшение и предизвикателство за нашите язовири, гьолове и реки. Той е решителен, бърз и силен противник. И тук му е мястото да признаем, че ако го нямаше в нашите води, поне половината от излетите ни щяха да завършват тъжно и унило. Безкрайно дългият сезон на активност, сериозните размери и борбеният характер правят от речния кефал прекрасен обект за спортен риболов. И все пак рибата е изключително зорка, особено по-едрите и опитни парчета. В този смисъл да се хванат "няколко кленчета" е едно, а да се извадят поредица едри клендаци е съвсем друго. С една дума – майсторството в кленаджийството не идва бързо и леко, но затова пък със сигурност държи до живот.

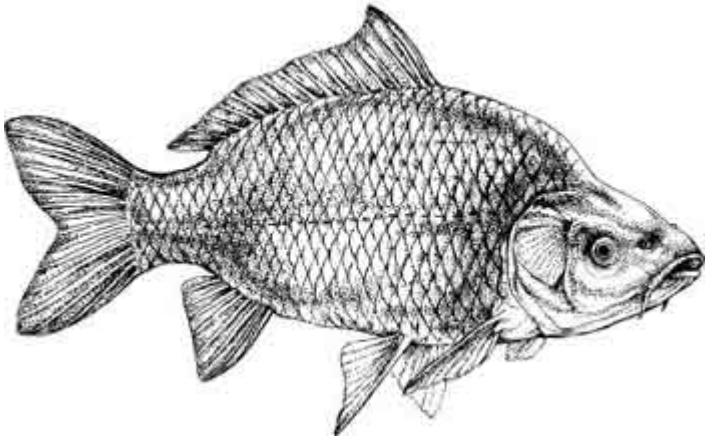
Кулинарни качества

Едно от големите предимства на клена е това, че той бързо може да се изчисти. Едрите люспи падат лесно, пък и размерите на рибата все пак не вещаят прекарването на няколко часа близо до умивалника. Месото му е бяло, сравнително меко и нежно. То има леко сладникав вкус, като в повечето случаи не притежава тежка рибна миризма. Ако кленът е уловен в течащи води, месото му няма тревен или тинест привкус. Недостатъкът му е в почти равномерно разпределените ситни плаващи костици, чийто брой при препържване намалява чувствително. До 25–30 сантиметра рибите се пържат цели или разполовени по дължината на гръбнака. По-едрите вече се режат на един пръст дебели филийки, а големите – над кило, могат и да се пекат на фурна. Общо взето, вкусът е наистина превъзходен, но плаващите кости са голям минус. Хайверът на речния кефал може да се осоли и да се разбива както на останалите шаранови риби. Дискретното хладно присъствие на бялото вино или ледената бира обаче дава достатъчно време за приятни паузи, по време на които можем да изчистим досадните кости от поредната хапка превъзходно мезе.

Шаран

Научно название – Cyprinus carpio
Местно название – баварец, унгарец, див, дунавски шаран

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Шаранът неслучайно е дал името си на известното многобройно рибно семейство. Този симпатичен великан от сладките води всъщност е и най-желаният въдичарски обект – силен, умен, предпазлив, но и борбен. Цяло нещастие за него обаче е и това, че е изключително вкусен. Поради този кулинарен факт днес шаранът е най-важният рибовъден обект в света. Но като риболовен вид той донякъде е принуден да дели трона със сьомгата. В страни като нашата обаче, където засега няма възможност да се лови сьомга, шаранът е абсолютният лидер във въдичарските подвизи както насън, така и наяве. Изключителната му адаптивност и неговата забележителна устойчивост към измененията в средата на обитание са го направили най-широко разпространения вид риба в света. Днес, след близо 500 години селекция, съществуват безброй раси и породи шаран. От бутиковите японски многоцветни декоративни форми "Хай Гой", най-скъпият екземпляр от които бе продаден през 1997 г. на колекционер за умопомрачителните 300 хиляди долара, до шарана в кварталната рибарница, който се харчи на съвсем поносима цена. Все пак в ихтиологията е прието да се говори за три основни раси шарани – див, изцяло люспест с удължено тяло; огледален – с намален брой, но едри люспи, и гол шаран, който направо е покрит с кожа, по която само инцидентно може да има няколко много големи люспи. Исторически са възникнали два центъра за създаване на културни шаранови раси – далекоизточната – Китай и Япония, и средноевропейската – Чехия, Унгария, Италия, Германия и Австрия. Интересно е да се знае, че в Далечния изток шаранът е селекциониран главно по естетически и философски подбуди. И до ден днешен, когато в Китай и Япония се роди момче, близките му пожелават да расте здраво, силно и умно... като шаран. Европейският подход обаче е грубо прагматичен – още от древния Рим, когато първите шарани са били донесени от Азия, като изискан и невиждан кулинарен деликатес. После, вече през Средните векове, католическата църква е извадила рибата от списъка с блажните храни. Така при многобройните пости в календара монасите от ордените в Средна Европа започнали да си отглеждат шарани за собствената трапеза в изкуствени водоеми. С течение на времето като най-добри селекционери на тлъсти породи шарани се очертали монасите от областта Бохемия в Чехия. Там именно търпеливо са били обособени новите породи шарани, които все повече отговаряли на кулинарните изисквания и очакванията на готвача. Най-напред тялото на рибата било силно увеличено във височина, като в същото време главата си останала малка. Така било увеличено и количеството месо в една риба. После дошъл ред да се премахнат и досадните за чистене люспи и се появили огледалните и голите шаранови раси. Днес Чехия продължава да е най-големият световен износител на жив шаран. Не е случайно и това, че тъкмо чешките, унгарските и немските емигранти пренасят шарана и в Америка през 1876 г. А последният континент, който е приел симпатичния рибешки дебелак, е Австралия – чак в началото на XX век. Общо взето, всеки има представа за размерите на шарана, но малцина могат да допуснат, че той може да достигне до 120 сантиметра дължина и тегло 30–35 кг. От миналото до нас достигат сведения и за двойно по-големи парчета, но, изглежда, тяхното време е отминало безвъзвратно. Все пак през 1998 година риболовната гилдия дочака изключителен съвременен световен рекорд. Австрийският майстор Кристиян Балдеман улови на протеиново топче в арендния водоем на Робърт

Радута в съседна Румъния шаран исполин с тегло 37,3 кг и дължина 115 см. Характерно за рибата е обстоятелството, че при дивия вид височината се нанася до 4 пъти по дължината на тялото. При културните раси с високо тяло – само 2,5 – 3 пъти. Иначе тялото на шарана е странично сплескано. Главата е малка. Устата е със здрави, подвижни напред устни с по две двойки мустачета отстрани. Люспестият речен вид е зелено-златист на цвят, с тъмен гръб, който може да е в кафяво, маслинено или дори синкаво-черно. Страните са покрити с големи, правилно наредени люспи с тъмна ивичка в края. Коремът е по-светъл и заедно с долните перки обикновено леко жълтее. Характерни са и двата чифта мустачки, с които рибата отлично се различава от приличащите на нея каракуди. Гръбната перка при шарана е значително по-дълга, отколкото при повечето други видове от шарановото семейство. За нея е типичен челният здрав, остър и назъбен като трион отвътре твърд лъч. Подобен, но по-малък шип има и в началото на аналния плавник. С това въоръжение шаранът често печели решителните битки за свободата си, защото с него прерязва както мрежи, така и въдичарски влакна. Шаранът спада към изключително бързо растящите риби. Причината е в неговия постоянен и ненаситен апетит. Той спира да се храни само през най-горещите летни дни, но и тогава всъщност чака хладните вечерни часове, за да си навакса пропуснатото. В нашите условия шараните престават да поемат храна само през най-студените зимни месеци, но последните наблюдения на ихтиолозите и риболовците от Западна Европа оспорват това. Според тях шаранът не спира да се храни и през зимата, стига във водоема, който обитава, да има дупки със значителна (над 20 м) дълбочина. Там водата си оставала достатъчно топла и шараните се настанявали близо до дъното, където поемали хранителната за тях тиня с органични останки, известна като детрит. При подходящи условия шаранът нараства за 2 години от хайверна личинка до 200 г в Англия, у нас – до 500 г, а в Китай до 1 кг. Разликите идват както от топлината и слънчевото греене, така и от химическата реакция, киселинността или алкалността (Рн) на водата. При всички случаи обаче трябва да се знае, че изкуствено отглежданият шаран наддава два пъти по-бързо от живеещия на свобода свой събрат. Всеки по-печен шаранджия няма да оспори това, а само ще добави, че по вкусови качества дивият свободен шаран бие точно два пъти гледания и хранен със смески свой братовчед, който си остава нещо като рибешки бройлер, дори да се гледа в най-големите садки.

Стръв, захранка и подхранка

Всички прасешки епитети по отношение на шараните са донякъде оправдани, защото лакомията и всеядността им са наистина пословични. В риболова на шаран, както и при много малко други риби, излетът започва с грандиозно и недвусмислено захранване на избраното място. Повечето баш шаранджии правят и предварително проучване на набелязания периметър, който вече са отбрали по редица начални признаци – дълбочина, състав и релеф на дъното, наличие на закачки и прочие. В нашите традиции се почита подходът, който елиминира от захранката другите риби. Най-често нароченото за "шаранова сеч" място се захранва обилно с наронена млечна и стара царевица. Всъщност предварителното захранване, което се прави няколко дни преди самия риболов, е главно с царевица. Житото, качамаците и кюспето са по-скоро подхранка за периодично подаване, отколкото основен материал за създаването на хранително петно. Захраненото място се маркира с шамандура – обикновено пластмасова бутилка, вързана с въженце към камък за котва. В началото на риболова вече се подава и подхранката. Най-често това се прави от лодка, с която се изтеглят и влакната със стръвта, за да се пуснат точно в границите на хранителното петно. Най-доброто решение е подхранката да съдържа елементи или поне основните аромати на ползваната стръв. Така че, ако ще имаме прът на кюспе, редно е в подхранката да има кюспе. Ако имаме прът с хранилка и качамак, добре е този качамак да се пусне с подхранката. Разбира се, и купешките вносни смеси вършат отлична работа. Те по правило имат балансиран състав – рибно и костно брашно, глутен, зърнени компоненти, белтъчини, аминокиселини, аромати и минерали. Често обаче разтворимите на по-дребни частици подхранки събират и по-дребни видове шаранови риби – каракуди, бабушки, кленове и прочие. Тогава те налитат на заложените за шаран въдици и само объркват риболова. Същото се отнася и за малките, почти маломерни шаранчета, които, както се знае, не са толкова предпазливи като големите си побратими. Изходът от подобно положение е в избора на стръв, която елиминира интереса на дребните риби. Най-често в такива случаи у нас се използват сухи едри зърна от стара неварена царевица. Традиционната техника за поднасянето им е те

предварително да бъдат пробити с тънка 1 мм бургийка, за да могат да се вържат с мек синтетичен конец за куката. Така едрите твърди зърна лежат на дъното сякаш сами, защото са на около 3–5 см от подозрителната кука. Твърдостта им е гаранция, че дори и да ги налапат, по-малките риби веднага ще ги изплюят. Защото само вехтите обли красавци с развитите си гълтачни зъби са способни да сдъвчат подобно нещо. В европейските модерни методи за улов на шаран този номер се изпълнява и чрез залепване на зърното към куката с моментално лепило или с вързани към куката едри протеинови топчета, които, директно казано, също "не са за всяка уста". Всеядността на шарана предполага и един по-дълъг списък на стръвта при гоненето му. Например в някои наши язовири като "Пясъчник" добра стръв са кротушките. Другаде шарко с охота излиза на пиявица и попово прасе, но това повече важи за реките. Различните видове мачкани качамаци все пак си остават отлична шаранова стръв както за лятото, така и за есенен риболов. Нашенският капан с кюспе също върши добре работата си, особено в по-топлите дни. Недостатъкът му е, че размитото кюспе често се напада от дребосък, който пречи на сериозната работа. Сериозен подход към шарана във водоеми с много закачки по дъното е и използването на дълбоко поднасяне на стръвта с подвижна плувка. На яз. "Антониваовци" например отлична работа вършат пристегнатите към куката с ластиче гранули шрот, комбиниран фураж. В Англия за същата цел се слагат и гранули от кучешката храна "Педигри", която вече се продава и у нас. При пролетен и летен излет на плувка е напълно подходящ грозд торни червеи. За целта подхождат и отбрани едри зърна разпарено жито, слънчогледови семки, конопени зърна. За млечната царевица вече стана дума, тук само ще напомним, че много майстори шаранджии си я стерилизират или консервират в спирт или мастика, за да им е под ръка през цялата година, а напоследък тя се замразява и във фризер. Специфичен, познат и у нас, но незаслужено позабравен, метод е и залагането на коричка хляб за шаран. Кубче от долната кора на ръчен хляб се изрязва със страна към 2–3 см. То се нанизва на единична кука №2 – №1 и се замята без тежест в близост до дълбочина с шавари. Понякога в река и главно през пролетта добър шаран удря на дъно и на едър дъждовен червей или на рачешка опашка. И накрая – особена популярност в наши дни добиха и протеиновите оцветени и ароматизирани топчета. С тяхна помощ напоследък бяха извадени наистина впечатляващ брой големи, огромни и дори рекордни шарани.

Гранула, хваната с ластиче

Такъми

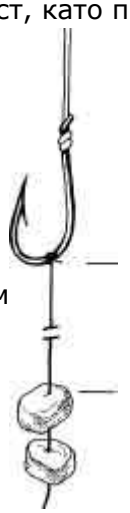
В известен смисъл именно шаранджийските такъми заедно с оборудването за пъстърва са най-яркият пример за еволюцията в производството на риболовни пособия. Достатъчно е да си припомним как дори 20-килограмови шарани се изхвърлят на метър над водата, за да добием представа за удивителната сила и скорост, с която тази риба може да се движи. Някои познавачи упорито твърдят, че във водата шаранът е способен да тегли влакното със сила 4 пъти надвишаваща собственото му тегло! Исторически погледнато, необходимостта да се овладяват мощните пориви на шарана до голяма степен допринася за появата на нови и усъвършенствани рибарски такъми. Преди около 140 години, както и днес, поредната истинска революция във въдиците идва от Англия. Това е появата на обикновената макара с навит запас от влакно, която се прикрепя към оборудвания с водачи прът. Комбинацията е наречена нотингамски метод и бързо завладява пространство и в другите европейски държави. Сега можем само да гадаем колко огромни шарани са били изпускани, когато е трябвало да бъдат изморявани и вадени с обикновен прът без водачи и макара. Днес за щастие това вече не ни се налага. Съвременното оборудване предлага богат избор на екипировка за риболов на шаран. Прътите стават все по-здрави, леки и пъргави. Например сега с достатъчно лек карбонов телескоп 3–4 метра може да се вадят без проблем шарани до 3–4 кг. Тези пръти са с водачи, обикновено могат да изхвърлят тежест (екшън) между 100–200 грама и имат много добра амортизация с огъване по цялата им дължина. Комбинирани със среден клас макара с поне два лагера, те дават почти пълна сигурност в борбата с едрата риба. Шаранът не е изключение от правилото, според което риба с еднакво тегло е по-борбена

на плувка, отколкото на дъно. Именно поради това някои колеги смятат риболова на шаран на леко за особено удоволствие, което не бива да се пропуска чрез серия излети всяко поредно лято. При съвременното развитие на монофилните влакна изборът на марка и класа има решаващо значение. Затова днес не бива с категоричност да се посочват общовалидни комбинации със сечения за основното влакно и повода. По-скоро сега тенденцията е да се посочват стойностите на издръжливостта на препоръчваните материали за линията. Така че за риболов на леко за шаран основното влакно е с издръжливост 3,5 кг, а поводът към 1,5 – 2 кг. В зависимост от стръвта куките са от №5 за червеи до №1 за коричка хляб. Колкото и да е приятно ваденето на шаран на плувка обаче, класиката си остава риболовът на тежко. Тук вече всички елементи на оборудването се подбират като за изнурителна битка с огромно и силно животно. По-старите поколения пръти с плътно сечение от стъклени композити все още не са за изхвърляне, стига дължината им да позволява замятане към 70 метра. Теглото на тези верни ветерани в случая не е от значение, защото те през цялото време на очакването лежат на стойки, а не се държат в ръце. Предимството на този тип пръти е огромната здравина и сигурност. Ако дължината им минава 3 метра, те си остават едно сигурно и дълготрайно оръжие. Още повече, че за разлика от модерните кухи прътове за тях не е фатално нито настъпването, нито одраскването, а може би дори и защипването в багажника на кола. Следващото поколение са мощните шаранджийски телескопи. Те наистина се сгъват и разгъват с лекота и заемат по-малко място при транспорт, но основният им недостатък е по-голямата им уязвимост при употреба. Последното особено се отнася за карбоновите телескопи, които са много чувствителни към драскотини и подбивания. Понякога е достатъчно само едно неволно изпускане върху остър ръб на камък и надеждността на пръта си е отишла безвъзвратно. При улов на нещо наистина едро микропукнатината в корпуса на пръта може да ни подведе в основен момент от борбата със засечената риба. Най-професионалния подход и при съвременния риболов на шаран отново ни демонстрират англичаните. Прътите за английския риболов на шаран са триколенни с дължина от 3,60 до 3,90 метра. Най-тежки са плътните от стъклокомпозит, следващият им вариант са карбонови, а най-новото им поколение са от борон и кевлар. Всяко качество върви с цената си, но прътите са отлично балансирани, с много повече водачи за равномерно разпределение на усилията и позволяват отлично контролирано замятане в далечина. Според предназначението си тези пръти имат и различна мощност. Най-меки са тези за река с екшън от 680 – 900 грама. След тях има универсален вариант за река и водоем с екшън 900 – 1150 г, а суперкласата, с която обикновено се замята над 100-те метра, е с мощност на изхвърляне 1150 – 1350 грама. Макарите за дънен риболов на шаран трябва да имат две основни качества – конструктивно заложена мощ и надеждност. В този смисъл подозрително евтините модели трябва да се избягват независимо от големите им размери и изпипания външен вид. Или, казано иначе – цялата хубост на шаранджийската макара е в стабилния въртящ механизъм с изпитана технология и материали, с поне 3–4 опорни стоманени лагера, в широката шпула за към 200 метра влакно 0,30, в здравия, равномерно навиващ бигел и прецизно регулиращия се заден аванс. В задължителните такъми при гонене на шаран трябва да има кепче с достатъчно дълга дръжка и по възможност с по-ситни отвори на мрежата. Последното изискване е продиктувано от практиката на най-запалените ни шаранджии. При кепчета с по-големи отвори в мрежата често оловото от линията се е заплитало в тях, защото е минавало свободно през дупките. И понеже най-често шаран се гони на тежко, с оловни тежести с около 10–15 мм в диаметър, значи безопасният размер на окото на мрежата в кепа трябва да е към 7–8 мм.

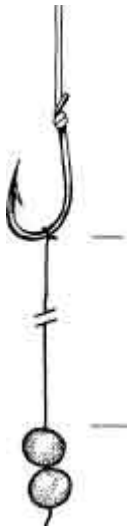
Методи на ловене

Редица риболовци си признават, че си падат трайно обвързани с гоненето на шаран на плувка. И наистина – парче от две кила дарява такива емоции, заради които си струва и ранното ставане, и висенето в шавара при непрестанните атаки на комарите, които иначе нормален човек не би изтърпял и две минути. Шаранджийството на плувка е особен вид рибарлък. Самото повличане на шарко е наслада и радост не само за очите, но и за душата. Дори килограмовото шаранче вече не се лебети като платиката или скобара, а в стил "оправяй се като голям" чуква веднъж-дваж и понася встрани и надолу като по учебник. Оборудването ни в случая може да е обикновен телескоп с водачи с поне среден екшън 80–100 грама тежест, а още по-добре мач-прът за английски риболов. Макарата е от среден клас, но ако има три лагера, сигурността є значително се увеличава. В зависимост от очакваните размери на съперника се подбира и основното

влакно за линията. Универсалната препоръка в случая е – ново влакно от реномиран производител и нашенският му официален вносител. Сечението на основната линия е около 0,22 – 0,24, но това е ориентировъчно. Важният показател е издържливостта на монофила и конкретните условия в избрания водоем. В такъв случай при чист от растителност и закачки риболовен сектор ни стига влакно с издръжливост от 1,5 – 2,5 кг. Но ако имаме шавари и водорасли, влакното ни трябва да е по-яко. В днешната практика поводите са отделна тема. Ако става дума за класически монофилен повод, той трябва да е с около 30% по-слаб от основното влакно. Но ако се използва повод за монтаж на косъм, от дакрон, кевлар и прочие, то той независимо от сечението му е поне 5 пъти по-здрав от самата линия. При всички случаи обаче изборът на повод трябва да е подчинен на реалността, а не на модата. Новите плетени меки влакна за шаран са идеални за дънен риболов във водоеми с наплашена и капризна риба. При речен плувкаджийски излет тяхната роля не е от такова решаващо значение, защото рибата, първо, няма богатия жизнен опит на едрите, късали не една въдица парчета и, второ – в условията на течение и конкуренция във вира на шаранчетата също не им е до големи церемонии, когато нещо вкусно им се мерне по течението. НА ТЕЖКО шаранът се гони на вече описаните по-яки пръти и макари. Какъвто и да е монтажът – на капан със сандвич кюспе, на чепаре със спирала или на косъм с протеиново топче, основно правило е пръстът да се нагласи на стойката така, че влакното да продължава линията на върха му във водата. Това е много важно, защото, ако върхът сключва известен ъгъл с линията, при вятър и вълнички много по-силно се предават трептения по цялата є дължина. Доказано е, че шаранът ги усеща и става особено подозрителен. Изобщо напоследък с разпространението на практиката "хвани, снимай се и пусни" наблюденията върху интелигентността на шарана се обогатиха с нови интересни подробности. Най-напред се оказа, че шараните страшно бързо се учат от опита си. Второ, дори тези, които не са били водени за една фотография до брега, също са започнали да "поумняват" за сметка на страданията и приключенията на по-лакомите си събратя. Това принуди и въдичарите да променят традиционните си методи и тактиката на риболова. Така се появиха "случайните" монтажи с разстояние между куката и стръвта. На последното световно шаранджийско първенство във Франция през 1998 г. най-голям успех са имали монтажи, при които куката е била на около 30–35 см от стръвта. Употребата на безумния на пръв поглед монтаж е пряко следствие от широко използваната дотогава във водоема тактика за поднасяне на протеинови топчета на косъм с около 5 см отстояние. Хващаните и пускани обратно шарани бързо са научили номера и само значителното превишение на вече ясното им разстояние е притъпило бдителността им. Към екзотичните практики в търсенето на шаран можем да причислим и типичните шаварови монтажи. Най-добре познатият у нас е гоненето на едър шаран на коричка хляб. Основното влакно тук е дебело – от 0,40 до 0,50. Досегашната практика бе да има и повод към 0,30–0,35. Днес обаче и тук може да се употребят новите плетени влакна, които са и по-здрави, и по-меки. Куката е №1, кована полуорловка, но с по-дебело сечение и запас от здравина. Това е особено важно, защото с нея евентуално ще теглим голяма риба през водорасли и шавар. Европейска разновидност на нашенската коричка хляб без плувка е куката със залепени слънчогледови семки от двете страни или хапки от основата на стеблото на шавара. За нея обаче се използват и по-фини такъми, защото се лови на дупка сред крайбрежната растителност, като пръстът рядко се оставя сам.

Монтаж на косъм

Монтаж "случаен" с протеиново топче

Кълване и момент на засичане

В риболова на плувка шаранът показва цялата си мощ и достолепие. Почти винаги повличането му е недвусмислено и стремително. Понякога то е предхождано от едно-две трепвания на плувката или нейното полягане, но основното движение си остава плавното потапяне и водене надолу. Стараем се да засичаме при активното водене на плувката с изразено движение. При всички случаи не бива да има особени церемонии – засича се рязко не само защото шаранът има здрава уста, но и защото куката трябва да се забие дълбоко и сигурно. Все пак очакваме да вадим голяма и силна риба. При линия на тежко със стръв царевица или кюспе най-често шаранът се самозасича, след като обира оставения среден аванс на шпионката. Това е свързано с така характерното залепяне на асансьора, навеждането на върха на пръта и т. нар. негово вкарване във водата, което си е повече въдичарска метафора, отколкото истински допускано събитие. Все пак, макар и рядко, има случаи, когато първоначално шаранът тръгва към брега и шпионката започва да пада. Тогава обираме бързо влакното и когато го поизпънем достатъчно, засичаме рязко, за да забием куката здраво в устата на рибата. Иначе класическото дънно засичане е рязко, но не толкова силно, както това може да ни се наложи при риболова на плувка, ако има вятър или "шкембе". Най-бързо трябва да се засича, когато се лови на качамак с единична кука. В такъв случай е най-добре да сме непосредствено до пръта и в готовност да засечем веднага щом шпионката ни тръгне нагоре. Подобно е и положението при риболов на червей на чепаре. Там също не бива да се бавим със засичането.

Вадене

След засичането има миг на неизвестност, в който още не знаем дали рибата е там. При шарана този миг свършва наистина ясно и бързо. Тежестта и силата на противника не оставят никакво съмнение, ако шаранът вече е на куката. Когато ловим на плувка, всичко се изяснява сравнително бързо. По силата на поривите и огъването на телескопа опитният въдичар определя достатъчно точно с кого си има работа и това предрешава следващите му действия. При риболова на тежко обаче това не е толкова лесно, особено ако стръвта е вкарана много навътре и утежняването е значително. При всички случаи шаранът обозначава не след дълго присъствието си, изпълнявайки последователни тигели, успоредно на бреговата линия. Това движение, наричано от печените шаранджии тъкане заради сходството с движението на совалката, издава присъствието на едрия шаран още преди да сме го зърнали. След като знаем, че имаме работа с голям шаран, задачата ни вече е ясна. От това тя не става по-лека, но поне неизвестността вече не ни измъчва. Сега най-важното е да не се бърза. Прътът се държи изправен, като през цялото време ъгълът между влакното и върха му трябва да е около 90 градуса. На практика това рядко се получава, защото рибата никога не тегли равномерно, а на тласъци. Всяко нейно действие "се гаси" с движение с пръта, но в обратна посока. При ваденето на голям шаран физическата издръжливост е толкова важна, колкото и психическата. Нужно е да се знае, че не бива да се върти ръчката на макарата, докато не се усети, че рибата вече тръгва към нас. По принцип борбата се води и до голяма степен с крака, защото именно с отстъпване назад и встрани се получава изтеглянето на водния исполин към брега. Това се прави последователно, като всеки път след изтеглянето нагоре по сушата се тръгва леко напред с едновременно обиране на влакното чрез макарата. В последната фаза, когото вече сме зърнали шарана, но и той ни е забелязал, движенията ни трябва да бъдат плавни и пестеливи. Огромен брой вече почти извадени шарани са отървавали кожата тъкмо поради прибързване в тази фаза. Овладяването на нервите тук никак не е лесно. Защото само този, който е давал въздух на полегнал исполин, знае какво е чувството да гледаш гиганта, да виждаш дори как слабо се е закачил на куките и да не можеш вече нищо да промениш. Опънатото влакно свири на вятъра, но в такъв момент и нервите ни са не по-малко опънати. В последната фаза животното трябва да е достатъчно уморено, за да не може да прави резки движения. Но в действителност то винаги е запазило сили за още един решителен двубой. Обикновено трагедията ни спохожда непосредствено преди влизането в кепа. Или дори при преминаването край него, когато в най-неподходящия момент някоя кука или оловото се закачи в мрежата му. Такива ситуации най-печените шаранджийски екипи избягват, като помощникът не пуска предварително кепа във водата, за да прекарат рибата към него, а стои в готовност, за да я загребе с един-единствен замах. Рискът при този по-спортен подход наистина е огромен, но

сработените тандеми рядко изпускат, защото действат решително и със специални, по-широки самоделни кепове. При всички останали случаи, след като шаранът налапа достатъчно въздух и се зашемети, се прекарва над потопения във водата кеп. Загребването става от долу на горе и навън – и... каквото сабя покаже.

Заключение

Ако наистина битката е завършила благополучно, идва мигът за кратък отдих и вадене на въжето. То се прекарва през двата хрилни отвора и се вързва на тила на рибата. После пускаме шарко в дълбокото и завързваме другия край за сигурен кол, за се отдадем на заслужено блаженство. Чудото е станало. Споходила ни е историческата слука, за която ще можем с пълно право да разказваме във всяка риболовна компания. Рекордният шаран е удивително нещо. Докато го вадим, обикновено сме така концентрирани, че когото всичко свърши, имаме усещането, че цялата ни борба е продължила само няколко минути. В действителност чак по-късно си даваме сметка, че драмата е била с продължителност около час и нещо. И вече след битката, когато напрежението ни поотпусне, в съзнанието ни започват да се подреждат епизодите от драмата. Ето защо всеки, който поне веднъж е вадил шаран над 5 кила, може заслужено да се смята за член на шаранджийския клуб. Той е победил не само огромната риба, но и собствената си припряност. Постигнал е онова чувство на опитния боец, което му позволява да поема разумен и претеглен риск, който за аджамиите може да изглежда като самоубийство. С една дума казано – големият шаран е голяма работа. Спомените от него се разказват с години и, изглежда, никога не губят свежестта си. Магията е пълна – достатъчно е да извадим снимката с трофея или скътаната му огромна люспа и, повярвайте ми –ваденето му отново може да започне. И това истинско чудо може да се повтаря вечно. Докато има шарани и въдичари.

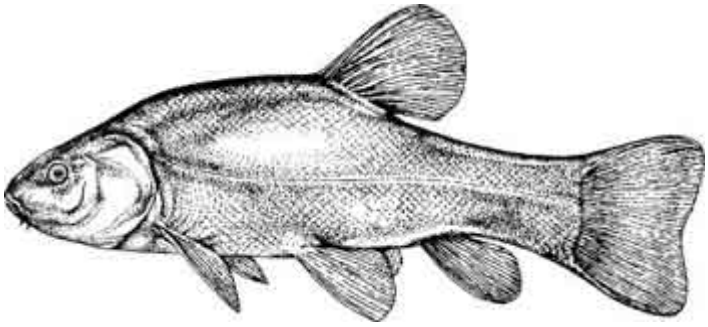
Кулинарни качества

Ако се доверим на традицията, шаранът е точно онова, което ни трябва. За зла участ на водния ни исполин той е дарен с изключително вкусно месо. За пържене, нарязани напряко, стават парчетата до 1,5 кг. За рибите до 2,5 кг тази кулинарна технология е възможна само след предварителното разцепване по дължината на гръбнака. За по-едрите рибоци обаче традицията повелява както поне дамаджана вино, така и удобна тава за печене. Компанията от умерено завистливи индивиди се подразбира, така както и основното правило на плакията – бавен огън, докато стане, и после бавен моабет, докато се разкаже всичко за удивителната ни слука.

Лин

Научно название – Tinca tinca
Местно название – лин, каленик, блатна пъстърва, блатарка

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Той е като пришелец от наистина друг свят – света на мълчанието. Линът е може би най-привързаната към тишината и спокойствието наша риба. Иначе и той принадлежи към голямото рибешко семейство на шарановите. От всичките ни сладководни риби линът може би е най-слабо познатият вид за повечето хора. Причината е в това, че той никога не се е продавал в магазин или сервирал в ресторант. Това пък от своя страна е свързано с

местообитанието му и почти пълната невъзможност да се лови в големи количества по промишлен начин. Така че линът е известен предимно на въдичарите. Колцина от тях обаче са имали среща с едър лин – това си остава загадка. Тялото на тази наистина златна риба е някак скъсено. То е леко изгърбено и странично сплескано, покрито със ситни, здраво хванати към кожата люспи. Другата забележителност на лина е, че той е покрит с дебел прозрачен слой слуз. Някои учени смятат, че това му помага при провирането през стъблата на водните растения. Той прави рибата като гланцирана и необикновено хлъзгава, ако се хване в ръце. Когато линът бъде изваден от водата на въздух, този предварително "желиращ" го слой започва да потъмнява на големи петна, които сетне се олющват, откривайки златните люспи. В традиционните представи на западноевропейците на лина се приписват почти човешки качества. Дори и днес, в иначе сериозни справочници по риболов, продължава да се твърди, че линът е рибешкият лекар. Всички наранени и нахапани от хищници риби отивали при д-р Лин, за да се отъркат в неговата целебна слуз. Така раните им веднага зараствали. Това било и причината щуката да дели една е съща ниша във водоемите с него, без да му налита. От цялата тази романтика обаче, изглежда, е истина само последното изречение, и то с допълнението, че слузестият хлъзгав рибок не е по вкуса нито на костура, нито на бялата риба, дори и да им се поднесе, както се казва, на тепсия. Сред другите забележителни черти на тази наша риба е и фактът, че при нея имаме най-ясно различаване на мъжките и женските индивиди. Мъжките линове имат по-дълги и някак по-стройни чифтни коремни перки. Цветът на лина е зеленикаво-златен. Гърбът е по-тъмен, а страните преливат като скъпо, ситно изковано бижу. Коремът е по-светъл, но пак е с метален вид. Перките са хармонично окръглени, жълтеникаво-кафеникави на цвят. Очите са изненадващо малки и червени. Устата е месеста, с по едно малко мустаче в ъглите. Линът е много бавно растяща риба. На дължина той може да достигне 50–60 см, а на тегло дори над 5–6 кг. Характерно за него е и дебелото опашно стъбло, което придава известна тромавост на неговия силует. Линът е и истински рибешки мързеливец. Напълно възможно е той да живее с години на едно и също място във водоема. Движенията са му вяли и бавни, което обаче не му пречи да се преобразява в истински борец след засичането. Линът обитава тихи и обрасли с висша водна растителност води – блата, язовири, гьолове от речни разливи и дори заливи без течение в самите реки. Храни се предимно по дъното, ровейки в тинята за личинки и червеи. Топлолюбива риба, която предпочита плитките части на водоема, които сутрин първи се нагряват, а вечер последни изстиват, но задължително в близост до покрити с растителност пространства – камъш, ръждавец, тръстики, които є дават храна, сигурност и спокойствие.

Стръв, захранка и подхранка

Гоненето на лин понякога се превръща в обсебваща страст. Причината е в своенравния и предпазлив противник, който може до крайност да амбицира въдичаря. В такива случаи дори имаме първите признаци на "линска болест". Колегата започва да говори само за едър лин, оборудва се с гребло или котва за чистене на водораслите, започва да проучва рецепти за ароматизирани качамаци и прочие. За щастие болестта се лекува лесно – с пет-шест успешни излета на типично линско място, при което е нацелена добрата за деня стръв. Класиката в случая предполага по-едри от средните торни червеи. Така големината им ще гарантира, че дребните плевелни рибета няма да смущават атаката на лина. И земните червеи вършат работа, но нямат миризмата на пресните торни, която очевидно дразни чувствителното обоняние на лина. Грозд едри бели червеи също е добро решение, особено ако в подхранката сме хвърлили кастери, а и червеите са ни от боядисаните в червено. Тестените примамки с ароматизиратори също са класика, но резултатността им е по-изразена в сравнително чисти петна за риболов. Вареното жито и ситната, леко смачкана млечна царевица понякога оправят положението, но както често се случва, големи парчета са вадени и на най-обикновен мачкан хляб. Захранката не бива да се поднася по много и с големи шляпащи буци и парчета. Дори плочките кюспе в нея трябва да са по-ситни. Купешките готови смеси са отлични, но малко стрита пръст за начална мътилка не им вреди. Хубаво е все пак предварително очистване на мястото или дупката от растителността. Подхранката е важна, тя успокоява и едновременно настървява лина, особено когато съдържа парченца от стръвта. Изобщо принципът при гоненето на тази риба е тихо, внимателно и спокойно.

Такъми

Оборудването за линския риболов не предполага някаква особена изработка. Това по същество си остава един типичен плувкаджийски сеанс в тихи води. Все пак имаме работа със силен и борбен противник, който живее сред водорасли, шавари и закачки, както се казва – на една ръка разстояние. Прътът ни най-добре да е телескоп от 3–5 метра, а и нагоре. Дължината в случая е предимство, защото позволява да се поднесе стръвта и в по-далечните дупки или направо до задния край на полето от водорасли, след което започва чистата водна площ. Теглото на прута в случая не бива да ни плаши, тъй като линският риболов предполага чакане с големи паузи, през които въдицата се оставя на стойка или върху шавара. На пръв поглед макарата не е толкова наложителна при риболова на дупка, но често тя ни е нужна за правилното изваждане и водене на закачената риба. По същия начин се мисли и за повода, който мнозина смятат за излишен, предвид неминуемите закачки. Все пак при връзването на по-ситни куки поводът дава удобство и сигурност на възела. За него е достатъчно да издържа около 1,5 кг. За основното влакно, ако се ползва без повод, стига устойчивост около 2 килограма. Линските куки трябва да са здрави и с по-широка плавна извивка. Стъблото им може и да е леко скъсено. За едър лин се слага №8, а за по-капризна стръв като любимите му хирономуси може да се слезе и до №12 – №14. Използваните плувки могат да бъдат подвижни или фиксирани. Големината им не бива да е значителна, но все пак трябва да се виждат ясно от брега. Балансирането им се прави със сачми, докато застанат вертикално в потопено състояние, при което стърчи само антенката. Често този прецизен баланс е свързан и с особеността на линското кълване, което напомня това на платиката. Затова се използва и монтажът с лежаща последна сачма близо до куката. Когато линът поеме, леко я вдига. Това нарушава финия баланс и плувката поляга на повърхността. А какво прави в този момент въдичарят, сигурно вече сте се досетили.

Методи на ловене

Основното гонене на лин се пада на плувкаджийството. При това в повечето случаи "театърът на военните действия" е в близост до брега. Причината за това е преди всичко в типичната дневна активност на лина. Той сутрин и привечер като по часовник излиза да похапне в крайбрежни води. Сутрин доброто кълване е някъде до 9 часа, а привечер почва след 17 и откарва до смрачаване. Само в тихи дни с ръмящ дъждец и облаци активността може да е през цялото време. Обикновено опитните линаджии захранват и почистват няколко дупки. Те периодично ги оглеждат за характерните мехури, които хранещите се риби отделят под водата. На дъно лин се лови почти винаги случайно покрай шарана. Това става обикновено на кюспе или на млечна царевица. Все пак в някои прочути с едър лин водоеми, гьолове и баластриери се замята на тежко и специално за каленик. В такъв случай монтажът е на чепаре или с хранилка. Стръвта са торни червеи, нанизани на грозд, или качамак. Естествено, в такъв случай линията е по-здрава, отколкото за риболов на леко.

Кълване на лин на леко

Кълване и момент на засичане

Понякога, докато се изчака кълването от лина, отпуската ни може да свърши. Това без никакво съмнение е най-бавно попипващата от нашите риби. Тя е в състояние да почуква по стръвта с часове, но така и да не я поеме. Ето защо кълването на лина иска здрави нерви и хладнокръвие на хирург. Все пак има и дни или по-скоро моменти, когото тази предпазлива риба напада смело и директно. Тогава тя чуква един-два пъти и бавно понася плувката встрани. Засича се при полягане на плувката, а още по-добре при самото є движение. Все пак трябва да се признае, че поне половината от големите уловени линове са се самозасекли на въдиците, докато отчаяните риболовци вече са зяпали някъде другаде. При линия на тежко процентът на самоулавянето е още по-висок, но иначе се засича при вдигането на шпионката към пръта.

Засичане

Самото засичане при лина не се нуждае нито от предпазливост, нито от церемонии. Ако линовете са по-дребни, махът с пръта цели направо да ги извади от водата, за да не се забият във водораслите. При очаквания за нещо по-едро също се засича силно, но повече с върха на пръта. След като се усети тежестта и силата на първия порив към растителността, с върха на пръта се започва и воденето.

Вадене

Най-лошото при лина е това, че след като сме го чакали от сутринта и имаме един приличен удар чак привечер, рибата се забива в растенията. Това за въдичаря е незаслужена мъка, защото вече е изчакал и уловил лина, но все още не го е извадил. Затова с риск да пропуснем част от кандидатите си слагаме влакно с около 2 кг издръжливост. С него можем да теглим през водораслите и по-голям лин. Финитe линии тук не предат, както и меките върхове на телескопа. Особено важно е парирането на първия порив на засечената риба, която винаги се стреми да се спаси в растителността. Ето защо в риболова на лин се действа твърдо, на границата на скъсването, като стремежът е рибата или да се вдигне над водата, или поне да се плъзне по повърхността є, за да не се оплете във водораслите. Така че се действа бързо и решително, пък на каквото му е писано да не го извадим, ще си остане за догодина.

Линът като стръв

Като стръв въпреки подчертаната си издръжливост и жизненост линът изобщо не бива да се употребява. Нито един от нашите хищници няма да се съблазни на линче освен при липса на друга живинка. Така че всякакви опити са излишно унищожаване на тази красива и ценна риба.

Заключение

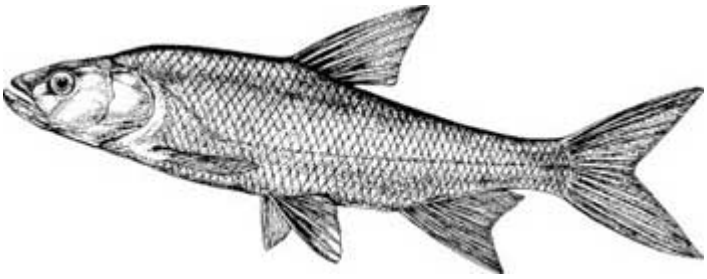
Линът често си остава мечта за цял живот. Особено едрият, приличен трофеен екземпляр. Има обаче и въдичари, за които двубоят с лина става истинско предизвикателство и обсебваща страст. С времето те научават всички номера на противника, неговите специфични предпочитания в определени водоеми, времето за най-стабилното му кълване и т.н. Излетът с такъв майстор е истински подарък от съдбата, а наблюдението на действията му на гьола е по-ефективно от всички видеокасети и риболовни справочници. Но дори и случайното попадение с улов на лин над половин кило е постижение. Просто защото рибата е наистина рядка, пък е и забележително красива. С една дума казано – линът е прекрасен риболовен обект. Като много малко други наши риби той минава за труден и престижен трофей. Ето защо майсторите в улова му заслужено се радват на уважението сред колегите.

Кулинарни качества

Месото на тази обитаваща сред водорасли и шавари риба е изненадващо крехко, бяло и нежно. Вкусът му е превъзходен, без каквито и да е следи от тинен или горчив растителен привкус. Линът е отличен за пържене. За приятелите на майстора това е рядък и изключителен шанс да опитат подобен деликатес. Ето защо трапезата с лин не бива да се претупва с каса бира, каквато и да е тя. За нежното, тлъсто и сочно месо на блатната ни пъстърва подхождат идеално ароматни изстудени и резливи бели вина, каквито дал Господ по нашите географски ширини. За подобни случаи французите казват "Благородството задължава" и действително е така – превърнете хващането на вашия лин в подобаващо за уникалността на тази риба събитие.

Распер

Научно название – Aspius aspius
Местно название – харамия

Вид: **Сладководни риби**
Категория: **Традиционен улов**

Описание и особености

Отличен плувец със стремителен издължен силует. Това е една от нашите най-бързо плуващи риби след пъстървите и скобара. За съжаление не е повсеместно разпространен и затова не са много риболовците, които са имали щастието да го опознаят. Най-често расперът е бъркан с речния кефал, но за разлика от него рибата не е толкова вретеновидна, а по-скоро наподобява неимоверно пораснал гигантски уклей. Фактът, че го бъркаме с подобни роднини и братовчеди, говори, че и расперът е от шарановото семейство. На дължина при обилна храна той може да нарасне до 60–80 см, а на тегло достига 6–7, а рядко и дори 10 килограма. Гърбът на сребристата отстрани риба е доста широк, синкав или тъмносив с леко странично преливане. Люспите са сравнително ситни, а плавниците – големи, щръкнали и сивкави на цвят. Очите на рибата са жълти със зелена черта в горния край. Опашният плавник е могъщ и широк с твърди лъчи, но за разлика от този на клена е с дълбоко стреловидно изрязване в средата. Устата на распера е голяма, с тъмна издатина на долната челюст, която се прибира в нарочно вдлъбнато място на горната челюст. Главата му е по-заострена от тази на кефала, пък и цялата риба има по-стремително удължен силует от него. Расперът е отявлен хищник, след като навърши година или по-скоро достигне към 200 грама тегло. От този момент нататък той безпощадно преследва дребните рибки, с които се храни – уклейки, бабушки и белици. У нас популацията му е главно в Дунав, но се среща и в долните течения на Струма, Места, Тунджа и някои по-големи язовири. Това е хищникът – мечта за спортния риболовец. Той не се крие из подмолите и шубраците като пъстървата и сома, а излиза на лов по откритите бързи и чисти води. Любими места за него са тлъстите бързеи и горните пластове на води с умерено до силно течение. Понякога обаче той се държи в по-дълбокото, откъдето изненадващо подхваща набег към повърхността. Атаката му е неотразима. Понякога той просто се преобръща насред стадото дребни рибета, удряйки с разперената си опашка по водата, за да ги зашемети. Друг път атакува ятото дребосък, изскачайки над водата и падайки върху него с разперени перки и отчетлив плясък. Третият му тактически похват се забелязва по-рядко, но е върхът в рибешкото царство. Расперът цепи със страшна скорост под самата водна повърхност, като понякога дори гръбният му плавник може да се види. Преди набелязаните за атака рибета той слиза на по-дълбоко и с едно контролирано завъртане ги повлича в направен от него водовъртеж. После от центъра на фунията ги чака огромната му зейнала беззъба паст. В тихо време без вятър шумът и плясъкът от атаките на распера се чуват надалеч, понякога на стотина метра. Расперът обаче е изключително дневна риба. В това отношение той се е нагодил към навиците на пасажите, които преследва. Все пак в началото на лятото, когато денят е най-дълъг, а нощта е лунна, той продължава да ловува чак до сутринта.

Стръв, захранка и подхранка

На захранено място понякога излизат малки распери. Това обаче не означава, че тази риба може да се привлече и задържи на едно място чрез захранка. Подхранката също не играе никаква роля в гоненето на распер, защото той ловува, придвижвайки се от едно място на друго, най-често срещу течението на реката. При това положение ни остава стръвта. Най-близко до ума е да го потърсим на дребни рибета – уклейки или платички. Те обаче не издържат много в силното течение, дори и да сме прикачили повода с вирбел. Тогава можем да опитаме и с мъртво рибе, закачено на система от две куки, или на ос с "лигавник" като на воблер. Отлично лакомство за хищника са и падналите във водата насекоми, но с плувка рядко ще имаме възможност да ги заметнем там, където расперите ловуват. Такъми Специално оборудване за риболов на распер не е нужно. Достатъчен ни е по-надежден телескоп с дължина към 3 – 3,5 метра, с екшън от

20–60 грама. Макарата обаче е задължителен елемент от такъма, като поради многобройните замятания е добре тя да е от по-висок, лагерован спининг клас. Влакната избираме също като за риболов на изкуствени примамки – малко по-твърди, със сечение 0,22 – 0,26. Ако ще работим и на булдо, навиваме и ролка с по-тънко влакно – 0,20. За гонене на распер ни трябват комплект бели и жълти въртящи се блесни между №1 и №3, малки до 5 см воблери с издължена форма, ситни клатушки за разнообразие, силиконови утежнени примамки и булдо с черни сухи мухи.

Такъми

Специално оборудване за риболов на распер не е нужно. Достатъчен ни е по-надежден телескоп с дължина към 3 – 3,5 метра, с екшън от 20–60 грама. Макарата обаче е задължителен елемент от такъма, като поради многобройните замятания е добре тя да е от по-висок, лагерован спининг клас. Влакната избираме също като за риболов на изкуствени примамки – малко по-твърди, със сечение 0,22 – 0,26. Ако ще работим и на булдо, навиваме и ролка с по-тънко влакно – 0,20. За гонене на распер ни трябват комплект бели и жълти въртящи се блесни между №1 и №3, малки до 5 см воблери с издължена форма, ситни клатушки за разнообразие, силиконови утежнени примамки и булдо с черни сухи мухи.

Методи на ловене

Основният начин да се гони сериозен распер вече е само спининговият риболов. Ако е нужно, блесните могат са се утежнят – най-добре с монтиране на допълнителна 5–6-сантиметрова телена ос пред тях по линията с нанизани сачми. Така далечината на замятането става към 30–40 метра, което е достатъчно, за да достигнем местата, на които рибата гони. Блесните се водят сравнително бързо, като ударите често стават в последните десетина метра преди брега. Расперът бие яко и често се набожда на всички жила на тройката. След първия му отчаян порив за свобода го водим без много аванти, защото устата му е здрава и рядко се откача. На булдо ударите често завършват и с късане, особено привечер, когато и по-едрите парчета тръгнат да патрулират за летящи насекоми. На дъно распер може да ни удари само като изненада, докато гоним костур или бяла риба.

Монтаж на рибе с две тройки

Кълване и момент на засичане

Ударът на распера не оставя никакво съмнение за закачка. Повличането е стремително и рибата веднага се усеща. Поради това допълнителното засичане е само с късо контриране с върха, след което веднага се пристъпва към ваденето. Особености няма и при атаката на булдо, воблер или силиконов туистер, като причината за това е една – ефектът от изразеното течение, който рядко оставя отпусната линията.

Засичане

Както стана ясно, то по-скоро маркира удара, отколкото реално забива куката в устата на стръвно атакувалия хищник.

Вадене

При уморяването на распера и довеждането му до брега няма нещо специално, ако той е в границите до 1,5 кг. Но ако ни е ударил по-голям распер, положението се променя. Той вече е способен дори да изскочи над водата в стремежа си да избяга. Но поради здравата му уста откачанията са истинска рядкост. По-скоро късането на старото или наранено влакно може да ни изиграе лоша шега. Все пак при довеждането на рибата в плитчините край брега тя започва да често да се преобръща. В тази фаза малко повече решителност и внимание понякога може да ни спестят големи неприятности. Още повече, че дунавските майстори често вадят расперите при полегат бряг без никакво кепче, разчитайки на здравото им закачване.

Заключение

Расперът си е живо предизвикателство в нашите води. Риболовът му е подчертано спортен, с много движение и замятания. Най-хубавото в него обаче е откритият нрав на този хищен ловец, който пред очите ни атакува рибетата и сякаш ни подканя и ние да го потърсим. Рядка, но сладка слука, за която си струва да пътуваме няколко пъти в годината чак до Дунав. Спортна риба, откъдето и да я погледнеш. А срещата с трофеен екземпляр, каквито все пак се въдят в голямата река, си е директен път към въдичарското блаженство. Изобщо победата над харамията на нашите води носи екзотика и заслужено задоволство.

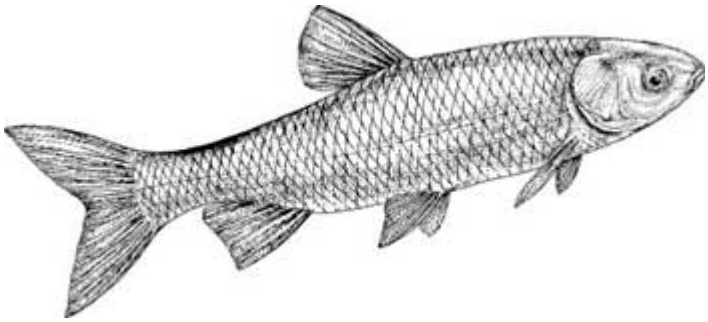
Кулинарни качества

Като при повечето хищници – отлично месо, с туширан и съвсем слаб рибешки вкус. То е възтлъсто и бяло. Местната дунавска традиция изисква парчетата от распер да се пържат в силно нагорещен тиган без предварително овалване в брашно, и то не в олио, а в свинска мас. Така малките костици изчезват, а вкусът наистина дълго се помни. На такова едно дунавско нещо май и гъмзата му е подходящ и достоен другар?

Бял амур

Научно название – Ctenopharyngodon idella
Местно название – амур

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

На пръв поглед белият амур поразително напомня речния кефал. Същото торпедовидно тяло с мощна широкочела глава, подобни едри, изрядно подредени люспи, окръглени плавници, особено горният и аналният. И все пак това е друга риба – при клена чифтните плавници са червено-оранжеви, а тук са опушено сиви. И освен това при белия амур опашната перка е повече изрязана навътре, с по-изразена стреловидност, пък и при нея липсва по-тъмният кант в края, както е при клена. Съразмерно с тялото при амура и устата е по-малка, отколкото при речния кефал, а хрилните капаци са радиално отчетливо набраздени. С една дума, пак става въпрос за шаранова, но за съвсем друга риба. Белият амур, както може би и името му подсеща, е с азиатски произход. Родината му в естествени условия са бистрите води на реките Амур и Усури в Далечния изток. От там поради изключително ценните си стопански качества и най-вече бързия растеж рибата е изкуствено разселена в Европа и Америка. У нас първите амури са внесени още през 1964 година. Белият амур достига до внушителните 120–130 см на дължина при тегло около 35 килограма. Доскоро той бе размножаван само изкуствено, при специални условия, за да бъде предоставян като зарибителен материал на рибовъдните стопанства. В последните две години обаче има все повече увереност, че в нашия участък на Дунав този далекоизточен великан е започнал да се размножава по естествен начин. Като повечето шаранови видове и белият амур е топлолюбива риба. Това предопределя и значителната му активност през лятото, както и понижената му жизненост през зимата. След излюпването си до около година малките на амура се хранят със зоопланктон. После с вече укрепналите си гълтачни зъби рибата преминава към изключително вегетарианска диета с висша водна растителност. Водорасли, шавари, дори тръстиковите полета не са пречка за този истински "воден комбайн". С педантична методичност той е в състояние да опасе огромни площи, заети от висшата водна растителност. С това си качество белият амур си е спечелил славата на най-добрия

чистач на канали и водоеми, който на всичкото отгоре се отплаща на работодателя си с тонове чудесно месо.

Такъми

Ако от един момент нататък прецените, че поредното ви увлечение в риболова ще бъде белият амур, значи трябва да започнете отделна подготовка за срещата си с него. Мнозина майстори по поречието на Дунав, но и от вътрешността на страната, вече са наясно с летния риболов на едрия амур. Повечето от тях приспособяват по някой от най-здравите си шаранджийски пръти за риболова на силното и борбено тревопасно чудовище. Така че никакви илюзии – прътът за риболов на бял амур трябва преди всичко да носи много, но и да има умерено твърд и пъргав връх. В известен смисъл най-доброто, което може да се пригоди за целта, е плътен двуколенен шаранджийски прът с леко скъсен връх. Другият вариант е да си осигурите прът за морски риболов на едра риба, каквито у нас почти не се предлагат. Макарата – шаранджийската или още по-добре яката сомска макара, е единствено достойна за предстоящата битка с водния бик. Някои колеги дори се въоръжиха с мощни мултипликатори за риболова на сом и амур. Влакното също трябва да подобава на мечтите ви. То се подбира от сой, но и достатъчно дебело – поне 0,35 – 0,40. Куките също се избират грижливо, най-вече на здравина, защото при гоненето на амура не бива да са много големи – №2 – №1 за единичните и още надолу за тройките. Предвид на постоянното мощно течение в Дунав оловото за дъно е плоско и голямо, за да не се търкаля. Обикновените кепове не са много читави за срещата с едрия амур, но една остра канджа в такъв случай никак не е излишна.

Методи на ловене

Основният начин за риболов на бял амур предполага замятане на тежко. Ако мястото е тихо, може да се подхрани с кюспе, качамак, жито и наронена млечна царевица. Линията се прави на чепаре с долно утежняване. Обикновено се вързват две куки със стръв млечна царевица. Жилото се оставя свободно, като зърното или зърната се качват по стъблото нагоре. Понякога за стръв може да се сложи и парче от свежо камъшено стебло, изрязано от сочната му долна част. Капанът на кюспе също често е атакуван от белия амур, поради което не бива да се пренебрегва. Нашенският специалитет в надхитряването с амура обаче е типично балканско изобретение за лятото. Става дума за два начина на поднасяне на малки продълговати доматчета от сорта "Пловдивска консерва". Първият монтаж се прави с тройка, вързана на повод, който се прокарва през доматчето и после се скачва с клупа на линията. Неговата разновидност е да не се слага тройка, а една или две здрави куки, вързани с плетен синтетичен конец. И при двата монтажа се слага с отделен възел с вирбел и плоска дунавска тежест. Замята се внимателно и не много далеч, за да не падне нежната примамка. Вторият монтаж е за по-тихи води и спокойни заливи. При нега се използва специално самоделно направена малка спиралка от тънка тел. Тя нежно се навива във вътрешността на доматчето. Куките се забиват отстрани като при нормалната спирала. Те също са вързани с меки оплетени синтетични влакна.

Кълване и момент на засичане

Ударът на белия амур е силен и малко по-бърз от шарановия. При това положение почти винаги рибата се е самозасякла. Ролята на въдичаря в такъв случай е с рязко движение да довърши работата, като дозабие здраво куката в устата на исполина.

Вадене

Това вече е "тежък физически труд". Амурът е борбен звяр, отличен повратлив плувец и създава повече ядове от шарана с подобно тегло. Борбата по изморяването му никак не е бърза и лека. Затова пък успехът в нея оставя спомени за цял живот.

Заключение

Фактът, че белият амур може да бъде уловен по спортен начин, е огромен пробив за "приобщаването" и на останалите внушителни пришелци от чужбина в нашите води. Засега обаче все още няма неопровержими и достатъчно убедителни доказателства, че на

въдица неслучайно, а с някаква стръв или примамка може да се ловят и другите два аклиматизирани у нас исполина: Белият толстолоб с научно название Hypophthalmichthys molitrix и пъстрият толстолоб – Aristichthys nobilis. Белият толстолоб се храни само с фитопланктон, но това не му пречи да достига до размер 1 метър и тегло 16 кг. Пъстрият му братовчед пък е специалист по зоопланктона и съответно може да порасне до дължина метър и половина и до респектиращото тегло от 40 килограма. Според последни проучвания на румънски и наши ихтиолози двата вида великани също вече се размножават по естествен начин в Дунав. Предполага се, че ако те направят кръстоски с местни видове, може би ще се отклонят от строгата си планктонова диета, за да ги срещнем един ден и на въдиците си в честен двубой. Засега обаче тези водни грамади стават жертва само на бракониерската сеч на косене с огромни голи тройки. Така че в момента трябва да се задоволим с възможността да гоним само белия амур със спортна въдица. Но какво значи това да се задоволим – силов, удивително наситен с емоции летен риболов в огромния Дунав. И епична битка с водното чудовище, за което и шаранджийските пръти не са достатъчно твърди и яки. Белият амур е още една, почти неразработена както трябва възможност в риболова. Така че си струва усилията да го измамим – огромен като шаран и с борбеността на речния кефал.

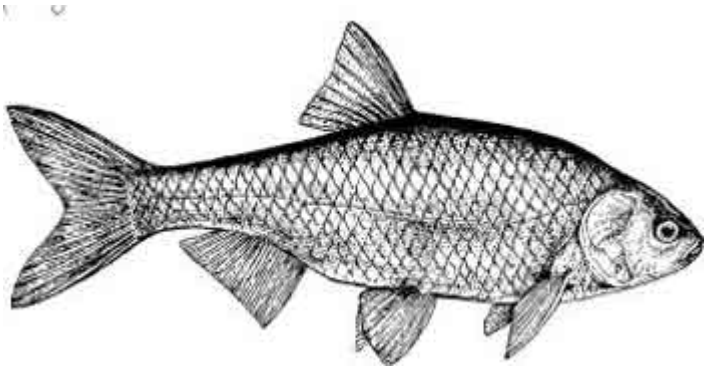
Кулинарни качества

Общо взето, отлично познат като риба от магазина. В това отношение всяка жена знае повече за анатомията на белия амур и от най-печения въдичар. Бяло, не много мазно в сравнение с шарана месо. Отлично за печене и бавна празнична трапеза. Но ако сами сме го хванали насред тихия бял Дунав – о, тогава това е такова юнашко мезе, че няма стигане.

Мъздруга

Научно название – Leuciscus idus
Местно название – въдовица, дойца

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Тази риба е първа братовчедка на речния кефал. И макар че външното сходство в чертите е очевидно, все пак мъздругата е друг шаранов вид. Тя е риба на слабите течения, предпочитаща и избираща тихи, дълбоки и спокойни води. Разпространението є у нас е главно в Дунав и долните течения на повечето от вливащите се в него реки. Инцидентно се среща и в някои язовири в Северна България. В Русия, Беларус, Полша, Чехия и Словакия чиста линия на мъздругата е култивирана и е разпространена като промишлено отглеждан вид. Дори в някои държави от Средна Европа нейна "златна" разновидност, наречена орфа, по традиция се отглежда и от любители в аквариуми като красива декоративна риба. В действителност обаче на свобода братовчедката на клена си е една едра и пълноценна риба за спортен риболов. На дължина мъздругата достига 60–70 см, а на тегло са регистрирани и парчета до 8 кг. У нас тя е по-слабо разпространен вид, но в Дунав все още се улавят екземпляри до 4–5 кила. Главата на тази речна красавица е някак по-малка от тази на кефала, устата є е значително по-малка, а очите за сметка на това са уголемени. Другата сигурна отлика от клена е в това, че при мъздругата аналният плавник е леко вдлъбнат навътре, а при кефала е леко заобле навън. Мъздругата е много красива и хармонично сложена риба. Люспите є са малко по-ситни от кленските и бият повече на златисто, но невинаги, защото има и съвсем

сребърни въдовици. Тялото е странично сплескано и леко нараства във височина. Гърбът е тъмен и сивее. Страните са светли, а коремът сребристо бял. Перките са червено-оранжеви, но през пролетта придобиват и по-ярък червен цвят. Типично всеядна риба, която покрива почти пълно менюто на речния кефал, което е достатъчно известно, за да го повтаряме. Насекоми, тестени примамки, червеи, пиявици, жабчета, рибки са любими и на мъздругата. Все пак едрите парчета минават и на по-специфични храни като линеещи речни раци, попови прасета, дребни мекотели. Начинът на живот на тази плаха и обичаща спокойствието риба не е така добре проучен както на клена. И все пак тя обича да има запас от дълбочина, по възможност дъното да е равно и глинесто или дори с тиня. Малките и средните екземпляри живеят на стада, но големите са самотници. Рибата е активна през цялата година и се лови дори под леда на дупка заедно с костура и бабушката. Но най-добри резултати при нея все пак се постигат през топлите месеци на годината.

Стръв, захранка и подхранка

Захранката и подхранката имат при мъздругата ефект като при клена. По-точно казано, те привличат и задържат дребните и средни риби. При големите обаче нито кюспето, нито готовите вносни смески имат голямо значение. Това е така, защото едрите парчета водят самотен живот, пък и захранката обикновено привлича и други речни видове, чиято компания не е по вкуса на плашливата мъздруга. Всички видове червеи са добра стръв и подхранка. Насекомите, особено летящите и брумбарите, са отлична пролетна и лятна стръв. Малките до 4 см рибки също. За едра риба изкушение представляват и скакалците, поповите прасета и рачешките опашки. От растителните примамки приоритет имат вареното жито, тестото и качамаците.

Такъми

Мъздругата се гони с обикновен среден клас телескоп. Понякога той е напълно достатъчен. В редки случаи, когато ще я търсим на булдо и на блесна, късият спининг прът е задължителна част от екипировката. За най-големите познавачи остават телескопите без водачи за риболов с попово прасе или едър щурец на чип-чип или с техниката "бавно потъване", без плувка. Обикновено се ползват средни на размер подвижни плувки, добре балансирани. Влакната са тема за вечен спор, но предвид крехките устни на тази достигаща значителни размери риба не се прекалява с дебелина и запас от здравина. Оптимално сечение за основното влакно е 0,18 – 0,20, като поводът е 0,15 – 0,16. За спининг не бива да се слага под 0,20 – 0,22. Въпросът за избора си остава отворен, но издръжливостта на основното влакно не бива да е по-малко от 2 кг. Куките са според използваната стръв. За насекоми и червеи се слиза до №10, а за рибе и попово прасе се слагат №7 – №6 или дори малки тройки от №16 до №10. Макарата трябва да покрива изискванията за плувкаджийски и спининг риболов, с добра предавка и отличен аванс.

Методи на ловене

Основният начин за риболов на мъздруга е на леко. Рибата се търси в места със средна дълбочина и слабо течение. Тя вижда отлично и затова прикриването зад дървета и храсти е, ако не задължително, то поне необходимо. Макар и рядко, мъздруга се лови и на тежко, на чепаре, на спирала или с подвижно олово и на капан с кюспе. В този случай се действа като при търсене на речен кефал. Специалитетът за такива случаи е линеещият рак или рачешката опашка. Спининговият риболов с въртящи се блесни е резултатен, но на клатушка мъздругата почти не удря. Възможен е и риболовът на булдо, особено ако видим, че рибата гони по характерния си шумен начин насекомите по повърхността. Най-добре е това да се пробва при тихо време привечер.

Кълване и момент на засичане

Мъздругата кълве доста различно в зависимост от сезона или времето. Все пак през пролетта тя повлича много по-уверено. През лятото и в горещините е склонна да се назлъндисва като скобара. Тогава обича да задържа стръвта, но без да повежда. Ето защо засичаме при всяко подозрително задържане на плувката в слабото течение. Когато е

налапала добре и всичко е ясно, чакаме повеждането и засичаме с повече предпазливост. Все пак имаме работа с риба с крехка уста, но и с възможни внушителни размери.

Засичане

При мъздругата ни се налага много по-голямо внимание, отколкото при клена. Разликата идва от устройството на устата. Мъздругата е борбена и силна риба, често с тегло към 2 кила, но устните є са крехки и слаби. Затова се засича само с китката на ръката, като целта ни не е да изкараме рибата на брега, а само да я заковем сигурно преди битката по изваждането.

Вадене

Маниерът на мъздругата при усещане на куката е като на шарана на плувка. С мощен порив или с кръгово движение тя дръпва към близко укритие или към дъното. Силата є е значителна, на която по свой избор сме є противопоставили сравнително нежна риболовна линия. Мъздругата често прави кълбовидни обръщания във водата. Понякога застава като скобара напряко и не иска да се обърне. От всичко това следва, че действията ни ще са с едно наум и в никакъв случай белязани от грубост. Едрите риби са много силни и често късат, ако прекалим с напъна. Авансът е спасение, но само в случай че има пространство за маневри, което в реките рядко е така.

Риболов на изкуствени примамки

Добре гони малки и средни въртящи се блесни. Те обаче трябва да не се водят бързо. Дава и на булда с кленски мухи в тъмен цвят. Излиза и на силиконови туистери, а през зимата се лови и на мормишки и подледни блесни.

Заключение

Много интересен риболовен обект. За съжаление у нас малко познат и разпространен. В руската риболовна школа обаче е една от най-ценените риби. Така е и в практиката на Централна Европа. Дунавското є местожителство у нас не бива да бъда пречка за любителите на тънкия речен риболов. Мъздругата обаче е твърде плашлива риба. В този смисъл тя е награда за усилията на онези самотници, които знаят как да се впишат в речната тишина, без да натрапват присъствието си. В бъдеще обаче тази риба може да заеме много по-широко място у нас. Тя се разселва изкуствено и не пречи на развитието на шарана. Редица наши водоеми имат отлични условия за нейното добро развитие. Там тя би могла да измести клена и да достига внушителни трофейни размери.

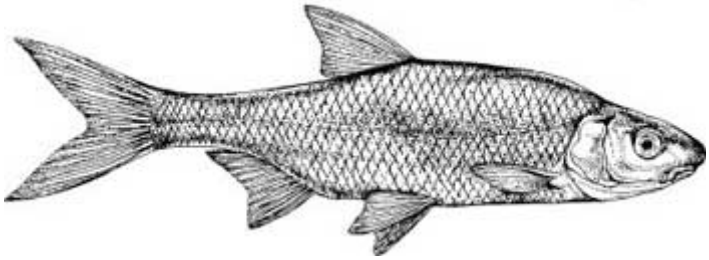
Кулинарни качества

Месото на мъздругата е нежно и бяло с леко сладникав вкус. Ситните плаващи костици са известна досада, която при едрите парчета иска или плакия с домати, или стапяне чрез препържване. Добър вкус, интересна риба, която може да разнообрази всяка трапеза.

Морунаш

Научно название – Vimba vimba
Местно название – карабалък

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Морунашът е риба в екологичен и житейски подем. В последните години срещата с него е все по-честа, и то не само в реките, а и в затворени водоеми. На пръв поглед

морунашът силно наподобява скобара. Приликата обаче е повече в силуета на рибата, отколкото в подробностите. Морунашът също е шаранова риба, но като биология е много по-близо до платиките, отколкото до скобара. И при него имаме долен кил без люспи, кил зад гръбната перка, но с извити люспи, и пространство от главата до гръбния плавник с лека вдлъбнатина в средата. Муцуната му пък напомня тази на скобара, но устата на морунаша е много по-различна от неговото длето. Ако гледаме устите им в разтворено състояние, при морунаша имаме кръгла форма, а при скобара правоъгълна. Размерите на морунаша са до 40 см дължина и до 2 кг тегло. Обикновено ловените екземпляри обаче са далеч от теоретичните постановки. В този смисъл улавянето на парче над половинка си е сериозно постижение. Обикновеният морунаш е стадна риба, която се движи на пасажи от екземпляри с еднакви размери и рядко допуска по-едри риби. Гърбът е тъмносив, зеленикаво-маслинен или дори синкав. Страните са сребристи, а долните перки червени като на клен. Гръбната перка е сива, каквато е и опашката. Очите са сравнително големи за размерите му и заедно с издадената напред заоблена муцунка придават вид на постоянна почуда у морунаша. Рибата се среща в Дунав и прилежащите наши реки, но напоследък се появи и в средното и долното течение на Струма, и в някои язовири. Нужно е уточнението, че у нас обитава и още един вид – маришкият морунаш, известен повече с пловдивското си име карабалък. Научното му название е Vimba melanops. Тази риба се отличава лесно от обикновения морунаш с по-малки размери и тегло до 700 грама. При карабалъка отсъства покрития с извити люспи кил зад гръбната перка. Окраската на маришкия морунаш е по-тъмна, а плавниците му са сивкави или най-много жълтеникави. Карабалъкът също е типично стадна риба. В хранителните предпочитания обаче няма съществени различия, затова по-нататък ще говорим само за морунаш. Рибата е всеядна, но с по-голяма охота поема и търси животинска стръв. Червеи, насекоми и ларви са естествената храна на морунаша. Понякога той се съблазнява и от семена, но това става по-рядко.

Стръв, захранка и подхранка

Всеки колега от Пловдив знае, че карабалъкът никога не е един. Следователно като повечето стадни шаранови риби и той се влияе от добрата захранка. Мачкан или стрит хляб, царевично брашно със ситно кюспе помагат при събирането на повечето речни риби. Малко глина или пръст за начална мътилка също няма да навреди, особено напролет или в напреднала есен. Подхранката може да е по-богата на елементи от стръвта като кълцани торни червеи, бели червеи и кастери. Средните и по-дребните торни червеи са класика в стръвта за морунаша. Хирономусите са огромна част от естествената му храна, мамарците също. Белите червеи понякога дават добър резултат, особено при карабалъка. От растителните примамки са важни вареното жито, тестото, кускусът. Топченцето мек стиропор е запазена марка за есента, в случай че потърсите морунаша и на тежко с подхранваща спирала.

Такъми

Специална екипировка за морунаш не съществува. Подходящи са всички добри пособия за речен риболов. Телескопът за плувка с дължина 4–5 метра и среден екшън е достатъчен. Рибата се държи добре при вадене и е борбена като всяка речна твар, но и телескоп без водачи също върши работа. Ако държите на макара – нека тя да е малка, бърза и лека. Заклетите плувкаджии знаят защо. Плувките са малки до средни, но непременно чувствителни и без крещящи цветове. Финият им баланс със сачми се подразбира. Понякога, особено наесен, морунашът дава добре и на дъно с подхранваща спирала. Емоциите при този начин за гоненето му не са кой знае какви, но всеки по-твърдичък телескоп е достатъчно подходящ за целта. Влакната са фини – от 0,16 надолу до поводи под 0,10. Куките са бели прави между №10 – №14 в зависимост от стръвта.

Методи на ловене

Морунашът се гони на плувка в поне 90 на сто от излетите. Риболовът може да започне случайно покрай скобара, речния кефал или мряната. Но това невинаги е така. През пролетта и есента си има период, когато морунашът се държи на големи пасажи и гоненето му обещава сериозен риболов. През лятото може би поради по-голямото предлагане на естествена храна излизат инцидентно единични, но по-едри парчета.

Монтаж леко:
1- течащи,
2- неподвижни води

Кълване и момент на засичане

Морунашът взима стръвта и без особени церемонии повлича. Това е типичният стил на речната риба. Увереното му кълване е наслада за измъчените нерви на скобарджиите и те с радост се отдават на гоненето на морунаша. Засича се при потапянето, без да се чака много.

Засичане

И по-силен удар е допустим за тази риба със здрава уста и муцуна, но ограничението все пак идва от необходимите фини такъми. Затова засичаме с късо движение на върха, а сетне водим внимателно и без бързане, за да се насладим на всеки миг от играта на рибата.

Вадене

Действията не предполагат особен церемониал, след като вече веднъж сме установили размера на рибите в стадото. При всички случаи вниманието при водене и измъкване на речна риба си е част от майсторлъка. Целта е да се действа без суетене, за да не се губи време, докато рибата е тръгнала да дава.

Заключение

Не само в Струма, но и в други наши реки като Тополница и Марица морунашът е минал в настъпление. От година на година той е все по-чест гост на въдиците ни. А на всичкото отгоре се е разселил и в някои затворени водоеми. Добра компания в риболова на леко, още повече че с всяка изминала година размерите на излизащите парчета се увеличават.

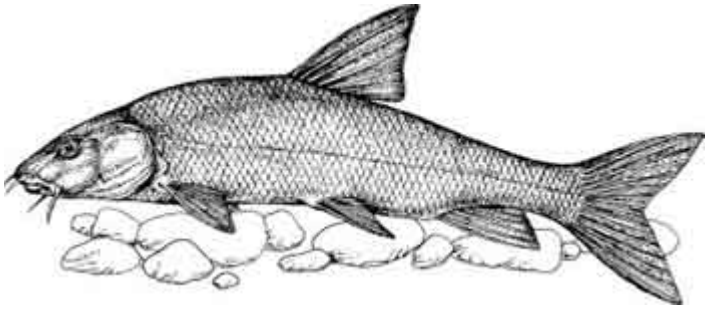
Кулинарни качества

У нас, като изключим явното пристрастие на пловдивчаните към карабалъка, морунашът не е сред ценените риби. Той обаче е много по-вкусен от скобара и месото му е съвсем прилично. В Русия той и сега е смятан за една от най-добрите шаранови риби. Там едрият морунаш се предлага опушен и се цени като изтънчен деликатес от типа "само за гости". Ние дотам още не сме я докарали и затова без свян "разхищаваме" тази ценност, пържейки я в най-обикновен прозаичен тиган.

Бяла мряна

Научно название – Barbus barbus
Местно название – бяла мряна, дунавска мряна

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Силна, едра и отлично приспособена за живот в течащи води. Тялото є е цилиндрично, обтекаемо, с леко стеснение в предната част. Люспите са ситни, но здраво прикрепени към тялото. Изобщо цялостната конструкция на бялата мряна говори за мощта на шарановите риби, към които принадлежи, и за финеса на най-добрите плувци в бързи води. У нас тази дънна и стадна риба се среща главно в Дунав, но често се лови и в неговите притоци. В миналото популацията є е била разпространена доста нагоре по течението на Искър, но сега очевидно е намалила ареала си на обитание. На дължина бялата мряна достига внушителните 80–100 сантиметра, а на тегло – 6–8 килограма. Главата е с конусовидна форма, с долна, отваряща се като рило напред уста, в ъглите на която имаме по едно дълго мустаче. Двойка по-къси мустачета овенчават и предния край на муцуната. Очите са малки, а гръбната перка – голяма и извисена. В началото си тя има здрав твърд назъбен лъч като при шарана. Аналната перка е скъсена и някак прибрана към тялото. Опашният плавник е мощен, със стремителен силует. Чифтните коремни плавници и аналната перка са оранжево-жълтеникави, а гръбният и опашният плавник са сивкаво-кафяви. Гърбът на мряната е кафяв или дори по-тъмен, страните є преливат в златно-зеленикаво, а коремът е светлобежов или мръсно бял. Бялата мряна е типична дънна риба. Тя се храни само по дъното, като предпочита то да е чакълесто, глинесто или каменисто. Всеядна е, но с превес на животинската храна, която активно търси по осезание дори в замътени води с чувствителните си мустаци. Ларви на насекоми, червеи, пиявици, мамарци, мекотели, раци и дори рибки са в основното є меню. У нас освен бялата и черната мряна се среща и още един вид, маришката мряна – Barbus cyclolepis. Тя прилича повече на черната балканска мряна, но няма черни петна в окраската на перките си. Достига до 30 см на дължина и се среща както в Марица, така и в Струма, Места и техните притоци.

Стръв, захранка и подхранка

Захранката при бялата мряна има само една функция, в случай че пасажът от мрени се появи на това място, да го задържи по-дълго там. Това се определя от начина на хранене на тази риба. Когато тя започва странстванията си в търсене на храна, обикновено това става срещу течението. Там, където се намери нещо за ядене, ятото спира, храни се и после продължава. За въдичаря това означава, че на подходящо място, където и друг път са излизали бели мрени, може да се захранва с малки количества, но по-дълго време. В момента, когато се появят мрените, може да се подаде и повече подхранка. Това обаче се отнася за тлъсти бързеи или вирове с течение по притоците на Дунав. В самата голяма река обаче рядко се захранва специално за бялата мряна. За стръв може да се разчита на грозд едри торни червеи, земни червеи, попово прасе, качамаци, пушено или топено сирене или кубче кашкавал.

Такъми

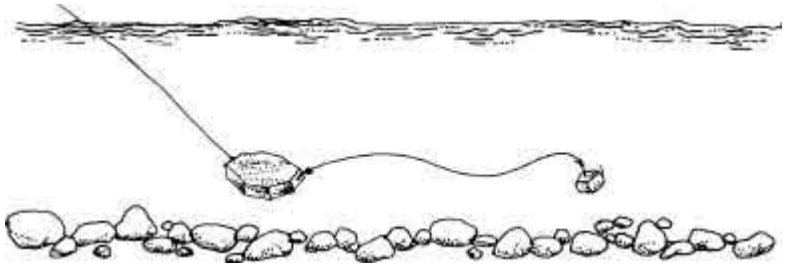
У нас практиката е бялата мряна да се търси на дъно. Прътът трябва да е достатъчно здрав, но и пъргав. Дължината и твърдостта му трябва да позволяват замятане с голяма тежест до около 50 метра. Влакното също е по лична преценка, но под 0,30 за основната линия трябва да се слиза само при гарантирано качество и произход. Все пак известно успокоение е фактът, че бялата мряна не е кой знае колко придирчива към

дебелината на влакното. Куките са от №6 до №4 според използваната стръв, но при по-нежна примамка – ручейници и мамарци на грозд, се слиза и до №8. Тежестта трябва да е достатъчно голяма за отпор на течението, а в Дунав се слага плоска, за да не се изкара такъмът на брега. Макар и рядко, в някои речни вирове може да се заметне и на леко. При това стилът е повече като на полутежко. Става дума за монтаж на допълнителен повод от 10–12 см с 5–6 едри сачми. Той се вързва над куката на около 60–80 см. Така се замята в бързеите, като линията хем е близо до дъното, хем е леко над него, за да не се закача в камъните. Плувките може да са по-големи, защото кълването на мряната е силно и рязко.

Методи на ловене

Принципно положение за бялата мряна е, че се лови предимно рано сутрин или привечер в топлите годишни сезони. Това очевидно са часовете на деня близо до обичайното за нея нощно хранене. В самия Дунав все още може да ни налети 5–6-килограмова мряна, така че известна застраховка в такъма тук винаги е уместна. Замята се навътре, като около 50 метра са достатъчни. Избира се участък с каменисто или глинесто дъно. Плоската тежест е задължителна, като монтажът е на подвижна тежест. Влакното на повода трябва да отговоря на избрания номер кука. Прътът се поставя на стойка, авансът се регулира натегнат и се слага шпионка с къс аванс. Ударът на мряната обикновено е рязък с последващо навеждане на върха. В редки случаи обаче рибата поема стръвта, убожда се и ляга на дъното, без да мърда. При риболов на плувка, особено във вир с водовъртеж или в бързей, всяко подозрително задържане на плувката подлежи на "проверка" като при скобара.

Монтаж на стръв кашкавал

Кълване и момент на засичане

На дъно ударът е много по-уверен. Засича се веднага, късо и рязко. Това се прави винаги при риби, които се ловят на течение, защото то държи линията изпъната. На плувка също не бива да се оставя "корем". Засича се при потегляне с потопяване, но и при всяко подозрително поведение на перото.

Засичане

Няма никаква опасност при по-силово изпълнение, особено ако влакната ни са нови и здрави. Рибата има месеста уста, здраво небце и почти няма шанс да се откачи.

Вадене

Бялата мряна е удивително силна риба. След засичането тя забива към дъното с неудържим порив. Води се трудно, с мощни махове и смяна на посоката. При тези маневри е важно авансът предварително да е нагласен за твърда игра, а линията да остава винаги под напрежение, особено след тръгване на рибата към нас. Защото, ако провисването не се обере своевременно, мряната може и да се откачи.

Заключение

Това е още една специфична риба, подарък от съдбата поради излаза ни на Дунав. Силен, рядък и доблестен боец, надлъгването с който е голямо изпитание за

въдичарските нерви и умения. Благодатен обект за риболов, който понякога може да ни зашемети с трофейни размери.

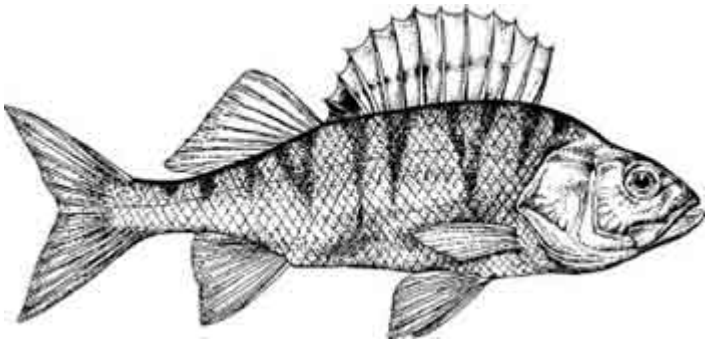
Кулинарни качества

Стегнато бяло месо, но за съжаление с доста дребни досадни костици. Пържи се на филии, но ако рибата е по-голяма, става и за печене на фурна. Рядка риба, за по-особени случаи, без да има претенциите за "царска селекция", каквато подобава на нейната посестрима черната балканска мряна.

Костур

Научно название – Perca fluviatilis
Местно название – костур, меше

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Типичен хищник, дал името си и на семейство костурови, добре представено и в нашите води. Стадна риба, водеща типично дневен начин на живот. Напоследък популацията му е в период на териториална експанзия в нашите реки, язовири и водоеми. Риба с отлична приспособимост към всякакви дълбочини и води. Костурът днес може са се открие дори в реки с бързо течение, с изключение на пъстървовите зони. В същото време той вече се е настанил и в покритите с водарасли типично лински блата. На дължина е в състояние да достигне до 50–60 см, а на тегло до 5 килограма. Всичко обаче зависи от конкретните условия на обитание. При костура имаме и типично израждане на популацията поради пренаселване на даден водоем и липса на регулиращи развитието му врагове. Понякога той се размножава взривно и в следващите няколко години потиска останалите обитатели на водоема. Тази "победа" обаче го обрича на израждане и на размери на хищно джудже. Все пак тялото на нормалния костур, който е случил на условия, е изразено странично сплескано, но скъсено и високо. При по-едрите екземпляри е характерна гърбица и значително по-дебело, налято тяло, отколкото при младите риби. Люспите са ситни, много твърди и почти не могат да се отделят от дебелата му кожа. Главата е сравнително малка, с голяма, силно отваряща се уста със ситни зъби, но без кучешки. Очите са големи и оранжеви. Гърбът на рибата е сиво-зеленикав или тъмносив, понякога и кафеникав. Страните са по-изсветлени, като по дължината на тялото има отчетливи тъмни ивици. Броят на тези прикриващи хищника шарки е от 5 до 9. Гръбните перки са две последователни, почти една до друга, но отделни, с бодливи лъчи. Изобщо цялата риба е някак драскаща на пипане и необикновено бодлива, щом има шипове дори на хрилните капаци. Долните плавници и опашната перка са оранжеви, като само първият чифт зад хрилете е жълтеникав. Цветовете обаче не са абсолютна даденост – като при повечето хищни риби те силно зависят от особеностите на околната среда. Поведението на костура е лесно предвидимо. Той се храни само по светло. Сутрин на ята тръгва към плитчините, за да "закуси" в компанията на дребните рибки. Нощта обаче е прекарал в дълбокото. Придвижването обикновено е на стада, съставени от близки по размер риби. Така канибализмът се свежда до минимум, но ако два пасажа с голяма разлика в размера се срещнат, настава сеч. По-едрите парчета се движат по-предпазливо и се държат винаги на границата с дълбочина, което им вдъхва сигурност. Само най-огромните костури живеят самотно като в манастир в най-дълбоките ями, край камари от камъни и скали. Женските екземпляри са отчетливо по-едри от самците в пасажа. Освен денонощните миграции костурът предприема и сезонни пътувания. Есента при първите по-сериозни захлаждания костурите минават в по-дълбоки и топли води. Зимата

прекарват в активно състояние и често именно те са най-многобройните риби при подледния риболов. Напролет преселението отново изкарва ятата костури към плитчините, където са и дребните рибки. Практически костурът е целогодишен въдичарски обект. Само в най-големите горещини той намалява вълчия си апетит, но привечер или по-рано сутрин се лови, дори и в юлските горещници.

Стръв, захранка и подхранка

При изявения хищник захранката направо е глезотия. Но ако тя се употребява в пестеливи количества при зимен излет на лед, значи действа професионалист. Подхранката от щипка кълцани червеи или червенки също подобрява кълването на вече откритото ято и го задържа под дупката. Класическата стръв за добър костур без оглед на сезона са дребните рибета. И макар че с огромната си паст костурът е в състояние да налапа риба, наполовина колкото него, най-добри си остават рибките до 5 сантиметра на дължина. Ако все пак искаме да сме перфектно подготвени, рибетата с удължен силует са по-подходящи. Най-добре е обаче да не правим много експерименти, а да се стремим да намерим от тези дребосъци, с които той се храни във водоема си. В случай, че не е възможно да се осигури жива стръв, може да опитаме е на мъртви рибки или дори на парчета от тях. Резултатите са по-слаби, но дори опашки от пресносолна цаца често се приемат с охота. Торните, белите и земните червеи също вършат работа, особено при липса на рибета рано напролет или през зимата. Така да се рече, това е като по учебник, но в отделни гьолове костурът може да е свикнал да си угажда предимно с попови лъжички, другаде покрай редовното захранване за мирни риби може да налита и на ароматизирани тестени примамки или предимно на бял червей.

Такъми

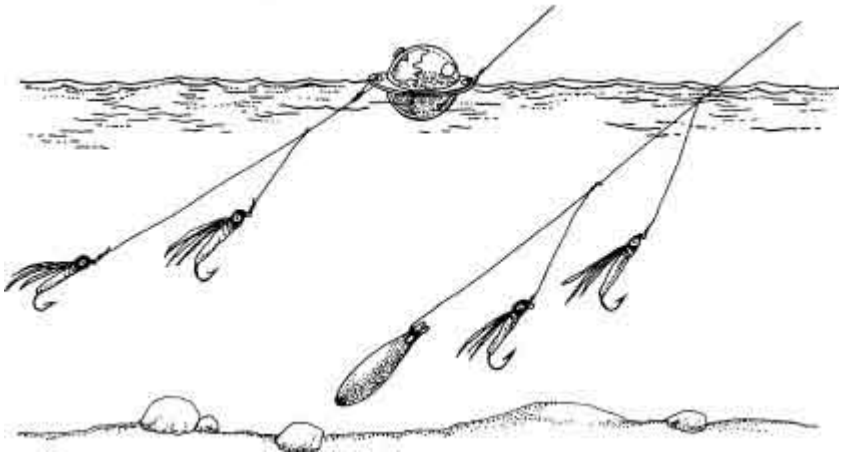
Понеже на костура цаката му е в плувкаджийството, телескопът ни трябва да е лек и пъргав. Запасът от здравина на средния клас телескопи е достатъчен, защото най-често си имаме работа с риби между 200 – 300 грама. Макарата ни е нужна, без нея също можем да ловим, но ще загубим възможността, опцията да замятаме на по-големи дълбочини на подвижна плувка. Основното влакно за леко трябва да издържа до кило, а сечението му може да е под 0,14. Истинският костурджия не слага повод, а работи с още по-тънко влакно. Но ако заради закачките държим на повода, нека го сменяме по-често. Причината е в твърдите челюсти на костура и в дълбокото нагълтване на стръвта и куката. Така често сме принудени да насилваме повода и той да се трие в твърдите челюсти на рибата. При интензивно кълване това износва бързо повода. В зависимост от големината на костура и на стръвта слагаме куки между №9 и №4. При риболов на рибе и при костури над 20 сантиметра няма нужда от дребна кука – четворката се нагълтва таман докъдето трябва. За дъно са подходящи всички универсални такъми. Рядко ни се налага да замятаме много навътре, защото и без друго ятата от хищника гонят около плитчините. Макарата също е средна, без претенции за вместимост или сила на предавката. Основната линия трябва да издържа около 2 кг, но поводите са тънки – под 0,16. Монтажът най-често е на чепаре. Това е много важно, защото, макар и любител на дълбините, костурът винаги се държи не на самото дъно, а непосредствено над него. При чепарето с долно олово линията се изпъва и стръвта е точно където трябва. За спининг е най-удобно да се доверим на специална екипировка с къс двуколенен прът от леките и с мек връх. Макарата в случая вече ни трябва по-така, с плавен, най-добре лагерован ход, лека и надеждна. Блесните най-често са въртящи се бели и жълти, с обла или продълговата лъжичка. Вирбелът в случая е насъщност. Клатушките са за хептен по-хладно време, а силиконовите туистери – най-вече глави, могат да ни изненадат много приятно. Воблерите са за търсене на нещо по-яко, особено ако водоемът е от чистите и дълбоките. Зимната екипировка е стандартна и е позната на всеки нашенски кандидат-ескимос. Най-характерното за нея са тънките влакна, мормишките и планиращите блесни с по две куки.

Методи на ловене

При неуспех в гоненето на други, по-ценени видове някои колеги са склонни да обвиняват костура за поразреждането на рибното население в нашите води. Това обаче не е коректно, то е все едно да обвиняваш лисицата, че не се храни с трева и гъби. Така

че костурът не носи вина за присъствието си в някога пълните с какво ли не язовири. По-скоро някой навремето сбърка с разселването му и после се опита да препише това единствено на птиците небесни. Сега обаче въдичарите имат винаги резервен спасителен вариант с костура. Той може и да не е едър, може и да не напълни живарника, но поне тигана ще покрие. При това в студ и пек, независимо от конкретното време – дъжд, вятър и прочие. Костурът може да е истински преподавател по методите на спортния риболов. Той се лови дори на изкуствена муха с шнур. Но класиката при него е на плувка, най-често от подвижните. На дъно също няма проблеми, излиза стабилно. На блесна, на силиконов туистер, на малък воблер и дори на сафридски тип чепарета той може да налети. В подледния риболов обаче е ненадминат на стръв, на мормишка и на зимна планираща блесна. Енциклопедист като от тези от XVIII век, спец в науката да дарява компания на закъсали въдичари независимо от постоянните им ругатни по негов адрес. И все пак при костура заради изразените му денонощни миграции имаме кристално ясно поставяне на неразрешимата основна въдичарска дилема – рибата да се чака да дойде или да се търси активно чрез смяна на дълбочината и местата. Отговорът на този въпрос е труден, но за костура като че ли е по-добре да изберем активното търсене на хищника във водоема.

Чепаре за костур

Кълване и момент на засичане

Нормално костурът не се лигави, ами налапва стръвта и в движение си я намества, гълта и оправя. И точно това му е хубавото на раирания разбойник. При днешните тънки рибешки номера едно тъй ясно и просто повличане е истински лек, балсам за измъчената въдичарска душа. Костурът сега е сред малцината риби на честта, които могат да ни дарят тази наслада. Колкото и да е чудесно това забиване на плувката под водата, обаче не бива да му се наслаждаваме много дълго. В такъв случай костурът ще нагълта много дълбоко. После, докато и ако си извадим куката, ще сме загубили време да хванем поне още две парчета. А не дай Боже да я скъсаме – знае се какво става. Затова се изчаква секунда-две водене и се засича с кеф. На дъно обаче очевидно му липсва замах и мощ. Там той тресе, но сигурно усеща веднага оловото и се спира. После следва нов подскок на шпионката и рязък удар в пръта с последващо отпускане. В такъв случай си засичаме, та да ни е спокойно на душата. Някои обаче са по-издръжливи и изчакват удара и на следващата кука от чепарето, но сред всеобщата изнервеност днес такова хладнокръвие е рядкост. На блесна цялата работа свършва самият ни мющерия. Ние само му показваме, че сме го разбрали и че разходката му към брега може да продължи с по-голяма скорост. Така стоят нещата и от дупката в леда.

Засичане

Всеки може да си подсече костура по свой начин. Важното е да не се закъснява много. Все пак хамалските изпълнения не са желателни, защото, макар и неочаквано, на рибето ни може да е дошла и голяма бяла риба, а защо не и могъщ клен. Иначе няма проблеми – засичаме си умерено и всичко е наред, особено ако се доверим на крилатата формула "енергично, но не грубо".

Вадене

Костурът има ресурс за едно първоначално запиране, особено ако сме го ковнали на по-дълбоко. После желанието му за борба спада и той поема без изненади към живарника. Рядко на плувка има и по-значителна съпротива.

Риболов на изкуствени примамки

На блесна не бива да се бърза. Тя трябва да се води в дълбокото, дори с известни паузи и ускоряване след това. Самата риба плува по подобен начин. Тя може да вдигне голяма скорост при атаката си към плячката и след това вяло да продължи. На туистер се правят също паузи и се помпа, докато хищникът се раздразни и чисто по балкански се нахвърли, както се казва, за да не се мине. При подледния риболов паузите и последователната игра по и до дъното се подразбират. Тук задържането на такъма е задължително и преди леда, когато често става атаката.

Рибата като стръв

Честно казано, с видимо удоволствие може да се наблюдава как костурът не прощава на по-малкото си братче. Направо идилия – нищо, че е бодлив, за стръв става, особено за костур и за щука.

Заключение

Колкото и да въздишаме по времената преди костура, той вече е тук. И продължава доблестно да отнася плувките ни в синевата на дълбините. Динамична риба, лови се през всички сезони, пък и сутрин не започва и не приключва убийствено рано. Така че костурът си е достоен за уважение партньор във великото ни хоби. Засега нещо не му се удават само размерите, но кой знае. Отличен за спининг, блеснарство и зимна разтуха. По спасяване на провалени излети е шампион, риба, която е винаги насреща, дори и за най-неопитния аджамия.

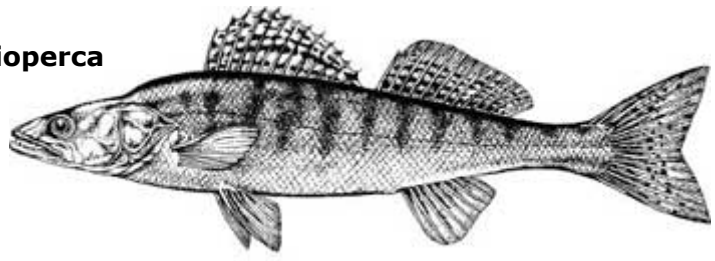
Кулинарни качества

Превъзходно, полупрозрачно месо. Ако можехме и да го научим сам да се чисти, но... мълчи, сърце. И така не се дере чак толкова трудно. Ако не искаме да го одираме, трябва да се чисти или на място почти жив, или след като го топнем във вряла вода. Ето защо повечето от въдичарите му съдират кожата, като да са ловджии трапери. После обаче остават едни миниатюрни филета, с бяло, чисто от кости и рибешка миризма месо. А ако и с количеството нямаме проблем, значи сме на прага на запомняща се деликатесна трапеза, за която студеното бяло вино е толкова важно, колкото и вълшебният вкус на изпържения костур в пикантната компания на орехов сос с лимон и чесън.

Бяла риба

Научно название – Stizostedion lucioperca
Местно название – смадок, сулка

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Това е флагманът на семейство костурови. Бялата риба е абсолютен хищник, който заради бързото си израстване постепенно се превръща в главния "чистач" във водоема. Там, където този хищник намери добри условия за развитие – дълбоки, чисти и бистри води с каменисти, чакълести или пясъчни дъна, не след дълго започват да излизат съвсем

прилични парчета. Силуетът на бялата риба е източен и загатва за добри динамични качества във водата. Заключението, че това е отличен плувец с огромна борбеност след засичането, обаче е прибързано. Бялата риба наистина е отличен плувец, но само когато гони плячката си. Така да се каже, тя е един спринтьор, който в момент на атака за късо време може да изяви силата и скоростта, заложени в тялото му. Но що се отнася до борбеността, тази риба оказва най-слабата съпротива при вадене от всички видове в нашите води. Според някои биолози това ставало най-вече от парализиращ страх. Други, предимно колеги по хоби, твърдят, че понеже най-често тя нагълтва дълбоко и се закача в меката част на глътката, болката я принуждава да върви покорно към въдичаря. При това този є покорен нрав не е от вчера – преди повече от 120 години Леонид Сабанеев в капиталния си труд "Рибите на Русия" също споделя почудата на тогавашните ни колеги, които също като нас днес са впечатлени, че един хищник с толкова големи размери се предава така бързо. Според рибарите от Волга, цитирани там, бялата риба никога не се опитвала да избяга от мрежата, както правели всички останали риби. Така че, изглежда, въпросът не е в болката от забитата кука, а в нещо друго, което все още не можем да разберем. На дължина бялата риба може да стигне 130 см, а на тегло дори 12–20 кила. Тялото є е подчертано вретеновидно с характерните за костуровите две гръбни перки. Те са покрити с тъмни петна и ивици, като първата е с остри бодливи лъчи. Втората е без шипове. Люспите са ситни, твърди и здраво захванати за кожата. Главата е конусовидна с голяма уста и силни челюсти, осеяни с дребни остри зъби, сред които ясно се открояват големи игловидни горни и долни кучешки зъби. Гърбът е по-тъмен, сиво-зеленикав, сиво-кафяв, като страните изсветляват до матово бяло към корема. Подобно на костура отстрани тялото е покрито с 8–10 по-тъмни широки ивици. Част от тази окраска преминава и по гръбните перки, и по опашния плавник. Първоначално бялата риба има тънко и източено тяло. Този силует се запазва докъм 40–50 см, след това обаче започва нарастването и в ширина и рибата чувствително наедрява. Тези различни по размер и изглед риби имат свои въдичарски названия. Например най-малката бяла риба, която излиза на плувка, се нарича масова, после докъм 30–40 см ловим рибешки "шпиони", а между 40–50 см имаме работа със сулки. Опитният въдичар ще признае, че е хванал бяла риба, само ако тя вече е над кило. При всички останали случаи ще използва някое от споменатите рибарски названия. У нас бялата риба се среща естествено в Дунав и в устията на големите ни реки, вливащи се в него. Тя понася и солени води, но винаги се размножава в сладки. Днес е обект на изкуствено разселване. Добри условия за развитие тя е намерила в язовирите "Лобош", "Искър", "Батак", "Пясъчник", "Копринка", "Тича" , "Сопот", "Тракиец", "Гарваново" и т.н. Най-важното є изискване е да има чиста, богата на кислород вода, с достатъчна дълбочина и плевелни рибки с продълговата форма на тялото. Последното изискване на този голям хищник е важно, защото глътката на бялата риба е тясна и тя се затруднява, когато трябва да погълне каракудка вместо уклей. Това обаче не бива да се абсолютизира при поднасянето на стръвта, защото на ситни каракудки под 4 см и на малки слънчеви рибки или костурчета сулката си взима без никакви притеснения. В сравнение с костура бялата риба е по-скоро нощен ловец, с огромните си очи тя вижда отлично и в почти пълна тъмнина. Така че в ясните слънчеви дни можем да я срещнем само при сутрешното или вечерното ловуване в плитчините. Виж, ако времето е облачно, тя може да бъде активна и през деня. Това обаче са "правилните" положения, а изключенията сигурно са толкова много, че все пак благодарение на тях успяваме да се справим някак и с хващането на тази риба. По отношение на начина на живот имаме следната картина – масовата се движи на стада като на някогашните манифестации или сегашните митинги. Шпионите работят на по-малки диверсионни групи, а сулките тръгват да ловуват уклей в плитчините със същото настроение, с което тийнейджърките се понасят към кварталната дискотека, за да забият по някой друг левент. Големите бели риби също като в живота си стоят в дълбокото. Там водата е като прекарана през климатик – чиста и хладка, а приятният за чувствителните им очи сумрак замества задължителните баровски тъмни очила. С една дума, всеки с комфорта си. У нас има и още един вид бяла риба, който обитава само Дунав. Това е малката бяла риба – Stizostedion volgense. Тя достига до 50 см на дължина и тегло до 2 кг. Няма кучешки зъби. Някога сме имали и стабилна морска популация на бяла риба, главно в Бургаския и Варненския залив, но днес тя е много рядък вид, включен в Червената книга на България. Морската бяла риба – Stizostedion marinus, е с дължина до 50 см и достига тегло от 2 кг. Останалите представители на семейство костурови у нас са предимно дунавски обитатели: голяма вретенарка – Zingel zingel, с тегло до 1 кг, малка вретенарка – Zingel streber, с тегло до 200 г. А също така обикновен бибан –

Gymnocephalus cernuus, с тегло до 100 г, високотел бибан – Gymnocephalus baloni, с тегло до 70 г, и ивичест бибан – Gymnocephalus schraetser, с тегло до 150 грама.

Стръв, захранка и подхранка

За бяла риба не се захранва дори през зимата. Така че я гоним само на стръв и на изкуствени примамки. Естествената є храна са уклейките, кротушките, червеноперките, щипоците и горчивките. Най-добре е обаче рибките да са до 10 см на размер, като за отлична стръв са смятат уклеите около 6–8 сантиметра. Те са блестящи, добре трептящи и бялата риба стръвно ги гони, защото ги познава. В други водоеми на почит са кротушките, при всички случаи живите рибета са по-добри от опашки, мъртви рибки или парчета от тях, независимо как са влачени или монтирани. Червеите – торните и земните, са подходящи само за ранната пролет, и то за по-дребните парчета. В европейските традиции влизат и раци, месо от речна мида и сладководни скариди.

Такъми

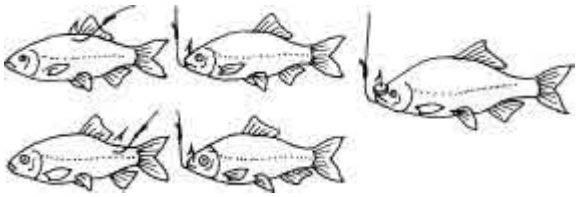
За риболов на леко ни е нужен по-надежден телескоп между 3–4 метра, с екшън към 40 – 80 грама. Макарата се подразбира – среден клас с широка шпула, по възможност на лагери, защото може да вадим и тежка риба. Основното влакно най-често е цялата линия, защото повечето специалисти не слагат повод за бяла риба на леко. Сечението е според качеството на монофила, но съвременните влакна дават възможност в повечето случаи да се слезе към 0,20. Издръжливостта на влакното обаче не бива да е по-малка от 1 – 1,5 килограма, защото може да има закачки или да ни излезне и щука. Плувките трябва да са средни, за да може да се замята на значителна дистанция. Обикновено монтажът е на подвижна плувка, за да се облавят и значителни дълбочини. Утежнението се прави с комбинирани тежести, но последната от тях не бива да е по близо от 50–60 см до куката, за да не се пречи на играта на стръвта. Куките са според стръвта и системата на закачане. Единично закачане предполага от №4 до №2, а при двойното – от №8 до №4. За тройките съответно много по малки номера. На дъно ни е нужен сериозен прът с размер 3 – 3,80 метра. Шаранджийските дънни пръти са подходящи за по-далечно замятане от ръка, но и старите двуколенни пръти вършат работа, ако се вкарва с лодка. Последното гарантира и цялостта и по-голямата начална активност на рибката за стръв. Макарата за дъно е предмет на грижлив избор. Вместимостта є трябва да е поне 150–200 м влакно 0,26 – 0,28. Широката, добре проектирана и запълнена с влакно догоре шпула е много важна за далечното замятане. Плавният ход и наличието на основни лагери дават сигурност, а добрият аванс може да се окаже безценен, ако ни удари щука. Куките за дъно напоследък също бележат тенденция към намаляване. Това също е за сметка на увеличения им брой по рибката за стръв. Преди спокойно се слагаха нули и единици, но сега се започва от №4 и се слиза до №6, защото стръвта често се закача не само под гръбната перка, а и за устата. Въпрос на традиции и на избор, но модерните риболовни методи си идват с рецептата.

Методи на ловене

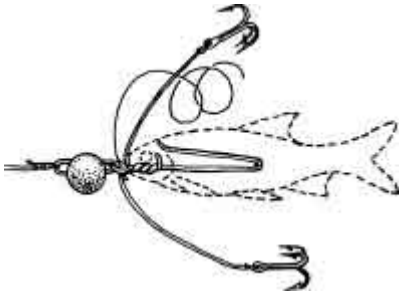
Основен начин да се гони бяла риба през пролетта, а и на място, в което дъното е със закачки, е НА ПЛУВКА. Класическият монтаж обаче е подходящ само до дълбочина 3,5 м. Предимството му е в използването на изчистена олекотена линия с малка фиксирана плувка и малка сачма. Това притъпява бдителността на хищника. За по-дълбоки места и като по-универсален подход е монтажът на подвижна плувка. Тук вече се слага и повод, а плувката се монтира на линията чрез карабинер за бърза подмяна при нужда. Възможно е и замятането на плувка с употребата на система патерностер. Това са монтажите за риболов на леко със стръв жива рибка. НА ТЕЖКО на жива стръв се използва предимно подвижното олово. То трябва да е тежко, за да не помръдне, когато бялата риба поеме стръвта и повлече. Ако оловото не е достатъчно тежко, то не пропуска влакното през дупката, а може да помръдне и да уплаши рибата. При положение, че дъното е обрасло с водорасли, се използва монтаж с долно олово, над което линията се изпъва, като стръвта се плъзга по нея или чрез нанизано полупълно булдо, или чрез повод на вирбел. И в двата случая може да имаме задължително долен ограничител на метър от оловото, за да не се скрие рибката в треволяка. Горен ограничител се слага и на места, когато искаме системата ни да облавя само избран воден пласт. Така стръвта ни не пада на дъното, но може да се движи близо до него или пък повече по вертикала. Има и

няколко специфични монтажа за риболов с МЪРТВА РИБКА. Първият е просто като на чепаре с долно по-леко олово. Техниката на воденето му е на придръпване, както се прави и при костура. Замятаме, чакаме да падне на дъното и чрез последователно обиране с пръта придаваме движение на стръвта. Паузите и забавянията влизат задължително в играта. Вторият начин е известен като СИСТЕМАТА "ДРАШКОВИЧ". При него имаме монтаж на пресния уклей на специална система от стоманена тел, огъната като голяма безопасна игла. В предния є край тя се хваща за тежест, позволяваща мятане на 40 метра. На халката на тази тежест е закачена голямата безопасна игла, поводите на двете тройки и допълнителната тънка медна жица или конец за обвиване на нанизаната рибка. Системата е употребена за пръв път от откривателя си Алберт Драшкович през 1967 г. И оттогава с нея са хванати огромен брой рекордно големи хищни риби. Едно от възможните обяснения за нейната ефективност са наблюденията на френски колеги под водата. Те описват в нова светлина ловуването на бялата риба. Аквалангистите са наблюдавали следната картина. Ятото излиза към плитчините, където са дребните рибета. Понякога изобщо няма плитчина, а просто се тръгва към повърхността. Рибите в ятото са с различен размер, но при атаката при тях започва нещо като състезание по ловкост и бързина. Много риби не гълтат плячката, а само убиват рибка след рибка с кучешките си зъби. Така те не изостават от конкуренцията, пък и си оставят убитата плячка на дъното, за да си я погълнат после на спокойствие. Докато ятото е увлечено в състезанието и ловната страст, от дълбините към мястото се изнасят огромните хитри смадоци, които прибират, както се казва, "в срок и без загуби" прясно избитата уклеена реколта. Това обяснява и ефективността на свежата мъртва рибка при лова на трофейно големи бели риби и щуки. Освен системата "Драшкович" в руската, скандинавската и английската школа мъртвата рибка се употребява по системата тролинг. Закачването є също е сложно – с предварително нанизване на повода с губерка и поне две тройки. И при двата начина най-важното е изборът на подходящо място и време и майсторството при воденето с чувствителен към триметров прът с пъргав връх, който усеща и препредава и най-леките трептения. Засича се веднага при почукването без никакви колебания. Първо, защото имаме вече мъртва рибка и сулката не е нужно да я дъвче след атаката, за да я умъртви с кучешките си зъби, както постъпва с живата стръв. И второ – тройките са ситни и са от двата края на стръвта. При тях не е нужно чакане, докато рибата обърне жертвата с главата към гърлото си, за да я глътне. На блесни, на клатушки, на воблер и на силиконови туистери се действа по класическите методи. Естествено, всички изкуствени примамки се подбират с удължен силует. А воденето е предимно в придънната зона.

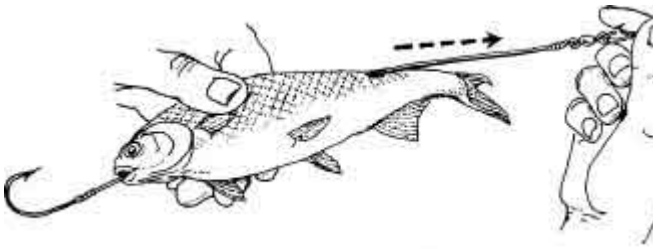
Монтаж на рибе с една кука

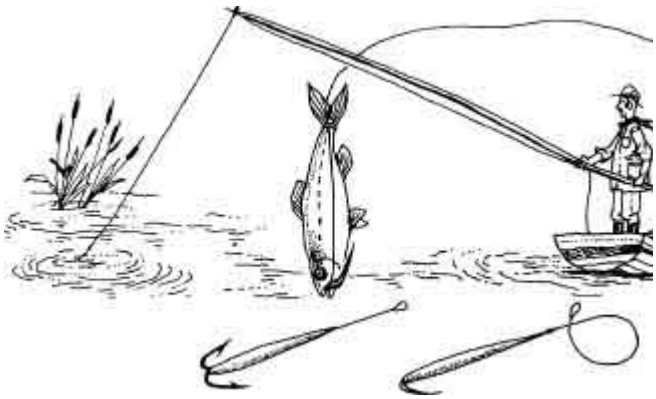
Монтаж на мъртва рибка,
система "Драшкович"

Монтаж на мъртва рибка

Монтаж на мъртва рибка тролинг

Кълване и момент на засичане

В повечето случаи бялата риба хваща живата рибка, стиска я, докато я умъртви, за да не є избяга, и чак след това я обръща чрез "стрижене" с челюстите с главата напред за гълтане. Всичко това става в движение, при което рибата изминава към 5–6 метра. Така че на плувка при достатъчна дълбочина и чисто от закачки пространство може да не се бърза. След потапянето се чака поне две-три секунди, върхът на пръта се подава напред, влакното се поприбира и се чака да започне да се изпъва. Тогава се засича с плавен мах. На дъно също е важно рибата да има достатъчен аванс от влакно за изтегляне без затруднения. За целта или прътът се вдига вертикално на стойка, като на шпионката се оставя голям аванс и тя се оставя да легне на земята, или пред първия водач на върха се защипва малко топче от стиропор, а бигелът е отворен. Вторият начин не дава шанс за оплитане като при шпионката, но пък не е добър за ден с вятър. При всички случаи при класическите монтажи се засича след изтеглянето на оставения запас от влакно и когато линията започне да се изпъва. При сложните монтажи вече стана дума – засичането става без чакане.

Засичане

В зависимост от обстоятелствата – вятър, "шкембе" и т.н., може да се засече и по-здраво. Устата на рибата, а и гърлото є са достатъчно здрави. Опасно е само когато куката се забие слабо в твърдите челюсти, откъдето лесно може да се откачи.

Вадене

При вялата борба бялата риба си тръгва към нас като по ноти. Все пак, ако при засичането є наблизо има укрития, тя ще направи един опит да стигне до тях. Овладеем ли я в началото – може да вадим спокойно. Едрите парчета обаче си искат кеп или канджа, поне като уважение към размерите и теглото им.

Риболов на изкуствени примамки

Блесните може да са и по-големи, но с удължена форма. Те са за по-хладните сезони. Въртящите са от №1 до №4, а клатушките може и да са по-големи. Воблерите и особено рапалите са хит от последните години. Сега обаче на ход са контролирано водените туистери с допълнителен жив дъждовен червей, есенции и прочие комбинации. На зимна блесна от лед хищникът също се лови добре от майстори, особено в Русия и Скандинавия.

Заключение

Достъпен едър хищник, който може да удари на всеки български риболовец. У нас просто няма населено място на 100 км, от което да не се въдят сериозни бели риби.

Въпросът е да се отиде в подходящ сезон, с добри запаси от стръв и да се хванат "сигурните" места. Риболовът на плувка и на спининг може и да не ни осигури слава с трофей като цепеница, чиято глава можем да си препарираме за стената, но поне ще ни дари чудото да видим, да усетим удара. Бялата риба за разлика от костура май никога не може да ни омръзне. Пък и срещата с парчета над кило при нея не е някаква рядкост.

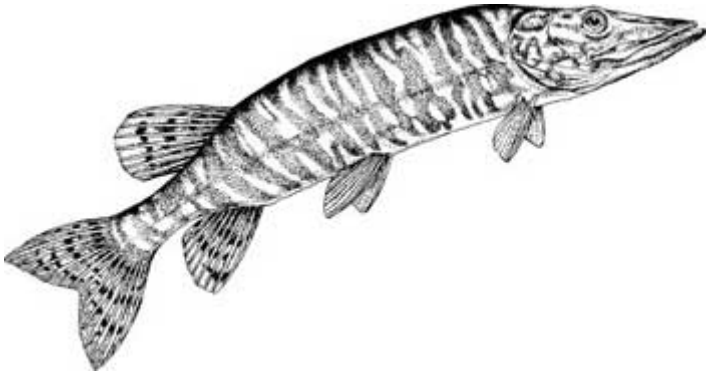
Кулинарни качества

Месо – бяло, нежно и по-мазно, отколкото на костура. Става за пържене, за желиране и за печене. В Европа се консумира и варено. Изключителен деликатес, при това няма никакво влошаване на качеството с възрастта и размерите, както например е при шарана и сома. Ловците, изглежда, никога не затлъстяват, дори и тези, които сядат на разкошната си трапеза с подноси, отрупани с филии панирана бяла риба, стига да изберат резливото бяло вино пред ледената бира.

Щука

Научно название – Esox lucius
Местно название – щука

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Никоя друга риба, поне в традициите евроазиатски предания и легенди, не е удостоена с такова особено внимание като щуката. Тя е неизменен, задължителен персонаж от народните приказки от Русия през Финландия до Англия и Ирландия, а после и навред в Континентална Европа. В нашите приказки също може да се мине без риба, но ако тя е спомената, то това непременно е щуката. Дали защото е абсолютен хищник, дали защото достига или по-точно е достигала до наистина исполински размери, но както се казва, тя "е прибрала акъла" на всички хора, които са имали възможността да я познават. В семейство щукови освен нашата обаче има още четири вида щуки, но те се срещат чак в Америка и един – в Азия. Нашата щука достига на дължина до впечатляващите метър и половина, а на тегло все още се хващат 30-килограмови риби. От миналото към нас обаче идват сведения за огромни, живели с векове щуки, чието тегло и размери биха посрамили и някои плавателни съдове. Най-прочутата от тях, скелетът на която се пази в Манхайм, Германия, се описва с разбираемо удоволствие във всички риболовни справочници, дори и в "Съвършеният въдичар" отпреди 350 години, макар и да няма никакви научни доказателства, че скелетът в музея не е на изкопаем вид, живял в някоя от прастарите епохи. Все пак историята приписва манхаймския скелет на щуката на император Фридрих Втори Барбароса. Той я пуснал в езерото до Хайлброн, обозначена с метална плочка на хрилния капак, на която е изписана годината 1230. Щуката била хваната точно 267 години по-късно, през 1497 г., като дължината на побелялото от старост чудовище била 5,70 метра и рибата тежала 140 кг. Само за сравнение трябва да се спомене, че официално регистрираният съвременен рекорд у нас е от 1984 г., когато е хваната щука с тегло 14,1 килограма и с дължина 113 см. Подобни гиганти излизаха и през силните години на обезрибеното днес Алдомировско блато край Сливница, в което само щуките над 10 кг се смятаха за наистина сериозна слука. Щуката има изключително стреловидно тяло на хищник. Окраската є е маскировъчна и силно варира според средата на обитание. Общо взето, при нашенските щуки преобладава ивичната шарка, докато в Северна Европа тя е точковидна. Преобладаващите цветове на рибата са маслинено зелен, златисто-кафяв, сивкаво-зелен. С възрастта обаче цветовете потъмняват, като гърбът, главата и горната част на страните могат и да почернеят. Главата на щуката има удължена крокодилска форма с мощни челюсти. Устата е с патешки изглед, но само в затворено състояние. Челюстите могат да се отварят изключително широко, давайки възможност да се захапва плячка с големи размери. Глътката на щуката също е достатъчно широка и тя поне на теория би могла да

погълне риба, наполовина от нейния ръст. Зъбите са два вида: кучешки – за убиване на плячката, и ситни иглички, закривени навътре, които покриват езика и дори горната страна на небцето. Зъби, за да не офейка дребосъка, има и от вътрешната страна на хрилните капаци. С една дума казано, въоръжението на тази сладководна подводница е изрядно. Двигателната є мощ също е на ниво. Опашният плавник е широк и силен. Гръбната перка е съвсем близо до него, което позволява дългото тяло на хищника буквално да се изхвърля напред при атака. Очите на рибата са големи, жълти, с черни зеници. Според ихтиолозите щуката има превъзходно зрение, като едновременно вижда напред, нагоре и встрани. Тя забелязва всичко близо до ловното си леговище, още повече че като костура и тя е типичен дневен хищник. Храни се с всичко, което се движи и попадне в акваторията на засадата є. На първо място с риба, като в Англия например малката щучка се смята за най-добрата стръв, червеноперки, каракуди, уклейки, според нови данни и с линове – с една дума, целият рибешки свят с подходящи размери е потенциална стръв. Освен това при недостиг на риба тя с охота лови водни жаби, птици, мишки и дори водни змии. У нас разпространението є е прилично застъпено. Най-напред тя се среща естествено в Дунав. После много добре се развива в долните части на вливащите се реки и някои канали, например този до с. Орсоя. Има я в Струма, Янтра, Марица, а в последните години като най-щукарска река се слави Тунджа. Язовири, баластриери, например край Враждебна и Негован, и цели напоителни системи са обитания на хищника. Това е възможно, защото щуката има добри адаптивни способности, понася всякакви води и дълбочини. Любимите є места за лов са в близост до засади. Потънали дървета, туфи водни растения, шавари, тръстики и т.н. Това є е нужно, защото тя не гони като костура и бялата риба плячката си, а напада от засада. Когото подходящата рибка приближи укритието, щуката се изстрелва напред с отворена паст и захапва жертвата. Така ловуват дори 15-сантиметровите щучета. Ако плячката е по-голяма, обикновено е хваната напречно. После ситно предъвкайки, щуката си я намества с главата напред и тогава я гълта. При по-малките рибки такива церемонии няма – те директно заминават в гърлото на водния вълк.

Стръв, захранка и подхранка

При риболов на щука не може да се говори за захранване и подхранване. Но в теорията се срещат препоръки в проверените щучи места да се хвърли малко захранка за събиране на дребните риби. Дори има съответен монтаж, когато над вашата рибка за стръв на линията се вързва и хранилка за дребосък от типа "суим фидър". Дотам обаче ние още не сме я докарали, защото току-виж следващият екзотичен съвет от Европа ни призовал да захранваме с живи мишки. Според нашите традиции най-добрата стръв за щука е каракудката. Основанията са ясни, тя е много държелива, а гърбавостта є позволява да я закачим здраво, без да засегнем вътрешните органи. Нейната игра на куката е отлична и тя издържа редица прехвърляния на линията. С размерите є обаче не бива да се прекалява, макар че е речено – голяма стръв, голяма риба. Там обаче, където естествено не се срещат каракуди, е по-добре да се търси местният дребосък. А ако и той е силно намалял, може да се опита на донесени от друг гьол рибета. При всички случаи не бива да се кахърим за вида им, защото щуката охотно взима дори и на слънчеви рибки. В сезон, когато живите рибки са проблем, минаваме и на мъртва рибка. Понякога именно с тази стръв се вадят трофейните парчета. Системите за монтаж са много, но най-популярни са тролингът и монтажът на Драшкович, които представихме при бялата риба.

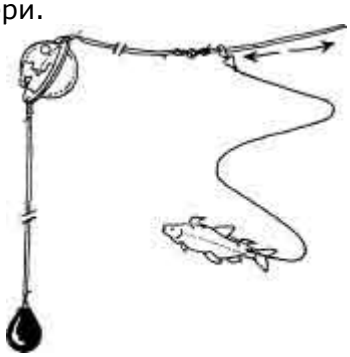
Такъми

Ако във водоема, в който ловим, има щука над 3 кила, значи трябва да се готвим като за рекорди. За леко ни е нужен здрав около 3 м прът с твърд и пъргав връх. Шаранджийските телескопи са добър подход. Макарата е задължителна и трябва да е от по-големите със запас от здравина. Още повече, че ще качваме влакно от 0,30 нагоре. Плувките за щука са важен елемент – с тях обаче често се прекалява и в размерите, и в окраската. Кръглата им форма не е добра, елипсовидните потъват по-лесно. Цветовете им най-добре да са тъмни – кафяво, зеленикаво. Металните поводи са задължителни. Вирбелите също. Някои от готовите поводи обаче са твърде къси за голяма щука, така че дължина поне 30 см е минимумът за тях. Кевларените поводи също вършат работа, но най-подходящите са оплетените от стоманени нишки. Разбира се, че щука може да се извади и с обикновен монофил, но това е изключение. Не бива да рискувате да пропилеете удар на нещо наистина едро само защото не сте подготвени. Куките трябва да са яки, но много остри поради твърдостта на челюстите на противника. Големината на

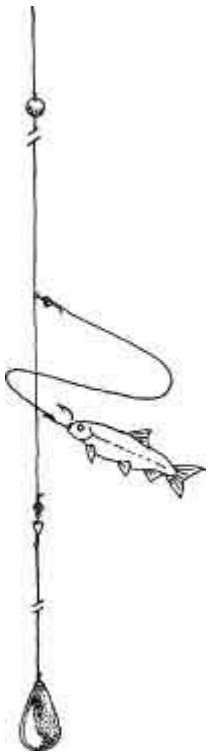
единичните е нула до две нули. При тройките се слагат от №7 – №5. За дъно се използва същата екипировка, с подходящи оловни тежести и системи за комбиниран монтаж. Най-често се прибягва до долно олово, над което се слага ограничител, за да не се зарови рибето във водораслите. Поводът се монтира на основното влакно чрез вирбел, за да може да се движи в различна дълбочина. В Дунав обаче се замята с голямо плоско подвижно олово. Такъмите за тролинг и мъртва рибка на Драшкович са като блеснарските, тук само една по-бърза макара може да бъде по-уместна. От блесните като по-доказали се щукарки се славят големите клатушки, наподобяващи плуването на болна рибка. Но има дни и за проява на въртящите се блесни от №3 до №6.

Методи на ловене

По традиция основният метод за гонене на щука у нас е НА ЛЕКО. Причината за това вероятно е, че нямаме много места с дълбочина и чисто дъно, за да ловим масово и на тежко. Хвърля се винаги във водното огледало сред водораслите, близо до туфи шавар или до потънали коренища и дървета. Щуката не обича чистите места, за нея е важно да има укритие. Ако дълбочината е по-голяма, пускаме рибката по-надолу. При плитки води тя може и да е на повърхността. Има много спорове за това, как да се утежни линията на леко за щука. Някои колеги изобщо разчитат само на теглото на по-едрата си стръв, но така се постигат малки дистанции. В случай, че ще слагаме тежест, никога не поставяйте само една голяма сачма, дори тя да е горе под тапата. По-добре е утежняването да бъде с поредица от сачми – така стръвта ни ще плува по-естествено, без да заплита линията. НА ТЕЖКО се замята в по-чисти водоеми като баластриери и в реките. НА БЛЕСНА също се преслушват по-чисти зони, особено покрай стените на язовирите, в проходи между части на водоема, заливи, устия на реки и прочие. Блесните се водят с умерена скорост, но както при тролинга с мъртва рибка паузи и ускорения допринасят за по-добрата им игра. Последната новост при гоненето на щука в Европа сега е риболовът с голяма мухарка и шнур за сьомга и със специални грамадни стримери.

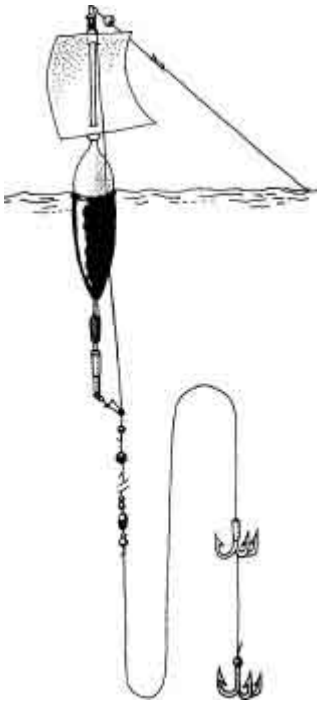

Монтаж на живо рибе с булдо

Монтаж на живо рибе с вирбел и ограничител на движението

Монтаж с платно на плувката

Кълване и момент на засичане

Типичното кълване на щуката на жива рибка с поплавък започва с едно-две поклащания или най-често с директното потапяне на тапата. После следва бързо движение, когато рибата с плячката в уста се завръща в ловното си укритие. Често след първите стремителни 5–6 метра щуката спира, за да намести плячката с челюстите си. После пак поема и води. Рисковете при тази сложна картина са два – да засечем рано, когато стръвта ни още не е налапана цялата, и да изчакаме прекалено, когато щуката може да се убоде и да остави стръвта. Моментът на засичането е въпрос на избор, но принципът е да не се бърза. Първо, защото щуките рядко се отказват, след като са предприели атаката, и второ, защото често им се случва да се убождат и на перките на плячката си. Практически най-добре е да засечем след началото на второто повличане. При тясно чисто пространство и ситно рибе за стръв обаче можем да "натиснем спусъка" и незабавно. При риболова на дъно е нужен голям запас, най-добре е да оставим бигела отворен. Засичаме след 3–4 секунди. При влачене и придърпване на мъртва рибка се засича незабавно, както и при удара на блесна.

Засичане

При здравите влакна, завършващи с метален или кевларен повод, нямаме никакви основания да си играем на нежност. Щуката винаги се засича малко по-рязко от другите видове риби. Това се прави и заради твърдата є човка, за пробиването на която не вреди повече сила. Ако вече е нагълтала в мекото гърло, също няма проблем, защото и глътката є е доста жилава.

Вадене

След засичането обикновено имаме силно, мощно и често скоростно повличане. Повечето пъти щуката дръпва толкова рязко, че авансът може да не отпусне достатъчно бързо и тя да скъса влакното от динамичен удар. Това, разбира се, е по силите на големите екземпляри, чиито размери никак не вредят на скоростните им постижения. Ако първоначалният напън е удържан с чест и щуката не е успяла да залегне във водораслите и шавара, шансовете ни вече са над 50 процента. Оттук нататък рибата започва много повече да следва посоката, която є даваме с пръта. Според майстори болката на забитата в гърлото є кука я прави по-отстъпчива. Но ако е ковната за челюстите, това обяснение не ни върши работа и пак трябва да сме готови за отпор. Общо взето, щуката е силна риба, бори се твърдо и често забива надолу. Най-голямата опасност е, когато я

прекарваме до брега, защото тя никога не се предава. Често форсирането точно в такъв момент може да ни остави само с влакно на пръта. Парчетата над кило се вадят с кепче.

Рибата като стръв

Британските специалисти по улов на едра щука твърдят, че в много езера и язовири на Северна Ирландия, Шотландия и Англия най-добрата стръв за улов на трофейни парчета е малката щука. Тя наистина е удивително жизнена риба, достатъчно е да се спомним колко дълго живее щуката извън водата. Освен това дори и ситата щука е склонна да атакува натрапницата, за да защити ловната си територия.

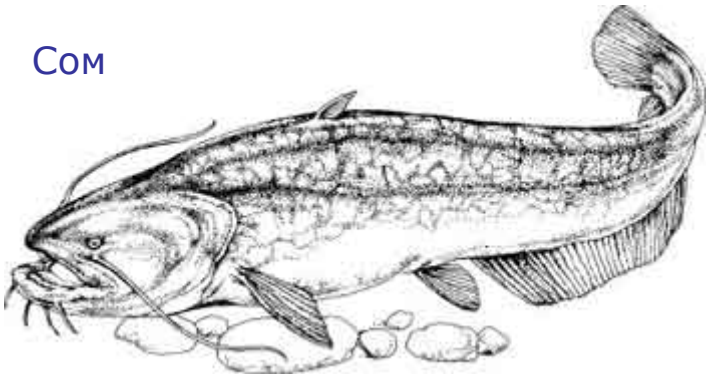
Заключение

Щукарството е просто друг вид риболов. То се различава от преследването на останалите риби точно така, както самата щука се отличава от тях. Местата са необикновено обрасли и често са много красиви. Самият риболов дава отлична възможност да се проследят всички действия като в театър. Потрепването на плувката или внезапното явно разбързване на рибето за стръв обикновено означават, че хищникът е наблизо. Често тапата се носи плитко под водата, а не са редки и случаите, когато и самата атакуваща щука може да се види. Емоционален риболов с огромни възможности за предвиждане, анализиране и надлъгване с достоен противник. На всичкото отгоре той ни дава и възможността дори в неголям водоем да постигнем улов на едро нещо. Забележително преживяване, изпълнено с ловна страст и от двете страни.

Кулинарни качества

Дори и скромните на размер щуки са отлични за пържене. Месото е много специфично – с леко жълтеещ или дори бежов цвят. Някак стегнато, полупрозрачно и най-важното – без нито една плуваща костица. Пържи се на филии, а големите щуки могат да се пекат, варят и желират. Странен, фантастичен деликатес. Ако не сме наясно, спокойно можем да се питаме дали изобщо е риба. Върви с по-сериозно вино, дори червено.

Сом

Научно название – Silurus glanis
Местно название – сом

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Без всякакви уговорки и препращане към "славното минало" днес сомът е най-голямата сладководна риба изобщо. Никой друг вид сега не може да се похвали с размери на уловени екземпляри над три метра и тегло над 100 килограма. Моруните, който също достигат внушителни габарити, не влизат в сметката, първо, защото са морски риби, които само за размножаването си навлизат в Дунав, и второ – те не са предмет на спортния риболов с въдица. Така странната риба с огромна глава, мустаци и широка уста е абсолютният естествен предел и в най-смелите въдичарски сънища. Сомът достига на дължина до 5 метра, а на тегло до 300 килограма. Днес улавяните риби вече са с по-скромни габарити, но сомове над два метра и над 60 кг са улавяни нееднократно в нашите води през последните 10 години. Ихтиолозите твърдят, че днешният европейски сом е братовчед на сомовете отпреди ледниковия период. Това е реликвов вид, преживял последния ледников период. Може би поради това външният му вид не може да бъде объркан с никоя друга риба. Главата му е вертикално сплескана, но огромна за тялото. Тя направо преминава в цилиндричното меко тяло без люспи. Цветът на сомовете е според местообитанието, но най-често гърбът е сиво-черен, сиво-зеленикав или тъмнокафяв.

Коремът е доста по-светъл. В предната си част до аналното отверстие сомът има вертикално сплескано тяло, а към опашката преминава в странично сплескване. Сомът няма странична линия. Гръбната му перка е много малка. Тя е от няколко меки лъча. Гръдните му плавниците са мощни с твърд костен лъч, а аналният плавник е удължен и достига до опашната перка. Очите на рибата са твърде малки за такова животно, специалистите утвърждават, че сомът няма добро зрение. Според тях той компенсирал с отличен слух, а обонянието и осезанието му били изключителни. Зъбите му са ситни, леко наклонени навътре и покриват цялата вътрешна част на неговата широка паст. На горната челюст той има чифт здрави и дълги чак до гръдните перки мустаци, а на долната – още два чифта мустачки. Топлолюбива риба, активна при загряване на водата и прекарваща зимата в дрямка. У нас сомът е естествен обитател на Дунав и долните течения на притоците му. Среща се и в Марица, Струма, Тунджа, в канални системи, блата и езера. Изкуствено е разселен и е намерил отлични условия и в редица от по-старите ни язовири – "Батак", "Ивайловград", "Александър Стамболийски", "Кърджали", "Тича" и дори "Искър". Сомът предпочита неподвижните или водите със слабо течение. Обича дълбокото, за да се чувства в безопасност. Всъщност той е голям рибешки домашар, защото може да прекара целия си живот в един и същи вир или дълбинна яма. Някои сомове живеят в подмоли и скални цепнатини, други си правят гнезда на самото дъно. На практика след бебешката си възраст сомът няма естествен враг или съперник в рибешкото царство. Единствено друг, по-голям сом може да го прогони от заетото място. Ако обаче храната е в изобилие, сомовете проявяват учудваща толерантност и се заселват по няколко във вир или яма. Най-големият си остава пръв сред равни, но щом храната намалее, отношенията в колонията загрубяват като на Балаканите. Хищният нрав и великанският апетит на водния исполин се задоволяват от огромен списък "продукти" – рибки, водни жаби, птици, миди, раци, понякога мърша, насекоми, червеи, пиявици и дори дребни ларви от дънната тиня, която сомът при голям глад филтрира подобно на кит. Специалистите по риболова на сом от Дунав му приписват и редица други увлечения – като се почне от качамаците и кюспето и се свърши с най-невероятната стръв – парче домашен сапун. Ихтиолозите неведнъж са изтъквали, че сомът е крайният регулатор в един водоем. Там, където той е добре представен, в продължение на над десет години временните надмощия на един или друг вид риба траят много кратко. Причината е в това, че сомовете както великите сили при държавите налагат мир чрез сила. Така да се каже, пред огромната паст на сома всички са равни – костури, щуки, бели риби, кефали и други водни войнолюбци. Без да има кучешки зъби, сомът се справя отлично и с доста голяма стръв. Да лапне килограмов костур, за него е като да глътне бонбон. Той стиска здраво жертвата си в уста, за да я зашемети, и после веднага я гълта цяла. Сомът има естествената грижа да храни огромно тяло и поради това често не може да си позволи лукса да ловува само нощем. Рано сутрин или привечер той се вдига в горните пластове, за да похапва дребни рибки. Ако обаче храната е в изобилие, предпочита да не се хаби, а прикрит зад някакво укритие, да атакува изневиделица. У нас обаче през 1959 г. е внесен и аклиматизиран и американският канален сом – Ictalurus punctatus. Той обитава язовир "Овчарица", защото е подчертано топлолюбив вид. В Америка той може да достигне до 12 кг тегло, но у нас рядко надхвърля 2 кг. Най-лесно се отличава от обикновения сом по наличието на допълнителна мастна перка между гръбния и опашния плавник. Всеяден е и се лови с въдица както на жива стръв, така и на тестени примамки, жито и царевица.

Стръв, захранка и подхранка

Най-изпитаната захранка за нашенския сом си остава вмирисаният накълцан суров далак или черен дроб. Кюспето понякога помага да се съберат дребни риби, които пък привличат сома, но само ако е огладнял. С две думи, захранването и подхранването за сом си е бошлаф, като изключение са водоемите, в които рибата се отглежда изкуствено и е свикнала да получава месни отпадъци и гранулирани смески с костно брашно. При стръвта основното е ясно – най-напред са живите рибки до 20–30 см. От тях се изисква обаче прекалено много – да са издръжливи на куката, да позволяват прехвърляния и да останат читави и на дълбочина от 15–20 метра, когато оловото ги повлече към дъното на ямата. Отлична стръв са и едрите земни червеи на грозд, големите пиявици и голите охлюви, които също като тях се разтягат и плуват дълго във водата. Големите жаби и малките опърлени птици се препоръчват от майсторите в лова на сомове както в Западна, така и в Източна Европа. За лятото изборът им често се спира и на големите зелени

скакалци и поповото прасе. Раците и месото от речни миди също спадат към класиката в търсене на среща с мустакатия исполин.

Такъми

На тапа с плаваща примамка ни трябва прът, по-добре от плътните коленни. Понякога дори шаранджийските телескопи оплескват нещата при битка със сом. В макарата също не бива да има никаква нежност. Само най-яките модели на реномираните производители са достатъчно здрави и големи за този риболов. Ето защо много от най-запалените сомаджии вече се доверяват само на мултипликаторите. Влакната за леко тръгват от поне 0,40 – 0,50. Куките са от №2/0 до №5/0. Ако използваме тройки обаче, започваме от №4. За дъно също се подхожда най-внимателно към оборудването. Прътът е най-добре да е от стъклопласт, коленен. Дължината му да е 3–4 метра. Много е важно върхът да не е прекалено твърд, защото при много твърд връх и при голямо тегло на рибата може да се стигне и до разкъсване на меките тъкани на сома и само да си похабим късмета. За кльонк не е нужно прътът да е толкова дълъг, дори по Дунав се лови с навит на дъсчица видлон от ръка. При спининговия риболов такъмите могат да са по-спортни, но все пак не бива да се забравя, че и в най-обикновен речен вир понякога излиза сом над 15 кила.

Методи на ловене

Общо взето, у нас сомовете се ловят на тапа, на дъно, на блесна и на кльонк. Замятането на плувка прилича доста на гоненето на щука и се практикува за реки и водоеми с по-малки сомове. Плувката обаче най-често е голяма тапа, за да удържа едрата жива риба за стръв. Обикновено така се замята пред скалите във вировете, където се знае, че има сомски подмоли. На леко се пуска и на пиявица, гол охлюв и попово прасе. На дъно вече могат да се чакат и големи парчета, като най-често монтажът е с подвижно голямо олово. Поводът с рибата за стръв винаги е на вирбел. При водорасли и закачки може да се пусне и с долна тежест на дъното, ограничител на над нея и повод с нанизан на линията вирбел, за да се движи стръвта, без да заляга на дъното. Най-атрактивният риболов е с КЛЬОНК, когато хищникът се дразни и привлича чрез удряне по водата със специалния уред, наречен кльонк. Той има форма на чаша с дръжка, като с него се бие по водата под определен ъгъл. Под водата звукът от влизането и излизането на кухата му пета се разпространява надалеч. Теориите за въздействието на кльонка върху сомовете са най-различни, но истината е, че звукът му ги вдига от дълбините и те тръгват към източника. Тогава са особено агресивни и атакуват стръвта без колебание. Методът е приложим само в Дунав от лодка и е забранен във вътрешните ни водоеми. Най-спортният начин за схватка със сом си остава и класическият спининг на големи въртящи се блесни, на рапали и на мъртва рибка по системата "Драшкович".

Кълване и момент на засичане

Налапването на сома е сигурно и обичайно няма проблеми с отказване или изплюване на стръвта. В повечето случаи атаката му е сигурно хващане. Сомът поглъща стръвта на място, след като я е сграбчил, но това става много бързо. След което той се стреми да залегне в гнездото си. Това ние забелязваме като много бързо водене и самозасичане на тежко. На леко се кове веднага след като влакното се поизпъне.

Засичане

Засича се рязко, но контролирано, за да не се стигне до разкъсване на тъкани, ако рибата е с по-големи размери.

Вадене

Ваденето на сом до 10 кила при всички случаи е по силите на повечето въдичари. При големите сомове обаче и теглото влиза в битката за оцеляване. Майсторите казват, че любимият им номер бил да се овесят вертикално на линията. Голямо значение за дължината на борбата със сома има и мястото на закачването. Ако е закачен в гърлото, сомът се подчинява много по-лесно. Но ако куката е някъде по челюстта му, борбата се проточва, защото рибата не усеща силна болка. Висене, залягане на дъното и инат с

часове могат да съсипят нервите на въдичаря. Има случаи, когато легналият на дъното сом така и не може са бъде вдигнат и накрая риболовецът сам прерязва влакното.

Риболов на изкуствени примамки

Макар вероятността огромен сом да се разбърза след блесна да е малка, спининговият риболов понякога изненадва с няколко поредни попадения. Интересно е, че често до първата атака може да сме прочесвали въпросния вир десетки пъти без резултат. Но най-сетне сомовете са се раздразнили и първият е атакувал дразнителя. След него можем да очакваме и атака от друг, стига да е наблизо. Сомът на блесна се носи като торпедо. Може би защото не е закачен за глътката, а за челюстта.

Заключение

Сомът предполага риболов от съвсем друг клас. С особени суперздрави такъми, които направо са неприложими за друг риболовен обект. Някои колеги с времето стигат дотам, че сами започват да си изработват мултипликатори, лодки и дори големите здрави куки за мустакатия противник. Чертежи на изпитани приспособления и най-вече кльонк се дават само на най-близките приятели. Така постепенно сомският риболов се нагажда към конкретния въдичар. Понякога той сезон след сезон преслушва набелязаните места, докато накрая хване рибата на живота си. С една дума казано, сомският риболов е като борбата сумо – прилича на всяка друга борба, но е нещо друго. А що се отнася до размерите на участниците в схватките, те наистина са "сумисти". На всичкото отгоре България спада към страните в Европа с много добри природни условия за развитието на сома. Топлото дълго лято и меката слънчева есен са само природните предпоставки за това. Другата причина е наличието на значителен брой големи и дълбоки язовири, зарибени със сом и преди повече от 40 години. Съчетанието на тези две предпоставки води до извода, че в нашите води обитават и наистина огромни, а защо не и рекордно грамадни сомове.

Кулинарни качества

Месото на сома е бяло, без кости, мазно и много вкусно. Интересното при него е, че то е по-добро от предната част на рибата, отколкото от опашката. При сома за разлика от повечето други риби често тлъстината се отлага първо в опашката. Понякога при по-едрите риби пластът от подкожна мазнина е към 2–3 см дебел. За най-вкусни се смятат сомовете до 10 кила. Те стават идеално за пържене и печене.

Речна пъстърва

Научно название – Salmo trutta fario
Местно название – балканска пъстърва, балканка

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

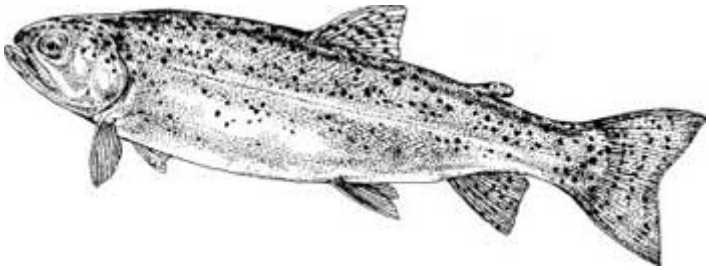
Описание и особености

Пъстървовият риболов е символът на спортния риболов изобщо. Това просто трябва да се каже от самото начало без колебание и уговорки. В случая не е важно коя от пъстървовите риби ще се лови – сьомга, морска пъстърва, балканка, дъгова пъстърва, сивен или липан. Всички те имат общото качество да са отлични плувци, да са борбени и да се изключително красиви. Речната пъстърва, или балканката, има невероятни способности да се приспособява към местообитанието си. Понякога тя се променя толкова бързо, че дори ихтиолозите се хващат за главите. Споровете между учените за видовете пъстърви приемат и комични измерения – например едни твърдят, че морската и езерната пъстърва произхождат от речната. Други настояват, че е точно обратното – при миграциите от морето към реките се е обособил видът на речната пъстърва. Периодично

една от двете групи обявява победата си в спора, после другата є я отнема. Иначе наистина има за какво да се спори, защото семейство пъстървови – Salmonidae, включва 9 рода с 35 вида. У нас освен балканската пъстърва могат да се срещнат и още няколко вида пъстървови риби от различни родове на семейството, които ще представим накратко.

Дъгова (американска) пъстърва

Научно название - Salmo gairdneri irideus
Местно название - Дъгова (американска) пъстърва

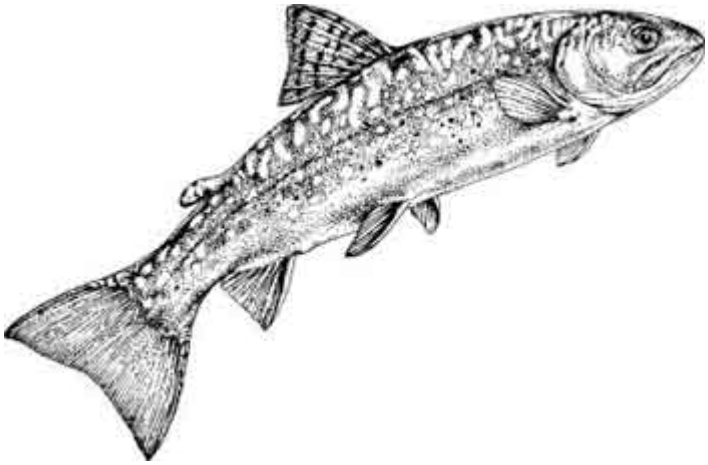

Вид: Сладководни риби
Категория:Традиционен улов

Описание и особености

Дъговата пъстърва е описана за науката от д-р Гарднър през 1836 г. в САЩ. Родината є е Западното крайбрежие на страната. В Европа е пренесена през 1880 г., а у нас през 1934 г. В сравнение с балканската пъстърва американката е някак по-налята. При еднакви размери тя тежи с около една трета повече. Гърбът є е синкаво-зеленикав, а страните са доста светли с розовееща, но преливаща се в цветовете на дъгата ивица по дължината на тялото. Точките са ситни и черни. На дължина може да достигне 70 см, а на тегло 8–10 кг. У нас се размножава само по изкуствен начин. Главната є разлика от речната пъстърва е, че понася много по-високи температури на водата, което означава, че може да се отглежда в много повече водоеми и реки. Дъговата пъстърва също е голям хищник, но повече от балканката налита и на тестени примамки. У нас се лови най-много на яз. "Доспат" и яз. "Васил Коларов", но е разселена и в други подходящи водоеми и реки.

Сивен

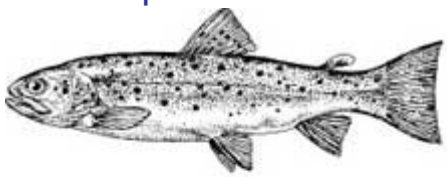
Научно название - Salvelinus fontinalis
Местно название - Сивен

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Американски вид, изкуствено размножаван и разселван и у нас. Формата на тялото му е като на балканската пъстърва. Заради маслиново зеления му гръб с едри тигрови ивици и петна е смятан за най-красивата пъстървова риба в нашите води. Коремните му перките са наситено червени, с хармонична бяла и черна ивица в предния край. На дължина достига 40 см, а на тегло 1–2 кг. Сивенът обитава най-студените води. Храни се с насекоми и личинки. У нас го има в някои рилски езера и потоци, добре се развива и в яз. "Белмекен" и яз. "Широка поляна".

Дунавска пъстърва

Научно название - Hucho hucho
Местно название - Дунавска Пъстърва

Вид: Сладководни риби
Категория: Традиционен улов

На рисунката:
Черноморска пъстърва
Европейски липан
Дунавска Пъстърва

Описание и особености

Почти изчезнала риба от рода на таймените. Сега чрез изкуствено разселване на внесени от Чехия рибки се започват и у нас усилия за възстановяването є. Окраската є е розово-бежова с кафяви и черни точки. В миналото дунавската пъстърва е достигала до огромни размери – има данни за хваната риба с тегло 52 кг. Сега обаче екземплярите са значително по-скромни, но все пак впечатляват. На дължина достига 80–90 см, а на тегло 10–12 кг. Храни се с риба.

Европейски (обикновен) липан

Научно название - Thymallus thymallus
Местно название - Европейски липан

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Европейският обикновен липан също е пришелец в нашите води. Внесен е от някогашна Чехословакия през 70-те години заедно с тамошното си име- липан. Този род в Русия се нарича хариус и достига огромни размери в Сибир. На пръв поглед липанът прилича на шаранова риба, но има мастна перка. Характерна за него е и високата, дълга и изправена гребеновидна перка, нашарена с няколко цветни ивици. Люспите са твърде едри като за пъстърва. На дължина достига 60см, а на тегло 1,5кг. У нас размерите му са още по- скромни. Храни се с насекоми и лочинки. Разселен е в яз."Широка поляна" и в някои родопски реки. Изключително рядък гост на въдицата, който малцина колеги са имали шанса да видят отблизо на живо.

Черноморска пъстърва

Научно название - Salmo trutta labrax
Местно название – Черноморска пъстърва

Вид: Морски риби
Категория: Традиционен улов

Описание и особености

Все още се среща в Черно море. С въдица се лови инцидентно на рибка или на скарида в заливи около брега на места с каменисто дъно. Има мастна перка, а опашният плавник няма никаква стреловидност, задният му край е като отрязан равно с ножица. На дължина достига 80–90 см, а на тегло 7–8 кг. Всяка година при хващане на морска

пъстърва избухват спорове. Рибата е толкова рядка, че дори въдичарите от крайбрежието ни я взимат за случайно "попаднала" в морето американка или балканка. За въдичарите обаче научните спорове не са така важни, главното за тях е да познават добре партньора си в риболова, за да има емоции в излетите. По-надолу ще представим особеностите на пъстървовите риби общо, едновременно с речната пъстърва, защото американската пъстърва и сивенът, които все пак се ловят редовно с въдица, като риболовни обекти не се отличават толкова много помежду си, за да се налага отделно представяне на стръвта, такъмите и начините за ловене. Речната пъстърва няма точно установени размери и тегло. При нея те са в силна зависимост от големината на потока, който обитава, и от количеството храна. Освен това, ако химическата реакция на водата е киселинна, тя видимо изостава в ръста си. Идеалната вода за нея е слабоалкалната. Така започваме да разбираме, че хич не е случаен фактът, че пъстървите достигат сериозни размери в реки, които тръгват от карстов извор. Тук обаче има и още едно обяснение освен алкалната вода – постоянната температура. Това е много важно за пъстървата, защото тя освен че обича студените планински води, не понася резките промени в температурата им. Тогава рибата престава да се храни, а при по-голяма промяна може да получи температурен шок и да загине. В карстовите води обаче има почти постоянна температура през цялата година. Това обяснява не само защо най-добрите пъстървови развъдници се строят под карстовите извори, но и огромните размери на препарираната речна пъстърва от река Златна Панега в нашия природонаучен музей. На практика в планинските потоци дължината на балканката рядко надхвърля 20–30 см, а теглото трудно достига към килограм. В по-голям вир или водоем с много храна са възможни и срещи с балкански пъстърви над 5 кг. Рибата има окръглено тяло с отлична обтекаемост. Тя е най-бързият обитател на нашите води – достига до скорост на плуване 40–50 км/ч. Главата є е солидна, устата е голяма, а здравите челюсти са осеяни със ситни зъбки. Очите са големи, оцветени в златисто. Сега обаче в Уелс намериха пъстърва с червени очи и искат да я обявят за друг, нов пъстървов вид – ето още един задаващ се спор. Перките є са хармонично поставени и добре развити, особено мощен е опашният плавник, с която рибата може дори да се изхвърли високо над водата. Характерна за пъстървовите риби е и малката мастна перка, която се намира между гръбния и опашния плавник. Люспите на балканката са ситни, а окраската є варира силно в зависимост от местообитанието и дори от преобладаващата храна, която може да промени и цвета на месото на рибата – бял или розов. Гърбът на нашите балканки може да се опише като златисто-кафяв, масленозелен, сивкаво-бронзов, а понякога и доста сивкав. С възрастта настъпва известно потъмняване. Страните са златисто-зеленикави, а коремът изсветлява. Най-вече отстрани, но и по гърба и корема, рибата е "посипана" с малки петна и точки. Те са червени, оранжеви, черни, черно-кафяви. Често под червените петна е "подложен" и син ореол. Току-що изваденатa от водата риба е прекрасна – тя е шарена, пъстра като... пъстърва. На въздух обаче яркостта на шарките є видимо се изгубва много бързо. Речната пъстърва се храни изключително с животински организми. Тя е толкова лакома, че нищо, което е достатъчно голямо, за да го лапне, не може да се чувства в безопасност край нея. Личинки на насекоми, летящи насекоми и брумбари, червеи, ручейници и мамарци, лещанки и други рибки, малките пъстърви, жабчета, мишки – всичко това е добре дошло. Но ако мръвките не са достатъчно, пъстървата без свян може да налети и на най-обикновен хляб.

Стръв, захранка и подхранка

При пъстървов риболов захранването е възможно само когато ще се лови американка, и то не в река, а в езеро или язовир. В родопските ни водоеми като Смолянските езера, яз. "Доспат" и яз. "Васил Коларов" често се захранва с кускус, топки омесен хляб, а най-добре с накиснати гранули от близките рибовъдни стопанства. Макар и рядко, има и въдичари, които захранват със смляна ситна риба, предимно морска цаца, суров далак или черен дроб. Дозираното захранване или по-скоро подхранването с бял или кълцан торен червей е възможно и при зимния риболов. В такъв случай може да се приеме, че се захранва не само за американка, но и за възможна среща с балканска пъстърва от същия водоем. След като неотдавна у нас бе премахната забраната да се лови пъстърва на естествена стръв, сега трябва да се започне с това, което си остава забранено. При риболов на пъстърва е абсолютно забранена употребата на естествен хайвер. Това означава, че всички други видове жива стръв са позволени, включително специалният въдичарски изкуствен хайвер или капсулките от витамин А и рибено масло. В ранната пролет, след като свърши размножителната забрана за пъстървите от началото

на февруари, се започва с най-достъпното – с бял и торен червей, кускус. После стръвта се разнообразява, предлагат се ларви, ручейници, земни червеи, летящи насекоми, мухи, пчели, светулки, бръмбари, дребни с продълговато тяло рибки. От тях най-подходяща е лешанката – Phoxinus phoxinus, наричана и циганка, която рядко достига на дължина повече от 8–10 см. Тя е естествената храна на пъстървата, защото живее заедно с нея в най-студената речна зона и малките планински потоци. След лешанката като добра жива стръв за пъстърва идва ред на гулеша – Noemacheilus barbatulus, който също обитава горната зона на реките и високите язовири – "Доспат", "Тошков чарк". След тях вече може да се използва щипок – Cobitis taenia, кротушки, уклейки и други подходящи по форма и размер рибки. Когато температурата на водата и въздуха над нея не са се повишили прекалено много и пъстървата е активна, тя атакува стръвно всичко живо с подходящи за устата є размери, което се мерне на нейна територия. В период, когато пъстървата във вира е излязла от скривалището си да ловува, балканката е ненаситна и може да бъде хваната на всякаква стръв. Това обяснява наличието на норми за брой на хванатите риби за един излет. Това е нужна защита, защото пъстървата просто може да бъде изцяло изловена с въдица.

Такъми

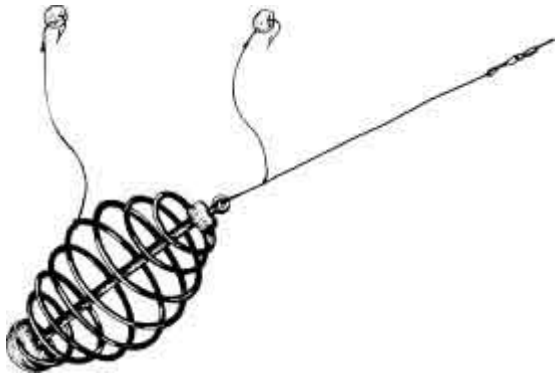
Изборът на екипировка за излет на пъстърва предполага отговор поне на един въпрос – дали ще ловим в река или във водоем. Ако ще ловим в язовир или езеро, можем да вземем по-дълъг телескоп – 4–5 метра от средната класа с добра и сигурна плувкаджийска макара. С тези такъми в повечето случаи може да се замята на леко с плувка и жива стръв, както и на дъно с хранилка. При преминаването от единия към другия стил най-добре е да сменим шпулата на макарата с по-сигурно влакно. За речен риболов поради неминуемото провиране през крайбрежните шубраци е по-подходящ по-компактен прът. Дължината на телескопа в този случай рядко надминава 3 метра. При излет в потоци е важен дори външният вид на пръта. Никелирани гривни на водачите, ярки цветове и шарки могат да ни провалят риболова, защото зорката пъстърва ще ги види отдалеч и ще се притаи в укритието си. За спининогов риболов и във водоем, и в поток оборудването си е едно и също. Блеснарски къс двуколенен прът от 1,80 до 2,30 метра е добър избор, особено ако е с подчертано чувствителен връх. Екшънът на тези специални пръти за блесна и булдо е от 4 до 15 грама според размера на блесната. За балканска пъстърва обикновено се работи с №0, №1 и по-рядко с №2. За американка се започва от №2 и се стига до №3. По-добри са въртящите се блесни, но и клатушките могат да се пробват, особено в езера и язовири. Възможна е и употребата на малки 3–5 см воблери, които в езера и язовири могат да ни изненадат приятно. Макарата в случая също не бива да бъде от най-евтините безлагерни модели. Многобройните изнурителни замятания искат здрав, балансиран и високооборотен уред от известен производител, който няма да ни подведе нито при огромните претоварвания от целодневното въртене, нито при евентуален удар на голяма, бърза и борбена риба. За риболов на изкуствена муха с шнур у нас се използват главно едноръчни леки параболични пръти с дължина 8 – 9,5 стъпки, оборудвани с ръчна макара. Шнуровете се избират според вида на мухите – сухи или потъващи, и нужната дистанция на замятане. За зимния риболов на пъстърва у нас рядко се използва специална екипировка. Най-често се лови с къси спининогови пръти или телескопи, с които също добре се "помпа" на дупката.

Методи на ловене

Класическият риболов на пъстърва НА ПЛУВКА е възможен вече в поуспокоената част на планинските реки или във водоем. Идеалното място за тази позната техника е замятането срещу отсрещната скалиста страна на голям речен вир. Утежняването може да се направи или на основното влакно с комбинация от сачми, или на допълнителен повод с близко групиране на сачмите. Последният монтаж е за потоци с по-бързи води. Той осигурява в тях отлично "планиране" на опънатата от течението линия малко над камъните по дъното. Основното влакно е в границите на 0,16 – 0,18 с повод 0,14, а куките са според стръвта от №10 до №6. Риболовът НА ПОЛУТЕЖКО е типична мренаджийско-пъстървова техника. При него се работи с основно влакно 0,20, на което се нанизва подвижно олово или защипва едра сачма. Вече под нея е поводът със стръвта, най-често земен червей, ручейник или едро насекомо. Такъмът се замята в началото на вира и контролирано се води по течението. Стръвта се търкаля "свободно" по дъното и това притъпява бдителността на пъстървата. За по-добро засичане към върха на пръта

може да се завърже парче бял капрон или на около метър над водата да се фиксира т. нар. влашка плувка. Предназначението и на двата показателя е по-добре да отбелязват необичайните вибрации на линията. НА ТЕЖКО вече се работи с по-усилена линия. Основното влакно тук е от 0,20 до 0,28. Поводите обаче са тънки – 0,16, с куки от №8 до №5. Обикновено за тежест се разчита на запълнената с кускус или хляб спирала на хранилката. А за стръв често се слага топче стиропор. Комбинацията е с доказан ефект на родопските язовири. При спининговия риболов линията е поне 0,18 заради по-голямото натоварване и усукване на влакното. Мухите за булдото са черни или кафяви от №14 нагоре, а блесните, клатушките, туистерите и воблерите се подбират според големината на местните риби. При риболов с мъртва рибка по системата "Драшкович" се избира комплект №0 или №1.

Хранилка спирала
със стръв стиропор

Кълване и момент на засичане

Ударът на пъстървата е рязък и силен. Атаката в река е стремителна, с бързо налапване на стръвта и последващо бягство към укритието. Дори в езеро или язовир този сценарий се повтаря, като бягството към укритието тук просто означава в посока към дълбокото. На полутежко кълването се изразява с едно или две силни почуквания направо на върха на пръта. Това обаче става предимно в мътни води, когато бдителността на подозрителната риба е притъпена. При бистри води по-скоро има внезапно задържане на линията с вибрация на влакното и засичането се прави тогава. При риболов на тежко най-често пъстървата се самозасича и навежда върха на пръта. Ударът е и твърде рязък, за да позволява някаква друга реакция от въдичаря освен вдигането на пръта и започване на ваденето. На плувка обаче имаме много нюанси на придърпване, потапяне и забиване. Най-често обаче плувката изчезва във водата без каквото и да било предизвестие. Засича се в началото на повеждането.

Засичане

Устата на балканката, американката и сивена е здрава и засичането им може да е по-твърдо. Освен това при риболов на изкуствени примамки това се налага и поради факта, че не може да се изчаква нагълтване на стръвта. По-рязкото засичане в случая ни подсигурява срещу твърдите челюсти на рибата, в които куката ни трябва да проникне. Именно това обстоятелство обаче е в основата на многото откачания при риболов на пъстърва. Затова засичането се прави с повече сила и рязко.

Вадене

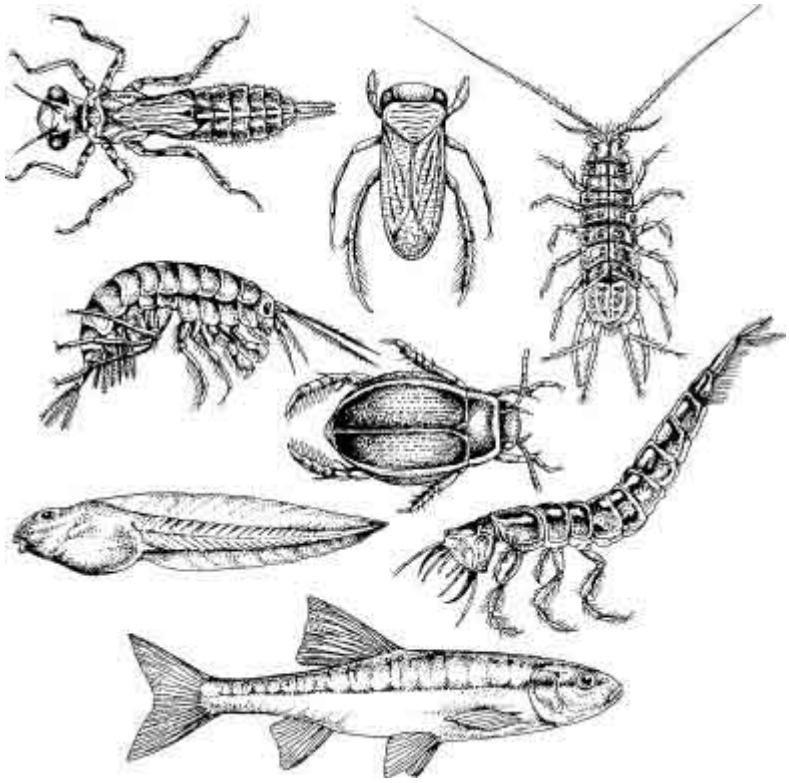
Чак при този елемент става ясна разликата между еднакви на размер пъстърва и друга риба. Съпротивата започва още в мига на засичането. Обикновената реакция е силен порив към дъното, но има и изненади, при които убодената риба тръгва направо нагоре и се изхвърля над водата. По-едрите парчета се носят в дълбините с ярост, но "друсат" линията по-малко от по-ситните екземпляри. Характерно за рибата е и широкото размахване на главата, което има за цел да отхлаби за момент напрежението на линията и да ослаби болката. Изобщо при ваденето на пъстърва трябва да ни е ясно, че борбата може да продължи изненадващо дълго. Най-важното е през цялото време да не избързваме и да водим рибата с постоянно опъната линия и благоприятен ъгъл на пръта.

Понякога характерните два-три скока на пъстървата идват в момент на отчаяние, като последен опит за бягство, след което силата на съпротивата є видимо отпада. Непосредствено преди брега, особено ако той е по-стръмен, не бива да има никакво форсиране, защото често рибата се запъва надолу с главата зад някой камък и тогава се къса. С кепче или без него, но подведената към брега пъстърва трябва вече да се е предала, след като няколко пъти сме є давали въздух и тя без видима съпротива се е оставила да я плъзнем по повърхността.

Риболов на изкуствени примамки

Независимо от споровете по въпроса най-доброто за пъстървовия риболов си остават въртящите се блесни с обла лъжичка. Изглежда, вибрацията е много важна за разпалването на агресивността на рибата. Пъстървите особено в река стриктно охраняват територията си от натрапници и завоеватели. Често те атакуват блесната именно като акция на отбрана, а не като преследване на храна. Това обяснява изненадващата резултатност на блеснарството дори в дни, когато сме се издънили на всякаква стръв. Воблерите също не бива да се пренебрегнат, особено ако искаме да хванем риба с по-значителни размери. Подобно нещо при риболова с булдо няма, но там се разчита на вечерното гонене на летящи насекоми, на което пъстървата просто не може да устои. При зимния риболов освен туистери и мормишки се ползват и зимни блесни. Понякога една-две перли рибено масло на тройката са чудесен стимулатор, първо, защото рибата с охота яде хайвера на себеподобните си и, второ, защото миризмата на рибеното масло се усеща отдалеч.

Естествената храна на пъстървата

Заключение

Заради изискванията си към водите, които обитават, пъстървите ни канят на места с омайна хубост. Нагоре в планините, далеч от шума и суетата на нервния ни живот. Риболовът им най-често е свързан със значителни преходи в пресечена местност, а често и с безброй пресичания на руслото на потока. Шубраци, драки и бързеи с хлъзгави камъни правят от речния ни излет истинско приключение. И обратното – широката панорама на едно планинско езеро или язовир ни изпълват със спокойствие, което не можем да намерим никъде другаде. Вълшебен риболов. Несравнимо силен противник, при това зорък, бдителен и мълниеносен. Понякога след края на някоя изнурителна борба в речен вир оставаме без сили и без дъх и трябва да седнем, защото краката ни треперят от напрежението и вече не ни държат. Страхотни емоции, каквито може да има само в

схватката с достоен противник. С една дума казано, от всички наши рибешки бойци на пъстървата подобава да носи "черния пояс". Тя е красива, хармонична, но и с първичната сила на трениран боец. Интересното е, че самите американци през последните десетина години са най-големите почитатели на речната пъстърва, която там се внася от Европа. Откривайки нейната ненадминатата борбеност, сега те са зарибили половината си реки с нея за сметка на собствената си американка. Независимо от вродената си предпазливост обаче пъстървата както никоя друга риба илюстрира необходимостта от изкуствено поддържане на запасите. Ако няма редовно зарибяване, запасите на една река се стапят за година-две. Пъстървата просто показва, че при днешните техники и тактики в риболова водните обитатели нямат шанс, ако човекът не подпомага възстановителните сили на природата. Магически риболов, който за щастие у нас е много по-достъпен, отколкото в други страни. Защото природата ни е благосклонна – където и да живеете в България, на 150–200 км от вас непременно има пъстървова зона. Така че не отлагайте възможността за незабравима среща с пъстървата, тя е някъде там, в бистрата хладна вода, готова за схватка, която ще стане неотделима част от най-щастливите ви сънища.

Кулинарни качества

Още в началото да сме наясно – гледаната изкуствено пъстърва няма нищо общо с дивата си посестрима. Хванатата в река или езеро риба няма никакъв страничен привкус. Тя няма и рибен дъх, а лек сладко-кисел дъх на мъх и мокра папрат. Цветът на месото зависи както от киселинността на водата, така и от преобладаващата естествена храна. Той е или кремаво-бял, или розов като на сьомгата. Малките риби се пържат цели, като е по-добре да се топнат в рядко тесто като за палачинки, отколкото да се овалват в галета или брашно. По-големите риби могат да се пекат на скара, но е още по-хубаво направо върху дървесна жар. Най-едрите американки стават и за опушване над тлеещи стърготини от иглолистно дърво – смърч. Тогава месото им се превръща в деликатес като пушената сьомга. Хайверът на пъстървите е едър до 4 мм в диаметър на зрънцето. Суров, той е бледожълт, но след като узрее осолен, добива характерния червено-оранжев вид на сьомга хайвера, с който дели мегдан и като вълшебно предястие. Пъстървата си иска и достойно питие – едно пино-шардоне или траминер при всички случаи ще подчертаят специалния характер на събитието, защото независимо от индустриалното производство все още трапезите, върху които може да се появи хваната дива пъстърва, са истинска рядкост.

МОРСКА СЛУКА

Възможностите за спортен риболов в Черно море не могат да издържат на едно безпристрастно сравнение с вътрешните ни водоеми нито като размери на улова, нито като видово разнообразие на обектите. В повечето морски държави това сравнение почти винаги е в полза на морския риболов. Но понеже Черно море е от затворен тип, свързано със Световния океан само с посредничеството на Средиземно море през тесния Босфор, видовото разнообразие на нашето море поначало е силно ограничено. За целите на спортния риболов с въдица обаче се налага още едно допълнително намаление на видовете, защото има и такива, които не могат да бъдат обект на въдичарите.

Дебелоустно кафяво попче

Научно название - Neogobius platyrostris

Вид: **Морски риби**
Категория: **Морска слука**

Описание и особености

Достига до 20 см на дължина и тегло от 120 грама. Обитава главно северното ни крайбрежие, като предпочита чакълестото дъно. Горната му устна е видимо удебелена. Не навлиза в устията на реките.

Широкоглаво попче

Научно название - Neogobius cephalarges

Вид: Морски риби
Категория: Морска слука

Описание и особености

Това също е едро попче – на дължина достига до 25 см, а на тегло 100–150 грама. Характерно при него е, че предната половина на тялото е гола от люспи. Главата е голяма и заоблена. Придържа се към участъци с каменисто и чакълесто дъно. Среща се и в някои крайморски езера.

Стронгил

Научно название - Neogobius melanostomus

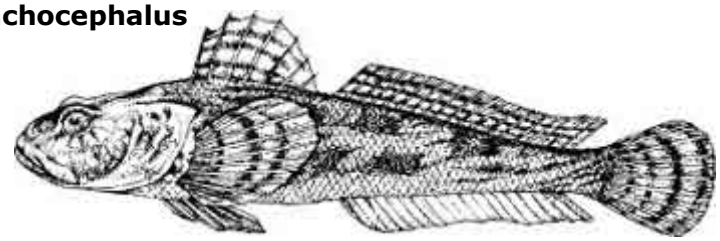
Вид: Морски риби
Категория: Морска слука

Описание и особености

На дължина достига 25 см, а на тегло 200 грама. Характерен белег за стронгила е наличието на тъмно кръгло петно в задния край на първата гръбна перка. Често това петно има и светъл кант като подложка. Обитава навсякъде по нашето крайбрежие, както и езера и устията на реки – Камчия, Ропотамо и Велека. Държи се на дълбочина до 20 метра, но през зимата слиза и на 60 метра дълбочина. Среща се на пясъчно и каменисто дъно. Храни се предимно с дребни мекотели и морски червеи.

Лихнус

Научно название - Mesogobius batrachocephalus

Вид: Морски риби
Категория: Морска слука

Описание и особености

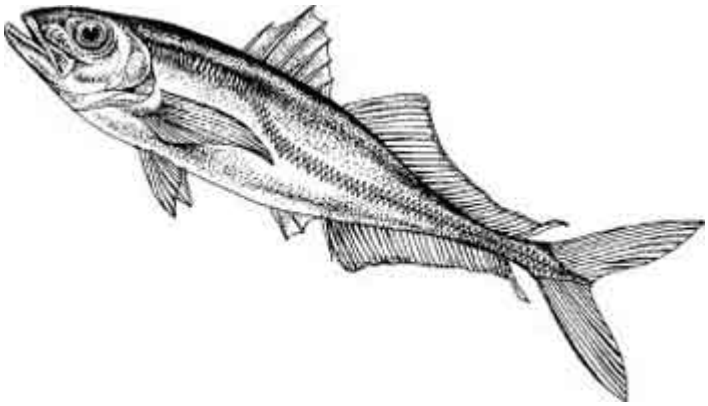
Това е флагманът на нашите попчета. На дължина достига до внушителните 35–40 см, а на тегло до 600 грама. Този истински морски "владика" предпочита пясъчно-каменистото дъно, но в близост до мидените полета. В реките навлиза много рядко. Основно се храни с миди и охлюви, но размерът на устата му е достатъчен и за дребни рибки – атерини, хамсии, попчета, барбуни. Попчетата са основен риболовен обект за морските въдичари. Причината е в тяхната многобройност и лакомия. Ловят се НА ДЪНО със среден клас телескоп и по-здрава макара, която трябва да е в морско антикорозионна изпълнение, ако искаме да ни служи дълго. Другият вариант е обикновена евтина втулкова макара, която ще прежалим след един-два сезона. Монтажът е с две куки, като първата се връзва под тежестта, а другата на около 40 см над нея. Основното влакно, "майката" на линията, както се казва по морето, може и да е по-дебело – 0,35, тъй като попчетата не се плашат от влакното. Поводите обаче не бива да са над 0,20. Куките са морски, бели от №7 до №4 и непременно с дълго стебло, защото попчетата се откачат много трудно от късите куки. Шпионка не се поставя, а за кълването се следи върхът на

пръта. Едрите попчета почти 100-процентово се самозасичат, затова е нужно след вибрацията на върха само да ковнем рязко с китката за всеки случай. Съпротивата е изразена само в началото, когато попчето се опитва с един "скок" да отърве кожата под някой камък или в някоя дупка. Ако това не стане, то си тръгва кротко "като поп" към нас. В случай, че не сме следили зорко и рибата се е хванала, без да разберем, попчето може и да се е завряло в укритие. Тук вече с последователни опъвания на линията с пръта трябва да го извадим, но това невинаги става. Така че засичането след кълването си е важно. НА ПЛУВКА телескопът ни може и да е по-лек, а основното влакно на линията 0,25. Плувките трябва да са едри, защото линията се утежнява сериозно. Най-често се монтират подвижни плувки. Куките отново са две или повече от същите номера, като първата е под последната сачма, а другите като на чепаре – нагоре. На плувка попчетата кълват доста силно и дори дребните изцяло я потапят. Няма никакви проблеми със засичането, с което не бива да се изчаква, защото тогава рибата може да нагълта много навътре и откачането є ще отнеме много време. Стръвта е морски четинест червей, скарида, месо от мида, рапан или парченце филе от вече хваната риба. В по-хладните сезони попчетата се ловят без проблем и на торни и земни червеи. Попчетата са почти без рибен дъх и имат бяло крехко месо с отличен вкус за пържене. Бира, повече и по-охладена.

Черноморски сафрид

Научно название - Trachurus mediterraneus ponticus

Вид: Морски риби
Категория: Черноморски сафрид

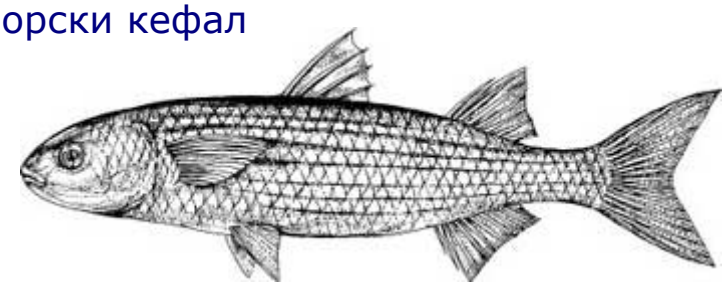

Описание и особености

Това е риба с характерен, познат на всички вид. Сребриста, с тъмнозеленикав синеещ се гръб. Без люспи, но с големи люспи в ясно очертаната странична линия. Голяма глава с уста с мощна челюст със ситни зъбки. На дължина най-често до 20 см и тегло 100 грама. В редки случаи и по-големи размери до 1 кг. Стадна пасажна риба. По-ситните се хранят със зоопланктон, а едрите с рибки – хамсийки и цаци. Сафридът е любим обект за любителски морски риболов. Най-атрактивен е начинът да се търси НА ЧЕПАРЕ, като типичният сезон за това удоволствие е август – октомври. Такъмът е телескоп между 4–6 метра дължина с чувствителен, но пъргав връх. Макарата поне среден клас и надеждност, защото замятанията и придърпването не са едно и две. Чепаретата са с по 8–10 куки и удължена като пилкер тежест в долния край. Дължината им е около 1,2 – 1,5 метра, майката е 0,20, а поводите са 0,10 – 0,15. Куките са от малките номера №9–№13 със ситни, обикновено светли перца. Лови се или от брега – най-добре от кей или издаден навътре в морето нос, или от лодка. И в двата случая техниката се усвоява за 10 минути дори от новаците. Замята се здраво навътре. С отворен бигел се изчаква потъването на чепарето и се започва придърпването му с пръта. Правят се паузи, след което придърпаното влакно се обира с макарата. Ударите на сафрида се усещат като прогресивно натежаване на линията. Ако обаче не ни се обади сафрид от десетина замятания – променяме сектора или изчакваме малко. Когато удари обаче, се действа стегнато и бързо, защото ятото може да ни отмине. В добър ден 4–5 кила могат да се извадят и само за два часа въртене. НА ЛЕКО СЪС СТРЪВ също се лови сафрид. Отново се действа с телескоп, но основното влакно може да е малко по-здраво, защото на стръвта ни може да се обади и друга, по-едра риба. Плувката най-често е дълго голямо перо, което отлично носи линията, а и се вижда добре дори при вълни. Куките са от №9 до №14. Стръвта е парченце от морски червей, скарида или торен червей. На месо от риба и мида уловът е по-слаб. Сафридът повлича добре,

засичането обаче трябва да е деликатно, защото устата му е крехка. Пресният сафрид е смятан за истински морски дар дори от професионалните рибари. Те не го пържат, а го пекат в тава на фурна. Памидовото червено вино е таман за тая работа.

Морски кефал

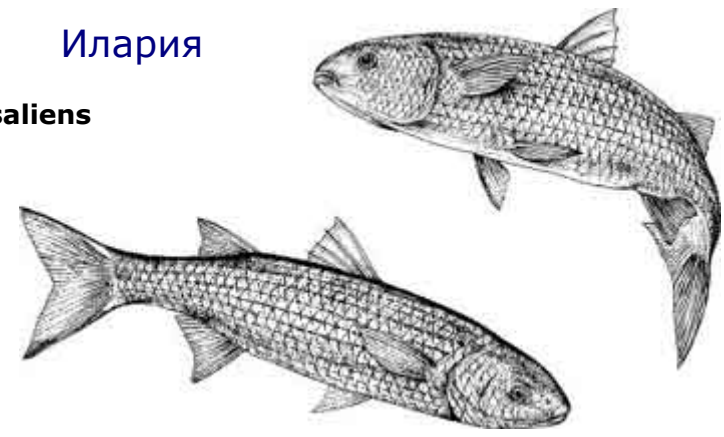
Научно название - Mugil cephalus
Местно название - **Морски кефал**

Вид: **Морски риби**
Категория: **Морска слука**

Описание и особености

Семейството на кефаловите риби, които се отличават с голяма глава, едри, хармонично подредени люспи, е представено в Черно море от един род с четири вида. Рибите – морски кефал, тънкоуст кефал, илария и платерина, са топлолюбиви, с изразен спад на активността през зимата. Понасят големи колебания в солеността на водата, поради което през лятото масово навлизат в устията на вливащите се в морето реки за охранване. Размножават се обаче в открито море. Най-голямата риба от тях е морският кефал. Достига до 65 см на дължина и тегло от 4–5 кг, но понякога и до 1 метър и 5–7 кг. Тялото му е странично сплескано, а към главата сплескването е отгоре и отдолу. Това придава леко змийски изглед на главата на рибата. Люспите са сребристи и едри, като покриват главата и хрилните капаци. Очите са големи. Стадна риба, която мигрира на големи пространства. Със спортна въдица се лови главно около и във устията на вливащите се в морето реки и канали. По нашето крайбрежие сезонът на кефала е от юли до октомври. Основният начин на риболов е на дъно. Такъмите обаче трябва да са здрави, най-добре – откровено шаранджийски. Поради дънната тиня в устията на каналите и реките линията е с долно неподвижно олово и две-три куки на интервали над него. Това се прави, за да не се зарови стръвта в тинята още при замятането. Основното влакно не бива да е слабо – все пак рибата е изключителен плувец, а и най-често е между 1,5 – 3 кг. Така че основното влакно трябва да издържа поне 1,5 – 2 килограма. Поводите обаче могат да са по-тънки с около една трета от него. Куките са от №8 до №3. При монтажа им често на повода им се слага и парченце корк, пак с цел да не легнат в тинята. Предпочитаната стръв за кефала е едрият морски червей, но може да се заметне и на рибка или дори на земен червей. Понякога едър кефал бие и на млечна царевица, но това става предимно в устията на реки с много шаран, покрай който и кефалът се научава на тази стръв. След замятането линията се изпъва, но шпионка не се поставя, поне приморските колеги я смятат за излишна. Ударът е рязък и силен. Върхът на пръта се навежда и задържа, а засичането се прави неведнага, а с пауза от секунда-две. Рибата е силна и борбена, така че авансът трябва да се регулира овреме. Линията се държи твърдо опъната и с пръта се гасят резките пориви на кефала. Възможен е и риболов на плувка, най-често подвижна. Тогава се слага само една кука. Много рядко се случва и кефал да се вади на блесна клатушка от големите номера. Това става предимно в морето, когато с блесна се замята за лефер, паламуд или лаврак. Морският кефал има бяло тлъсто месо с малко кости и направо си плаче за скара на дървени въглища.

Илария

Научно название - Liza (Mugil) saliens
Местно название - **Илария**

Вид: **Морски риби**
Категория: **Морска слука**

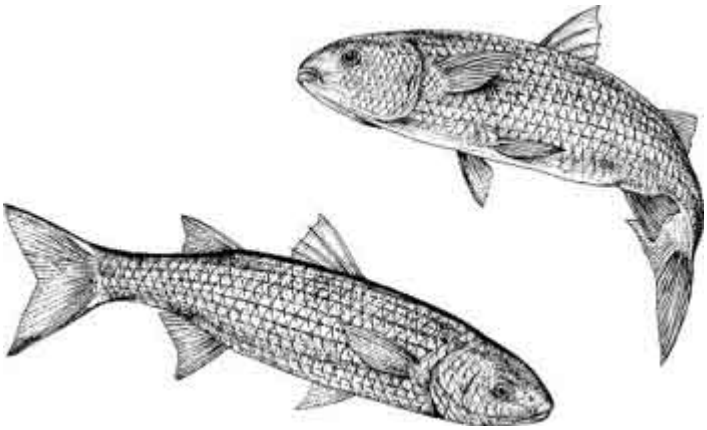
Описание и особености

Достига до 40 см на дължина и 800 грама тегло. Тялото и главата є са по-скоро високи, отколкото широки. Едри правилни люспи, характерни за кефаловите риби. Стадна, издържаща на сладки, полусолени и силносолени води. Като малка се храни с зоопланктон и дънни утайки – детрит, а после и с дребни дънни животинки, личинки и растителност.

Платерина

Научно название - Liza (Mugil) aurata
Местно название - **Платерина**

Вид: Морски риби
Категория: Морска слука

Описание и особености

Наподобява иларията, но е значително по-голяма. На дължина достига до 60 см, а на тегло до 3 кг. Също така в сравнение с иларията муцуната є е по-заоблена. И платерината, и иларията имат в задната част на хрилните капаци по едно характерно златисто петно. Платерината почти не навлиза в устията на реките. И двата вида се ловят често с въдица. Обикновено това става от кейове или буни. Навъртат се често и около устията на канали и в акваторията на пристанища. Не се плашат от шума и светлините – напротив, те дори ги привличат. През есента, когато се събират в многобройни пасажи, могат да се видят почти на повърхността. Ловят се на дъно като кефал, но с по-фина линия и по-ситни куки. На плувка обаче се вадят много по-често от кефала. Основното влакно в този случай е 0,22 – 0,24, а поводът с около една трета по-тънък. Куките са морски между №8–№12. Утежняването се прави с групирани сачми като при сладководен риболов. Най-ситната сачма балансира линията само на 15 см от долната кука. Втората кука се вързва поне на 30 см над тази сачма. Може да се замята и без плувка на рибе само с една сачма за потъването на стръвта. Това се прави главно от кейови стени в пристанищата и при дълбочина поне 4 метра. Предпочитаната стръв и в този случай е морският червей, от който може да се слагат и парченца. След него по привлекателност идва скаридата, а накрая много по-зле се представя и торният червей. Кълването като при повечето морски риби е рязко, с повличане на такъма. Засича се веднага с китката на ръката, но не силно. Ваденето си е като на кефалова риба, при това с по-нежна уста. Внимателен контрол, без прибързване. Вкусни риби, но с доста кости. Подходящи са главно за пържене. Макар и по-рядко, с въдица в Черно море може да се хване от лодка и калкан – Psetta maxima maeotica, на стръв малка рибка, лефер – Pomatomus saltatrix, и паламуд – Sarda sarda, на чепаре или блесна. Това обаче е истинско изключение, защото ценните видове в нашето море са обект на професионален риболов с мрежи. В този смисъл почти никой по крайбрежието не си позволява да се отнася любителски с въдица към нещо, което му осигурява прехрана. Изключение е и срещата с нашите акули, които напоследък са много наплашени и намалели. За щастие така е и със страшилището за пришелците въдичари по нашето море – морския дракон.

Морски дракон

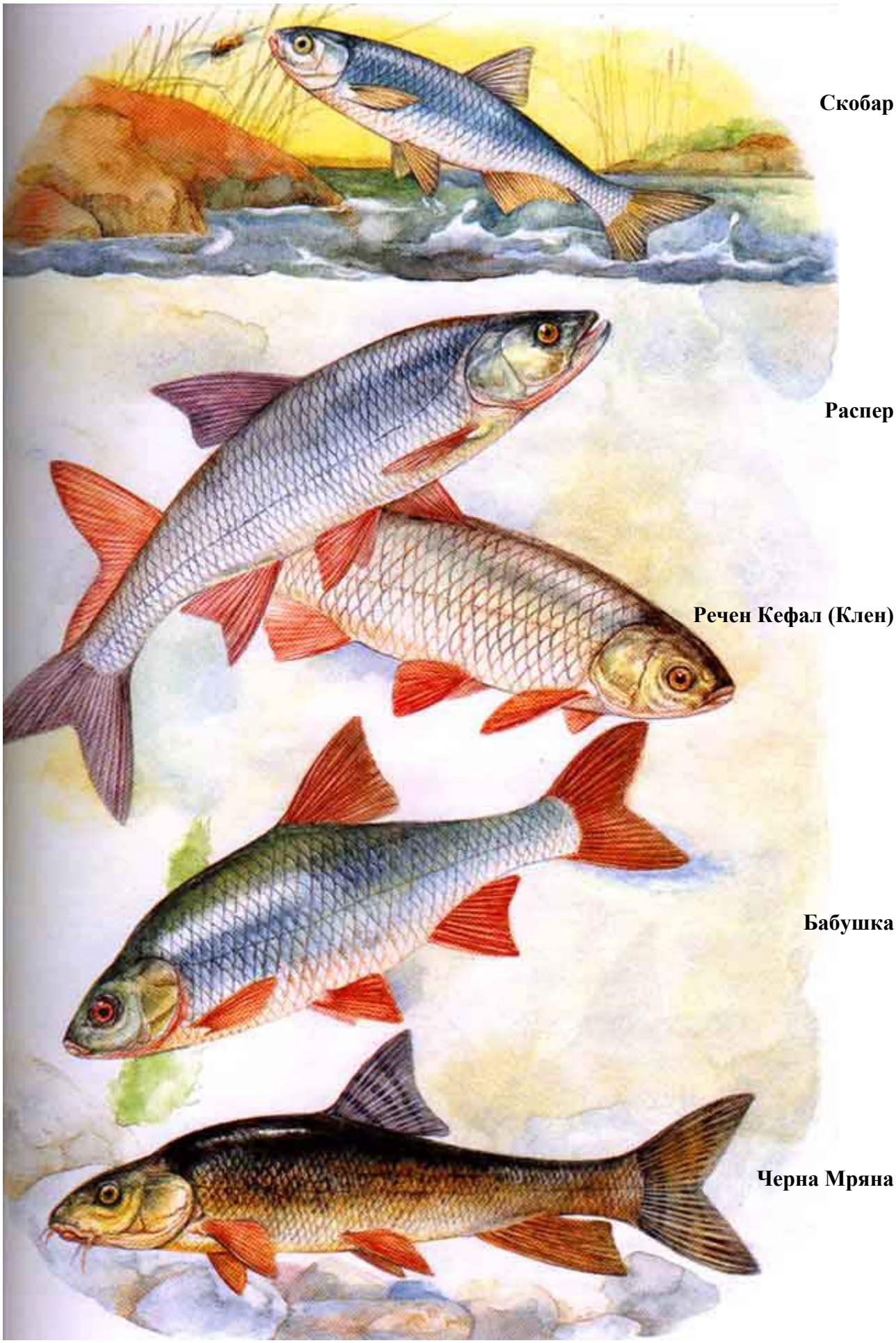
Научно название - Trachinus draco

Вид: Морски риби
Категория: Морска слука

Описание и особености

Все пак убождането му е болезнено, но не и смъртоносно. Рибата е клиновидно източена. Главата е сплескана странично, а муцуната е заоблена. Очите са големи и са разположени доста високо на челото, а не отстрани на главата. Окраската е зеленикаво-кафява или дори бледооранжева. Опасни са късата лъчиста гръбна перка и хрилното капаче, на което има остър шип. Те са свързани с отровни жлези, които предизвикват възпаление и силни болки при убождане. Рибата е дънна. Тя се зарива в пясъка и само очите и част от муцуната є са навън. Така напада от засада дребните рибки. Опасността е да се сгреши с попче и прибързано да се хване с ръка. Това е най-страшната риба в нашето море, но не е смъртоносна, което пак трябва да ни напомни приказката, че Господ е българин. И наистина, за разлика от други морета в нашето дори акулите стават за ядене, а самите те не са способни да ухапят когото и да било. Впрочем дори и драконът има бяло, вкусно и напълно годно за консумация месо. Рибарите по морето знаят тази кулинарна особеност на страшилището и често мезят с препържения си враг с памидово вино за Бог да прости.

Следва
картинна галерия на рибите
в нашите водоеми

Скобар

Распер

Речен Кефал (Клен)

Бабушка

Черна Мряна

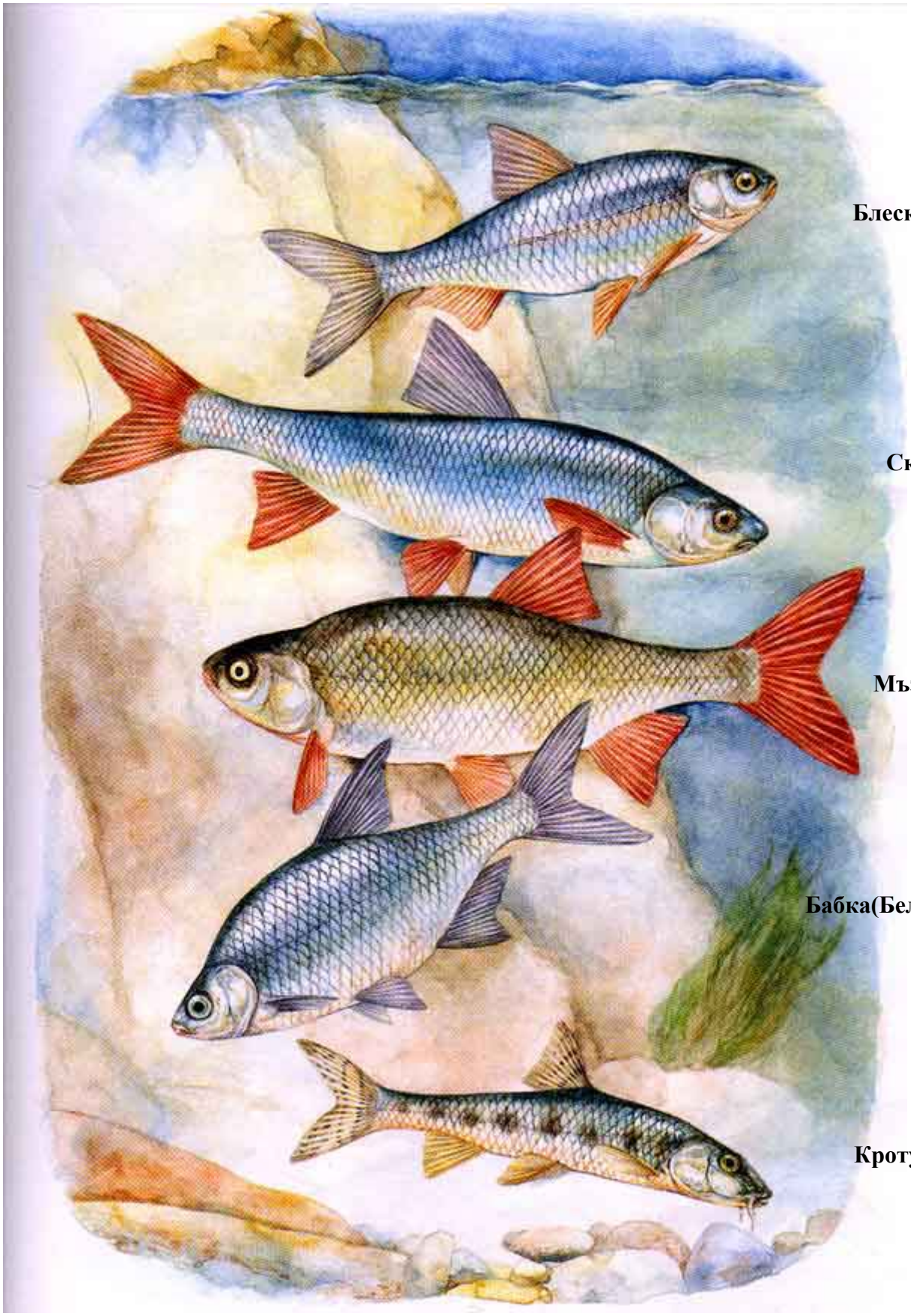
Огледален Шаран

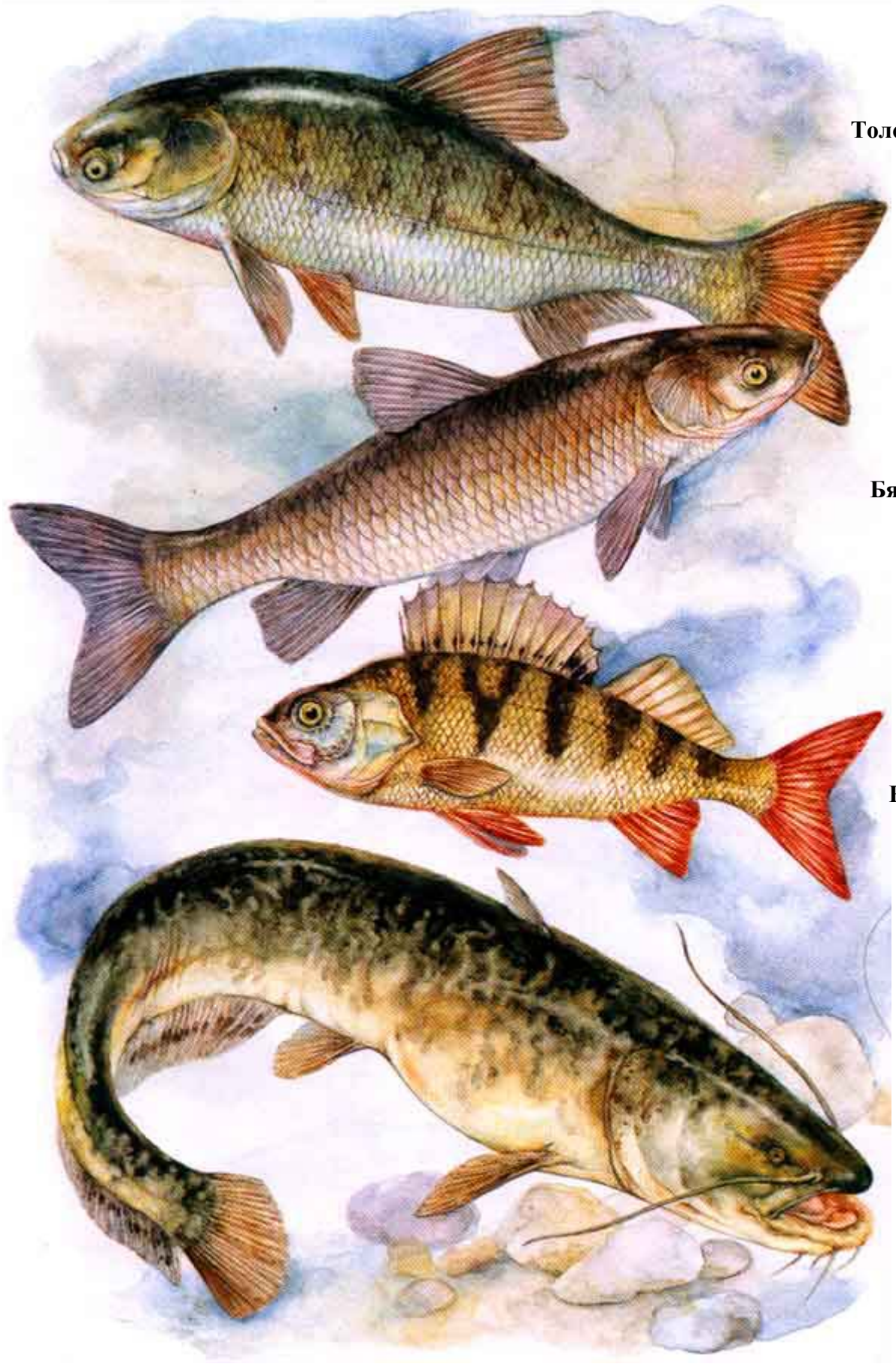
Див Шаран

Червеноперка

Лин

Платика

Блескавец
Скобар
Мъздуга
Бабка(Белица)
Кротушка

Толстулоп

Бяламур

Костур

Сом

Щука

Бяла риба

Каракуда

Морунаш

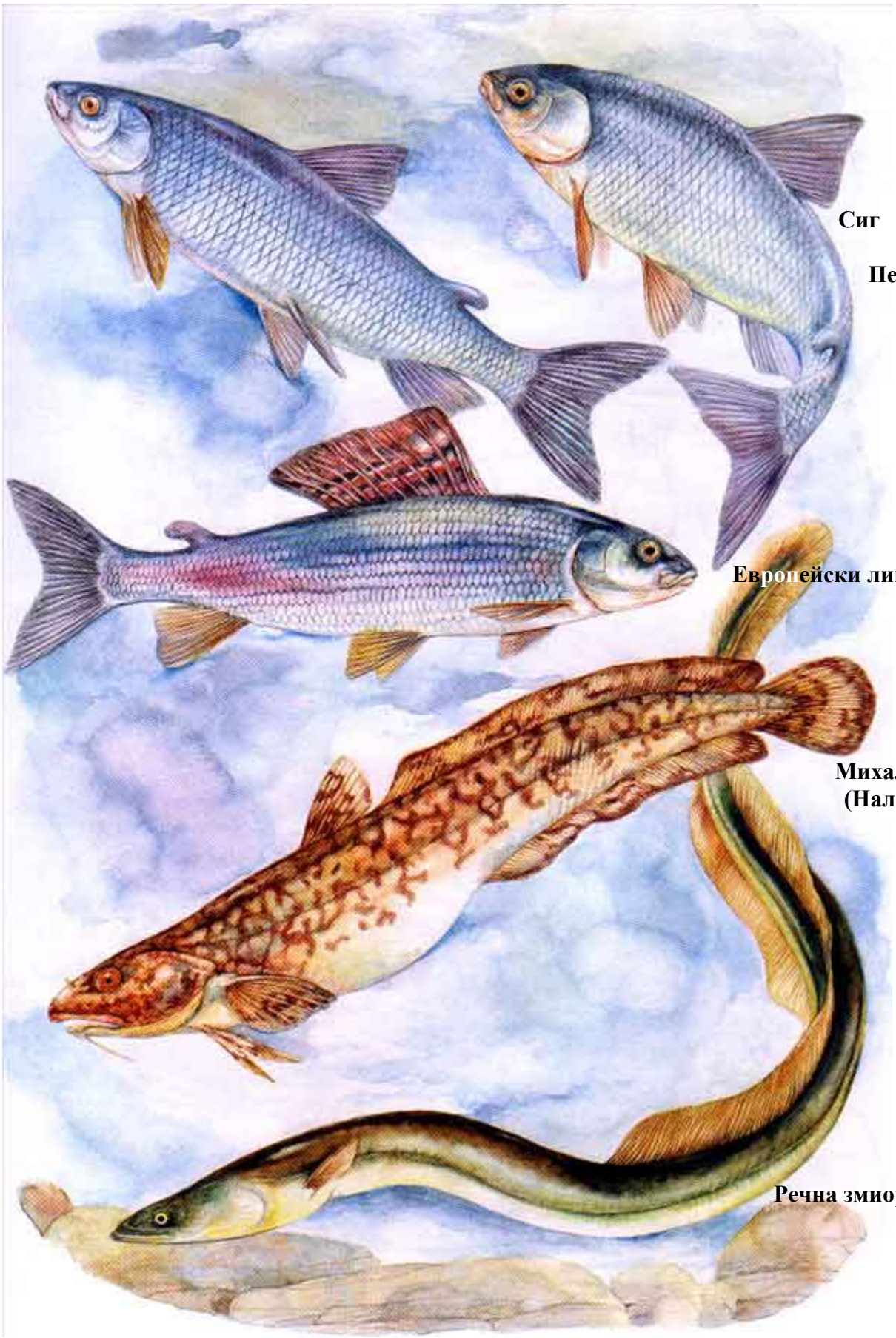

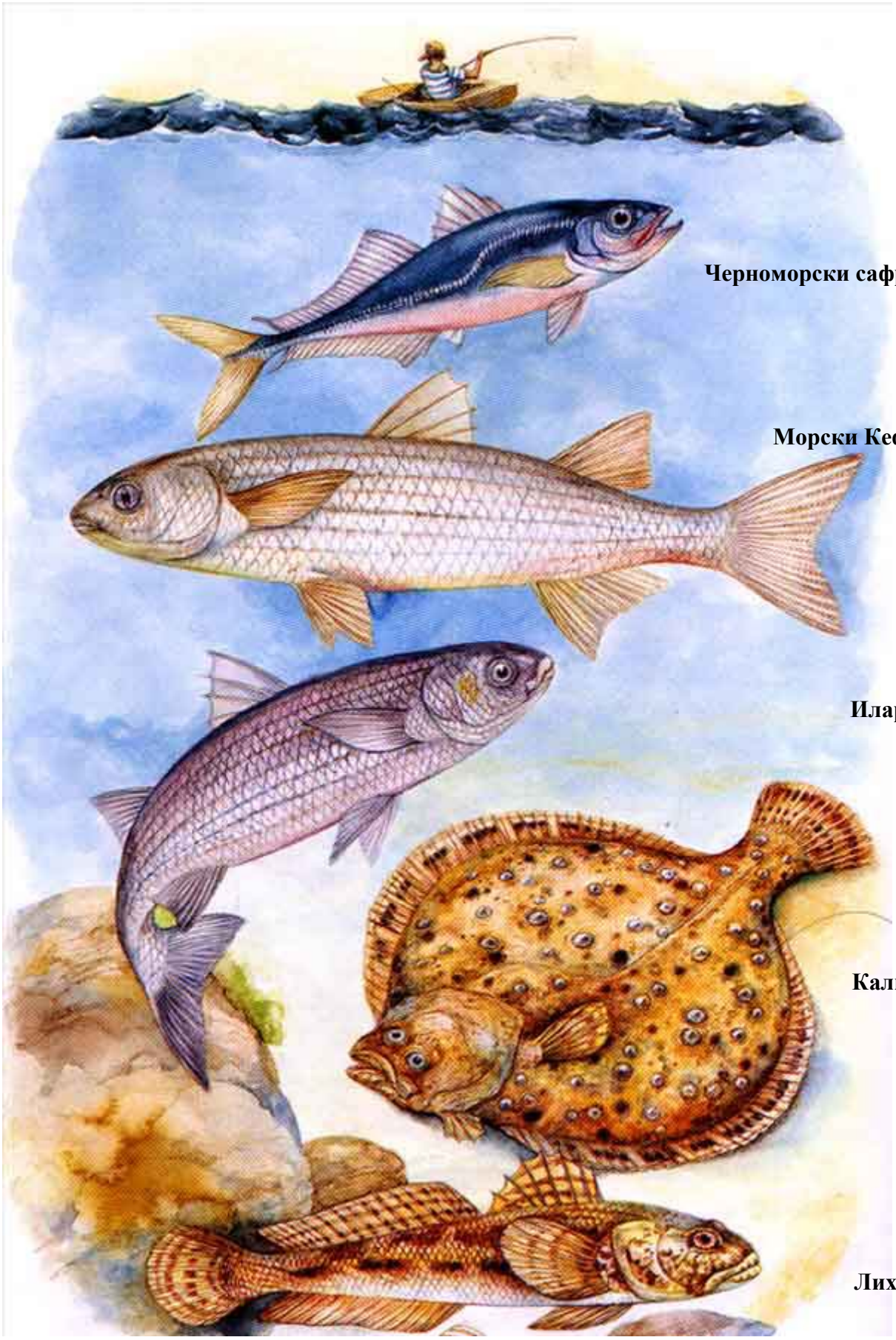
Дъгова(американска) пастърва

Речна(Балканска)пастърва

Сивен

Лешанка

Сиг
Пелед
Европейски липан
Михалца
(Налим)
Речна змиорка

Черноморски сафрид

Морски Кефал

Илария

Калкан

Лихнус

РЯДКА СЛУКА

В тази глава ще представим накратко няколко вида риби, които, макар и да са много различни, са обединени от това, че се хващат със спортна въдица изключително рядко.

Михалца - Lota lota

Сабица - Pelecus cultratus

Карагьоз - Alosa pontica pontica

Харип, блеч - Alosa caspia nordmani n/a

Пелед - Coregonus peled

Сиг, обикновен - Coregonus lavaretus

Семейство буфалови - Catostomidae n/a

Европейска речна змиорка - Anguilla anguilla

Чига - Acipenser ruthenus n/a

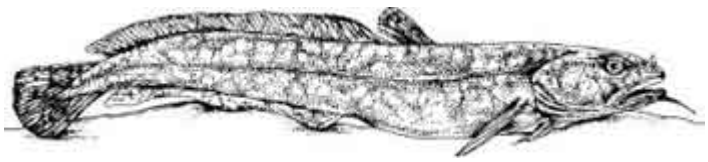
Виюн, змиорче - Misgurnus fossilis

Европейски (обикновен) липан n/a

Михалца

Научно название - Lota lota
Местно название - Михалца

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

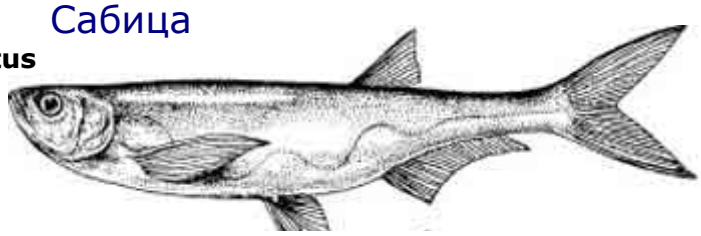

Описание и особености

Михалцата е една от редките обитателки на Дунав и долните течения на вливащите се в него реки – Огоста, Вит, Искър, Янтра, Осъм. Рибата принадлежи към семейство трескови и е известна повече с руското си название налим. Тялото є е с удължена форма, странично сплескано в опашната част. Главата е сплескана от горе на долу, зъбите са ситни и гъсти. Люспите са скрити в кожата под гъст слой слуз. Има две къси мустачета до ноздрите и един характерен за семейство трескови дълъг мустак под долната челюст. На дължина михалцата достига до 50–80 см, а на тегло до 15 кг. Храни се с животинска храна, а големите са типични хищници. Студенолюбива риба, която може да бъде хваната само през студени зимни и пролетни дни. Лови се най-често при подледен риболов или на дъно. Обикновено нагълтва дълбоко рибката за стръв

и се самозасича. В днешно време инцидентно се хваща в Дунав, поради изключителната си рядкост е вписана в Червената книга на България.

Сабица

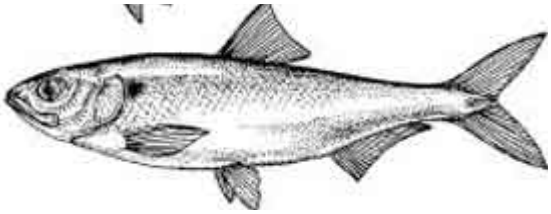
Научно название - Pelecus cultratus
Местно название – Сабица

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Тази сребриста риба също обитава Дунав, но е от семейство шаранови. Тялото є е саблевидно източено, откъдето идва и името є. Местните риболовци я наричат и калъч, което на турски пак означава сабя, голям нож. Характерен за сабицата е изразеният остър кил от долната страна, който започва под хрилете и завършва до опашната перка. Устата е малка, горна като на уклей. Характерна е и страничната є линия, която не е права, а плавно вълнообразно извита. Сабицата достига на дължина до 60 см, а на тегло до 2 кг. Най-често обаче се ловят парчета до 500 грама. Рибата е полупроходна. В нашия участък на Дунав тя идва през есента, зимата и пролетта. Лови се на чепаре, но с едра подвижна плувка. Най-добрата стръв е белият червей. Слагат се куки за морски риболов от №6–№8. Важно е да се знае, че стадата от сабица най-често застават в места с обратно на основното течение. С едно замятане на чепарето могат да се извадят няколко риби.

Карагьоз

Научно название - Alosa pontica pontica
Местно название - Карагьоз

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Карагьозът, или дунавската скумрия, е представител на семейство селдови. Това е типично проходна риба, която навлиза в Дунав и другите големи реки с отток в Черно море – Днепър, Днестър, Дон, само в период на размножаване. Обикновено миграцията започва в края на април и е най-силна през май. Размножаването є трае до края на юни. Тогава многобройни пасажи се движат нагоре по течението. Сребриста риба с голяма уста и лесно опадващи люспи. Стадата издават характерно пляскате и лесно се забелязват. На дължина достига до 40 см, а на тегло 600–700 грама. Може да се лови на чепаре с подвижна плувка и стръв като сабицата, но излиза и на малки – №0 – №1, въртящи се блесни. Рибата се задържа в повърхностните пластове, там се подава чепарето или се води блесната. Месото на карагьоза се цени високо, то е мазно и с вкус на типична морска риба.

Харип, блеч

Научно название - Alosa caspia nordmani

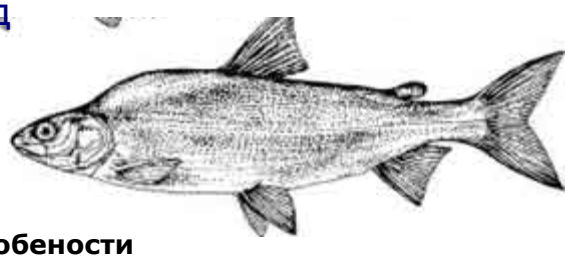
Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Тази риба също е от семейство селдови, поради което я наричат и малка дунавска скумрия. На дължина достига до 20 см, а на тегло до 120 грама. От карагьоза се отличава

и по размера, и по по-дългите гръдни перки. У нас се улавят единични екземпляри през април – май, главно на чепаре за карагьоз.

Пелед

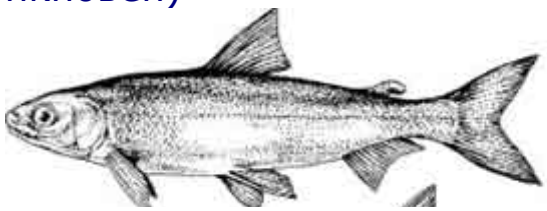
Научно название - Coregonus peled
Местно название - Пелед

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Пеледът е изкуствено разселена у нас риба от пъстървовото семейство. Студенолюбив вид от род корегонусови. У нас не се размножава по естествен път. Разселен е през 1970 година в яз. "Искър", яз. "Душанци", яз. "Доспат". Рибата има широко изгърбено тяло и мастна перка. На дължина достига до 40–50 см, а на тегло и до 4–5 кг. Храни се главно с планктон, но при недостиг на храна си "дояжда" и с личинки и червеи. Лови се главно на дъно с долно олово и чепаре със ситни куки – №8– №10, и тънък 0,16 повод. Понякога е добре да се монтира и хранилка, като за стръв се слагат ситни торни червеи или топче стиропор. През зимата много рядко е възможно да удари и на мормишка или хирономус. Страхотно розово и стегнато месо. Направо деликатесен вид. За съжаление през последните години запасите са изтощени без ново зарибяване

Сиг (обикновен)

Научно название - Coregonus lavaretus
Местно название – Сиг

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Тази риба също е от семейството на пъстървите, от рода на корегонусовите. От пеледа се отличава по по-източената форма на тялото. Има сравнително едри сребристи люспи, които я отдалечават от пъстървите, но има и мастна перка. Устата е малка и слаба. На дължина достига до 60 см, а на тегло 3–4 кг. У нас не се размножава естествено. Разселена е от бившия СССР чрез подвида чудски сиг. Все още може да се хване като пеледа в язовирите "Искър" и "Душанци", където имаше станция за изкуственото размножаване на тези риби. Силно студенолюбив вид, който се хваща подобно на пеледа.

Семейство буфалови

Научно название - Catostomidae
Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Това са северноамерикански риби, които силно наподобяват шарана, но имат по-бърз темп на растеж от него. Характерен за тях е шарановидният силует, изгърбеното тяло с едри люспи. Отличителният им белег е гръбната перка, която започва с висок лъч, след който височината на плавника рязко спада почти наполовина. У нас в процес на аклиматизация са три вида: големоусто буфало – Ictiobus cyprinellus, което достига до 120 см дължина и тегло от 45 кг; малкоусто буфало – Ictiobus bubalis, което достига 70 см дължина и тегло 18 кг, и черно буфало – Ictiobus niger, което достига 70 см на дължина и

10 кг на тегло. Рибите вече са улавяни у нас предимно в яз. "Тича" покрай шарана на дънни въдици на кюспе.

Европейска речна змиорка

Научно название - Anguilla anguilla
Местно название - Европейска речна змиорка

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Тази змиеподобна риба е голяма рядкост за нашите води. Това е прочутата змиорка, която отива чак до Саргасово море, за да хвърли хайвера си на 400 метра дълбочина и после умира. Рибата е от семейство змиорки. Женските достигат до 1,5 метра дължина и тегло 5 кг. Мъжките са значително по-малки. Рибата има силует на змия със следващ по тялото гръбен и анален плавник. Зад иначе рибешката си глава тя има само един чифт гръдни перки. Храни се с личинки, раци и рибки. Води предимно нощен живот, като през деня се крие в дупки. У нас навлиза от Беломорието по поречията на Места и Струма. Рядко се среща и в Дунав, Камчия, Велека и Ропотамо. От язовирите със сигурност е хващана в "Ивайловград". Има я е в "Овчарица", където се угояват внесени от Унгария и Франция малки змиорки. Нейните личинки с форма на върбов лист се отнасят от Саргасово море по топлото течение Гълфстрийм към брегoвете на Европа. В Черно море обаче навлизането им е огромна рядкост, вероятно заради силното течение в Босфора. Уловените у нас екземпляри са излезли предимно на дънна въдица, като размерите им са около метър.

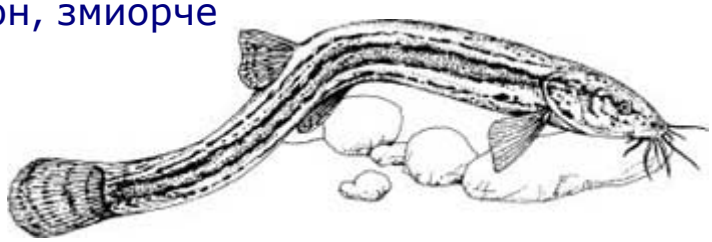
Чига

Научно название - Acipenser ruthenus
Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Риба от семейство есетрови, които са морски полупроходни и проходни риби. В наши води се срещат 2 рода с 6 вида. Най-прочута от тях и най-голяма – до 4–6 м дължина, е моруната – Huso huso. Чигата пък е най-малката от това прастаро семейство риби. У нас се среща само в Дунав, типична дънна риба, която обича каменисто и чакълесто дъно. На дължина достига до 70 см, а на тегло – 8 кг. Храни се с ларви, дребни мекотели и червеи. За съжаление вече се хваща много рядко на дънни въдици за бяла мряна в Дунав. Като всички есетрови с деликатесно чисто месо и ценен чер хайвер.

Виюн, змиорче

Научно название - Misgurnus fossilis
Местно название - Виюн

Вид: Сладководни риби
Категория: Рядка слука

Описание и особености

Риба от семейство виюнови, към които принадлежат гулешът - Noemacheilus barbatulus, и щипокът - Cobitis taenia. Виюнът е най-голямата риба от това доста многобройно семейство, което въдичарите познават като отлична жива стръв. Рибата е змиевидна, със ситни люспи и тъмни успоредни надлъжни ивици по кафеникавото тяло. В предната част на устата има десет мустачета, с които ровичка в тинята, за да търси

храна. На дължина достига 35см, а на тегло 150 грама. Смята се за отличен жив барометър, защото видимо става неспокойна преди промяна на времето. Лови се на торен червей, има бяло и нежно месо без никакъв тинест привкус.

ЖИВА СТРЪВ

В естественото "меню" на повечето наши риби присъства огромен брой малки организми. Някои от тях също живеят във водата, други падат инцидентно в нея, докато пълзят и летят, трети се оказват в реките след валежи, когато нивото им се повиши и те залеят част от брега или пък са повлечени от порои и потоци. Всеки въдичар трябва да има поне основни понятия за храненето на по-разпространените видови риби. Често обаче в два различни водоема има съществени разлики в хранителните предпочитания на рибите от един и същи вид. Така че най-добрата тактика е да се наблюдава стръвта, с която ловят местните колеги. Това е принципът, но той не изключва възможността да се търси друго решение и да се експериментира.

Брумбари

Най-често от тях се използва майският брумбар, и то като стръв за клен и пъстърва. Инцидентно, ако в близост до реката има картофени ниви, може да се пробва и на колорадски брумбар за речен кефал.

Гъсеници

Повечето гъсеници са добра стръв за речен риболов. Атакува ги предимно кленът, но други едри риби не им прощават. Главният начин да се лови с тях е на леко с плувка.

Жабчета

Малките жабчета са част от менюто на речния кефал. Той ги поема с по-голяма охота на дъно. В този случай монтажът е с подвижна тежест. Закачат се най-често за бутчето на едното краче. С по-едри жаби се храни и щуката, пък и сомът не се отказва от тях. Значи, ако ги има във вировете или водоемите, можем и ние да им ги поднесем.

Раци

Малките речни раци или опашката от тях имат славата на стръв за големи екземпляри. Донякъде те делят това почетно положение с поповото прасе. Едър клен и особено сом или бяла мряна са главните клиенти, които си поръчват от това "блюдо". Почти винаги се използват на тежко.

БЯЛ ЧЕРВЕЙ

Може би най-употребяваната стръв в риболова е белият червей. Той е личинката на муха. Смята се, че най-едрите бели червеи се получават от голямата синя муха, наричана още месарка. Днес повечето въдичари купуват готова стръв от магазините за риболовни принадлежности. Белият червей е толкова търсен, че се отглежда по промишлен начин във вани с физиологичен разтвор. Предлага се в натурален млечнобял цвят, но има и изкуствено оцветен в червено и жълто. Сигурният начин за съхранението му е в хладилник, но не в камерата, а в нормалното отделение. На бял червей могат да се ловят почти всички видове от нашите риби: уклей, червеноперка, речен кефал, скобар, бабушка, платика, черна мряна, пъстърва, морунаш, каракуда, шаран, костур, белица и други. Предпочитаната техника за поднасянето му е линията на леко, но може да бъде ползван с успех и на дъно, особено с монтаж на чепаре. Поставя се на куката по два начина – единично или на грозд. По първия начин червеят се нанизва внимателно с върха на куката, като се пробожда малко под средата, но откъм тънкия му край. След това върхът на куката внимателно се прокарва към дебелия му край. При нанизването на грозд се поставят три и повече червея, нанизани напречно. При топло

време белият червей бързо започва да се превръща в какавида. Тя е с по-тъмен кафяв цвят, твърда е и не се движи. Много въдичари направо изхвърлят какавидите, без да си дават сметка, че и те са добра стръв. В западните риболовни школи названието им е кастери и ги смятат за важна съставка на захранките и подхранките дори в състезателния риболов. Все пак предимството на белия червей пред кастерите е в това, че той е подвижен и запазва дълго време това си качество и на куката под водата. Лятно време кутийката с белия червей не бива да се оставя на слънце. Най-добре е да я сложим някъде в краката си на сянка и по възможност във влажен пясък. Някои колеги носят охладения бял червей в кутии от стиропор. Те са отличен изолатор и запазват стръвта свежа дори при неколкодневен излет.

Кастер

ДЪРВОЯДИ

Те наподобяват белия червей като стръв, но нямат нищо общо с личинките на мухата. Значително по-едри са и по-дебели от белия червей. Особено при речен риболов са отлична стръв за кефал, скобар, черна мряна и пъстърва.

ЛИЧИНКИ НА РЕПЕЙНИЯ МОЛЕЦ

Живеят в стеблото на репея, също приличат на белия червей. Това е трудна за събиране стръв, която обаче си струва усилията. Добри резултати при речен риболов на клен, скобар, черна мряна и при платика.

КЕСТЕНОВ ЧЕРВЕЙ

Популярна местна стръв в долното поречие на Струма. Също по-едър червей от белия. Добре стои на куката. Отлична есенна стръв за скобар, речен кефал и черна мряна.

ТОРЕН ЧЕРВЕЙ

Наричан е още червен червей. Заедно с белия е най-употребяваната у нас стръв. Живее в оборския тор. Отлична стръв, защото, освен че остава жизнен задълго на куката, е пълен с ароматен сок, който при набождането му допълнително примамва рибата. Употребява се както при речен, така и при риболов в стоящи води. Отлична стръв за кротушка, червеноперка, бабушка, черна мряна, лин, каракуда, шаран, речен кефал, морунаш, пъстърва, костур. По-слаби резултати при скобар, платика и едър уклей. Продава се в няколко размера – дребен, среден и едър, според големината на рибите, които ще се гонят. Съхранява се в пакетчета от хартия с малко тор, които се завиват с вестник и се слагат в нормалното отделение на хладилника. Те трябва периодично да се мокрят. Още по-добре е торният червей да се пази в буркан с надупчена капачка. Употребява се и с линия на леко, но по-добра работа върши, когато е поднесен на тежко – на чепаре или направо на дъното. Най-важното качество за тази стръв е да бъде пресна, защото от това зависи жизнеността на куката. Нанизва се или единично с малка провиснала опашка от куката, или на грозд от няколко прободени напречно червея, от които един може да е нанизан, за да прикрие жилото на куката.

ЗЕМЕН ЧЕРВЕЙ

Обикновено е с размер около 4 – 5 сантиметра и живее в обработвани градински почви. Червен или малко сивкав на цвят. У нас не се продава, така че всеки си го копае сам. Съхранява се в буркан с надупчена капачка с малко пръст, към която се добавя и пясък. Пресният земен червей не е така жилав като торния и по-лесно се

къса. Изненадващо добра стръв е при речен риболов, на полутежко, особено в леко размътени води след дъжд. В такива дни потоците често влачат към реките земни червеи и тези моменти не бива да се пропускат. Добра стръв за речен кефал, едра черна мряна, бяла мряна и изненадващо добра за балканска пъстърва. В затворени водоеми земният червей не е толкова добра стръв, но може да бъде част от вашата подхранка. Нанизва се внимателно поединично и много по-рядко на грозд.

ДЪЖДОВЕН ЧЕРВЕЙ

Дъждовните червеи са големи създания, често с дължина 10–15 сантиметра. Живеят в дупки в затревените площи. След по-силен дъжд излизат и се разпълзяват. Тогава се ловят най-лесно в парковете с асфалтови алеи, които граничат с тревни площи. Веднъж попаднали на асфалта, тези иначе доста бързи твари вече нямат възможост да се закопаят в рохкавата пръст. По принцип те се разпълзяват през нощта, така че най-лесно се събират рано сутрин. Запазват се в буркан с рохкава влажна пръст, която обаче не бива обилно да се мокри. Като се знаят размерите на този природен кренвирш, е ясно, че мющериите му трябва да се очакват сред по-едрите видове риби. На дъждовен червей може да дойде сом, "пълнолетен" шаран, бяла мряна, а понякога щука, бяла риба и едър костур. Все пак трябва да се каже, че дъждовният червей не е толкова добра стръв, че да тръгнем на риба само с него.

ПАПУРОВ ЧЕРВЕЙ

Живее в основата на стеблото на това блатно растение. Събира се, като се изскубва папур от тинята и след това се вадят червеите. У нас е малко популярен, но френската риболовна школа го смята за изключителен рибешки деликатес. Подходящ е за риболов на платика, лин, черна мряна, каракуда и шаран. Както се вижда – главно за риби, които обитават придънния слой на водоема.

МОРСКИ ЧЕРВЕЙ

Морският червей всъщност се различава значително от досега изброените видове. Той прилича много повече на стоножка, защото има четинести израстъци на всяко прешленче, от които е съставен. В предната си част има чифт щипковидни челюсти, които не могат да пробият човешката кожа. Живее в тинести участъци, предимно около устията на вливащите се в морето реки. Събира се, като с лопата се извади тиня от такива места и се изнесе на брега, за да се провери внимателно. Събраните червеи се съхраняват във влажна памучна кърпа с морски пясък. Може да се запазят и до седмица в долното отделение на хладилник, но трябва периодично да се овлажняват. Добра стръв за илария, платерина, кефал и дори за лефер и лаврак

МАМАРЦИ

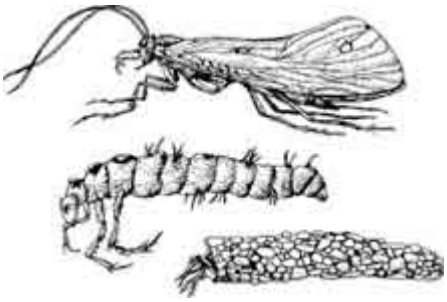
Това са малки животинки, които трябва да се търсят под речните камъни. Когато те се извадят и обърнат, мамарците се разщъкват насам-натам, за да се укрият в къщичките си от слепени камъчета и водорасли. Някои приличат на рачета, имат тъмен гръб и жълтеникаво коремче. Други са като червейчета и са сивкави или най-често зелени на цвят. Това е т. нар. зеленка. Всички мамарци са страхотна стръв за всяка речна риба. Събирането им отнема време, но резултатът след това оправдава усилията. В дни, когато на нищо не пипа, мамарците са сигурна стръв. С тях се лови черна мряна, скобар и пъстърва. Наловените в река мамарци имат огромен успех и в затворени водоеми, в които животинките не се срещат. Единственият недостатък на тази стръв е нейната нетрайност и лесното сваляне от куката.

ТИНЯВЕЦ (ЕДНОДНЕВКА)

Това е ларвата на летящото насекомо еднодневка. Живее в речната тиня и в крайбрежните пясъци. Коремчето на тинявеца е светложълто или жълтеникаво, а гръбчето – кафеникаво. Формата му е вретеновидна. Когато разровите пясъка или тинята, той изскача. Плува най-често встрани педя-две и пак се опитва да се зарови. Това време е достатъчно, за да го спипате. Ако е голям, се слага сам на куката, ако е дребен – по два "за компания". Ниже се откъм главата, като опашката с плавничето му се оставя свободна. Това е стръв, която може отново да изкуши и най-недоверчивата пъстърва.

Става също и за балканска мряна, но все пак по-добре да го пуснем там, където очакваме удар от пъстърва.

РУЧЕЙНИК

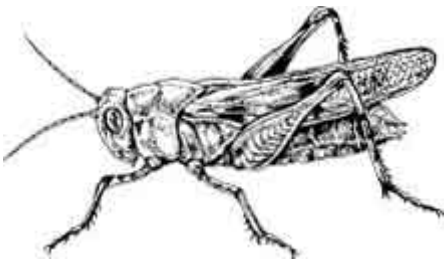
Това също е личинка на летящо насекомо. Живее само в реки и потоци с чиста и прохладна вода. Търси се също по подводната част на камъни, коренища и потопени или паднали във водата дървета. Открива се лесно по характерната тръбичка от слепени камъчета, песъчинки и растителни парченца. Запазва се във влажна памучна кърпа на хладно. Продава се и в някои магазини. Това е предпочитаната естествена храна на балканската пъстърва. Става и за черна мряна. На куката се поставя, след като внимателно е изтеглен от тръбичката си. Ударът на пъстървата на ручейник е решителен и стремителен. Трябва да се засича бързо, защото ручейникът е крехка стръв.

ПИЯВИЦИ

Те също се търсят под камъните или в близките, заливани от реката пространства. За риболов стават предимно едрите и черни пиявици, които също можем да намерим в магазините за такъми. Пиявиците се съхраняват в буркан с вода. Не бива обаче да им се сипва направо от чешмата заради хлорирането. Това правило важи и за ручейниците и другите видове жива стръв. Водата се оставя в открит съд за около два часа и след това вече може да се използва. Пиявиците са страхотна стръв за едър клен. Нанизват се на куката на около 1 сантиметър откъм смукалото, като жилото и контрата се оставят навън. Така закачената пиявица ще може дълго да плува из вировете и бързеите, примамвайки с движенията си речния кефал. Пиявицата е жилава стръв и не може да бъда свалена лесно от куката. Освен това тя е и обемиста, едра стръв. Ето защо със засичането се изчаква малко. Така рибата има време да я нагълта добре. Често с една пиявица се вадят и по три клена, стига да се засича навреме и пиявицата да не е наранена много.

СКАКАЛЕЦ

На скакалец налита предимно речен кефал на леко. Улавя се лесно в ливади и треволяци. Най-добре сутрин рано, преди росата да се е вдигнала. Тогава скакалците са по-бавно подвижни. Съхраняват се в буркан с надупчена капачка с малко люцерна или детелина вътре. Има два начина за построяване на линията – с плувка с незначително утежнение и без плувка, когато скакалецът се пуска без тежест по течението на реката. На скакалец излизат също едри черни мрени, бабушки и, разбира се, пъстърва. Нанизването става откъм главата, като жилото се скрива в коремчето на насекомото.

ЧЕРЕН ЩУРЕЦ

Щурците живеят в дупки в тревата. Те се откриват лесно, защото около входа на дупката е утъпкано. Взима се стрък трева, по-точно тревно стъбло. С него се бърка в дупката и се върти насам-натам. Щурците се дразнят от това посегателство и не след дълго излизат, за да видят натрапника. Тогава лесно се ловят, защото скачат много по-тромаво от скакалците. Изключителна стръв за речен кефал в стоящи и течащи води. Все пак в един речен вир успехът е по-сигурен. Тлъстият лъскав щурец е изкушение, на което

удрят без помайване и едри, иначе предпазливи кленове, а защо не и някоя баята балканска пъстърва. Нанизва се като скакалеца, като и техниката на поднасяне е същата. Възможна е и работа в бързей с по-голямо утежнение от групирани сачми.

ПЧЕЛА

Също чудесна лятна стръв за речен кефал и пъстърва. Монтажът е като при скакалеца и нанизването става откъм главата. Жилото може предварително да се извади с навлажнена сгъната носна кърпа.

ТЪРТЕЙ

Още по-апетитна стръв от пчелата, защото е по-дебел. На всичкото отгоре няма и жило.

СВЕТУЛКА

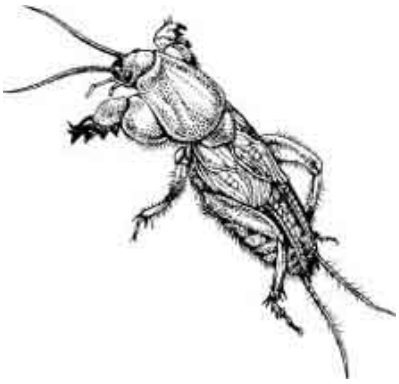
Това е насекомо с гладки кафяви капаци на крилцата и с оранжево коремче. Тя е добра стръв за речна риба. Кефали и едри черни мрени не є прощават. Възможна е и атака от пъстърва.

МРАВКА

Мравките са отлична стръв за уклей и червеноперка както в река, така и в стоящи води. Запазват се лесно в буркан с влажна люцерна или детелина. Трабва обаче да знаем, че едрите горски мравки са защитен вид от закона и те не бива да се събират от мравуняците. Мравката е жилава стръв, която живее и се движи дълго на куката. Тя има силна миризма, която също привлича дребосъка като магнит. С една мравка често се хващат по няколко риби. Отлична стръв за горещите летни дни. Мравешките яйца също стават за стръв, но са по-добри като съставка на подхранката.

ПОПОВО ПРАСЕ

Това насекомо по принцип живее в земята. Около зеленчуковите градини и стари, прегорели торища. В брачния си период обаче поповите прасета летят. Тогава могат да бъдат събрани без копане, на асфалта около светещи лампи в паркове или по селски площади и стадиони. Поповите прасета се съхраняват поотделно, защото иначе водят люти битки и се унищожават. Табиетлиите, които са наясно с качествата на тази стръв, си правят специални кутии. Това са дървени парчета с квадратно сечение със страна 10 сантиметра. В тях в три реда се пробиват отвори с бургия 12– 14 мм в диаметър, която стига на 1 см от дъното. Капакът е от плъзващ се в жлебове шперплат. Така прасетата се зареждат като в пълнител за автомат, като капакът се придвижва до следващата дупка, докато кутията се напълни. При риболов прасетата се вадят едно по едно. Това е забележителна стръв за едри риби. На поповото прасе не може да устои нито клен с вече пораснали внуци, нито сом, едра бяла мряна и дори "пенсиониран" шаран. Най-често деликатесът се хвърля на тежко, но до речни подмоли при отвесни скали може и да се пусне на леко, дори и като скакалец – без плувка и утежнение.

Малки рибки

Това е главната храна на хищните видове риби въпреки, че в някои водоеми и едрите шарани не ги отбягват.

RHODEUS SERICEUS	ГОРЧИВКА,ВИОЛЕТКА,ПОПАДИЙКА
GOBIO GOBIO	КРОТУШКА
COBITIS TAENIA	ЩИПОК
PHOXINUS PHOXINUS	ЛЕШАНКА
ALBURNUS ALBURNUS	УКЛЕЙ
RUTILUS RUTILUS	БАБУШКА
CARASSIUS CARASSIUS	КАРАКУДА
PSEUDORASBORA PARVA	ПСЕУДОРАЗБОРА

ГОРЧИВКА,
ВИОЛЕТКА,
ПОПАДИЙКА–RHODEUS SERICEUS AMARUS

Дребна рибка, която достига рядко над 5 сантиметра дължина. Живее в крайбрежната растителност в стоящи и бавно течащи води. Лови се с рачило и кепче със ситна мрежа. Отлична стръв за бяла риба и речен кефал на плувка. Поради гърбавата си форма живее дълго на куката, като постоянно обикаля. Може да се използва и при търсенето на по-едър костур. Няма бодли, което я прави любима плячка на хищниците.

КРОТУШКА – GOBIO GOBIO

Добра стръв за речен кефал, щука и по-малък сом на плувка. Лови се с рачило или с фина линия на леко. Замятането на тежко є позволява да легне на дъното и да се укрие. На кротушката, която също няма бодли, се лови най-често шаран, който е свикнал да се храни с малки рибки.

ЩИПОК – COBITIS TAENIA

Това е най-издръжливата малка рибка на куката. Лови се в канали с рачило или кепче. Изключителна стръв за едър клен и костур. Особено през есента, когато другите дребни рибки вече не могат да бъдат хванати. С нея също се работи само на плувка.

ЛЕШАНКА – PHOXINUS PHOXINUS

Нарича се още и циганка поради пъстрите ярки цветни петна. Живее в горните течения на реките. Може да се каже, че това е естествената рибна храна на пъстървата. Лови се главно с кепче около големите камъни. Отлична стръв за пъстърва и речен кефал, която не си струва да бъде хабена за костур.

УКЛЕЙ – ALBURNUS ALBURNUS

Малките уклейчета могат да се ловят с рачило, а по-големите и с цапало. Любим "сандвич" за бялата риба, сома, щуката и распера. Може да се замята на плувка и на дъно. Използва се и само опашка от уклей или мъртва рибка. Поради лесното си улавяне може да се пуска и за костур.

БАБУШКА – RUTILUS RUTILUS

С малка червеноперка най-добре се лови сом и щука. Става също и за бяла риба. Може да се използва за дънен риболов и на плувка.

КАРАКУДА – CARASSIUS CARASSIUS

Класическа, често използвана стръв за щука у нас е дребната каракудка. Тя живее дълго на куката и това се смята за главното є предимство. Освен това каракудата е пословична със способността си да живее дълго в бидони, легени и други съдове, в които може да се запази за зимата. Щуката наистина я атакува, но предимно във водоеми, в които се среща естествено. В този смисъл не бива да є приписваме качества на задължителна стръв за щука.

ПСЕУДОРАЗБОРА – PSEUDORASBORA PARVA

Това е сравнително нова сребриста рибка в нашите водоеми. Достига до 6–7 см дължина с продълговато тяло, покрито с необичайно едри люспи. Добра стръв за клен, костур и бяла риба.

ПОПОВИ ЛЪЖИЧКИ

Нежна, но любима лятна стръв на речния кефал. Не издържат дълго на куката, както и на далечно рязко замятане. Затова са добри при речния риболов с пускане по течението.

НЕЖИВА ЕСТЕСТВЕНА СТРЪВ

Неживата стръв с естествен произход включва най-различни компоненти и продукти. Основната є отлика от изкуствените примамки е в това, че стръвта винаги има хранителна стойност, т.е. тя може да се яде.

СТРЪВ ОТ ЖИВОТИНСКИ ПРОИЗХОД

ЧЕРЕН ДРОБ

Суровият животински черен дроб е типична зимна стръв за речен кефал. Той се използва в късната есен, зимата и ранната пролет. Дробът се реже на ивици, наподобяващи пиявица. На черен дроб е възможно да се лови и костур, но с по-малък успех. Някои европейски риболовни школи го препоръчват и за сомски риболов в по-топлите годишни сезони, като дори съветват да се използва вмирисан. От гледна точка на въдичаря това е неприятно, но рибите често се хранят с такива неща, които не са по вкуса на хората.

ДАЛАК

Стръв, която се употребява като черния дроб. И в двата случая имаме богато кръвоснабдени органи, които привличат хищника и с миризмата на кръвта. Никак не е случаен фактът, че край отходните канали на кланиците например по Дунав се намират едни от най-добрите места за риболов.

КАШКАВАЛ

Това е класическа и изпитана стръв за бяла мряна. По-добър е кашкавалът тип "Витоша", защото е по-жилав и стои по-здраво на куката. От него се режат кубчета със страна около 2 2,5 сантиметра. Ръбовете им може леко да се заоблят, за да са по-удобни за поемане от дунавската мряна. Типична стръв за дънен риболов с голямо плоско олово, което да противостои на силното речно течение. Вместо кашкавал е възможна и употребата на пушено сирене по същия начин.

СЛАНИНА

По-твърдата солена сланина е отлична стръв за едър уклей в студеното време на годината, особено в ранна пролет. От сланината се изрязва кожата, а след това се реже ивица, тънка 4 мм. Тя се нарязва на също толкова широки лентички, от които се отделят с нож едно по едно кубчета със страна около 4 мм. Подава се на плувка на по-голяма дълбочина.

ХАЙВЕР

Едрият червен хайвер от сьомговите видове риби е направо убийствена стръв за балканската и дъговата пъстърва. Според правилата на спортния риболов у нас обаче той си остана забранена за употреба стръв. Дори и когато след дългогодишната задължителна употреба само на изкуствени примамки отново бе разрешен риболовът на пъстърва на естествена стръв. Консервираните червени зърна от сьомга-хайвера се съхраняват добре в най-ниската част на хладилника. На куката се слагат по едно или две зърна, които могат да се заметнат и на леко, и на тежко, но с малко олово. Пъстървата просто не може да устои на хайвера, особено в първите няколко седмици след размножителната є забрана, която изтича в края на януари. Тук се спираме на хайвера като стръв и поради обстоятелството, че вече се предлагат и доста сполучливи изкуствени имитации на това рибешко лакомство. По външен вид и по аромат те не се различават много от естествения хайвер, но употребата им не може да бъде санкционирана, защото са напълно изкуствени примамки. Едно шишенце с 60 зърна струва към 4 германски марки. В добрите магазини за принадлежности вече редовно може да намерим от тази стръв. Съществува и наше родно решение на казуса за червен

хайвер. За целта могат да се използват кръгли перли рибено масло, витамин А, жълти и по-едри от "Геритамин" и от други подходящи по размер и форма медикаменти. Използването им е напълно в рамките на правилата на спортния риболов. За всеки случай обаче е добре да носим по време на излет и оригиналната опаковка от изкуствения хайвер или медикаментите. Това ще ни спести време, нерви и неприятности при среща с горския.

ПРОТЕИНОВИ ТОПЧЕТА

Настъплението на тази нова стръв на основата на животински компоненти, като казеин, лакталбумин, яйчен албумин, започна преди около десетина години. Протеиновите топчета се произвеждат в много модификации, които се различават по цвят и вложените допълнителни ароматизатори. Най-често плодови ванилия, ягода, банан, ябълка, но и месни на раци, миди, на насекоми. Монтажът на протеиновите топчета не става директно на куката, а близо на 3 4 см от нея на отделен тънък конец, тип изкуствен косъм. Така подозрителността на големите и видели две и двеста шарани бива притъпена. Кръглата форма на тази стръв също не е избрана случайно. Експериментално е потвърдено, че повечето шаранови риби неизменно я предпочитат пред всяка друга форма на една и съща като съдържание стръв.

ГРАНУЛИ

Употребяват се гранули от комбинирани храни за животни, които съдържат костно и рибно брашно, протеини и витамини. Особено са подходящи за използване във водоеми, в които има промишлено отглеждане на риба в садки. Това е така, защото и останалите обитатели на водоема са свикнали да се хранят с гранули. Когато смеските се хвърлят на рибата в садките, част от комбинираната храна се процежда през мрежестото им дъно и свободната риба се храни с нея. На язовир "Антониивановци" гранулите са отлична стръв за шарана. Техниката на поставянето им е специфична. Те не се нанизват на куката, а се прикрепят към стъблото и с тънки ластичета. Линията е с подвижна плувка, което позволява стръвта да се подаде на самото дъно. Гранулите са достатъчно твърди и големи, за да бъдат изядени от по-дребните риби. Така с тях се лови предимно шаран или едър клен. На язовир "Доспат" тази стръв се използва и за пъстърва. В накиснато състояние гранулите са отлична добавка и към омачкания хляб, от който се оформят топчета за куките. Британската риболовна школа не предполага нашите приятелско-роднински начини за снабдяването с комбинирани гранулирани храни. Там за целта се използват гранули от храна за кучета "Педигрипал", чиято цена е много по-ниска в сравнение с тази на специалните протеинови топчета за риболов.

НЕЖИВА ЕСТЕСТВЕНА СТРЪВ

Неживата стръв с естествен произход включва най-различни компоненти и продукти. Основната є отлика от изкуствените примамки е в това, че стръвта винаги има хранителна стойност, т.е. тя може да се яде.

СТРЪВ ОТ РАСТИТЕЛЕН ПРОИЗХОД

Зърна

ПШЕНИЦА

Вареното жито е класическа стръв за бабушка, речен кефал, скобар и черна мряна. На плувка с варено жито може да се лови също шаран, платика и каракуда. Важно е да се знае, че житото за варене е по-различно. Не всеки вид пшеница е подходящ за целта. Най-добре е да се купи от магазина, защото е отбрано и е претърпяло предварително частично люцене на външната ципа. Житото не бива направо да се вари. Най-добре е то предварително да се накисне в студена вода поне за 12 часа преди

варенето. Така зърната поемат влага и набъбват, при което ципата им омеква. Вари се на слаб огън, като се следи набъбването на зърната. Когато те са достатъчно големи, но със запазена форма и без големи разпуквания, съдът се сваля от печката и житото се "пресича" под студената струя на чешмата. Така зърната му стават по-еластични и не се разпукват. На куката се поставят по едно или две от най-белите големи и кръгли зърна. Стръвта се използва предимно на леко, но дава и отличен резултат на дъно със захранваща спирала.

ЦАРЕВИЦА

Употребата є у нас е закон Божи при гоненето на сериозен успех при шарана. Едър клен, бял амур, платика, каракуда и дори сомове и морски кефал също излизат на царевица. В практиката са се обособили три начина за ловене с нея. Най-разпространеният от тях е да се лови на прясна млечна царевица. Важно е да се знае, че никога не се режат зърна от кочана. Те се оронват, като се следи за цялостта им. Нанизва се внимателно в долната част на зърното, като може да се поставят две или три зърна на куката. Тази стръв отлично се съчетава със захранваща хранилка и капан на кюспе. Предпочитаната линия е на тежко, но и на плувка дава добри резултати. Поради повсеместното приучване на рибата към нея много колеги си консервират млечна царевица в бурканчета от детски храни за следващия сезон. Това става или с познатата на всеки българин домашна технология за стерилизация, или в мастика. Вторият метод допълнително ароматизира стръвта, подканяйки нашия дебел воден партньор да му удари и едно "питие" заедно с мезето. Старата зряла царевица от минала реколта също се използва за гонене на шаран. Най-простият начин е тя да се свари до омекване на зърната и да се употреби като заместител на млечната царевица. Третият вид за употребата на тази стръв е тактически ход, който цели да елиминира възможността старата царевица да бъде опоскана от по-дребни екземпляри. Същността на упражнението е, че зърната се предлагат съзнателно в сухо и твърдо състояние. Така те не са по силите на гълтачните вътрешни зъби на малките и средни риби, а само на старите трофейни екземпляри. Технологията на поставянето на тези твърди зърна е специфична. Те предварително се пробиват с тънка бургия. Някои наши капацитети в гоненето на дърти шарани са на мнение, че това не бива да се прави напречно, а само по дължината на зърното. Възможни са обаче и двата начина на просвредляване. Монтажът най-често е с подвижно олово или със спирала. Най-често зърната се вързват към куката с много къс повод от мек конец. В Европа обаче използват и монтаж без пробиване, който може да се приложи и към други зърна за стръв. При него с бързо втърдяващо се лепило към дъгата на куката се залепят едно или две зърна. Тактическата хитрост с използването на стара и твърда царевица наистина отсява претендентите за решаващия удар, защото коравата хапка не е по силите на подрастващото шараново поколение.

СЛЪНЧОГЛЕД

Едрият слънчоглед е добра стръв за гонене на шаран на леко. Зърната може да се пробиват, но още по-добре е да се залепват. Най-силни резултати с тази стръв могат да се очакват дори без плувка и тежест при замятане близо до шавара.

КОНОП

Зърната на тази техническа култура също са маслодайни. Употребяват се като слънчогледа, но у нас въпреки популярността им в миналото сега рядко се използват.

БОБОВИ РАСТЕНИЯ

Зеленият грах и варените зърна на зрелия боб стават за стръв, но не са популярни у нас. В Германия, Чехия, Полша и Русия те се използват с успех при риболова на шарановите видове риби.

КЮСПЕ

Плочката кюспе не може точно да се впише в категорията зърна, но всъщност е пресована зърнена маса при извличането на олио от слънчогледовите семки. Като стръв

се радва на огромен кръг почитатели и това е напълно оправдано. Капанът с плочки кюспе е доказано в практиката шаранджийско изобретение. На капан обаче се ловят и много други видове риба – речен кефал, платика, каракуда, бяла и черна мряна, бял амур, буфало и дори сом. Добрите плочки трябва да са пресни, за да имат силен аромат. Дебелината им също е от значение – най-малко около един сантиметър. Кюспето е стръв за дънен риболов. Действието му се изразява в това, че след намокряне то започва да набъбва, да омеква и дори се разпада на купчинка дребни люспи. При това миризмата на кюспето се разнася надалеч във водата. Привлечената от нея риба всмуква набъбналата плочка или купчинката люспи. Така скритите в кюспето куки или попадат директно в устата є, или я закачат отвън, докато ровичка в капана. Има няколко начина за направата на капан от кюспе. Първият е да се използват само една или две по-тънки плочки, като куките се забиват направо в тях. Вторият е да се направи сандвич от две плочки кюспе, слепени с омачкан хляб, в който се прикриват куките. Капанът може да се комбинира и с царевица на някоя от куките. При всички случаи на риболов на кюспе засичането трябва да е малко по-енергично, защото при повличането куките може да са закачени съвсем повърхностно.

Плодове

Най-важният клиент на въдичарския "плод-зеленчук" е речният кефал. Това определя и вида на използваните за стръв плодове. В основни линии това са диворастящи видове по бреговете на реките, чиито плодове по естествен начин попадат във водата.

Джанки

Зрелите джанки с червен цвят са любимо лакомство за едрите кефали. Те се нанизват внимателно на къса кука от типа раунд, като се стремим извивката да заобиколи костилката. На джанка се замята в по-тихите дълбоки вирове най-често на плувка, без допълнителна тежест.

Черница

Това също е отлична стръв за едър речен кефал. Тя е по-лека от джанката и стои на куката по-стабилно. Най-подходящата линия също е на леко, без допълнителна тежест.

Дренка

Червените плодове на дряна се използват по-рядко, но в някои реки дават добър резултат.

Зърно от грозде

Употребява се като заместител на джанката. Подходящи са само червените сортове грозде.

Къпини

За стръв стават по-едрите и зрели зърна от къпина. Те са добър заместител на черницата.

Зеленчуци

Домат

Малките доматчета от продълговатите сортове за консерва са типична стръв за едър бял амур. Стръвта е въведена от колегите край Дунав и има особен монтаж. Използват се доматчета с дължина около 4–5 сантиметра. Те се нанизват на малка спирала от тънка тел за по-голяма устойчивост или пък се монтират на повод с тройка, който първо се прокарва през домата и чак след това се съединява с клупа на линията. Огромните бели амури засмукват така поднесената им "салатка" и тогава настава страхотната битка за изваждането им.

Картоф

В риболовната европейска практика малките варени картофи са често употребявана стръв, предимно за шаран и бяла мряна. В страните от Средна Европа те имат широк кръг

почитатели. В нашата въдичарска практика обаче са почти непозната стръв. По принцип е нужно известно постоянство и време, за да се приучи рибата да търси нови видове храна. Това предопределя и съдбата на тази стръв у нас, което не означава, че с нея не бива да се експериментира във водоеми, край които се отглеждат картофи.

Водорасли

Зелените нишковидни водорасли не са нито плодове, нито зеленчуци, но са типична лятна растителна храна за много риби. Червеноперката, бабушката и скобарът са истинските почитатели на този естествен рибешки деликатес. Навиват се на топче на тънка бяла кука и се поднасят на леко с чувствителна фина линия в по-дълбоки и тихи вирове. Тази стръв дава резултат в горещи летни дни, когато рибата пипа вяло и плахо.

Хляб и хлебни изделия

Хляб

Ако царевицата е дар Божи в риболова по нашите водоеми, хлябът трябва да е манната небесна, ако отново прибегнем до библейската терминология. И наистина на хляб кълват почти всички риби, дори и хищниците, когато са по-малки. Най-разпространеният начин от хляба да се направи стръв е неговото омесване на качамак. За целта най-добър е ръчният бял хляб, който, както ще видим по-нататък, превъзхожда другите видове хляб и с особеностите на кората си.

Качамак

Въдичарските качамаци са измесени с вода и добавки хляб. Най-често се използва вътрешността му, защото корите по-трудно се превръщат в еднородна маса. Вътрешността на хляба леко се накисва във вода и месенето започва. От време на време ръцете се топват във вода, като сместа продължава енергично да се мачка. Така хлябът се превръща във въдичарски качамак. Той е мек, но и достатъчно жилав, за да се задържа устойчиво на куката. Добавките са по личен избор, като предимно с тях се гони допълнителното ароматизиране или по-добрата консистенция на качамака. Те могат да бъдат ванилия, анатолово масло, ментолово масло, слънчогледово олио, халва, накиснато кюспе или стрити растения, като например чубрицата, и т.н. Омесеният хляб може да се използва на дъно и на плувка с единични куки или тройки. Качамакът се употребява и за запълване на спирални хранилки, като в този случай на куките може да се постави и друга стръв. При монтаж на линия на леко се лови с подходящи по размер топчета. Ловят се почти всички видове дребни и средни риби – уклей, червеноперка, бабушка, платика, каракуда, лин, шаран, черна мряна, клен, скобар, кротушка, морунаш и т.н. На тежко се гони предимно шаран, едър лин и едра каракуда.

Кора от хляб

Най-често се употребява долната кора от бял ръчен хляб, която предварително се отрязва с около 2–3 сантиметра и от вътрешността. От тази кора се изрязват кубчета със страна около три сантиметра. Това е стръв за шаран. Куката се нанизва на два пъти, като първо внимателно се прокарва цялата през кубчето, а после върхът є пак се прибира в него. Замята се без плувка и тежест близо до шавара. Когато се размекне от водата, тя става мека. Често на кора от хляб излизат наистина огромни шарани.

Снежинка

Това е стръв за фина линия на леко, но за хора със здрави нерви, които са готови да слагат нова стръв при всяко замятане. Идеална е за риболов в речни вирове или в тлъсти бързеи с бавно до умерено течение. Често, когото пословичният с капризите си скобар не пипва на нищо друго, снежинката оправя положението. Същността на монтажа е от вътрешността на задължително пресен хляб да се щипне с палеца и показалеца троха. Тя внимателно

се нанизва на куката, като преди замятането се стиска заедно с нея. Прилага се с подхранка от добре накиснат хляб, който периодично се хвърля със сила във водата, за да се разпръсне на малки частици. На Запад се продават и специални такъми за този вид риболов. Те приличат на писалки, в предния край на които се поставят сменяеми остри тръбички с различен диаметър, с които от вътрешността на тънка филия се изрязват подходящи по размер хлебни таблетки. Принципът на действието им е като на обущарска замба за пробиване на дупки в кожа.

Тесто

Риболовът на тесто дава възможност за по-лесно засичане, отколкото при употребата на топче качамак. Самата стръв е много по-мека на куката и се приема от рибата с по-малко подозрителност. От бяло брашно се забърква рядка кашица, която с добавяне на още брашно се превръща в жилаво и меко тесто. Два са начините за поставянето на куката. Или от тестото се взима малко на клечка и с нея внимателно се навива около куката, или тестото се пълни в по-голяма спринцовка с разширен канал в долния край. С него поставянето на стръвта е по-удобно, защото тестото в спринцовката не изсъхва като на клечката. На тесто се лови уклей, черна мряна, червеноперка, скобар, бабушка, платика, морунаш и речен кефал. Капризна за поставяне, но много резултатна стръв.

Кускус

От макаронените изделия най-често за стръв се употребяват зрънца варен кускус. Технологията на варене също изисква "пресичане" с обилна студена вода като при житото. Така зрънцата стават жилави и не се цепят на две половини. Отлична стръв за балканска мряна, скобар, бабушка, платика, червеноперка и каракуда. Вареният кускус върши добра работа и като пълнител на подхранваща спирала. Привлекателността на макаронените изделия за рибата се обясняват с това, че те се произвеждат от избрани сортове твърда пшеница, която съдържа повече глутен. Ето защо варените макарони често се добавят към рибарските качамаци за подобряване на жилавостта и вкуса им.

Въдичарски Правила

Правила за засичане

Засичането е нашето контрадействие, което предприемаме при кълването на рибата, за да я закачим на куката си. По принцип то трябва да е насочено в противоположна посока на движението на плувката или линията на тежко. Много често в риболовната литература се уточнява, че засичането се прави "енергично, но не грубо", с това обаче пак не се определя силата, с която се извършва движението с пръта. Добро засичане имаме, когото при рязкото късо замахване с пръта назад и във височина се получава много бързо изпъване на влакното пред нас. Често при това се чува характерно свистене на линията. Замахът с пръта не трябва да е много широк освен когато ясно виждаме, че се образувал "корем", провисване на линията, което трябва да оберем с по-широк замах. Най-лошо е, когато влакното ни още не е потънало и е направило "корема" на повърхността на водата. В такъв случай можем само да опитаме внимателно да навием известна част от линията с риск рибата да ни усети и да изплюе стръвта, преди да сме приключили, за да можем да я засечем. Ето защо трябва да си създадем навик по подобие на отпускането на ръчната спирака при сядането в колата още след замятането да правим едно-две движения с пръта, за да потопим влакното си. В случай, че влакното ни е потънало, но пак имаме известно провисване от течението или от вятъра, можем да предприемем ниско засичане. Това е същото рязко движение с пръта, но странично противопоставящо се на посоката на линията, без да вдигаме върха на пръта нагоре. Обикновено съпротивлението на влакното във водата е достатъчно за закачането на клъвналата риба. При воденето на блесна, булдо или друга изкуствена примамка засичането вече не е така изразено движение. Често е достатъчно върхът на пръта ни да сключва правилния прав ъгъл с влакното на линията, за да можем с късо наше движение да помогнем за доброто забиване на куката. Силата на засичането се съобразява и с големината и особеностите на търсената риба. Така например не бива

изобщо да се церемоним при засичането на щука, защото тя има твърди челюсти и жилава глътка, които трябва да прободем със сила с куката. При риболов на уклей, на червеноперка, морунаш и платика силата на засичането ни трябва да е съобразена с нежните устни на тези риби, които лесно се късат. Някъде по средата между двете крайности е засичането на скобар, мряна, пъстърва, шаран, лин и речен кефал. В момента, когато след замаха с пръта усетим закачената риба в края на линията, започва ваденето. Първото ни действие в такъв случай е да държим линията опъната, като постепенно нагласим пръта си и към благоприятния, близък до правия ъгъл спрямо влакното

Кълване и избор на място

Признаците на времето атмосферното налягане, температурата, вятърът, фазите на луната и още много подробности, винаги са изкушавали въдичарите за създаването на теории за кълването на рибата. В повечето случаи те са така субективни и натоварени с лични спомени и пристрастия, че истината и заблудата в тях са здраво и неотделимо преплетени. Все пак обаче съществуват известни, проверени от времето, истини за активността на различните видове риби при дадени обстоятелства. С уговорката, че всичко в края на краищата е и въпрос на конкретен водоем и късмет, ще цитираме някои от класическите бележки за кълването на споменатия вече руски ихтиолог и риболовец Леонид Сабанеев:

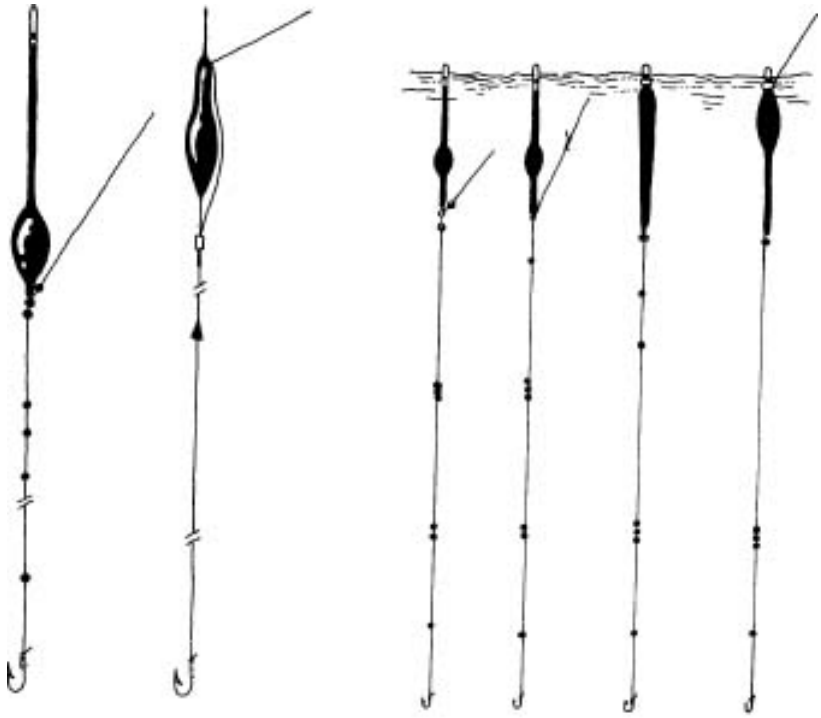
- ✓ Кълването е по-енергично през ранната пролет и късната есен, отколкото през лятото, т.е. тогава рибата се храни по-често и с по-голяма настървеност.
- ✓ През лятото кълването е най-добро непосредствено след изгрева на слънцето, средно е вечерта и най-лошо през деня.
- ✓ Колкото сезонът е по-близо до ранната пролет или до късната есен, толкова по-добре рибата кълве през деня, дори има дни, когато най-добре кълве по пладне.
- ✓ Облачните дни се приравняват към пролетните и есенните, т.е. рибата взима добре и в средата на деня.
- ✓ Преди мятането на хайвера и веднага след това винаги има усилено хранене.
- ✓ Вятърът и до известна степен захлаждането на времето винаги спомагат за доброто кълване на дъно и, обратно затишието и горещините го отслабват.
- ✓ Мътността на водата пречи на доброто кълване, а прозрачността най-често го благоприятства.
- ✓ Всяко натрупване и скупчване на организми в малка площ от водоема засилва кълването в това място.
- ✓ С някои изключения, колкото повече дадено пространство във водоема се отличава от водите в останалата му част, толкова по-големи са шансовете за добро кълване в него. Например в тесните малки реки широките вирове, в широките реки тесните части, в дълбоките води съседните плитчини, в плитчините ямите, в стоящи води протоците и втичалата, в течащи води заливите, и прочие.

Ясно е, че при желание всяка една от тези бележки може да бъде оспорена и оборена. Най-малкото защото те не са конкретизирани по видове риби или защото са писани преди повече от 100 години. Като биологични същества обаче рибите едва ли са се променили чак толкова оттогава. В случая класиката е само отправна точка за размисъл. И все пак как да избираме местата, в които да замятаме. Ако сме на река, можем да сменяме местата в движение. При всички случаи не бива да забравяме, че като всяко

живо същество рибите са склонни да пестят от енергията си, докато се движат. В малките бурни реки и потоци те избират или вирове със завъртане на водата в обратна посока, или се крият "на завет" зад големи скали и камъни. Освен това рибата често се движи по т. нар. рибни пътеки, които много рядко съвпадат със средата на течението. Някои от хищните видове предпочитат укрития, за да дебнат в засада щуката е типичен пример в това отношение. Други хищници като костурите през деня и привечер доближават брега, а през нощта се оттеглят навътре. Много от мирните риби имат също своите навици и предпочитани от тях места, на които можем да ги открием. Цялата работа е в трупането на собствен опит. Много колеги си водят и нещо като риболовен дневник, в който записват атмосферните условия през деня, датата и часовете на ударите в добрите си излети. Това систематизира конкретната информация и е добра основа за вземане на решение къде да се отиде и какво да се гони при подобни обстоятелства. Риболовът обаче не е точна наука. В него изненадите винаги са възможни както в положителен, така и в отрицателен смисъл. Но пък точно това го прави неповторим спорт, магическо занимание за посветени, в което успяват както по-подготвените, така и късметлиите аджамии. Дотук в книгата бяха представени различни аспекти на общата риболовна подготовка знания за такъмите, за риболовната линия, за стръвта, за захранката, изкуствените примамки и т.н. Всичко това ще ни е нужно и във втората є част, която е посветена на риболова на конкретни видове риби.

Основни монтажи на линията

В риболовната практика са се обособили два главни способа на монтаж на линията на леко, когато стръвта е поднесена с плувка, и на тежко, когато тя се замята с тежест на дъното. Възможно е и комбиниране при монтажа на линията т. нар. полутежко, което е специфичен метод за речен риболов на черна мряна и балканска пъстърва. Следва „На леко" ...

НА ЛЕКО

Подвижна плувка

За да се компенсира това неудобство, още през миналия век в английската риболовна школа започва употребата на подвижната плувка. При нея имаме халкичка или две халкички, през които основното влакно може свободно да преминава. Така при обиране на линията подвижната плувка има възможност да слезе чак до възела на повода или дори до утежняващите сачми. При замятане тя лети близо до утежнението и чак след като падне

във водата, тежестта повлича линията през нейните халкички. Фиксирането на избраната дълбочина става чрез малки пластмасови или силиконови сцепени перли, с възелче от тънък ластик или памучен конец, които се поставят някъде по основното влакно над подвижната плувка. Предназначението им е, когато тежестите повлекат основното влакно и то се изниже до избраната дълбочина, стопперлата или възелчето да заседнат в халкичката на плувката и тя да поеме обичайната си роля на показател на кълването. С подвижна плувка стръвта вече може да бъде поднесена на значителна, много по-голяма от дължината на пръта, дълбочина. Размерите и товароносимостта на подвижните плувки правят възможно и използването на достатъчно тежест за далечни замятания навътре. Ето защо подвижните плувки се употребяват предимно в язовири, където се гони по-едра риба далеч от брега и на значителна дълбочина. Неслучайно класическият подход за риболов на шаран на яз. "Антониивановци" преди години като че ли легитимира този метод у нас. Печените колеги знаеха, че този язовир е завирен с цялата гора по дъното и след многобройни късания в закачките намериха цаката на шарана именно с подвижните плувки.

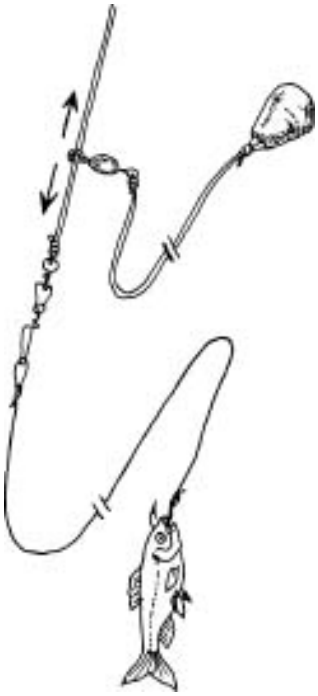
Неподвижна плувка

Има два класически начина за построяване на линията при риболов с плувка. Първият е по-подходящ за дребни и средни риби във водоеми с неподвижни води или реки с бавно до умерено течение. Тук плувката се фиксира чрез пръстени от шлаух (шалчета) на нужната дълбочина, утежнява се с необходимия брой сачми, които я балансират заедно с тежината на стръвта. Класическият риболов на перо, както още се нарича този вид линия, е отличен начин за действие в близост до брега, в речни вирове и бързеи и в сравнително по-плитки води. Главният му недостатък е в невъзможността стръвта да се подаде на по-голяма дълбочина, отколкото е дължината на пръта.

Булдо вместо плувка

Отлична разновидност на риболова на леко е и употребата на пълнещо се с вода булдо вместо плувка. Този монтаж е типичен за гоненето на речен кефал и пъстърва на малка рибка в родопските язовири "Доспат", "Тошков чарк" и "Васил Коларов". Напълненото с вода булдо е достатъчно тежко за замятания докъм 3040 метра, а прозрачността му не плаши зоркия иначе хищник при атаката на стръвта.

НА ТЕЖКО

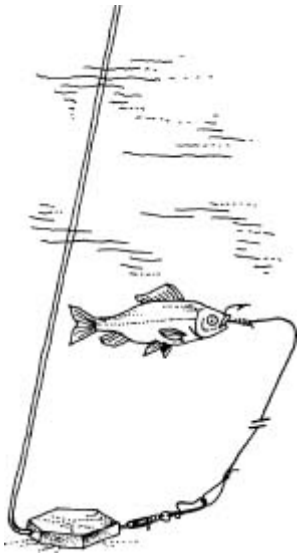
Подвижно олово

Целта на монтажа на тежко е без много помайване стръвта да замине навътре и да потъне максимално бързо до търсената работна дълбочина. В случая обаче утежняването на линията е значително и се налага употребата на специални пръти за дънен риболов. Утежняването се извършва с монтирането на оловни тежести към основната линия. В зависимост от начина на поставянето им различаваме няколко подхода в съставянето на риболовната линия.

Долно неподвижно олово

Линията, при която оловото е монтирано в края на основното влакно, а куките със стръвта са над него, е с долно неподвижно утежняване. Това е типичният монтаж за търсене на костур, каракуда, платика и бабушка на дъно. След замятането линията се изпъва и тъй като тежестта остава най-долу, куките

със стръвта застават на известно разстояние от дъното. Така се избягва скриването на стръвта в придънната растителност. Монтажът е известен повече като на чепаре и наистина върши добра работа не само при риболова на изброените видове, но и при улова на скобар, черна и бяла мряна, речен кефал и други. Съчетаването на долното неподвижно утежняване с монтирана по-нагоре хранилка също е начин да се разшири приложението му.

Монтаж с плоско (дунавско) олово

Дунавско плоско олово

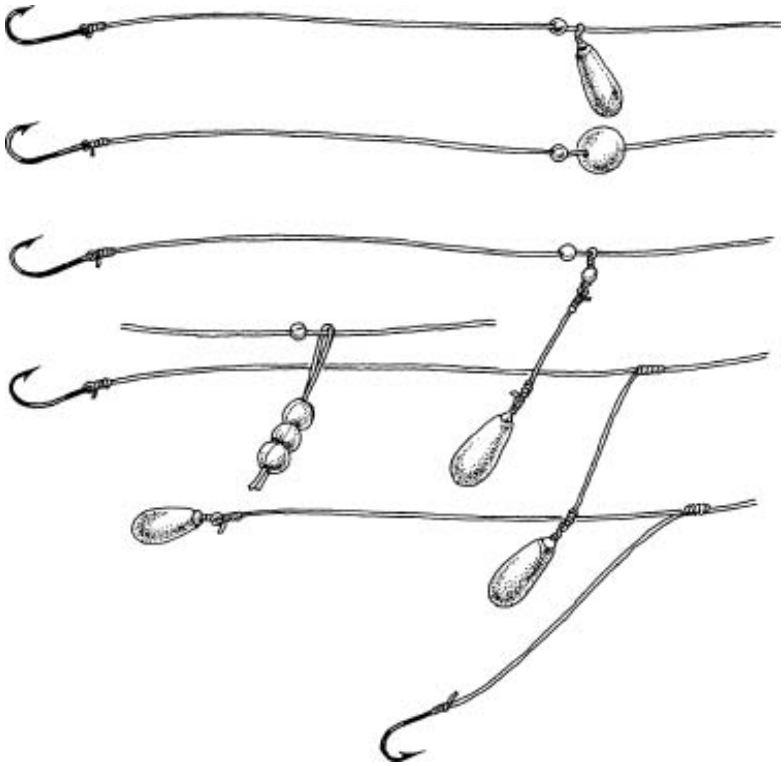
Цялата специфика на дунавското олово е в това, че то има формата на дебела плочка, за да не се търкаля по дъното от силното речно течение. Естествено, методът с такова утежнение е приложим и във всяка друга река, в която течението отнася стръвта от желаното място.

Долно неподвижно олово

ПОЛУТЕЖКО

Монтажът на полутежко е типично нашенска речна техника за риболов на черна мряна, но може да се приложи с успех и за търсене на пъстърва. Специфичното при него е, че не се цели далечно замятане, а по-скоро "преслушване" на вировете и бързеите, които държат тези риби. Обикновено се използва при леко размътена от дъждовете вода и почти винаги с естествена стръв, която се подава в желаното място с телескоп. Най-често оловото е голяма пробита сачма или малка кръгла стандартна тежест, която се слага на основното влакно над клупа за повода. Цялата прелест в този монтаж е, че оловото може да се търкаля по дъното, но бавно, като задържа апетитната стръв достатъчно дълго в полезрението на мряната или пъстървата. Всичко останало е като при монтажа с подвижна тежест. Въдичарят държи винаги линията изпъната, а засичането става веднага след като се почувства придърпването на мряната или ударът на пъстървата на върха на пръта.

ЗАХРАНКА

Умелото захранване е поне половината от успеха в риболова предимно на т. нар. мирни видове риби. Тази истина е толкова стара, че честно казано, е учудващо, че все още има въдичари, които я пренебрегват. Същността на захранването е да привлече рибата, която сме решили да търсим, в достъпен за такъмите ни район на водоема и да я задържи там по време на излета ни. Ключът към успеха в подобно начинание е да открием това, което желаният от нас вид риба очаква в конкретния момент на сезона. Съществуват различни мнения по въпросите къде, кога, какво и колко. Има риболовци, които сляпо вярват в захранката, която вече им е донесла успех. Те действат консервативно и очакват, че щом "вълшебната" им смес веднъж е сработила, ще имат отново успех с нея, дори и при коренно променени обстоятелства. В крайна сметка основните съставки на захранките за най-често ловените мирни риби са ясни зърна от царевица, жито, коноп, овесени ядки, слънчоглед, хляб, брашно, сухо мляко, макарони, кускус, ситно кюспе и т.н. Въпросът е от кое, колко и как да се сложи в момента, и то в конкретния водоем.

Има няколко проверени от времето принципа на захранването, които трябва да се имат предвид. Най-важният от тях е, че захранването няма за цел да засити рибата, а само да я привлече и задържи в избрания за риболов сектор. Това се постига и с някои допълнителни съставки като жилава глина, с която се омесва захранката, поставянето є в ситни мрежи, от които да се просмуква по-малко, или в специални надупчени сандъчета. Другият метод за поддържането на постоянен апетит у рибата е описан още преди повече от век от прочутия руски ихтиолог и въдичар Леонид Павлович Сабанеев. Подходът, който той предлага, е малко необичаен, но си струва да се замислим. Според Сабанеев храносмилателната система при повечето мирни риби е просто устроена, с къса дължина на червата. Поради това тя е силно чувствителна към растителните масла. Ето защо гуруто на руските въдичари препоръчва към захранката да се прибавя задължително слънчогледово олио, чийто вкус рибите харесват, и малко рициново масло. Мнението на големия ихтиолог е, че тези добавки ускоряват "оборотите" на храносмилателната и отделителната система у рибите и те могат активно да поемат храна през целия ден, без да се заситят. Така че, ако вкъщи имате употребявано олио, което трябва да се смени с ново, не го изхвърляйте в канализацията. То може да послужи като полезна добавка към вашата захранка.

Друго изпитано въдичарско правило гласи, че след всяка по-шумна борба по изваждането на голям екземпляр се хвърля малко захранка, дето се вика за Бог да прости, но и за успокоение на останалите рибоци в сектора.

Захранване в неподвижни води

В стоящи води най-напред се прави основното захранване, чиято цел е да оформи в избрания сектор хранителното петно. Топките, които ще мятаме в този случай, трябва да са със здрава консистенция, за да не се разпадат още на повърхността, а чак на дъното на участъка. Те могат да съдържат по-едри компоненти, които няма да са по устата на плевелните риби и ще останат по-дълго на дъното до идването на видовете с по-големи размери.

След като сме приключили с "тежката артилерия" и сме създали хранителното петно, можем да променим тактиката, като периодично хвърляме в сектора по една или две топки от основната смес или само някои от по-големите по размер компоненти, предназначени за "нашия" вид риба. Оттук нататък в действие влиза подхранката, която има друга задача периодично да настървява рибата именно към стръвта, с която ще ловим.

Захранване при течащи води

Захранването в реките е по-трудна задача. Едно, защото там рибата се движи почти непрекъснато и, друго поради отмиването на захранката от течението. Тези неудобства могат частично да се компенсират с избор на място с кръгово движение на водата или наличие на солидна естествена преграда в края на захранвания участък например рязко намаляване на дълбочината и гъста стена от камъни преди бързея в края на вира. Класическият подход в поднасянето на захранка в река е: по-малко, но по-често. Що се отнася до съставките на захранката, те могат да бъдат по-едри парчета, които по-лесно се заклещват между камъните по дъното.

Готови смеси

Готовите фабрично произведени смеси са насочени към един или няколко близки вида риба от едно семейство. Повечето от вносните са наистина добри, но и цените им респектират. Българските донякъде повтарят разпространените нашенски традиционни рецепти. Добър начин за използването им е да ги добавим към друг, по-евтин носител към захранката например хляб, трици, варено жито. Другият подход е да ги подаваме в чисто състояние в малки порции като подхранка.

ПОДХРАНКА

Целта при използването на подхранката е да се задържи вече събралата се риба на избраното място и нейният апетит да се насочи към стръвта, която сме решили да є поднесем. В този смисъл подхранката по принцип трябва да съдържа част от стръвта ни. Добрият подход в случая е винаги да се търси и подчертава известна разлика в полза на стръвта. Така, ако в подхранката има бял червей, то на куката слагаме два отбрани елитни бели червея. Ако подхранваме с варено жито, на куката слагаме най-белите, най-големите и апетитни зърна. Същото е и с кастерите (какавидите на белия червей) ако ги има в подхранката, добрата стръв е едър, оцветен в червено бял червей, който не само мърда на куката, но е и много по-мек и сочен.

Маркиране на участъка

При неколкодневен излет, например за шаран, се налага да маркираме захранения участък. Най-често за целта се употребява пластмасова бутилка с добро запушване, която е вързана с шнур към подходяща тежест. С лодка или с плуване тази импровизирана шамандура се пуска на мястото на захраненото петно и до края на излета не се вади.

Дунавско захранване (мамка)

То е известно и като мамка. Това е голяма топка качамак, която се залепя около здрав заострен прът. Има и разновидност, когато по-рехава захранка се слага в мрежичка и се връзва към прът. Той се забива здраво навътре в реката и остава там до края на излета. Течението периодично отмива парченца от захранката и ги носи надолу във водата. Това е отличен метод за риболов на скобар и мряна и донякъде на бабушка в реки. Замята си на леко в сектора след мамката, където рибата вече очаква храна.

Използването на прашки

В състезателната практика на спортния риболов и особено в английския мач-риболов на плувка често се налага захранването на голямо разстояние от брега. В такива случаи обичайното мятане на топки с ръка не върши работа. За целта се използват продаваните и у нас ластични прашки, снабдени със специални чашки. С малко тренировки и с подходяща консистенция и жилавост на захранката с тези прашки бързо се постига нужната дистанция на замятане. На края все пак трябва да се напомни, че очевидно развалени продукти не бива да се употребяват в захранката и подхранката. Често те предизвикват точно обратния на очаквания ефект, като присъствието им влашава действието и на другите компоненти на сместа.

ВЪДИЧАРСКИ ТАКЪМИ

Съвкупността от всички пособия, които ни служат за целите на спортния риболов, можем да наречем с хубавата нашенска дума такъми. Изразът "Смотавам такъмите" пък е натоварен и със смисъла тръгвам си, отивам си, най-вероятно защото вече няма надежда нещо да се обади на водоема.

Риболовни влакна

Монофилните въдичарски влакна в наше време са така широко употребявани, че когато се каже влакно, се подразбира именно монофилният му вариант. В исторически план обаче това невинаги е било така. Защото само до началото на 50-те години все още

в употреба са били и струващите ни се сега екзотични рибарски конци от пресукана естествена коприна, конски косъм и прочие невероятни суровини. Развитието на химията обаче почти ги изпрати в историята, ако не броим, естествено, ограничената употреба на някои видове конци като спомагателни материали при изграждането на риболовната линия. Съвременните монофилни въдичарски влакна са произведени на базата на полимерни молекули с невероятна дължина. В повечето от случаите за материал се употребява специфичен полиамид, но за крайните качества на влакното огромна роля имат и различните добавки, които правят рибарското влакно балансирано. Под баланс се разбира съотношението на различни качества в крайния продукт – мекота, здравина, издръжливост на ударно скъсване, гладкост на повърхността, разтегливост, еластичност без остатъчна деформация и т.н. В този смисъл реномираните световни марки затова са добри, защото са "забъркали" най-подходящия баланс между различните качества на влакното. Много важен показател за него е еднаквото сечение по протежение на цялата му дължина. Това, естествено, може да се провери с микромер, но едва ли е нужно. По-важното в случая е да се доверим на производител със завоювана международна репутация и да се насочим към неговия официален вносител у нас. Това е наложително, защото в последните няколко години нашествието на ментетата в България не подмина и въдичарските влакна. Другата причина, поради която е добре да пазаруваме влакно от официалния му доставчик, е сигурността, че продуктът е пресен и е в срок на годност. Това е задължително и поради факта, че полиамидите бързо стареят и губят първоначалните си качества. Ако ще навиваме на макарата си повече от стандартните 100 метра влакно, по-добре е да се купи една голяма стандартна ролка с вместимост от 600 ярда (един ярд е 0,91 м). Тази голяма ролка е по-добре да си поделим с колеги, отколкото да вземем 2–3 съединени ролки от по 100 м или 110 ярда. Причината е в това, че тъкмо влакното, което минава от една малка ролка на друга, е най-уязвимото място при транспорта на стоката до магазина. Обикновено на ролките се дава означение на сечението на влакното в милиметри и неговата издръжливост в килограми или либри. Много въдичари обаче са изпитвали усещането, че всъщност влакното им издържа повече от указаното на опаковката. Това наистина е така, поне що се отнася до реномираните производители. Причината е, че те дават издръжливостта в овлажнено състояние на продукта, пък и се застраховат срещу инцидентно скъсване в граничните стойности на указаната здравина. Следователно обикновените риболовни влакна в действителност са по-здрави, отколкото пише на ролката им. Друг е случаят при професионалните влакна от висок клас. Там означенията вече отговарят точно на здравината и е напълно възможно скъсването да стане именно в граничните стойности на указаната здравина.

Подробна информация:

Влажност

Може да ни се струва невероятно, но за един излет влакното ни е способно да попие до 9% влага, което намалява здравината му с около 15%. След продължително съхранение на сухо в топло помещение влакната изсъхват и се втвърдяват. Така че, ако не сте били на риба дълго време и се гласите да отидете, не е зле да потопите шпулата във вода за 24 часа непосредствено преди излета. Специалистите въпреки това препоръчват влакната да се пазят в тъмни и хладни помещения, тъй като веднъж здраво изсушеното влакно едва ли може да си възвърне първоначалните качества.

Отражение на топлината

Температурата, при която се топи материалът на днешните влакна, е около 260 градуса. Понякога при енергично навиване в слънчев ден температурата при триенето във водачите може да се повиши закратко и до 100 градуса, но влакното още запазва качествата си. Много по-важно в случая е да се знае, че навикът да се затапя с горяща цигара стърчащия след връзване на куката край на конеца е истинската опасност. Първо, защото на възела влакното никога няма пълната си здравина, и второ – защото на върха на цигарата температурата е над 300 градуса. Дори краткотрайното є доближаване до

възела на куката вече е увредило сериозно здравината на линията в едно от най-уязвимите є места. Ето защо след връзване излишният край се реже с ножче или още по-добре с нокторезачка.

Грижи след всеки излет

Най-малкото, което можем да сторим, за да не дърпаме дявола за опашката, е след всеки излет да отрязваме по около 2 метра от влакното си. В този участък то е било най-натоварено, трило се е в скали и камъни при закачки, при вадене на по-едри риби и т.н. Така че без всякакво съжаление трябва да го изхвърлим, но не на брега на водоема, защото утре вятърът ще го вкара във водата и пак ще мърморим, че има много закачки. Изобщо изхвърлянето на въдичарски влакна не бива да се прави сред природата най-малкото защото някое дребно животинче може да се заплете в тях и да загине. Освен това, ако сме ловили в замърсена вода, добре е след излета да промием обилно шпулата на макарата с хладка чиста вода. Някои колеги препоръчват употребата на влакното и от двата му края. За целта трябва да се отиде на някоя ливада, където то се развива докрай. После употребяваната досега страна се завързва на шпулата и се навива. Така много по-запазеният край на влакното идва отпред. Недостатък на този иначе икономичен метод е, че влакната имат свойството да запомнят първоначалния си строй на навиване, което по-късно може да предизвика т. нар. брада при употребата им.

Смяна – колко често

Смяната на въдичарските влакна е въпрос, по който всеки си има мнение. Често феновете на една или друга марка страстно я защитават и се кълнат, че с любимото си влакно са ловили по три-четири сезона. Това наистина е възможно, но само ако влакното е ползвано за не много интензивен риболов на плувка. Най-често обаче трябва да се заменят влакната, с които са водени блесни и воблери. Причината е в неизбежното усукване и в триенето във водачите и бигела на макарата, които с нищо не могат да се елиминират. Ето защо влакната за спининогов риболов е нужно да се сменят в началото на всеки сезон, а при по-интензивен риболов – и два пъти в годината. Честа смяна се налага и при влакното за дънен риболов, особено ако с него е вадено нещо с внушителни размери. Външно може по нищо да не личи, че влакното е увредено, но неговата структура вече е била подложена на пределно натоварване. При всички случаи по-честата смяна на влакната няма да ни струва толкова скъпо, колкото изпускането на огромна риба заради отслабнала линия.

Избор на цвят

Пазарът е пълен с влакна почти в цялата водна гама – зелени, кафяви, сини, жълти, сиви, червеникави, бели. Общото правило е изборът на цвят да бъде съобразен с цвета на водоема, в който най-често ловим. Ако все пак е трудно да доближаваме цвета на основното си влакно за всеки конкретен водоем през различните сезони, то поне за повода можем да положим усилия. Добър изход е да си разменим с колеги поводи с различен цвят.

Дебелина на влакното

Стандартната гама, към която се придържат сериозните производители, включва влакна с диаметър на сечението от 0,06 до 1,5 милиметра. В обичайната риболовна практика обаче най-често се употребяват размерите от 0,10 до 0,45 милиметра.

Допълнителни въдичарски влакна

В нашата традиционна школа това са: памучното рибарско тире, капроновите конци, хирургическите конци, тънките ластици и някои видове шнурове.

Подробна информация:

Памучно рибарско тире

Памучното рибарско тире е идеално за връзване на стопвъзли при употребата на подвижна плувка. То е меко и едновременно устойчиво. Възелът с него хем държи на място, хем лесно може да се мести по основното влакно. Заради мекотата си възлите с

тире никога не създават проблеми при преминаването през водачите. Тънките ластичета се използват за същата цел, но се късат много по-често, особено ако гумата им е остаряла или е изложена дълго на слънце.

Хирургически конци

Хирургическите конци и меките усукани капрони се използват за връзване на куките при класическия шаранов капан на кюспе. Те могат да се употребяват и за куки с хранилка. Недостатък на хирургичните влакна е това, че те бързо стареят. Ето защо трябва да се ползват само в рамките на един сезон. Към по-твърдия видлон се прибягва от зор-заман, когато се бърза, за същите цели. Той обаче е много по-твърд и може да събуди лесно подозрението на капризната и наплашена риба.

Видлонът

Видлонът се използва и като индикатор при риболова на пъстърва на полутежко. Там около метър от него се завързва непосредствено под върха на пръта, като после следва основното влакно. Целта е, когато има удар, това парче от видлон да го покаже ясно, след като надолу влакното трудно се наблюдава.

Плетени въдичарски влакна

Те са последната новост. Невероятно здрави са и меки, но имат и един сериозен "недостатък" – високата цена. Засега малцина могат да си ги позволят като основно влакно, но все повече колеги ги употребяват за връзване на куки към хранилка, за връзване на протеинови топчета за шаран, за куки на зряла царевица и т.н. Както се вижда, употребата им е свързана главно с тяхната мекота и фантастичната им здравина, която надвишава няколко пъти здравината на монофилно влакно със същото сечение. Въдичарските възли-слабото силно място на линията.

ВЪДИЧАРСКИ ВЪЗЛИ

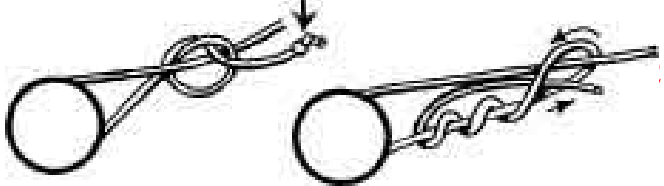
Още в началото трябва да уточним, че едва ли има жив риболовец, който да може еднакво добре да прави всички познати въдичарски възли. Първо, защото те са около стотина, и второ, защото всеки сам решава кой му е по-удобен и набляга на него. Ако говорим за възлите при монофилните влакна, трябва да ни е абсолютно ясно, че именно те са най-слабата точка в риболовната линия. Това не бива никога да се забравя и ето защо доброто изпълнение на възлите е толкова важно. Естествено, когато се ходи на уклей, няма нищо фатално. Но ако нехайно или лошо сме вързали блесната си и удари огромен клен, трябва да се сърдим само на себе си. Така че при всички случаи, когато допускаме, че може да се закачи нещо сериозно, подготовката на такъмите ни трябва да става много внимателно.

Две правила за добри възли

Първото нещо, което се прави при връзване на монофилно влакно, е то да се овлажни за няколко секунди. Може да го топнем във вода, може да го наплюнчим, но не бива да връзваме сухо влакно. Това се прави, защото, както вече стана дума, рибарските влакна поемат до 9% влага по време на излета. Това ги прави по-меки и еластични. Така нашият вързан на сухо възел има голяма вероятност да се разхлаби, след като материалът на влакното се овлажни и омекне. Второто нещо е свързано с подхода при затягането на вече оформения възел. Независимо от споровете по въпроса най-доброто затягане се постига с плавно постоянно дърпане до окончателното затягане на възела. Затягането на тласъци с придръпване и паузи между тласъците не е толкова добро заради способността на влакното да пружинира.

С какво се започва

Връзване на влакното към макарата. Първият възел, с който сефтосваме новото си влакно, е този, с който го връзваме към шпулата на макарата. Някои колеги го правят с примка от малък клуп, но все пак по-добре е да научим и специалния възел за този случай. Не че непременно ще ни удари

някакво чудовище, което ще развие всичкото ни влакно от макарата, но най-вече за да сме сигурни, че още първите намотки на шпулата ни ще легнат добре. Първият начин се състои всъщност от два прости възела. Най-напред в самия край на влакното връзваме обикновено възелче. После влакното се омотава около шпулата, за да можем със свободния му край да направим още един лесен възел. Този възел трябва да се затегне с дърпане чак до повърхността на шпулата. Когато той легне на нея, издърпваме още главното влакно, за да се дозатегне.

Помощни възли

Тези три възела трябва добре да се усвоят, защото в тях са включени основните принципи при правенето на по-сложните въдичарски връзки. Първият е обикновената осморка. Той не е толкова слаб, както би могло да се предположи. Подходящ е за прикрепяне на тънки поводи. Някои блеснари го предпочитат заради сравнително малката му здравина – 60% от издръжливостта на основното влакно. Това им гарантира при закачка, че влакното ще се скъса точно на възела, а не някъде по-нагоре. От рисунката се вижда, че първо се прави обикновен възел в края. После той се провира през халката на блесната, воблера или вирбела. Накрая с изтегляне на главното влакно възелът се оформя. Вторият възел се използва за привързване на изкуствените мухи към мухарския повод, но може да се употребява и за свързване на клупове от тънки влакна. За него трябва да се знае, че лесно се охлабва, ако не е под постоянно напрежение. Третият възел е стопвъзел. Употребява се най-често за фиксиране на подвижна плувка. Той трябва да се прави от много тънко влакно, за да може леко да преминава през горните водачи на пръта. Не са нужни много навивки, четири или пет са достатъчни. Затяга се с дърпане на двата края, след което излишното влакно внимателно се обрязва с нокторезачка. Стопвъзелът може с успех да се използва и за направата на чепаре с долно олово. Тогава, за да не се оплитат, поводите над тежестта се връзват наопаки – като дългият край с куката се оставя отгоре, а не да виси към оловото. Така поводите на чепарето стоят отворени и при замятането се заплитат много по-рядко. Монтажът обаче е подходящ само за по-дребни видове риби.

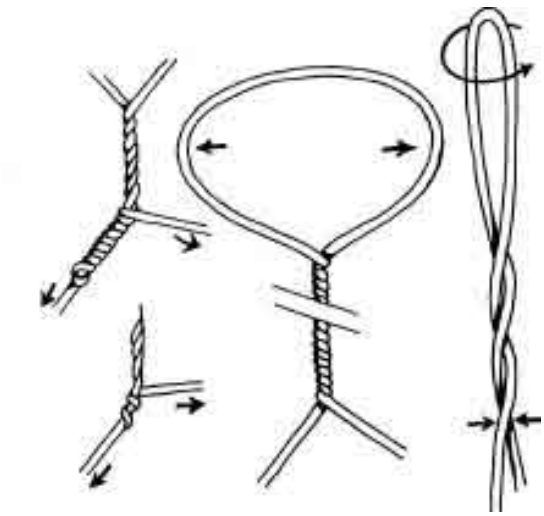
Клупове

Най-често съединяването на повода и основното влакно става с клуп. Ето защо правилното връзване на разновидностите на клуповете е от голяма важност.

Подробна информация:

Бимини туист (bimini twist – 100%)

Известен е и като възел с 20 намотки. Този възел е труден, но запазва пълната издръжливост на освновното влакно. Добре се връзва на шнурове, видлон, дакрон и плетени влакна. Препоръчва се при риболов на по-големи и силни риби както в морето, така и в язовирите. Най-напред се отвива около 1,50 – 1,80 м влакно. С пръстите на лявата ръка (за десничарите) стиснете влакното, за да се получи примка. С дясната ръка направете 20 намотки, докато се усуче. Повече намотки усложняват възела, а по-малко отнемат от здравината му. Сядате на пода и вкарвате двата си крака в разширената примка така, че основното влакно и свободният му край да минават от вътрешната страна на коленете ви. Хващате в ръце – свободния край в дясната, а основното влакно в лявата. Сега вече едновременно плавно дърпате двата края, като

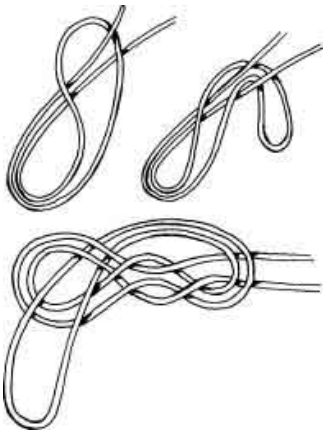

ъгълът между тях трябва да е 90 градуса (по 45 градуса за всеки край по отношение на оста на възела). Важно е при това изтегляне да не се надвиши ъгълът от 90 градуса, защото тогава намотките може да се качат една върху друга и всичко трябва да се почне отначало. Когато намотките правилно се подредят една до друга, спирате с дърпането. Сега започва трудното. Без да отпускате натягането нито за миг, вдигате примката във вертикално положение и насочвате свободния край така, че първата му намотка да легне върху долните. Започвате да разтваряте колене и в същото време да отпускате полека свободния край. От разширяването на примката влакното от свободния край ще започне само да се навива върху предишните намотки. Трябва само да се внимава дали правилно ляга върху тях. Когато горният слой намотки стигне до примката, това място се стиска с лявата ръка. И тъй като в този момент ще ви е нужна трета ръка, най-добре е да хванете главното влакно с устни, но не със зъби. Сега остава само от едната страна на примката да вържете обикновен възел и добре да го стегнете под намотките. Но не е все едно от коя страна на примката ще сторите това. Погледнете внимателно на рисунката и ще запомните, че това е оня край на примката, към който са се движили намотките от втория горен пласт. Чак сега може да отпуснете напрежението на целия възел, защото той вече не може да се развърже. След като си починете от напрежението, с дясното стъпало стъпвате в примката и напъвате плавно, за да се стегне. "Чудовищният" възел се завършва, като под него се оформя още един с тройно премятане около двата края на примката. Затяга се внимателно. Свободният край на влакното се реже така, че да стърчи около 3–4 мм. Това вече е бимини туист – кралят на възлите.

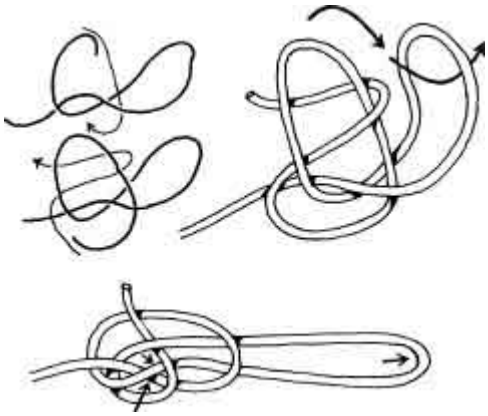
Обикновен клуп

Който е оцелял от прочетеното по-горе, значи все може да намери сили да върже един обикновен клуп. Той е най-често употребяваният възел в риболова, защото има издръжливост от 75% и е абсолютно прост. Първо се сдвоява влакното, за да се получи примка. След това с пръстите на дясната ръка стиснете на място, което ви оставя достатъчно простор, за да оформите две намотки. Омотавате два пъти и след това прокарвате края на примката, която ще бъде и вашият клуп, през ухото над двете намотки. Затягате.

Подобрен клуп

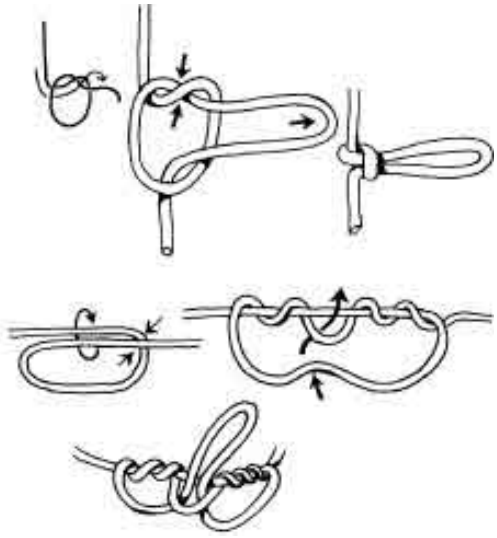
Може да няма много причини за подобряване на обикновения клуп, но все пак усъвършенстваният му вариант има издръжливост от 80%. След като сте оформили примката от сдвоено влакно, прокарвате свободния край през нея. Тогава примката се увива около сдвоеното влакно, а краят є се прокарва напред през двойната примка и се затяга.

Съвършен клуп

Съвършеният клуп с издръжливост от 85% – 90% е най-употребяваният начин, по който се правят фабрично завързаните поводи с куки. На рисунките са показани и двата начина за правене на този възел. Вижда се, че и при двата начина се оформят по две примки, едната от които ще бъде примката на клупа, а другата служи само за затягането му. Независимо, че на рисунките този възел изглежда сложен, той се прави спокойно, защото не изисква нито една част от него да се държи постоянно натегната

Примки за странични поводи

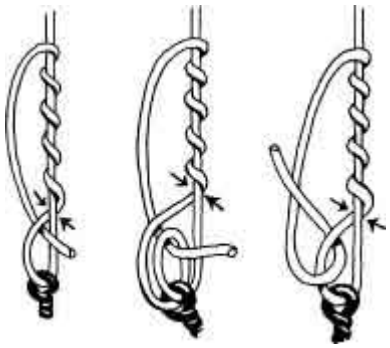

Предназначението на този възел е да прикрепя странични поводи с куки към основното влакно на линията. Все пак той не е подходящ при риболов на едри и силни риби, защото всеки възел на основното влакно намалява неговата издръжливост. Възелът е лесен, но не бива да се прави, ако надолу по линията вече има вързана примка с повод, защото това усложнява нещата. Втори вариант. Този възел вече може да ни послужи, ако искаме да поставим още един повод над този, който

Блеснарски възли

Възлите за прикрепяне на блесни трябва да имат висок процент издръжливост, защото телта, от която се правят осите на блесните, е много тънка и може да нарани влакното. Естествено, при употребата на вирбел тази заплаха се смекчава, но изискването за здравина на свързването си остава в сила.

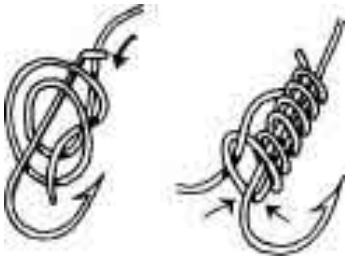
Клинч

Клинчът (90%) е най-известният възел за блесни. На рисунката са показани три начина на направа. Вижда се, че те се различават само по прокарването на свободния край през примката. След като влакното се прокара през ухото на вирбела, с пръстите на лявата ръка се хваща основата на получената примка. Сега свободният край се намотава от 5 до 7 пъти. Важно е намотките да не са една върху друга. Може да ви се струва, че усъвършенстваните варианти на клинча е по-добре да се оформят на два пъти, но това не бива да се прави. Възелът се стяга наведнъж чак когато е напълно оформен.

Възли за куките

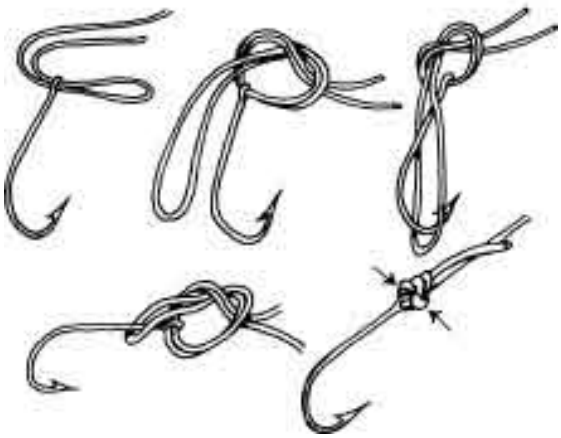
Важността на този тип въдичарски възли е ясна. Те обаче трябва да са съобразени с големината на употребяваните куки и съответно с дебелината на влакното на повода. Изборът на възел зависи и от типа на използваната кука – има ли тя лопатка на края, или завършва с ухо.

Обикновени възли

Те се употребяват най-често, което хич не означава, че са лоши. Двойната осморка е подходяща за малки въдички. Тя може да привързва куки и с ухо, и с лопатка. Възелът на дясната страна на рисунката вероятно е най-познатият начин за връзване на куки. И двата възела отлично държат след затягането и позволяват късо отрязване на свободния край.

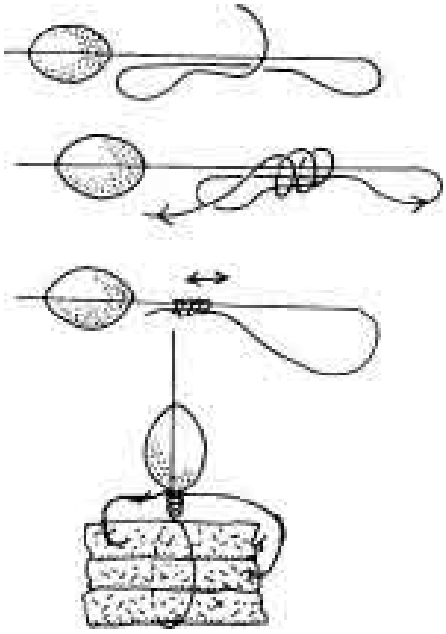
Паломар

За много от риболовците връзването на този възел (palomar knot) с издръжливост 95% – 100% е по-лесно, отколкото връзването на клинч. Той се използва не само за куки с ухо, но и за вирбели при риболов на блесна и воблери, защото най-малко пречи на правилното им движение във водата. Сдвоеното влакно се провира през халката, като след това се прави широк обикновен възел. Свободната примка се прехвърля през куката, вирбела или воблера и се затяга. При затягането трябва да се внимава примката да застане напряко на халката и да легне между нея и самия възел.

Излишният край може да се реже късо, почти до възела. Паломарът е сигурен възел, който лесно и бързо се прави при всякакви условия.

Връзване на капан

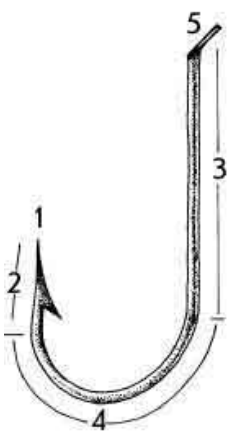
Шаранджийският капан с плочки кюспе е може би все още най-използваният у нас метод за дънен риболов на силната борбена риба. При него плочките могат да се обхванат и с ластик, но класическият начин е това да става с клуп от основното влакно, над който или в който се монтират и късите поводи на куките, вързани с многонишково плетено влакно, капрон, видлон или хирургичен конец. Ако куките са монтирани над подвижния възел на клупа, в него е добре предварително да се наниже резенче шлаух. Неговата роля е да не позволи здраво и трудно за развързване затягане на клупа при изваждането на тъкъма, за да бъде прехвърлен с нови плочки кюспе.

ВЪДИЧАРСКИ КУКИ

Устройство и елементи

При цялото зашеметяващо разнообразие на видовете въдичарски куки, които можем да срещнем в магазините за принадлежности, винаги трябва да помним, че принципът е куката да се избира според стръвта и вида риба, който ще гоним. Като при всеки друг продукт, който се продава, и при куките имаме качество според цената. Да се пести при избора на куки обаче е допустимо само при най-малките номера, но и там не е препоръчително. Основните характеристики на това приспособление присъстват при всички модели на риболовните куки, независимо дали са предназначени за хващане на акули или кротушки. Това, което трябва да ни е ясно, че за успешния риболов е най-важна тяхната заточеност при върха, който наричаме жило. Всички куки са устроени по сходен начин – те имат стъбло, извивка и връх. В края, за който ги връзваме, могат да завършват със сплескана лопатка или с малка халка – ухо, през която да минава влакното.

Жило

Жилото е онази част, която прониква в устата на рибата, след което започва всичко онова, заради което милиони хора по света ходят на риба. Колкото жилото е по-остро и по-източено, толкова по-лесно куката закача рибата. Съществува широко разпространен въдичарски тест за определяне на добре заточените куки. Според него за остри куки се признават тези, чийто връх с лекота задира при плъзване по нокътя. Въпросът е какъв трябва да е натискът при този тест, за да се елиминира субективната преценка. При всички случаи обаче дори на пръв поглед разликата в заточването на куките от различни производители може добре да се прецени.

Контра

Контрата е онази част под върха на жилото, която стои някак изчекната към стъблото на куката. Съществуват и модели с контри, които гледат навън. Големината на контрата също е от значение, защото колкото е по-дълга, сигурността срещу откачване на

улова е по-голяма. Общо взето, ролята на контрата е след проникването на върха на куката в устата на водната твар острието да не се върне назад и рибата да не се откачи.

Стъбло

Стъблото може да бъде удължено или скъсено в зависимост от вида на стръвта, с която ще се лови.

Извивка

Това е дъгата, която свързва върха и стъблото на куката. Понякога тя е затворена и поначупена, друг път е широка и плавна. Основното є предназначение е да крепи нанизаната на куката стръв. Според вида на избраната стръв се подбира и съответната кука. Типичен пример за това е риболовът на речен кефал на череша, джанка, зърно от грозде или вишна. Куките за тестени примамки също трябва да бъдат с по-широка извивка и плавна дъга. Според типа на извивката куките се делят на няколко класически типа – "Лимерик", "Кирби" (на имената на почути ирландски и английски фабриканти на куки от средата на XIX век), "Раунд" и "Кристал".

Лопатка

Колкото тя е по-прецизно направена, толкова е по-голяма гаранцията против изхлузване на прикрепящия възел при опън. При куките, които завършват с халкички, тази опасност не съществува, но те не са достатъчно популярни у нас.

ВИДОВЕ КУКИ

Прави, полуорловки и орловки
Според това, дали има известен наклон на жилото спрямо стъблото, въдичарските куки може да бъдат прави, полуорловки и орлов нокът. При последните два вида жилото, освен че е изместено встрани от линията на стъблото, може да е и с леко закривен връх навътре към него.

Двойки и тройки
Това са разновидности на въдичарските куки, най-често предназначени за риболов с жива рибка. Тройките обаче са неразделна част от блесната и воблера.

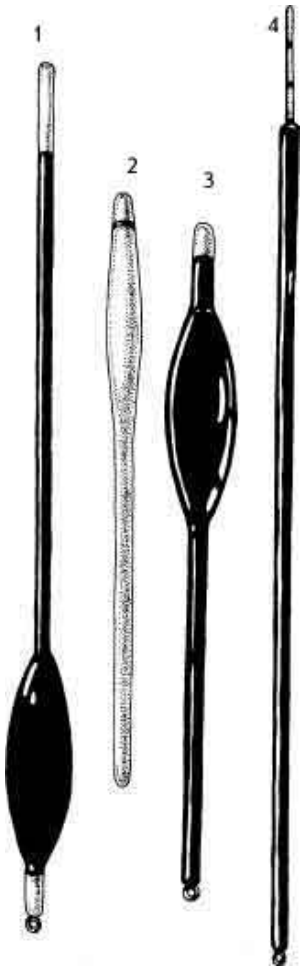
Цветове
Най-често въдичарските куки биват бели – кадмирани или никелирани, и черни с оксидация и защитен лак. На пазара обаче се предлагат и сини, червени, златисти, зелени и т.н. Общото правило при избора на цвета им е: за светла стръв – светла кука и, обратно, за тъмна стръв – тъмна кука

Номерация
Днес куките се произвеждат по единна стандартизирана таблица от номер 24 до номер 6/0. В малко магазини обаче ще срещнем пълната им гама. Това е така, защото дори и най-малките видове могат да се ловят с номер 20, докато само доказани исполини са способни да нагълтат шестте нули. Общото правило за избор на големина е по принципа голяма уста – голяма кука

Ковани и закалени
Днешните куки се правят от специална високовъглеродна (карбонова) стомана. След оформянето им повечето от тях получават специфично закаляване и външно защитно покритие против ръжда. За по-голяма здравина при някои видове сечението им не е кръгло, а странично ковано. С кованите куки дори от средните номера може без риск от изправяне или огъване да се вадят големи екземпляри.

ПЛУВКИ

Както личи и от названието, плувките са плуващ по повърхността на водата индикатор за кълването на рибата. Големи или малки, с различна форма те трябва да отговарят на следните общи изисквания – да са направени от материал с ниско относително тегло, за да носят нужното утежняване за замятане на линията заедно със стръвта.

1 -ваглер
2,3 –авон
4 -стик

Форма

Две са най-разпространените разновидности при плувките – удължени, приличащи на пръчици, и овални, които може да бъдат кръгли, крушовидни, елипсовидни или да наподобяват източена по оста си луковица. В дългогодишните търсения въдичарите са стигнали до тези форми, защото те имат добра обтекаемост и по-малко съпротивление при влизането си във водата.

Начин на фиксация на плувката към линията

Устройство

При повечето плувки имаме тяло, приспособление за нанизване и прикрепяне към основното влакно и антена. Днес повечето от плувките застават в работното си положение, вертикално потопени във водата. Антената е върхната им част, която стърчи над водата, за да може въдичарят да я наблюдава. Прикрепянето към влакното става чрез халкички, пръстенчета от шлаух или посредством плътно влизаща в централния отвор антена.

Цвят

Стотици производители предлагат плувки за всякакви цели. Дори има и модели с миниатюрни батерии и лампички, вградени в антената, за риболов на тъмно. Предлагат се и сменяеми луминисцентни антени. При класическите, добре направени плувки обаче се следва правилото ярките цветове да са само в горната част на плувката. Отдолу тя трябва да бъде светла, но не в ярки цветове, в такива тонове, които да се сливат с повърхността на водата. При риболов на видове с добро зрение, каквито са хищниците и особено пъстървите, плувката не бива да има ярко оцветяване изобщо. В такъв случай тя трябва максимално да прилича на клонче, парче кора или друг обект, който естествено присъства на повърхността на водоема.

Размери

Производителите на такъми са се погрижили нито един сегмент от потенциалния риболов на леко да не остане без съответната гама плувки. Принципът е като при куките – според размера на търсената риба. Щукарската плувка например трябва да е голяма. Тя не само ще носи теглото на 10-сантиметровата червеноперка за стръв, но и не бива да потъва при нейните опити да се освободи или да се скрие във водораслите.

Товароподемност

Товароподемността е основната характеристика на този такъм. Неслучайно производителите вече я отбелязват на самите плувки. Например 2,5 г, което идва да ни каже, че с такова утежнение плувката ще заеме вертикалното си работно положение и ще бъде достатъчно чувствителна, за да предаде сигурно дори и деликатното почукване на рибата по стръвта.

Материал

От вида на използвания материал зависят и качествата на плувките. За най-добри в момента се смятат изработените от балсово дърво, което носи голямо утежняване, не попива вода и не се чупи лесно, след като е лакирано със защитен лак. Добри са и плувките от естествени пера на птици. Те са чувствителни и леки, но при ударите в скали и камъни често се пукат и започват да се пълнят с вода. Корковите плувки държат сегмента на по-едрите тапи. Те са добри за сом, щука и шаран. Стиропорът също служи за изработване на големи плувки, но няма достатъчна здравина. Плувки се правят и от пластмаси, като някои се развинтват в долната си част, за да се поставят в тях утежняващи сачми.

ВЪДИЧАРСКИ ТЕЖЕСТИ

Независимо, че днес все повече хора знаят за токсичността на оловото, то си остана идеалният материал за въдичарските тежести. Според предназначението имаме два основни вида тежести – за риболов на леко и за риболов на тежко.

Тежести за леко

Това са сцепени сачми от различен размер, с няколко от които може да се постигне идеалното балансиране на плувката. Според големината на сачмите и тяхното тегло съществува и международен стандарт с буквени означения и номерация на сачмите. Когато това е изписано на плувката, просто изпълняваме формулата за утежняване, например: №4=0,2 г, 1BB=0,4 г и прочие. Монтажът на утежняването на леко може да стане с групирани тежести, когато сачмите съзнателно са сложени плътно една до друга, или разреден монтаж – когато сачмите са наредени по влакното през известни интервали. Общото правило при поставянето на сачмите е най-малката да е най-близо до куката, по-големите – нагоре, и накрая – най-голямата. Притискането на сцепените сачми към влакното трябва да е изпълнено внимателно, за да не го нараним.

Утежняващи сачми за леко

Тежести за тежко

Значително по-големи са тежестите за дънния риболов. Защото с тяхна помощ замятаме стръвта на големи разстояния. Теглото им е от 10 до 100 грама. При течащи води те трябва да задържат примамката на едно място. Формата им е овална – кръгла, елипсовидна или конусовидна. Два са основните начини за монтаж при линията за дънен риболов. С подвижна тежест, през която влакното може да се преминава свободно, и с неподвижна тежест, когато то е поставено на фиксирано място и влакното не може да се движи през тежестта. В бързо течащи води при риболов на черна мряна и пъстърва е възможен и специфичният монтаж на полутежко. При него се използва малко кръгло олово, което под напора на течението трябва да се търкаля по дъното заедно със стръвта. По-

добре е в такъв случай да се използва подвижно олово, тъй като то позволява кълването да се усеща значително по-отчетливо.

ВИРБЕЛИ И КАРАБИНЕРИ

Това са допълнителни приспособления при монтажа на линията. Главното им предназначение е да намаляват усукването на влакното при многобройните последователни замятания. По принцип вирбелите са задължителни при използването на движещите се изкуствени примамки – блесни, воблери и туистери. При риболов на живи рибки също се получава голямо усукване на влакното, така че и в този случай употребата на вирбел върши отлична работа. Вирбелите с карабинери пък позволяват бърза и лесна замяна на една изкуствена примамка с друга – блесна с воблер или с булдо. Дори и при дънния риболов на тежко има смисъл да се постави вирбел. Това се налага поради замятането на големи разстояния и съответните върteливи движения на оловото и стръвта при обирането на линията. При всички подобни случаи вирбелът пази влакното ни от пресукване, което не само намалява неговата първоначална здравина, но и ни създава главоболия с чести оплитания. Освен единичните съществуват и тройни вирбели. Те са подходящи за свързване на повода, когато се лови на жива малка рибка. Изобщо в случаите, когато ни се налага по-усложнен монтаж, тези малки приспособления вършат отлична работа. Съществуват и специални риболовни такъми на основата на вирбелите, например системата за монтаж "Патерностер". Нейното предназначение е с помощта на твърдо рамо от тел да отдалечи от основното влакно стръвта и да не є позволи да се заплете в него. Този незаслужено пренебрегван у нас такъм дава сигурността, че например живата рибка за стръв няма как да се заплете и да остане в неестествено, подозрително за хищника положение. В скандинавската, руската и повечето европейски риболовни школи патерностерът е широко употребяван. Особено резултатен е той при гонението на хищници като щука и бяла риба. Самото му название в превод от латински означава "отче наш", което идва да напомни, че когато се използва патерностер, хищникът трябва да е готов с последната си молитва. Вирбелите и карабинерите се произвеждат в различна големина с номерация като при въдичарските куки.

ИЗКУСТВЕНИ ПРИМАМКИ

Общият принцип при направата на изкуствените примамки е те да наподобяват естествената храна на рибите. При някои от тях, например изкуствените мухи и воблерите, съвсем умишлено се цели външното сходство. Други разчитат на създаването на вибрации, които да влияят на страничната линия на хищниците и те да ги възприемат като малки рибки – например въртящите се блесни и колебаещите се блесни. Съществуват и имитации на малки животни, с които хищните риби охотно се хранят – например мишки, жаби и раци. При всички случаи обаче можем да разделим изкуствените примамки в риболова на няколко популярни разновидности: воблери, блесни, мухи, туистери и мормишки. В практиката обаче е възможно и комбинираното използване на изкуствените примамки.

Воблери

От самото начало при изработването на воблерите е търсено максимално сходство с подходящата за стръв малка рибка. Воблерите биват плуващи и потъващи, а според конструкцията им те се делят на цели и съчленени. Обикновено са снабдени с две тройни куки – в средата и в опашната си част. В предната зона на воблера е монтирана пластинка под ъгъл, която се нарича и лигавник. Нейното

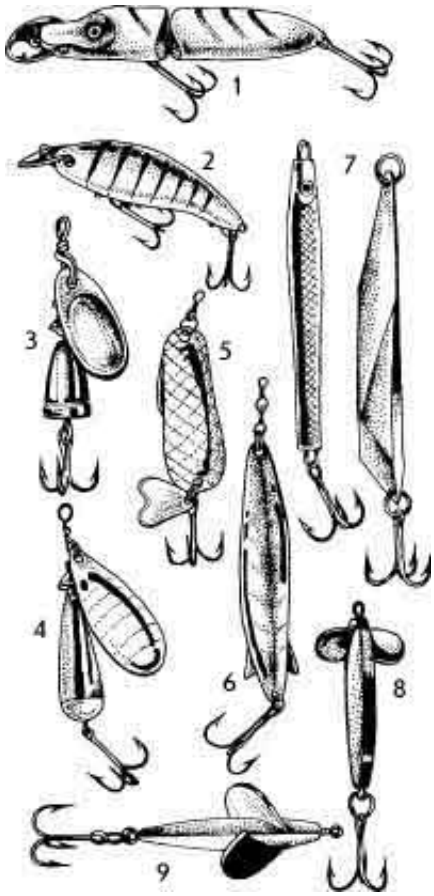
предназначение е да създава съпротивление при обирането на влакното и да забива изкуствената рибка надолу към дъното. В някои модели този лигавник има две или три позиции за нагласяване на траекторията на потъването при воденето на примамката. Последната новост са воблерите, в чието тяло има специален канал с голяма оловна сачма. При определени движения с голям наклон тя се търкулва от плиткото си легло в канала и предизвиква рязка промяна в движението на примамката. Начинът на воденето на воблера е от изключително значение. Смята се, че трябва да има моменти на забавяне и по-бързо обиране на влакното, за да се получи добра игра на примамката на различна дълбочина. Установено е също, че при капризно кълване по-ефективни са малките воблери и, обратно, при добро гонене и големите воблери се отчитат подобаващо. За най-добри съвременни воблери в момента са признати продуктите на финландската фирма "Рапала".

Блесни

Това са въртящи се или колебаещи се метални пластинки за спининг риболов. Разнообразието им е огромно, но все пак можем да ги разделим на три основни разновидности.

1,2 –воблери 3,4 -въртящи се блесни 5,6 –клатушки 7 –пилкери 8,9 –девони

Въртящи се блесни

Това е може би най-масово използваната изкуствена примамка въобще. След замятането и известна пауза за потъването є започваме да обираме влакното с макарата, докато лопатката на блесната премине във въртене около оста. При това движение се създават силни вибрации, които във водата се разпространяват надалеч. Хищните риби ги усещат със страничната си линия и се приближават, защото вибрациите неслучайно наподобяват предсмъртните трептения на наранена малка рибка. Смята се, че в атакуването на блесната преднамерено са разчита и на съперничеството между хищниците. В смисъл, че наранената рибка е лесна плячка, която не бива да бъде пропусната или оставена на съперника. Най-нашумелите блесни от този вид са на френската фирма "Мепс". Освен

прецизната изработка на всички части и особения профил на въртящата се лъжичка, тя е поръчала и разработването на специална сплав в институт по металургия. Изискването є било сплавта да предава най-далеч вибрациите във водна среда, както сплавта за камбани предава звука във въздуха. От този материал днес се правят въртящите се лъжички на най-известните блесни.

Клатушк

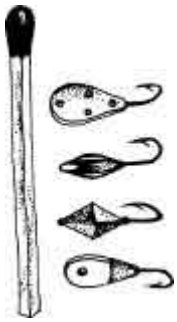
Това са блесни без въртящи се лъжички. Самото тяло при тях е извито по специален начин, който при обирането на влакното предизвиква колебателни отклонения от посоката на водене. Клатушките са особено добри при риболова на щука и бяла риба. Търсеното сходство тук е с болна рибка, която вече не е способна да поддържа нормална скорост и плува малко на тласъци. При воденето на тези блесни не бива да се бърза, защото "болните" рибки не са способни на високи скорости.

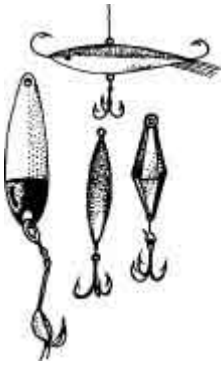
Девони

Това са блесни, при които цялото тяло се върти. Обикновено тялото им е вретеновидно с две перки под ъгъл. При обирането на влакното девонът започва да се върти, като създава силни вибрации. Най-добре тези блесни се представят в речни бързеи и прагове при риболов на пъстърви. В спокойни води те не могат да съперничат на обикновените въртящи се блесни.

Мормишки

Поради по-слабото развитие на зимния риболов у нас още нямаме своя дума за специфичните руски примамки за подледен риболов. Мормишките наподобяват малки блесни, но нямат въртящи се части. На размер те рядко надвишават използвната кука. Работното им действие се изразява в причудливо потрепване при придръпване на влакното. Този такъм се използва масово и от колегите в Скандинавия.

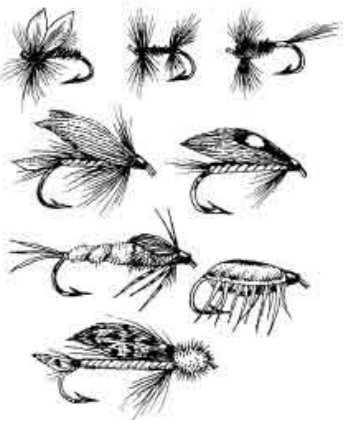
Зимни блесни

По-големи са от мормишките и дори на тях могат да се монтират и по две куки. Специалитетът им е в особения начин на подводно "планиране", след като бъдат веднъж разклатени. Понякога с тях се почуква по дъното, което събужда инстинкт за атака. Главният обект за лов със зимна блесна и мормишка у нас е костурът

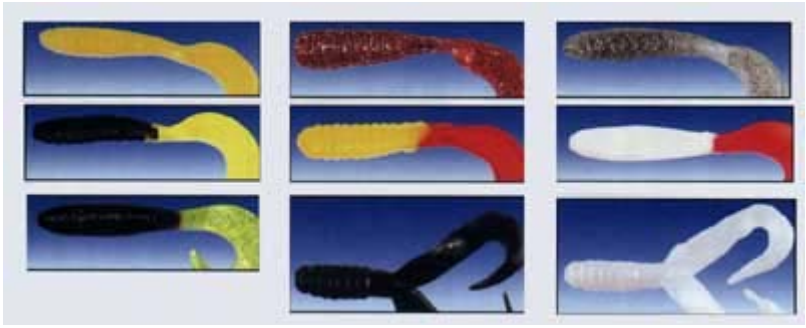
Мухи

Изкуствените мухи се използват за ловене на риби, които обитават горните водни слоеве. В спининговия риболов те се монтират след булдо. Това е пластмасово топче, най-често пълнещо се за тежест с вода. Булдо на френски означава мехур върху водата. Прозрачността му и сходството му с природното явление не плаши рибата, а движещите се след него мухи изглеждат като паднали във водата насекоми. Уклеят, речният кефал и пъстървата са главните ценители на това изтънчено френско изобретение. Естествено, най-важното приложение на изкуствените мухи е при риболова с шнур, който в последните три-четири години намери много почитатели и у нас.

Туистери

Те са най-новото сред изкуствените примамки. По-скоро туистерите са римейк на съществувалите и преди 100 години гумени рибки. Сега обаче бе намерен идеалният материал за целта. Ето защо често туистерите биват наричани и силиконови примамки. Съществуват стотици видове от тях. Има само глави, пълни копия на мекотели, на рибки, на червеи, на скариди, рачета и т.н. Някои имат такава хидродинамика, че когато ги оставим в покой, започват бавно да плуват почти хоризонтално напред. Производителите им твърдят, че така те могат да влезнат в подмола на отсрещния бряг на реката и да предизвикат атака от обитателя му. Истината е обаче, че у нас тези примамки тепърва трябва да докажат качествата си в реалните ни условия

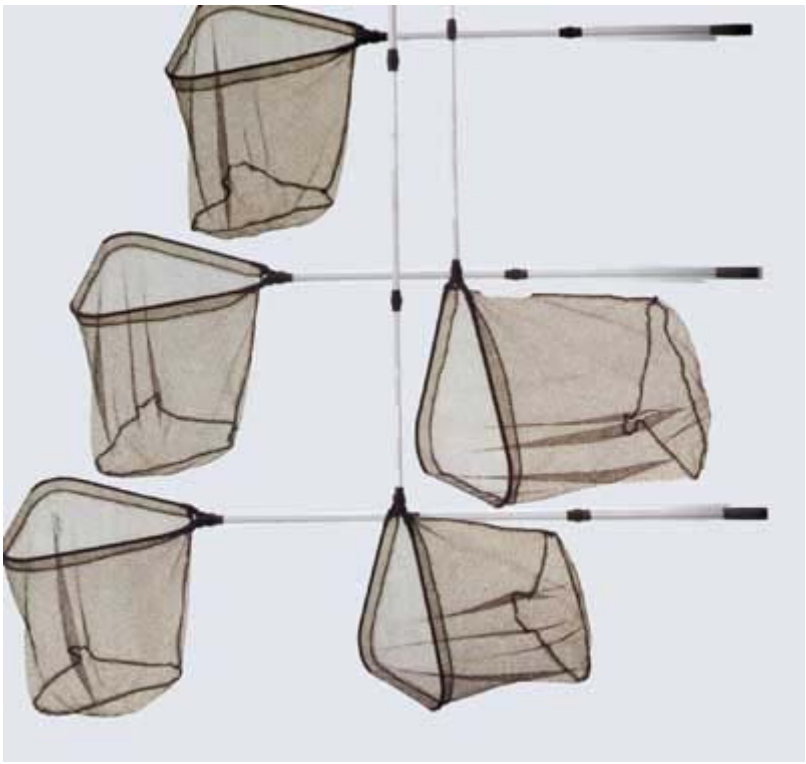

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

За цялостното въдичарско оборудване са необходими и още много неща, които на пръв поглед не участват в същинския риболов, но без които по време на излет можем да изпитаме неудобства и затруднения.

Кепче

Най-често то е с телескопична или сгъваща се на две дръжка, която завършва с рамка. Тя може да е изцяло метална или пък с дебел шнур в предния край. Около рамката е оплетена едра и здрава мрежа от синтетичен негниещ по-тънък шнур. Наличието на кепче е предотвратило безброй въдичарски драми в близост до брега на водоема, при които уж вече "изкарани" риби са отървали тигана. Съществува желязно правило за работата с кепчето в последната фаза на изваждането на уловената риба – уловът да не се гони с кепчето. Кепът се потапя максимално напред във водата и след това закачената риба се подвежда над него. Тогава вече кепът се вдига, за да загребе улова, и без губене на време се измъква към сушата. Много едри парчета са били изгубени почти на брега поради пренебрегването на главното правило – винаги рибата да се прекарва към кепа и никога да не се прави обратното. Изключение, т. е. загребване на рибата с кепа, може да се прави само от много опитни помощници, които с един-единствен опит гребват рибата от първия път. Тук втори опит просто не може да има.

Канджа

Канджата е голяма стоманена кука с контра като на харпун, с която също се вадят по-едрите екземпляри в последната фаза на борбата. Тя се забива със сигурно движение в тялото на рибата или зад хрилете. В сравнение с кепчето този такъм е по-труден за манипулация, но е незаменим при битката с наистина огромни риби – сом, шаран, бял амур, щука и толстолоб. Прилага се, когато внушителните им размери не позволяват да ги загребем с кепа. Коронната роля на канджата обаче е при ваденето на едри парчета при зимен риболов от дупка, когато нищо друго не може да ни спаси.

Живарник

Живарникът служи за съхранение на улова във водата. Той е онзи такъм, в зависимост от чието състояние вие сте обект на съжаление или на неприкрита колегиална завист. Ако живарникът ви е мокър, значи поне сте направили сефтето за деня и има надежда занапред. Ако пък вече се е издул от шаващи вътре рибоци, значи сте майстор и туйто, пък кой каквото ще да казва. Сух ли е обаче – жална ви майка, защото нищо не може да подобри настроението на един риболовец както моментът, в който изважда живарника, пуска сефтето вътре и го запраща във водата. Има няколко типа живарници: само от ситна синтетична мрежа, с мрежа и обръчи и плетени от тел. Най-добри са тези с голям обем и с обръчи, които опъват мрежата постоянно. В тях рибата се запазва най-добре, а и вместимостта им позволява да ги използваме при неколкодневен излет.

Кошче

Въдичарското кошче също има своето предимство, особено при речен риболов, който налага честа смяна на местата. Твърдото му дъно поддържа по-добре от живарника рибата, а гъсто оплетените му стени и капакът с малък отвор за по-дребните рибки пазят улова и от нашествието на мухите. В летните горещини е добре да наредим по дъното му и орехови листа или стръкове коприва. Това допълнително ще предпази улова ни от разваляне.

Рачило

Независимо от названието му този уред се ползва най-често за улавянето на малки рибки за стръв. Рачилото има телен сгъваем скелет, на който се опъва квадратна ситна и тънка мрежа. На върха на конструкцията си то има халка за завързване на въженце. Най-добре е рачилото да се ползва с подходящ поне двуметров здрав прът. В мрежата му се поставя примамка – омачкан хляб с кюспе или с малко готова смес за захранка. Добре е в хлебната топка да се постави и неголям плосък камък. Така

примамката ни няма да се изтърколи извън мрежата, ако наклонът на дъното е по-голям. Когато минат десетина минути след замятането му, рачилото се изважда с енергичен замах на брега и рибетата се обират. Следва ново замятане и ако резултатът не ни задоволява, променяме мястото, защото очевидно дребосъкът се е наплашил. Рачилото може да се използва с успех и за ловене на раци. Техниката е сходна с хващането на рибки за стръв, но примамката вътре е друга. Най-често тя е смачкана червеноперка, жаба или вътрешности от по-голяма риба.

Цапало

Това е тънка мрежа от монофилно влакно, опъната между две рейки. На горната се привързва въженцето, с което го вадим от водата. При пускането му от брега цапалото застава вертикално и мрежата между двете рейки се изпъва. В движението си покрай брега стадата от малки рибки попадат на преградата. По-ситните минават през мрежата, но по-големите провират главите си в нейните отвори и се заклещват. При вадене на цапалото те се откачат внимателно и уредът пак се замята. С цапало може да се лови и съвсем приличен уклей, но тава не е спортен начин да напълним кошчето си.

Кофички за жива стръв

Всяко пластмасово или метално бидонче с обем над пет литра и сигурно затваряне на капака може да ни свърши работа. Стабилното затваряне на продупчения капак е важно, защото често съдът с живите рибета за стръв се пуска с въженце и тежест на дълбоко, където водата е по-студена и наситена с кислород. Продават се специални въдичарски кофички за жива стръв, съставени от два съда, които влизат един в друг. Вътрешният е изцяло мрежест и се побира идеално във външния, който е с плътни стени и затварящ се надупчен капак. Цялата работа много наподобява домашния фритюрник. Предимството на тези кофички е в това, че след като дръпнем нагоре вътрешния мрежест съд, при рибетата няма вода и си ги избираме лесно, без да губим време, за да ги гоним из водата.

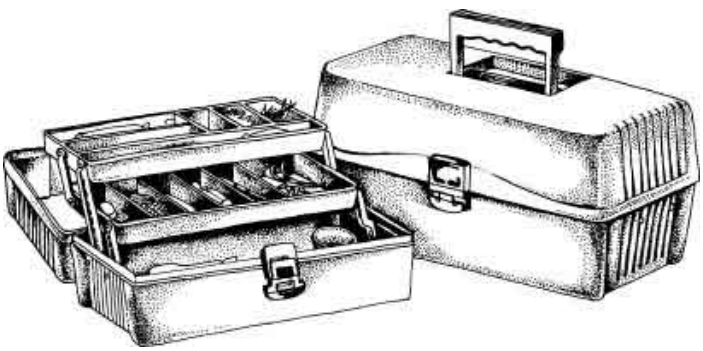
Аератори

На пръв поглед познатият ни от аквариумите аератор е като "перо на шапката" сред въдичарските такъми. Но големите производители го имат в каталозите си, защото спестява значителни главоболия. Цялата хватка в приспособлението е, че то се включва в гнездото за запалката в автомобила и подава въздух в кофата с нашата стръв. Така честите спирания за смяна на водата на безценните ни рибета стават излишни, а свободата ни да се придвижим в "пълна бойна готовност" от един водоем към друг е по-голяма.

Кутии за принадлежности

Има много видове специални кутии или контейнери за подреждане на безбройните дребни такъми на въдичаря. Най-добри са пластмасовите, които се отварят на два или три "етажа". В тях слагаме резервните ролки с влакна, готови поводи с вързани куки, кутийки с куки, вирбели, карабинери, шалчета, тежести за дъно, сачмите за леко, хранилките спирали и т. н. Тук са поне двете ни булда с мухи за уклей и кефал, блесните и воблерите ни, различни плувки, джобното ножче, нокторезачката, кукоизваждачът и малките клещи, с които стягаме сцепените сачми на влакното и си помагаме, когато вързваме куки. Естествено, и всяка или няколко подходящи по размер кутии също вършат работа, стига при подреждането на такъмите в тях да спазваме постоянен ред, за да знаем кое къде е. На блесните и плувките обаче трябва да се обърне специално внимание. Блесните се нареждат в кутия с отделни прегради за всяка една. Това ги предпазва от надраскване, защото жилата на тройките им са много

остри. Плувките също трябва да се пазят в отделна продълговата кутия с твърди стени, тъй като лесно се чупят.

Раница

Всяка обемиста раница с повече отделения и джобове върши работа при риболовния излет, стига да е лека и здрава. Разбира се, има и специални раници за риболов, произведени по поръчка на големите фирми в бранша. Въпреки че качеството им е отлично – промазан водонепропусклив плат с цветове в защитна гама, отделения, съобразени с размерите на обичайно носените такъми, и прочие удобства, цените на тези артикули често са по-ниски, отколкото в специализираните магазини за раници и спортни сакове. Върхът при раниците за риболов са моделите с вградени сгъваеми въдичарски столчета.

Въдичарско столче

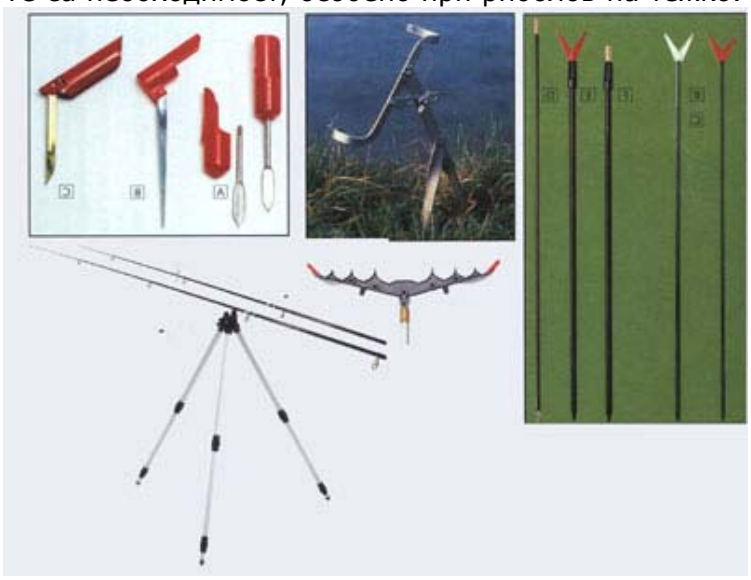

Каквото и да си мислим по въпроса, сгъваемото столче е едно удобство. Особено нужно е то при зимния риболов, когато сядането на леда може да ни докара големи неприятности. Столчето е добро решение и при риболова на плувка при захранено място, където рибата вече се е събрала и на което ще останем през целия ден. Не на последно място трябва да знаем, че сядането и лежането директно на земята край реки и водоеми крие и известен риск от евентуално наличие на кърлежи заради минаващите там животни.

Стойки

Те са необходимост, особено при риболов на тежко. Може да си ги направим от чаталести клонки, които да отрежем на място. Това обаче ще ни отнеме ценно време от излета. Сгъваемите стойки за въдичарски пръти не струват скъпо и дават много добра сигурност срещу възможното вкарване на пръта ни във водата от някое едро парче. Все пак основното им предназначение не е в това, а да поддържат пръта с макарата далеч от повърхността на земята. Това е особено важно, когато завали дъжд, защото капките му разпръскват пясъка и праха и част от тях могат да попаднат в механизма на макарата ни.

Шпионки

Предназначението на този тъкъм е да покаже кълването при дънния риболов на тежко. Шпионките се поставят на основното влакно най-често между втория и третия водач при върха на пръта. След като се изпъне линията, от макарата се отпуска малко влакно и шпионката провисва надолу. При удар рибата обикновено придърпва влакното напред и шпионката се вдига към пръта. Има и риби, които взимат стръвта и тръгват към нас. Тогава шпионката се отпуска надолу, но пак показва кълването. Шпионките могат да бъдат пластмасови пръстени от шлаух, чиито краища се пъхат един в друг. Могат да бъдат тапи, пръстени и всякакви други малки предмети със скоба в горния край за закачане към влакното. За целта се използват и специални въдичарски звънчета, предимството на които е, че можем и да не ги наблюдаваме постоянно. При кълване звукът им се чува и въдичарят се подготвя за засичането. Всички функции на обикновените шпионки могат да се поемат и от предлаганите специални електронни приспособления, в които се вкарва влакното. При кълване те подават светлинен и звуков сигнал. Разбира се, това удоволствие струва неизмеримо по-скъпо от класическите шпионки, които обикновено у нас всеки си прави сам. Все пак дори една пластмасова щипка за пране може да върши цялата работа по индикирането на кълването и при засичането на трофеен безценен шаран.

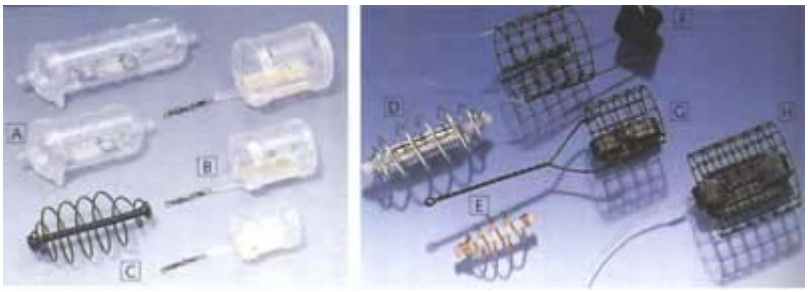

Кукоизваждач

Дай Боже на всеки колега по-често да му се налага да ползва това специфично приспособление! То се употребява, когато сме се заблеяли, не сме следили зорко плувката или шпионката си и хваната от нас риба е нагълтала куката дълбоко. Кукоизваждачът е никелирана тел или пластина, в предния край на която има ухо. С него захващаме стъблото на куката, след като сме бръкнали в устата на рибата. С движение напред и назад освобождаваме куката и продължаваме риболова. Този прост и евтин уред е спестил много рибарски нерви, защото наистина е ужасно точно когато почне да дава, ние да "оперираме" някой костур, за да извадим куката си, докато всички около нас ловят.

Хранилки

Най-често употребяваните у нас хранилки за монтаж на линията имат формата на спирала. Те са два вида – с оловно утежняване в предния край и без олово. Предназначението им е да се монтират като част от линията за риболов на тежко, за да поднесат захранка в непосредствена близост до куките. Има и пластмасови цилиндрични хранилки с дупки в стените и автоматично отварящ се край при падане на дъното, но поради по-високата си цена те засега не са достатъчно популярни у нас. На хранилката най-често се поставя измачкан хляб с добавки – кюспе, парченца торни червеи, цели бели червеи, ароматизатори и прочие.

Сонари и ехолоти

Това са електронни уреди за сканиране на водоема. Те имат дисплей, на който се появява електронно изображение на наблюдавания участък. Принципът, на който действат, е на базата на различаването на обекти с различна плътност и твърдост. Така камъните и пъновете по дъното никога не могат да се сбъркат с рибите. Най-усъвършенстваните модели дават триизмерна схема на релефа на дъното, приблизителните размери на засечените риби и дълбочината, на която се намират в момента. Най-често ехолотите се ползват от лодка, но има и модели, които са приспособени за употреба от брега. При тях това става с подвижен датчик с около 20 метра кабел. Той е вграден в пластмасов плуващ херметичен диск, който се хвърля като плажната играчка фрийсби в избраната от нас зона. Дисплеят е на другия край на кабела в нашите ръце. След като захраним, можем спокойно да го наблюдаваме за известно време и да започнем голямото скубане чак след като нашият "шпионин" във водата ни съобщи, че рибоците са дошли.

Калъфи за пръти

Най-ужасният звук за рибарското ухо след плясъка на скъсаното от рибата влакно е смразяващото кръвта хрускане, което се чува при хлопването на капака на багажника, ако някой от прътите е стърчал отвън. И наистина – защо да не си купим калъф за пръта, ако сме дали за него значителна сума. Добре познатите калъфи от промазан плат пазят донякъде, но са безсилни срещу автомобилните врати или капака на багажника. Лек срещу тях ни осигуряват само твърдите пластмасови или алуминиеви тубоси, които от известно време се намират и у нас.

Устройство против закачки

Обикновено това са тежки метални гривни, които подобно на белезници се "щракват" на линията, за да се спуснат по нея и да ударят закачилата се блесна. Те са завързани със здраво дебело влакно или шнур, което улеснява изваждането им. Като знаем цените на добрите блесни и воблери (от 3 до 20 германски марки), става ясно, че този такъм има място сред принадлежностите ни. Напоследък в европейската практика и преди всичко в Германия за тази цел се изхитриха да използват средни по размер

катинари. Те отлично се захващат на линията, а тежината им гарантира сигурното откачване на любимата ни блесна.

ОБЛЕКЛО

Как ще се облечем, за да отидем "на гости" при рибата, е без значение, стига да ни е комфортно според сезона. Все пак дрехите в ярки цветове са неподходящи, особено ако ще ловим на река. Там камуфлажните дрехи ни дават предимство, защото се сливат с околния фон. Въдичарският елек с множеството си джобове за принадлежности е много удобен. Не бива да си мислим, че той е подходящ само за почитателите на мухарството.

Ботуши и гащеризони

Ботушите и гумените гащеризони ни дават редица предимства по време на излет. Те са незаменими при събиране на естествена стръв на самото място, особено ако ще ловим на река. С тях можем да се доближим до места, по които не можем да стигнем по брега. Дори и при риболов на язовир, високите ботуши и гумеият гащеризон ни дават предимството да нагазим напред, за да заметнем по-навътре. При ваденето на нещо голямо нагазването във водата също може да стане наложително и неизбежно.

Шапка

За лятото една шапка с периферия или козирка си е дар Божи. Защото често на брега слънцето ни пече от всички страни. Вълничките от водата и кристалите в пясъка връщат част от лъчите и ние наистина се чувстваме като в микровълнова фурна. Козирката пази сянка на лицето ни. Така и умората в очите от дългото взиране в плувката няма да е толкова силна в края на излета. Едни слънчеви очила с ултравиолетов филтър също ще ни освободят от излишно напрежение при риболова както лете, така и зиме.

ВЪДИЧАРСКИ ПРЪТИ

Досега се занимавахме с такъми и принадлежности, които по-скоро са консумативи или пособия. От тях успехът и удобството при риболова наистина зависят много, но те нямат същностно значение за него. Риболовният прът обаче е нещо друго. Той е като продължение на ръката на въдичаря, уред, с който контролираме цялата линия и извършваме всички действия, които ни водят към успеха край водоема. Ето защо изборът на подходящия, удобен преди всичко за нас самите прът, е от такова голямо значение. Днес производителите на въдичарски пръти са толкова много, че не е лесно дори да им

запомним имената, да не говорим, че повечето от тях предлагат в листата си десетки модели и стотици варианти на риболовни прътове. В това разнообразие изборът на конкретния прът не е лесна задача, особено за човек, който тепърва навлиза в нашето велико увлечение. Обикновената практика в такъв случай е да се потърси помощ при купуването на екипировка. Всеки въдичар обаче има трайни, често граничещи със суеверие, лични пристрастия, които, без да иска, натрапва и на новобранеца в занаята. Това е така, защото в дългите години употреба риболовецът не само свиква с екипировката си, но и така се пригажда към нея, че често започва да є приписва и качества, каквито в действителност тя не може да притежава. Стига се дотам, че от два абсолютно еднакви пръта единият се обявява за "късметлийски" и отношението към него започва да става привилегировано. И наистина, в действителност нерядко се случва някой прът да обира преобладаващата част от ударите, независимо че до него в същата зона се замята с друг прът, който не му отстъпва по качество и технически параметри. Това явление няма логическо обяснение, но е повод за пореден път да се напомни, че може би неслучайно толкова много колеги с удоволствие говорят за "магията" в риболова. При цялата неподправена искреност на подобни разговори обаче трябва да е ясно, че всъщност универсален риболовен прът не може да има. Това е същото, като да твърдим, че е възможна универсална лека кола, при положение че е ясно, че на търговеца му е нужно комби или пикап, че лимузините си имат своето място, а джиповете – друго предназначение.

Общи характеристики

Всички въдичарски пръти имат сходна конструкция и притежават общи физични характеристики. Те се състоят от дръжка, тяло и връх. Някои са пригодени за замятане с една ръка, други са двуръчни. От гледна точка на разглобяването биват коленни, ако се съединяват чрез втулки, и телескопични, когато секциите им се прибират една в друга. От гледна точка на физичните свойства прътите се отличават по своята якост, пъргавина и строй.

Подробна информация:

Якост

Способността на въдичарския прът да противостои на приложената при върха му сила е неговата якост. Някои модели от един и същи клас носят предимно с горната си връхна част, други разпределят поемането на натоварването по цялата си дължина.

Твърдост

Най-общо казано, твърдостта на прътите е способността им да се огъват в различна степен при еднаква сила, приложена на върха. Колкото повече върхът се отклонява от първоначалното си положение, толкова прътът е по-мек и, обратно – колкото по-малко е отклонението на върха, той е по-твърд. По този показател прътите биват меки, средни и твърди с уговорката, че има и съзнателно търсени крайности – много меки и много твърди пръти.

Пъргавина

Това е способността на прътa бързо да се връща в първоначалното си положение след свиването си от приложената върху него сила.

Строй

Това е обща характеристика на риболовния прът, която дава комплексна представа за качеството на изработката. Общо взето, тя зависи както от физичните параметри на модела, така и от хармоничното разположение на допълнителните елементи в готовото изделие – позиция за закрепване на макарата, удобство на ръкохватката, подреждане на водачите и т.н. Преди да купите какъвто и да е прът, личната проверка на това качество е наложителна. Най-напред сглобявате или разпъвате пръта по цялата му дължина в хоризонтално положение. Не трябва да има никакви видими признаци на огъване и провисване. Пробвате ръкохватката и разклащате няколко пъти – така ще видите пъргавината и ще усетите удобството на дръжката. Следващият ви ход е да поискате проба с макара, влакно и тежест на горната граница на означения екшън (способността му да изхвърля утежнение в определени граници в грамове). Точно поставените водачи и макара ще осигурят плавно и хармонично огъване на пръта в дъга без чупки. Изобщо

добрият строй на пръта е повече естетическа категория, която обаче най-добре илюстрира дали е намерен добрият баланс на физичните качества в изделието.

Материали и изработка

В развитието си през годините и с напредъка на технологиите въдичарските пръти бележат промяна на използваните материали и циклично обновление на външния си облик. В края на миналия век върховото постижение са прътите от лепен бамбук. Днес те все още не са загубили очарованието и свойствата си. Задължително ръчната им занаятчийска изработка обаче ги прави много скъпи, но все още те имат пазар в лицето на най-консервативните табиетлии в класическия риболов с муха и шнур. Ако можем да се изразим така, тяхната клиентела е от същия кръг хора, които си позволяват тапицерия от естествена кожа, арматурно табло и волан от махагон в автомобила си. В края на 50-те години технологиите вече позволяват истинско индустриално производство. Това е свързано с употребата на фибростъкло и алуминиевите сплави като материал за въдичарските пръти. Това става най-напред в САЩ, а с известно закъснение – и в Западна Европа. С употребата на фибростъклото се постига забележителна пъргавина, а с алуминиевите сплави – намаляване на теглото. Поредната голяма революция при риболовните пръти идва в началото на 80 години. Този път на ход са композитите от синтетични смоли и въглеродни влакна. Добре е да се знае, че когато се говори за графитни и карбонови пръти, всъщност няма разлика. Просто в Щатите въглеродните влакна се наричат графит, а в британския английски думата за същото нещо е карбон. Композитните технологии с употребата на въглеродни нишки позволиха почти цялата гама от пръти да се изработват кухи. Това заедно с относително ниското тегло на самия материал ги направи по-леки от когато и да било преди при запазени и дори подобрени якостни качества и пъргавина. Оттук дойде и големият успех на телескопичните въдичарски пръти, които завоюваха лъвския дял от всички продажби на такъми. Днес развитието на технологиите е на прага на нова революция с промяна на основните материали. И пак както при нашествието на карбоновите влакна имаме пряк пренос на аерокосмически технологии към риболовния спорт. Този път на ход е новият материал борон. Той пак идва по утъпкатия вече път от Америка, но е още по-лек от карбона и още по-здрав. И както досега, с нарастващата му употреба се очаква и спад в цените на готовите пръти. Въпрос на време е да разберем дали наистина става дума за ново революционно обновено поколение при въдичарските пръти или за поредното търсене на най-подходящия материал за тях.

ВИДОВЕ ПРЪТИ

За линия на леко

Прътите за риболов на леко се отличават с по-голямата си дължина – от 3 метра нагоре. Те се делят на два вида в зависимост от това, дали се предполага употребата на макара или не.

Подробна информация:

Камшици и щеки

Нормалният телескоп без водачи най-често е с дължина между 3,5 и 7 метра. С тези пръти е търсено максималното удобство при риболов на плувка на дребни и средни по размер риби. Макарата при тях е елиминирана съзнателно по две причини. Първо, за да се пести време при презамятането на стръвта, и второ, за да се намали теглото на целия такъм при улов на дребна и средна по размер риба. С монтирането на ластична система във вътрешността на тези телескопи те стават пригодни и за ваденето на по-големи и по-тежки риби. Разновидност на любителските пръти без водачи са и т. нар. щеки. Те се използват преди всичко за състезателни цели и имат невероятната дължина от 15 – 16 метра. Общият

недостатък на всички пръти без водачи е, че периметърът им на действие си остава ограничен и че при силен вятър употребата им е проблематична.

Телескопи с водачи

Днес те са най-продаваният вид въдичарски пръти. Това се обуславя от компактното им събиране и удобство при пренасяне. Оборудването им с водачи и гнездо за макара разширява възможностите на приложението им при улов на дребни, средни и по-големи риби. Дължината им е от 3 до 5 метра, а възможностите им да замятат утежнение – от 10 до 60 грама, ги прави дори приложими и при някои форми на дънния риболов. Предимствата им са в ниското тегло, почти универсалното приложение в риболова на леко и във възможността с тях да се изпълняват и някои техники на смесен монтаж – т. нар. полутежко, да се водят воблери, булда и блесни. Главният им недостатък все пак се корени в търсената лекота и дължина. Те рядко имат запас да издържат на съпротивата на тежка и силна риба – например на шаран от пет килограма нагоре. Освен това дължината им ги прави тромави за спининговия риболов

Пръти за линия на тежко

Целта на дънния риболов предполага замятането на голяма дистанция с тежко олово. Често по линията има и хранилка или самата стръв (капан на кюспе) изпълнява тази роля. Предполага се също, че любителите на риболова на тежко имат на ум съвсем друга рибешка клиентела, която без много зор би потрошила среден клас телескоп за леко като клечка за зъби. Дължината на дънните прътове се движи в рамките между 2 и 3,5 метра. Те са способни обаче да изхвърлят утежняване между 60 и 200 грама. Днес има множество фирми, които предлагат телескопични пръти за риболов на тежко. Общо взето, те се представят много добре, но в сравнение с класическите коленни пръти имат по-малка надеждност. Причината е в конструкцията им, защото както всички телескопични пръти и техните стени са твърде тънки. Те са много по-уязвими при транспорт, при одраскване в камък, отколкото плътните коленни пръти. Якостните характеристики и евентуалните натоварвания на прътите за тежко трябва спокойно да се уравновесяват поне в границите на 15–20 килограма. Защото при дънния риболов вероятността за среща с риби с подобно тегло не бива да се изключва. Твърдостта на тези такъми също е повишена най-малкото защото по-големите куки изискват и по-голямо усилие при засичането, за да проникнат в устата на някое огромно "бичме". Ето защо коленните плътни пръти продължават да не отстъпват позициите си при риболова на тежко. Собственото им по-голямо тегло в случая не е от решаващо значение, защото те се взимат в ръка само при замятането на стръвта и при ваденето на риба. През останалото време прътите за тежко са поставени на стойки. Разновидност на прътите за тежко, но само в смисъл на здравина и твърдост, са и специалните въдици за морски риболов на големи риби – тон, марлин и т.н.

Спинингови пръти

Изискванията към тях са точно противоположни в сравнение с дънаджийските пръти. При воденето на булдо, блесна, воблер или туистер прътът през цялото време е в ръцете на въдичаря. За един натоварен излет той прави и по над хиляда замятания. Тук вече всеки грам е от значение, защото в края на един такъв ден умората си казва думата. Размерите на спининговите пръти най-често са в границите 1,70 – 2 метра. Повече не е необходимо, защото в работното си състояние линията тук е постоянно изпъната. Поради това не е нужна и голяма дължина на пръта при засичането за обирането на евентуален "корем". При спининговия риболов често се налага и провирането през растителността край речните брегове. Това също става по-лесно с по-къс прът. Класиката в случая са двуколенните пръти, въпреки че съвременното им изпълнение е с кухо сечение. Естествено, има и добри телескопи за блеснарски цели, но техните сглобки не са достатъчно издръжливи при честите замятания. Спининговите пръти имат сравнително мек и пъргав връх, но като цяло конструкцията им е такава, че е предвиден и якостен запас за справяне и със силни риби над средния размер.

Пръти за мач-риболов

Английският мач-риболов, известен у нас и като мачов риболов, е повече състезателен метод, отколкото предназначен за любители. Това обаче не означава, че той няма привърженици и сред въдичарите, които никога не биха искали да се състезават. Названието на метода идва от познатия английски спортен термин, защото на Острова въдичарите по традиция си устройват чести турнири по улов на риба. Прътите за мач-риболова наподобяват много на универсалните телескопи за леко. Разликата е в много по-голямата прецизност в изработването и в почти двойно по-големия брой на водачите, които са поставени по-нагъсто. Обичайните размери на прътите за мач-риболов са от 3,60 до 4,20 метра. Макар и рядко, тези стойности могат да бъдат и по-големи, но това се прави предимно за състезателите. Друга тяхна особеност е по-голямата здравина в сравнение с обичайните телескопи за леко, както и по-малкото им тегло. Класическите мач-пръти са триколенни, макар че има и телескопично изпълнение. Отличителни техни качества са търсената мекота на върха и отличен баланс с широк диапазон на якостни качества. Това ги прави отлични при всякакъв риболов на леко и направо недостижими при силен вятър, течение и вълни. Пъргавината им е удивителна, защото с малко тренировки с тях почти всеки риболовец би могъл да изпрати плувката със стръвта на разстояние от 40–50 метра. Естествено, за това ще му трябва и класически ваглер за плувка, както и специално мач-влакно, в което производителите са заложили способността за бързо потъване, за да не се образува "корем". След като дават такива възможности, не е чудно, че и цените на добрите мач-пръчки надвишават с пъти цените на обикновените телескопи за леко.

Пръти за риболов с шнур

Всички такъми при риболова на изкуствена муха с шнур се отличават от останалите въдичарски пособия поради спецификата на замятането. При него най-съществена роля има играта на пръта в съчетание със сравнително тежкия и плътен шнур. Най-често самото замятане не е еднократно движение, а комбинация от няколко действия с отпускане на шнура преди самото работно движение, което запраща мухата в избраното място. И в известен смисъл ролята на утежняването тук се поема от тежестта на самия риболовен шнур. Според неговия клас и тегло се подбират и прътите за мухарския риболов.

Едноръчни мухарки

В нашите условия – за гонене на пъстърви и речен кефал, те са напълно достатъчни. Дължината им е от около два до три метра и обикновено се използват с шнурове до средния теглови клас. Те имат чувствителен връх, съчетан с добра пъргавина, и вадят без проблеми силни риби до 3 – 4 килограма. По-късите едноръчни пръти подхождат на нашите условия заради повечето растителност по бреговете на реките и язовирите ни.

Двуръчни мухарки

Те издържат на по-големи натоварвания и са пригодени главно за риболов на сьомга. Дължината им може да достигне и до 4 – 5 метра, като позволяват употребата на шнурове от по-висок теглови клас.

Пръти за подледен риболов

Широко разпространени са в Русия и Скандинавия, където подледният риболов съперничи по популярност на ски-бягането. В пълния смисъл на думата това не са същински пръти, а нещо като последната им секция или връх с дръжка. Чувствителността им е добра, защото през зимата кълването на повечето риби е вяло. Дължината им е около 50–70 сантиметра заедно с дръжката. При подледен риболов на дупка обаче са по-удобни от всеки друг прът.

Грижи и уязвимост

Невероятната здравина на материалите, от които се правят съвременните пръти, на пръв поглед изглежда достатъчна, за да им вярваме за дълъг период от време. Все пак има някои проверени в практиката правила, които трябва да спазваме, ако искаме любимият ни прът да е с нас дълги години. Особено внимание трябва да обръщаме на

телескопите. При попадане на кал или пясък дори по повърхността им веднага трябва да ги измием обилно с вода. Ако песъчинки или пръст влезнат във втулките им, например при разглобено състояние, почистването трябва да е основно. Най-големият враг на графитните композити е надраскването. Ако драскотините от скали и камъни са повърхностни, можем да ги оправим с подходящ лак. Но ако са по-дълбоки – най-вероятно е прътът ни да се счупи точно там при по-значително натоварване. Водачите също могат да получат механични повреди. Тяхното състояние трябва да се следи, защото бързо могат да съсипят влакното ни. Прътите от фибростъкло са доста по-издръжливи на продължителна експлоатация. Все пак и при тях е възможно да се стигне до умора на материала и те да загубят значително от пъргавината и якостта си. Не на последно място не бива да се забравя, че въглеродните влакна са отличен проводник на електричеството. При силни бури с гръмотевици не бива да държим в ръка карбоновите пръти и да оставаме близо до тях. Това правило важи с особена сила, ако ловим край голяма водна площ – язовир или езеро. Причината е в това, че електрическият заряд на мълнията по принцип се движи по най-краткия път. Така на фона на равната водна повърхност нашият стърчащ прът е една добра мишена, нещо като потенциален гръмоотвод, защото е и отличен проводник на електричеството.

Как да купуваме пръти

На този въпрос всеки сам ще намери собствения си отговор. Истина е обаче, че в риболова трябва да се понатрупа опит, за да бъде преценката реалистична. Ето защо за начинаещите е най-добре да стартират със среден клас телескоп с водачи. Дължината, а това означава и теглото му, трябва да се съобразяват и с физическата сила на въдичаря. Например за дами и за деца не бива да се взимат прекалено дълги пръти. За нашите условия първият телескоп може да е в границите от 3,50 до 4 метра с екшън от 20 до 60 грама. За леко той става и за река, и за язовир, но може да се ползва също за блесна, булдо и с малко олово – дори за полутежко и чепаре на дъно. Естествено, тази универсалност ще се постигне с цената на известни неудобства. А когато се почувствате достатъчно готови и за други видове риболов, вече ще сте в състояние сами да прецените каква ще е следващата въдица, от която имате нужда. Общо взето, повечето въдичари са минали по този проверен от времето път. Но има и нещо друго. Добре е поне втория прът вече да си изберете и купите сами. Защото удоволствието наистина си струва – да се открие точно оня прът, който наистина така ще ви пасне, че ще стане продължение на ръката ви за стотици вълнуващи излети напред. В този смисъл купувайте такъмите си постепенно. Първо, защото предлаганите вносни комплекти за начинаещи не са съобразени с българските условия и, второто, защото с вашия личен избор удоволствието ще е по-голямо.

ВЪДИЧАРСКИ МАКАРИ

В развитието на любителския спортен риболов с течение на времето са се появили различни устройства за навиване, отпускане и прибиране на влакното. Защото, както вече стана дума, прътът без макара има ограничен район на действие. Въдичарите винаги са се стремели да заметнат на по-голяма дистанция, защото така се увеличават възможностите за "преслушване" на по-широка водна площ. На всичкото отгоре като правило по-големите риби се държат по-навътре във водоемите и за да бъдат достигнати, въдичарите са се нуждаели от все по-усъвършенствани такъми, позволяващи далечно замятане на стръвта или изкуствената примамка. Днешните спинингови въдичарски макари са високотехнологичен продукт, преживял дълга еволюция през годините. По същество сегашните спинингови макари са върхово постижение на фината механика. Всъщност от цялото въдичарско оборудване по линията това е най-усъвършенстваният, сложен и прецизен уред. В технологично отношение над тях стоят само сонарите, но както знаем, те не участват пряко в монтажа на риболовната линия. Съществуват три основни вида въдичарски макари – обикновени, спинингови и мултипликатори. Друго прието деление в риболовната литература определя видовете макари според принципа на действие при отпускането на влакното на инерционни и безинерционни. Към първите спадат всички разновидности макари, чиито барабани трябва да се въртят, докато

отпускате влакно. Вторият вид включва макарите, чиито части с навитото влакно остават неподвижни при замятането и влакното се изхлузва от тях.

Обикновени макари

Най-простото устройство за навиване на влакно са обикновените макари, наподобяващи ролки. Исторически това са били и първите приспособления, целящи да разширят възможностите на пръта с влакно на върха. У нас те са известни и с руското им название катушки. Те имат устройство за прикрепяне към пръта, малка ръкохватка на самия корпус на ролката, а при някои модели дори и елементарна контра с нещо като аванс. Обикновените макари увеличават дистанцията на замятане, но влакното от тях излиза с известно усилие, защото ролката трябва да се върти, докато отпуска метраж. Поради това постигането на добри резултати с тях не е възможно. На плувка замятането е още по-неудобно, тъй като малкото утежнение не е достатъчно, за да преодолее силата на триенето при въртенето на ролката. Най-често въдичарят е принуден предварително да отпуска край себе си с ръце нужното влакно и след това да замята линията напред. На тежко катушките се представят малко по-успешно, защото с дълъг прът и значително утежняване могат да изхвърлят линията и на прилична дистанция. Навиването на влакното след това обаче става много бавно поради липсата на предавки в конструкцията на обикновените макари. При всичките тези недостатъци не е чудно, че обикновените макари бързо губят позиции и днес вече почти не се срещат в традиционния си вид в практиката освен в подледния риболов. Има и още едно забележително изключение, в което "динозаврите" от зората на въдичарското изкуство са оцелели до наши дни – мухарския риболов с шнур.

Макари за риболов с шнур

Почти без промяна в основния принцип в конструкцията и начина на действие обикновените макари са намерили спасителна ниша в оборудването на мухарския риболов. Естествено, с огромна промяна в материалите и някои допълнителни приспособления.

Днешните мухарски макари се правят от графитни композити, алуминиеви сплави и титан. Стремежът е те да са максимално здрави и леки. При някои модели има механично пружинно устройство със спусък за по-бързо обратно обиране на линията при презамятане. При други има авансови системи, които помагат за по-бързото изморяване на хваната риба. В общи линии обаче тези нововъведения не променят толкова традиционните характеристики на мухарските макари, че да ги превърнат в нещо друго освен в "по-избарани" катушки.

Спинингови макари

Решителен функционален напредък във възможността за далечно замятане, бързо и удобно обиране на влакното е постигнат с появата и усъвършенстването на спининговите макари. При тях вече имаме вътрешен механизъм с предавки, които увеличават скоростта при навиването на влакното. Днес съществуват и се употребяват два основни типа спининговите макари – със закрита и с открита шпула.

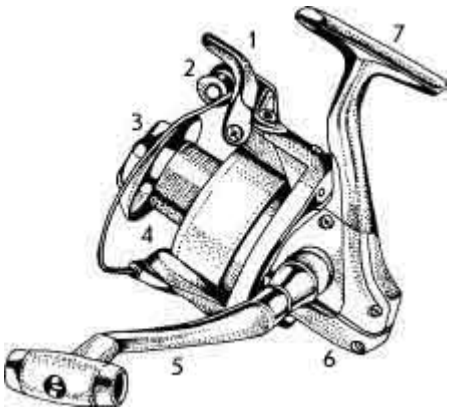

Макари с открита шпула

Сега това е доминиращият вид спининговите макари. Те са се наложили на пазара преди всичко с надеждността на конструкцията си, лесната манипулация и с широките възможности за употреба при всички видове риболов без мухарството.

УСТРОЙСТВО И НАЧИН НА ДЕЙСТВИЕ

След като споменахме, че спининговите макари са голямо постижение във фината механика, най-напред можем да се запознаем с тяхното тегло и размери. В зависимост от големината на преследваните риби те могат да тежат от 100 до 1000 грама и имат дължина от 10 до 30 сантиметра. Според принципа си на действие те спадат към безинерционните макари. Най-общо казано, външното им устройство включва следните части: корпус, шпула за навиване на влакното, скоба или бигел, която е устройство за навиване на линията, аванс, ръкохватка и контра.

Спининогова макара с открита шпула:
1 –бигел
2 -водеща ролка за влакното
3 -преден аванс
4 –шпула
5 –ръкохватка
6 –корпус
7 -дръжка за закачване към пръта

Корпус

Това е тялото на макарата. В него са поместени предавателният механизъм, контрата, а често и авансът. Корпусът предпазва фините части на макарата от механични повреди, като едновременно служи и за основа, към която се монтират останалите части на макарата. Най-често се изработва от леки метални сплави или устойчиви на удар пластмаси. В последно време се прилагат графитните композити и титанът, които намаляват съществено теглото на макарата.

Бигел

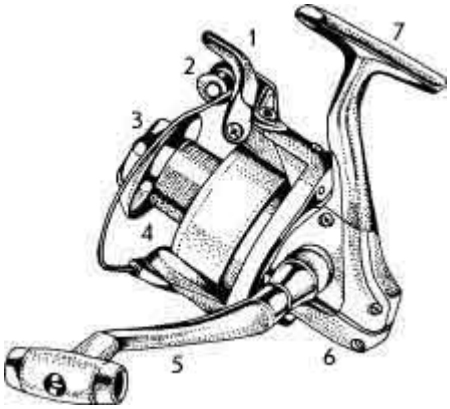
Това е устройството, което осъществява навиването на влакното. Нарича се и скоба. При някои модели то е монтирано върху външния въртящ се барабан, а при други – само върху два по-дебели метални носача. Бигелът има две работни положение. Когото е отворен, той позволява влакното от макарата да се изниже свободно при замятането. При затворено положение той може да го прибира и навива с въртеливо движение. Изработва се от здрава никелирана или оксидирана стоманена тел. Най-натоварената му част е водещата малка ролка за навиване на влакното, която се нарича водач на бигела. В по-старите модели този детайл бе закрепен неподвижно и бе изложен на постоянно триене от преминаващото върху него влакно. До известно време решението на този проблем се търсеше с употребата на издръжливи на триене материали и покрития. С течение на времето обаче те също се прорязваха от влакното и бе намерено кардинално инженерно решение на въпроса с въртящите се ролки. Последният удар върху коварното износване на този детайл дойде с употребата на металокерамиката. Днес проблемът с прорязването на водещата ролка на бигела не съществува при повечето модерни макари.

Шпула

Това е частта, върху която се навива влакното в макарата. Изработва се от пластмаса, карбонови композити, алуминиеви сплави и титан. Често има устройство за бърза смяна с натискане на бутон в предната си част. При по-добрите макари стандартно са включени поне две шпули с различна вместимост, на които се навиват по-дебели и по-тънки влакна. При необходимост това позволява много бърза промяна на линията по време на излет.

Клипс

В задната страна на шпулите у повечето съвременни макари има едно приспособление, което често озадачава дори и опитни въдичари, защото малцина знаят да го използват. Това е клипсът на шпулата. Най-често той е направен от мека и гладка пластмаса и с него може да се защипе влакното. Клипсът се използва, когато вече сме захранили, рибата е тръгнала да се обажда и ние искаме да замятаме в захраненото място всеки път. След като заметнем веднъж в идеалното място, защипваме с клипса задния край на линията. Сега вече при всяко следващо замятане можем да сме сигурни, че ще спазваме исканата дистанция.

Спининогова макара с открита шпула:
1 –бигел
2 -водеща ролка за влакното
3 -преден аванс
4 –шпула
5 –ръкохватка
6 –корпус
7 -дръжка за закачване към пръта

Аванс

По същество авансът е спирачен регулируем механизъм, който се състои от няколко триещи се една в друга шайби и външна ръкохватка за нагласяване. Ролята му е при голямо опъване на влакното да осигури въртене на шпулата и така да предотврати скъсването на линията. Това е наложително особено при борбата с по-големи екземпляри, защото те са способни на резки, мощни и динамични маневри, при които се получават ударни натоварвания на влакното. Предварително регулираният спрямо здравината на влакното аванс в такива случаи спасява линията от скъсване. Най-новата разновидност на аванса, или по-точно революционно допълнение за работа заедно с него, е патентованата система "Фул контрол" на "Мичел" (пълен контрол – англ.). При нея имаме възможност за постоянно нагласяване на затягането на аванса само с показалеца на ръката, с която държим пръта. За целта от корпуса е изведен специален "спусък", който задейства вътрешен механизъм, приличащ на автомобилния амбриаж. При прибиране на спусъка въртенето на отпускащата влакно шпула може да се затормози, при лекото отпускане – да се охлаби, а при махането на пръста от спусъка системата автоматично остава на нивото на първоначалното нагласяване на отпускането на влакното с аванса. По същество системата "Фул контрол" дава непознати досега възможности при воденето и изваждането на съпротивляващата се риба. Най-важното е, че при нея всичко става в движение, без спиране за донагласяне на аванса, което за момент охлабва линията и досега е струвало милиони откачени, почти извадени на брега риби. При изобретението на "Мичел" имаме само меко първоначално нагласяване на аванса спрямо влакното. Оттам нататък действаме със спусъка. При опасност от скъсване на линията само си махаме показалеца от приспособлението и авансът отпуска достатъчно меко. След известен период на свикване с тази система скъсването на линията може да стане само по изключение, и то от груба човешка грешка.

Контра

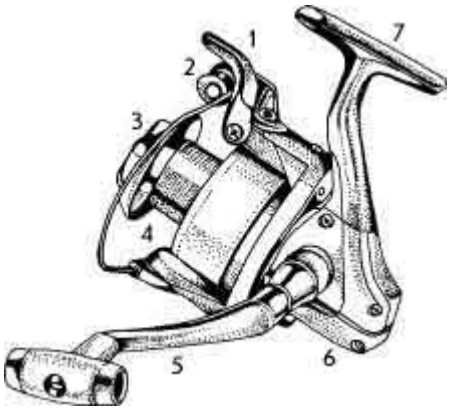
Това е механично блокиране на обратното въртене на макарата. С нейното включване сме сигурни, че в момента на засичането и ваденето на рибата нашата макара няма да се завърти в обратна посока и да отпусне влакно без контрол от авансовия механизъм. При някои модели след пускането на контрата макарата се върти с леко стържещ звук. Липсата на тази индикация напомня на въдичаря, че устройството не е включено. При много от съвременните макари контрите са "тихи", защото конструкторите са преценили, че манипулацията се прави по навик и че по принцип работното състояние на уреда предполага нейното включване.

Ръкохватка

Ръкохватката е манивелата на въдичарската макара, с която придаваме въртеливо движение на предавателния механизъм и оттам на всичките є подвижни части. Изработва се от метални сплави или карбонови композити. В някои по-нови модели манивелата е снабдена с противотежест. Това дава по-голяма плавност при въртенето, защото играе ролята на маховик.

Главна ос на макарата

Много важен елемент от устройството. На нея е нанизана и фиксирана шпулата с влакното. При въртенето на предавателния механизъм оста започва синхронизирано да се движи напред-назад. Това осигурява равномерното навиване на влакното от водещата ролка на бигела по цялата повърхност на шпулата. Оста се изработва от високоякостна стомана.

Спининогова макара с открита шпула:

1 –бигел
2 -водеща ролка за влакното
3 -преден аванс
4 –шпула
5 –ръкохватка
6 –корпус
7 -дръжка за закачване към прът

Предавателен механизъм

Вътрешното устройство на спининговата макара напомня миниатюрна скоростна кутия на кола. Състои се от зъбни колела и предавки с различна конструкция и начин на лагероване. Най-често срещаните два вида са предавателен механизъм с червячна предавка и предавателен механизъм с коничнозъбна предавка, разновидност на който и е планетарният предавателен механизъм. Тези технически особености трябва да се знаят, защото, без да навлизаме в подробности, те до голяма степен определят дълготрайността и надеждността на спининговата макара. Червячната предавка по принцип осигурява по-голяма тяга на макарата. При нея натоварването на механизма се разпределя равномерно върху всички зъбни колела. А зацепването при осъществяването на въртеливото движение става с едновременното участие на три зъба от зъбното колело. Така усилието се разпределя на по-голяма площ. Това е предпоставка за по-мощна тяга на механизма. Коничнозъбната предавка е по-опростена като конструкция, но няма мощта на тягата на червячния механизъм. При нормална експлоатация това не е проблем, но при ваденето на силна голяма риба си казва думата. Тук работещият зъб най-често е един и натоварването върху него е значително. Също така триенето в целия механизъм е по-високо, отколкото при червячната предавка. Все пак това не означава, че макарите с коничнозъбни и с планетарни предавателни механизми са непременно лоши. Обикновено те са по-леки, а при добро лагероване със стоманени лагери – и достатъчно издръжливи. Така че голямото предимство на червячните макари е в тяхната конструктивна пригодност за работа на тежко и евентуална среща с големи и силни риби.

Лагери

Елемент с почти "магнетично" въздействие върху българския риболовец са лагерите в спининговата макара. Те наистина съвсем осезаемо подобряват хода на механизмите, като гарантират постоянен работен луфт за цялото време на експлоатация. Има макари с по един и с два лагера – ако е един, той задължително е поставен при оста на барабана или носача на бигела. С втория лагер вече може да се укрепи и водещото зъбно колело откъм манивелата. Когато макарата е трилагерна, значи имаме укрепване на водещото зъбно колело и от противната страна на манивелата. Това вече е спининогова макара от друг клас, първо ще го усетим по цената, но след това ще я използваме с години. При четири лагера обикновено имаме двойно укрепване при носача на бигела. При пет – вече лагерите са два и на водещото колело откъм манивелата, което също се смята за преход в друг, по-горен клас. Оттук нататък имаме само "изсипване" на лагери с търговско рекламна цел. Лагери от двете страни на телта на бигела, лагер на ръкохватката на манивелата, лагер на ролката на бигела и т.н. Всичко това има някаква роля за удобството при ползването на макарата, но няма пряко отношение към нейния

предавателен механизъм. Когато на макарата не видим знака за стоманени лагери, това още не означава, че тя не е лагерована. Част от съвременните макари имат втулково лагероване от графитни композити. Те са напълно достатъчни за около пет години безупречна работа. Много въдичари си купуват за риболов на леко такива макари. Те са значително по-евтини, пък и след пет години така се открива възможността да имате нова макара от следващото поколение в тези удивителни механизми.Това е личен въпрос, но за начинаещите се налага да се кажат някои основни неща. Първо, макарата за риболов на леко трябва да има поне още една резервна шпула, на която ще сложим влакно с друго сечение. Макарата трябва да е преди всичко лека и по възможност от реномиран производител. Това е гаранция, че всичките є части и механизми са прецизно изработени и добре сглобени. Преводното є съотношение трябва да позволява и употребата є за водене на блесна и булдо (от 5:1 нагоре). Не е нужно да се започва непременно с лагерована макара. Шаренията и привлекателният външен вид също не са от значение за функционалните качества на макарата. След година-две в занаята, след неизбежните разговори с колеги за качествата на различните марки, изборът ще бъде много по-лесен. Така че усъвършенстваните модели с повече лагери няма да ви избягат. Освен това и опитът във въдичарството ще ви подскаже дали изобщо ви трябват такъми за спининг, за тежко, за мач-риболов или за мухарство.

Макари със закрита шпула

До началото на 60-те години този вид спинингови макари издържаше успешно на настъплението на макарите с открита шпула. Това временно изравняване на качествата идваше от несъвършенството в изработката и на двата вида. С навлизането на новите материали и конструктивни решения постепенно превес взеха макарите с открита шпула, които можеха да работят и с по-тънки влакна. Днес макарите със закрита шпула си остават много популярни главно в САЩ, Канада, Австралия и страните от Скандинавския полуостров. Те са особено подходящи при риболов на блесна, воблер, булдо и туистер. Особено с по-дебели от 0,20 влакна. Това са идеалните макари за "мързеливите" риболовци, които, отивайки на почивка, случайно решават да опитат как се лови риба. ОСНОВНАТА КОНСТРУКТИВНА РАЗЛИКА е в това, че при макарите със закрита шпула липсва бигелът. Вместо него в предната част на макарата има плътен кожух с широк отвор в средата. Този кожух покрива шпулата и вътрешното устройство за навиване на влакното. Обикновено то е крив шип, който при замятане се прибира с натискане на бутон към вътрешната стена на кожуха. След замятането със завъртането на манивелата този шип провисва и захваща влакното. Предавателните механизми са като тези на макарите с открита шпула.

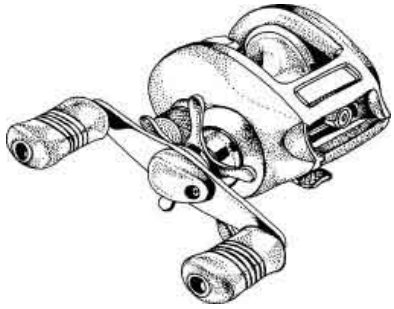
Спининогова макара
със закрита шпула

Мултипликатори

Според принципа на действие този тип въдичарски макари са инерционни. Това означава, че при замятане "шпулата" им се върти, за да отпуска влакно. В известен смисъл мултипликаторите са обикновени макари, които са "възприели" много от добрите качества и на спининговите макари. Те също имат корпус, на който са монтирани по-важните им системи, предавателен механизъм, манивела, специфичен аванс, водач при обирането на влакното и "шпула" от хоризонтални лостчета за навиването му. Обикновено всички въртящи се части при мултипликаторите са лагеровани със стоманени лагери. Характерно за тях е, че някои модели могат да работят в различен режим на тяга и с различна скорост на обиране. Това става с включване на подходящата предавка по избор. При най-усъвършенстваните мултипликатори има

предавки, които осигуряват преводно съотношение 6:1, т. е. при един оборот на манивелата навиващият барабан се завърта шест пъти. При повечето от тези макари съотношението е между 4,7:1 и 5,3:1. Мултипликаторите са създадени да вадят огромни риби. Всички материали при тях са корозионно защитени и невероятно здрави. Те са отлични при океански и морски риболов, а при нашите условия биха могли да бъдат абсолютното оръжие срещу едрите сомове.

Поддържане и експлоатация на макарите

Като всеки прецизен уред, който на всичкото отгоре се ползва на открито, макарите се нуждаят от грижи, за да ни служат дълги години. Наличието на толкова много въртящи се и движещи се части в случая означава редовно гресиране и смазване. Големите врагове на въдичарските макари са пясъкът и твърдите частици от пръстта. Ето защо след всеки излет е добре да ги преглеждаме и почистваме. За по-елементарните случаи е достатъчно промиването им с обилна чешмяна вода. Тази баня е добре дошла и за влакното, защото и то събира достатъчно мръсотия, пък и е добре да се овлажнява. Гресирането се прави ако не всяка година, то поне на две години. Добре е обаче дори новата макара да се отвори, защото често производителите слагат съвсем малко грес в предавателния механизъм. Това може да създаде проблеми от самото начало на експлоатацията и.

Изборът на макара

Това е личен въпрос, но за начинаещите се налага да се кажат някои основни неща. Първо, макарата за риболов на леко трябва да има поне още една резервна шпула, на която ще сложим влакно с друго сечение. Макарата трябва да е преди всичко лека и по възможност от реномиран производител. Това е гаранция, че всичките є части и механизми са прецизно изработени и добре сглобени. Преводното є съотношение трябва да позволява и употребата є за водене на блесна и булдо (от 5:1 нагоре). Не е нужно да се започва непременно с лагерована макара. Шаренията и привлекателният външен вид също не са от значение за функционалните качества на макарата. След година-две в занаята, след неизбежните разговори с колеги за качествата на различните марки, изборът ще бъде много по-лесен. Така че усъвършенстваните модели с повече лагери няма да ви избягат. Освен това и опитът във въдичарството ще ви подскаже дали изобщо ви трябват такъми за спининг, за тежко, за мач-риболов или за мухарство.

КРАЙ